T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

ULUSLARARASI DÜZEYDE YEREL YÖNETİMLER ARASI İŞ BİRLİĞİ: BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Müslüm YILDIZ

KOCAELİ 2020

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

ULUSLARARASI DÜZEYDE YEREL YÖNETİMLER ARASI İŞ BİRLİĞİ: BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Müslüm YILDIZ

Danışman: Prof. Dr. Ramazan ŞENGÜL

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 16/07/2020 / 17

KOCAELİ 2020

ÖNSÖZ

Yerel yönetimler yüzyıllardır, sınırları içerisinde yaşayan insanların yerel ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Son yüzyıllarda hem söz konusu ihtiyaçların daha etkin bir biçimde karşılanması hem de ulusal ve uluslararası düzeyde yerel yönetimlerin çıkarlarının savunulması amacıyla yerel yönetimler arası çeşitli iş birlikleri ortaya çıkmaktadır. Bu iş birliklerinden en kapsamlısı olan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG), çatısı altında bulunan yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri ile dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu kapsamaktadır. Bu çalışmada UCLG'nin bir bölge teşkilatı olan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatının (UCLG-MEWA) sahip olduğu işlevselliğin farklı veri kaynakları kullanılarak analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma konusunun belirlenmesi aşamasından bilimsel bir nitelik kazanarak tamamlanması aşamasına kadar geçen tüm süreçlerde tavsiyelerini ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım ve değerli hocam Prof. Dr. Ramazan Şengül'e, bana bir bilim dalı olarak kamu yönetimini sevdiren ve bu çalışmanın araştırma kısmına önemli katkılar sunmuş olan kıymetli hocam Doç Dr. Oktay Koç'a ve savunma jürisindeki önemli katkıları nedeniyle saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Nahide Işıl Çetinkaya İstikbal'e teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmada kullanılan arşiv belgelerinin paylaşımında ve katılımcılara erişim konusunda kolaylık sağlayan, UCLG-MEWA Genel Koordinatör'ü olarak görev yapmakta olan, Salim Korkmaz özelinde tüm UCLG-MEWA çalışanlarına, zaman ayırarak görüşlerini paylaşan ve çalışmamın araştırma kısmının ortaya çıkmasına yardımcı olan katılımcılara, çalışmanın okumasını yaparak çeşitli düzeltmeler yapmamı sağlayan dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak bu zahmetli süreçte beni her zaman motive ederek yanımda bulunan sevgili eşim İlknur Yıldız başta olmak üzere tüm aile üyelerime minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Müslüm Yıldız

Kocaeli, 2020

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER i

ÖZET vi

ABSTRACT vii

KISALTMALAR viii

ŞEKİLLER xi

TABLOLAR xii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YEREL YÖNETİMLER ARASI İŞ BİRLİĞİ

1.1. Yerel Yönetimler Arası İş Birliğine İlişkin Kavramsal Çerçeve 6

1.1.1. Yerel Yönetimler Arası İş Birliği Türleri 9

1.1.1.1. Geçici İş Birliği 9

1.1.1.2. Kardeş Şehir İlişkisi 10

1.1.1.3. Yerel Yönetimlerin Birleşimi 11

1.1.1.4. Yerel Yönetim Birlikleri 12

1.1.1.4.1. Yerel Yönetim Birliklerinin Oluşum Nedenleri 15

1.1.1.4.1.2. Yerel Hizmet Anlayışında Değişim 16

1.1.1.4.1.3. Ortak Yerel Hizmet Gereksinimleri 16

1.1.1.4.1.4. Yerel Görevlerde Farklılaşma 16

1.1.1.4.2. Yerel Yönetim Birliklerinin Organizasyon Yapısı 19

1.1.1.4.3. Yerel Yönetim Birliklerinin Mali Kaynakları 20

1.1.1.4.4. Türlerine Göre Yerel Yönetim Birlikleri 21

1.1.1.4.4.1. Hizmet Birlikleri 26

1.1.1.4.4.2. Dayanışma, Lobi ve Prestij Birlikleri 28

1.1.1.5. Uluslararası Kuruluşlar Nezdindeki Temsil Mekanizmaları 32

1.2. Yerel Yönetimler Arası İş Birliğinin Tarihsel Gelişim Süreci 34

1.2.1. Ulusal Düzeydeki Yerel Yönetim Birliklerine Dair İlk Örnekler 35

1.2.2. Uluslararası Yerel Yönetim Birliklerinin Gelişim Süreci 36

1.2.3. Türkiye'deki Yerel Yönetim Birliklerinin Gelişimi ve Mevcut Durum 40

1.3. Yerel Yönetimler Arası İş Birliği İle İlgili Hukuki Dayanaklar 45

1.3.1. Uluslararası Hukuki Dayanaklar 45

1.3.1.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 46

1.3.1.2. Avrupa Kentsel Şartı 47

1.3.1.3. Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi 47

1.3.1.4. Uluslararası Desantralizasyon ve Temel Hizmetlere Erişim Rehberi 48

1.3.1.5. Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi 49

1.3.2. Ulusal Hukuki Dayanaklar 50

1.3.2.1. 5355 Sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu 52

1.3.2.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu . 55

1.3.2.3. 3335 Sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun 56

1.3.2.4. 5253 Sayılı Dernekler Kanunu ve Dernekler Yönetmeliği 58

1.3.2.5. 07.04.2005 Tarihli ve 2005/36 Sayılı Genelge 61

İKİNCİ BÖLÜM

2. YEREL YÖNETİMLER ARASI İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ULUSLARARASI KURULUŞLAR

2.1. Yerel Yönetimler Arası Çeşitli Ağlar 64

2.2. Uluslararası Yerel Yönetim Kuruluşlarına Örnekler 66

2.2.1. Uluslararası Şehir/Belde Yönetimleri Derneği 67

2.2.2. Barış için Belediye Başkanları 68

2.2.3. Adapte Belediye Başkanları 70

2.2.4. Küresel Kardeş Kentler 71

2.2.5. Kentler İttifakı 73

2.2.6. Güçlü Şehirler Ağı 74

2.2.7. Dünya Mirası Şehirler Örgütü 75

2.2.8. Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı 76

2.2.9. Avrupa Şehirler Birliği 77

2.2.10. Dünya Akıllı Sürdürülebilir Şehirler Organizasyonu 80

2.2.11. Türk Dünyası Belediyeler Birliği 81

2.2.12. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments-UCLG) 82

2.2.12.1. UCLG'nin Kuruluş Süreci ve UCLG'yi Oluşturan Kuruluşlar 82

2.2.12.2. Genel Olarak UCLG ve UCLG'nin Faaliyetleri 85

2.2.12.3. UCLG'nin Amaçları ve Görevleri 88

2.2.12.4. UCLG Organları ve Yönetim Yapısı 90

2.2.12.5. Üyelik Kategorileri ve Üyelik Süreci 93

2.2.12.6. UCLG Bölge Teşkilatları 95

2.2.12.7. UCLG'nin Güçlü ve Zayıf Yönleri 97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER ORTA DOĞU VE BATI ASYA BÖLGE TEŞKİLATININ (UCLG-MEWA) İŞLEVSELLİĞİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 100

3.2. Araştırmanın Metodolojisi 102

3.2.1. Araştırmanın Yöntemi 102

3.2.2. Verilerin Toplanması, İşlenmesi ve Analizi 103

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 108

3.4. Bulgular ve Tartışma 109

3.4.1. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) 109

3.4.1.1. UCLG-MEWA Öncesi Dönem: IULA-EMME ve Faaliyetleri 109

3.4.1.2. UCLG-MEWA'nın Kuruluş Süreci 111

3.4.1.3. UCLG-MEWA Organları ve Yönetim Yapısı 112

3.4.1.4. Üyelik Kategorileri ve Üyelik Süreci 117

3.4.1.5. UCLG-MEWA Personel Yönetimi 120

3.4.1.6. UCLG-MEWA Komiteleri 121

3.4.1.7. UCLG-MEWA'nın Amaçları ve Görevleri 126

3.4.2. Uluslararası Yerel Yönetim Birliklerinin Varlık Sebepleri 128

3.4.3. UCLG-MEWA'nın İşlevselliğini Artıran Faktörler 130

3.4.3.1. Üyeler Arası İş Birliğinin Geliştirilmesi 130

3.4.3.1.1. Üyeler Arası İyi Uygulama Transferi 138

3.4.3.1.2. Üyeler Arası Kardeş Şehir İlişkileri 141

3.4.3.2. Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi 142

3.4.3.3. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve UCLG-MEWA 144

3.4.3.4. UCLG-MEWA'nın Temsiliyet ve Savunuculuk Faaliyetleri 152

3.4.3.5. Bir Bilgi Kaynağı Olarak UCLG-MEWA 157

3.4.3.6. Kent Diplomasisinin Geliştirilmesi 162

3.4.4. UCLG-MEWA'nın İşlevselliğini Artırabilecek Faktörler 166

SONUÇ **170**

KAYNAKÇA **175**

EKLER **185**

ÖZET

Yerel yönetimler, insanların yerel ve müşterek ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulmuş olan kuruluşlardır. Özellikle son yüzyıllarda gerek niceliksel anlamda artış gerekse niteliksel anlamda değişim gösteren yerel ihtiyaçlar, yerel yönetimler için farklı güçlükler ortaya çıkarmaktadır. Yerel yönetimler, hem bu güçlüklerin üstesinden gelmek hem de uluslararası siyasi arenada ortak çıkarlarını savunabilmek amacıyla, küreselleşme, demokratikleşme ve teknolojik ilerlemelerin etkisiyle uluslararası düzeyde iş birlikleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda kurulmuş olan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) yerel yönetimler ve yerel yönetim birliklerinden oluşan üye ağı ile dünya nüfusunun %70'ini kapsamaktadır.

Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada UCLG'nin bir bölge teşkilatı olan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilatının (UCLG-MEWA) işlevselliği araştırılmıştır. Araştırma kapsamında UCLG-MEWA üyesi yerel yönetimlerde görev yapan yönetici ve çalışanlar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve veri çeşitlemesine gidilerek konu ile ilgili dokümanlar analiz edilmiş, UCLG-MEWA istişare toplantısına katılımcı gözlemci olarak iştirak edilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde UCLG-MEWA'nın; iş birliği, kent diplomasisi, sürdürülebilir kalkınma amaçları, yerel demokrasi, bilgi kaynağı, temsiliyet ve savunuculuk alanlarında işlevsel olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetim, Yerel Yönetim Birlikleri, UCLG, UCLG-MEWA

ABSTRACT

Local governments are institutions created to serve the people's local and communal needs. During the past few centuries, these local and communal needs have seen both a rise in quantity as well as change in quality, leading to challenges for local governments. In response to overcoming these challenges and at the same time protecting their joint interests in the international political arena, local governments, aided by globalisation, democratisation and technological progress, have sought cooperation with each other at the international level. The United Cities and Local Governments (UCLG) was created with this purpose in mind and serves roughly 70% of the global population through its network of local governments and local government associations.

The functionality of the UCLG's Middle East and West Asia Section (UCLG-MEWA) has been studied using a qualitative approach. As part of the research, semi-structural interviews have been held with executives as well as employees working for the member local governments under the umbrella of UCLG-MEWA. Using data triangulation, related documents have been analysed as well and a personal visit as a participant observer to a retreat of the UCLG-MEWA has been realised. In light of the gathered data, the UCLG-MEWA has been found to be functional in the fields of cooperation, city diplomacy, sustainable development goals, information source, local democracy, representation and advocacy.

Key Words: Local Government, Local Government Associations, UCLG, UCLG-MEWA.

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AIMF: Uluslararası Frankofon Belediye Başkanları Derneği

ATO: Arap Kentler Teşkilatı

BM: Birleşmiş Milletler

CEM: Avrupa Belediyeler Konseyi

CEMR: , Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi

CLGF: İngiliz Milletler Topluluğu Yerel Yönetimler Forumu

CLRAE: Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi

CoR: Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi

CUF: Fransız Kentler Birliği

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

EUROCITIES: Avrupa Şehirler Birliği

FCM: Kanada Belediyeler Federasyonu

FMCU: Dünya Birleşik Kentler Federasyonu

FMVJ: Dünya Kardeş Şehirler Federasyonu

GOLD: Yerel Demokrasi ve Adem-i Merkeziyetçilik Küresel Gözlem Evi

GSYİH: Gayri safi yurtiçi hasıla

ICLEI: Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi

ICMA: Uluslararası Şehir/Belde Yönetimleri Derneği

IPPNW: Nükleer Savaşın Önlenmesi için Uluslararası Doktorlar

IULA: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği

IULA-EMME: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı

İETT: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri

İSKİ: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

METROPOLIS: Dünya Büyükşehirler Birliği

NALAS: Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı

Nrg4SD: Sürdürülebilir Kalkınma için Bölgesel Yönetimler Ağı

OWHC: Dünya Mirası Şehirler Örgütü

SCI: Küresel Kardeş Kentler

SCN: Güçlü Şehirler Ağı

SKA: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

SKH: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

SUMMIT: Dünyanın Büyük Kentleri Konferansı

TBB: Türkiye Belediyeler Birliği

TDBB: Türk Dünyası Belediyeler Birliği

TDK: Türk Dil Kurumu

UCLG: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı

UCLG-ASPAC: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Asya-Pasifik Bölge Teşkilatı

UCLG-MEWA: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı

UIV: Uluslararası Kentler Birliği

UNACLA: Birleşmiş Milletler Yerel Yönetimler Danışma Kurulu

UNCHS: Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezi

UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

UN-Habitat: Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı

UNOPS: Birleşmiş Milletler Proje Hizmetleri Ofisi

USCM: Amerika Birleşik Devletleri Belediye Başkanları Konferansı

UTO: Birleşmiş Kentler Teşkilatı

WACLA: Dünya Kentler ve Yerel Yönetimler Meclisi

WeGO: Dünya Akıllı Sürdürülebilir Şehirler Organizasyonu

YYGM: Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

ŞEKİLLER

Şekil 1: UCLG Teşkilat Şeması..... 90
Şekil 2: UCLG-MEWA Teşkilat Şeması..... 112

TABLOLAR

Tablo 1: Türlerine Göre Yerel Yönetim Birliklerinin Sayıları..... 43
Tablo 2: Hizmet Gruplarına Göre Yerel Yönetim Birliklerinin Personel Sayıları 44
Tablo 3: Yerel Yönetim Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)..... 45
Tablo 5: Mülakat Sürelerinin Katılımcılara Göre Dağılımı 107

GİRİŞ

Yerel yönetimler, tarihsel olarak 12. yüzyıla kadar dayandırılabilen, temel varlık sebepleri insanların yerel ve müşterek ihtiyaçlarının karşılanması olan, idari ve mali özerkliğe sahip kuruluşlardır (Şengül, 2019a: 27). Ülkeden ülkeye boyutları ve nitelikleri başta olmak üzere pek çok konuda farklılık gösteren yerel yönetimlerin, yönetim alanlarında yaşamlarını sürdüren insanlara ait ihtiyaçların tespiti ve bu ihtiyaçların karşılanması noktasında merkezî yönetime kıyasla birçok avantajı bulunmaktadır. Ancak gerek nicelik olarak artış gerekse nitelik olarak değişim gösteren yerel ihtiyaçlar, yerel yönetimler için farklı güçlükler doğurmaktadır. Yerel yönetimler, hem söz konusu güçlüklerin üstesinden gelebilmek hem de merkezî yönetim ve uluslararası kuruluşlar karşısında ortak çıkarlarını savunabilmek amacıyla, özellikle küreselleşme, iletişim ve ulaşım alanlarındaki teknolojik ilerleme ve demokratikleşmenin de etkileriyle ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli iş birlikleri geliştirmektedir.

Türk Dil Kurumu (TDK) iş birliği ifadesini "amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı" biçiminde tanımlamaktadır.[1] Buradan yola çıkarak yerel yönetimler arası iş birliğinin, birden çok yerel yönetim biriminin ortak amaçlar ve çıkarlar etrafında oluşturdukları çalışma ortaklığı olarak tanımlanması mümkündür. Uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliği denildiğindeyse, söz konusu çalışma ortaklığının ulus üstü nitelikte, farklı ülkelerden yerel yönetimlerin bir araya gelmesiyle oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamada "mahallî idare" ile "yerel yönetim" kavramlarının aynı anlama gelecek biçimde birbiri yerine kullanımı yaygındır. Ancak mahallî idare terimi daha çok anayasa, kanun, yönetmelik gibi hukuksal düzenlemelerin içeriğinde kullanılmaktadır. Örneğin, 26.05.2005 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5355 sayılı Kanun'un başlığı doğrudan Mahallî İdare Birlikleri

[1] https://sozluk.gov.tr/ erişim tarihi: 11.12.2019

Kanunu'dur. Bu kullanım son yıllara kadar devlet geleneği içerisinde de sürdürülmüştür. Ancak 10.07.2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile mahallî idareleri ve bunların merkezî idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenleme görevi İçişleri Bakanlığından alınıp Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmiştir. Bu düzenlemenin bir devamı olarak İçişleri Bakanlığı çatısı altında faaliyet yürüten Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü lağvedilerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde faaliyet yürütmek üzere, bir hizmet birimi olarak, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Gerek devlet geleneği içerisindeki kullanımın değişmesi gerekse Türkçe literatürde yıllardır süregelen yaygın kullanımı nedeniyle bu çalışmada da mahallî idare teriminden ziyade yerel yönetim terimi kullanılacaktır. Fakat hukuksal düzenlemelere atıf yapılan bölümlerde düzenlemelerin orijinalliğini bozmamak adına mahallî idare teriminin kullanımına özen gösterilmiştir.

Yerel yönetim birliklerine dair Türkiye'de yapılmış olan ilk geniş kapsamlı bilimsel çalışma, Mustafa Gönül tarafından 1970'li yıllarda yürütülen ve 1977 yılında kitap olarak yayımlanan doktora çalışmasıdır. Gönül (1977: 10) tarafından katılımcı olarak vali, vali yardımcısı, kaymakam ve kaymakamlık mesleği kökenli İçişleri Bakanlığı çalışanları seçilmiş ve "Yerel Yönetim Birlikleri" başlıklı, uygulamalı bir çalışma ortaya konmuştur. Devam eden yıllarda, tez düzeyinde, yerel yönetim birliklerine olan ilgi görece düşmüş olmasına rağmen 2000'li yıllardan itibaren tekrar artış göstermiştir.

E. Zengin (1993: 110-128) tarafından hazırlanan ve sonraki yıllarda kitap olarak yayımlanan "Türkiye'de Yerel Yönetim Birlikleri" başlıklı yüksek lisans tezinin bir bölümü yerel yönetimler arası uluslararası iş birliğine ayrılmıştır. Ancak sonraki yıllarda yerel yönetimler arası uluslararası iş birliğine olan ilgi tez düzeyindeki çalışmalarda azalmıştır. Diğer yandan günümüze kadar hazırlamış olan yerel yönetim birliklerine dair tez düzeyindeki bilimsel çalışmaların bir bölümü

uygulamalı çalışma özelliği taşısa da bunların tamamında ulusal birlikler incelenmiştir.

Bu çalışmada, genel anlamda uluslararası yerel yönetim birlikleri, özel anlamda ise Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments-UCLG) kuruluşu ve Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (United Cities and Local Governments Middle East and West Asia Section – UCLG-MEWA) incelendiğinden önceki çalışmalardan farklılaşmaktadır. Ayrıca ifade etmek gerekir ki UCLG, bölge teşkilatlarıyla karışmaması için UCLG Dünya Teşkilatı (UCLG World Organization) olarak da anılmaktadır. Ancak çalışma boyunca, terimsel bir karışıklık oluşturmamak adına "UCLG Dünya Teşkilatı" yerine "UCLG" ifadesi kullanılmıştır. Zira "Dünya Teşkilatı" UCLG'yi oluşturan bir bölümden ziyade bizzat UCLG'nin kendisidir. Diğer yandan UCLG'nin bir bölge teşkilatı olma özelliği taşıyan ve tam adı "UCLG-MEWA Bölge Teşkilatı" olan kuruluş için çalışma boyunca "UCLG-MEWA" teriminin kullanımı tercih edilmiştir.

Bu çalışmanın yürütüldüğü sırada Akman (2019) tarafından, Türkiye'de UCLG-MEWA'ya üyeliği bulunan yerel yönetim birimlerinin yöneticilerinin gözünden kuruluş tarafından belirtilen vizyon, misyon ve amaçlara uygun hareket edilip edilmediğini ve bu doğrultuda kuruluşun işlevsel olup olmadığını ortaya koymak amacıyla UCLG-MEWA'ya üye olan Türkiye'deki belediyeler üzerinden nicel bir araştırma yapılmış ve katılımcılara yöneltilen ifadeler bağlamında UCLG-MEWA'nın işlevsel bir kuruluş olduğu sonucuna varılmıştır. Bahsi geçen çalışmanın sonuç bölümünde yazar, UCLG-MEWA'nın yapı ve işleyişini daha iyi anlayabilmek amacıyla ileride yapılacak olan çalışmalarda nitel bir araştırma yönteminin kullanılması ile daha ayrıntılı bir analizin gerçekleştirilebileceği önerisinde bulunmuştur.

Uluslararası düzeyde yerel yönetim birlikleri daha önce gerçekleştirilmiş olan yüksek lisans ve doktora düzeyindeki çalışmalarda yeterince ele alınmamıştır. Bu alanda Can (2018), Koçak (2014) ve Bıçakçıoğlu (2010) tarafından yalnızca Türk

Dünyası Yerel Yönetim Birliğinin incelenmiş olması ve söz konusu çalışmalarda nitel araştırma yöntemlerinin kullanılmamış olması bu çalışmanın literatür açısından önemini göstermektedir. Diğer yandan Atılgan (2016: 195-205) tarafından kaleme alınan doktora çalışmasında on sayfalık bölüm UCLG'ye ayrılmıştır. Ayrıca bu çalışmadan bağımsız olarak Akman (2019) tarafından kaleme alınmış çalışmada, UCLG-MEWA konusunda nitel bir araştırma yapılmasının önerilmiş olması konunun önemini ve özgünlüğünü bir kez daha ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, "UCLG-MEWA'nın işlevsel bir kuruluş olup olmadığı" sorusuna yanıt aramaktadır. Çalışmanın temel amacı, UCLG-MEWA'nın amaçları ve görevleri açısından işlevselliğini ortaya koymaktır. Böylelikle yerel yönetimler ve UCLG-MEWA, politikalarını gözden geçirebilecek ve gerekli değişiklikleri yapabilecektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan vaka analizi olarak planlanmış olup bu kapsamda örgütsel düzeyde UCLG-MEWA analiz birimi olarak seçilmiştir.

Çalışma, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yerel yönetimler arasında kurulan iş birliğinin kavramsal çerçevesi, bu alandaki iş birliği türleri, bu iş birliği türlerinden biri olan yerel yönetim birlikleri, yerel yönetim birliklerinin ulusal düzeyde, uluslararası düzeyde ve Türkiye özelinde gelişim süreci ve yerel yönetimler arası iş birliği ile ilgili gerek uluslararası gerekse ulusal düzeydeki hukuki dayanaklar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliğine örnek teşkil edebilecek çeşitli organizasyonlara yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca bir çatı kuruluş olarak UCLG, amaç ve görevlerinden iç işleyişlerine kadar ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, UCLG-MEWA'nın işlevselliğine yönelik olarak gerçekleştirilen nitel araştırmaya yer verilmiştir. Bu araştırma kapsamında veri çeşitlemesine (data triangulation) gidilerek çoklu veri kaynakları kullanılmıştır. Türkiye'nin farklı coğrafyalarında bulunan UCLG-MEWA üyesi yerel yönetimlerin

yöneticileri ve ilgili personeli ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiş, mülakatların ve doküman incelemesi ile katılımcı gözlem sonucu elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgular değerlendirilmiştir.

Sonuç bölümünde ise UCLG-MEWA'nın işlevselliği değerlendirilmiş ve UCLG-MEWA'ya, yerel yönetimlere ve araştırmacılara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YEREL YÖNETİMLER ARASI İŞ BİRLİĞİ

1.1. Yerel Yönetimler Arası İş Birliğine İlişkin Kavramsal Çerçeve

Ulaşım ve iletişim olanaklarının hızlı gelişimi, dünya genelinde yaşanan küreselleşme, ülkeler ve kentler arasındaki ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkileri geliştirmiş, ülkelerin ve kentlerin birbirlerine olan bağımlılığı artmıştır. Bu durum, gerek ülke yönetimleri gerekse kent yönetimleri arasında iş birliği yapmayı, ortak çalışmayı, karşılıklı bilgi ve deneyim alışverişinde bulunmayı zorunlu hâle getirmiştir. Yerel yönetimler arasında ortak çalışma ve iş birliğinin temelini atan bir diğer gereklilik ise bazı hizmetlerin ekonomik olarak veya yetki ve sorumluluk açısından birden fazla yerel yönetim tarafından yerine getirilme zorunluluğunun doğmuş olmasıdır. Günümüzde yaşanan hava, su, toprak kirliliği gibi çevre sorunlarının veya salgın hastalık gibi istenmeyen durumların, yerel yönetimlerin sınırları içerisinde kalmayıp komşu yerel yönetimleri de etkilemesi, bu sorunların çözümünün bölgesel, ülkesel ve hatta uluslararası düzeyde, kuruluşlar arası iş birliği ve eş güdüm gerektirmesi de yerel yönetimleri bu alanda iş birliği yapmaya yöneltmiştir. Günümüz şartlarında yerel yönetimler arası iş birliği sürekli değişen karmaşık bir olgu olma özelliği taşımaktadır (Ünlü, 1993: 4; Teles, 2016: 2).

Günümüzün hareketli toplumlarında, özellikle metropol alanlarda, insanlar yaşamlarının çoğu döneminde belirli bir yerel yönetimin sınırları içinde oturmakta, başka bir yerel yönetimin sınırları içerisinde çalışmakta, belki de diğer bir yerel yönetimin sınırları içinde alış veriş yapmakta veya kültürel bir etkinliğe katılmaktadır. Yukarıda bahsi geçen karmaşık ilişkiler ağı ile bir yerel yönetimin sınırlarını aşan ve diğer yerel yönetimlerle ortaklaşa çözüm bulmayı gerektiren sorunlar, kıt olan kaynakların rasyonel kullanımını zorunlu kılmakta ve birden çok

yerel yönetimi ilgilendiren sorunların ortak planlara göre ortak projeler ile çözümünü gerektirmektedir (Ünlü, 1993: 4; E. Zengin, 1993: 166).

Yerel yönetim sınırlarını aşan planlama ihtiyacı, gelir yetersizliği, birtakım toplumsal ve ekonomik ihtiyaçların daha etkin karşılanması ve resmî anlamda birleşmenin sakıncalarını önleme isteği, yerel yönetimleri birlikler kurmaya veya kurulu birliklere üye olmaya sevk eden etmenler arasında yer almaktadır. Yerel yönetimler arasındaki iş birliği süreçlerini, iş birliği için nesnel ihtiyaçların bulunup bulunmadığı, yerel yönetimlerin ve özellikle bu kurumlarda bulunan yöneticilerin iş birliği yapmaya istekli olup olmamaları ve yasal olanaklar yakından etkilemektedir. Kimi ülkelerde iş birliği biçimlerinin, birliklerin statülerinin, etkinliklerinin ve organlarının nasıl olacağı yasalar tarafından önceden belirlenmiştir. Bu durum Türkiye ve Fransa gibi ülkelerde geçerliliğini korumaktadır. Diğer yandan Hollanda gibi örneklerde iş birliğinin yöntemini ve içeriğini belirlemek bizzat yerel yönetimlere bırakılmıştır. İsveç ve Norveç gibi ülkelerde ise iş birliğinin ulusal düzeyde yaygınlaştırılması için zorunlu kurallar konulmuştur (Keleş, 2009: 424).

Yerel yönetimlerin oldukça geniş bir yelpazeye yayılmış bulunan hizmet alanları, çoğu kez bireysel olarak kendi idari, teknik ve mali güçlerini aşmakta ya da hizmetin niteliği gereği iş birliği ve dayanışmayı gerektirebilmektedir. Söz konusu hizmet alanlarında yerel yönetimlerin yatay ve gönüllü iş birliği ve örgütlenme çabaları, oldukça farklı biçimler alabilmektedir. Bunlar arasında çok amaçlı ve kapsamlı yerel yönetim birliklerinin kurulması, birden çok yerel yönetim birliğinin federe bir çatı altında dayanışmasının sağlanması, yerel yönetimlerce vakıflar, kooperatifler veya şirketler kurulması gibi uygulamaların sayılması mümkündür (IULA-EMME, 1992: 9).

Dünya üzerindeki yerel yönetimlerin birçok ortak sorunu ve çıkarı mevcuttur. Bu nedenden dolayı birlikte hareket etmeleri, ortaklaşa girişim ve iş birliği içinde bulunmalarının son derece doğal olduğu ifade edilebilir. Ancak bütün bu süreçlerin sağlıklı ve sürdürülebilir bir biçimde gerçekleştirilebilmesi, demokratik bir yerel yönetim hareketinin yaratılabilmesine bağlıdır. Bu sebeple oluşturulan yerel

yönetimler arası kuruluşlar, öncelikle farklı düzeydeki karar alma mekanizmalarını etkileyebilmeli, kaynakları ortaklaşa seferber edebilmeli, bilgi ve deneyim alışverişini sürekli kılmalı ve yerel yönetimlerin, ortak konuları ve tüm yerel topluluk sorunları ile baş edebilecek bir biçimde güçlendirilmesi için yoğun çaba içinde olmalıdır. Yerel yönetimler arası iş birliği ve dayanışmayı amaçlayan girişim ve kuruluşlar ayrıca şu işlevleri de yürütebilmelidir: yasal düzenlemelerde yerel yönetimin konumunu, hak ve yetkilerini savunmak; eğitim ve geliştirme faaliyetlerini üstlenmek; araştırma, bilgi birikimi ve bilgi paylaşımını gerçekleştirmek; teknik yardım sağlamak; hukuki yardım hizmetleri sunmak; yerel yönetim raporları ve yaygın bir yerel yönetim kitaplığı oluşturmak; ortak alım ve girişimler yoluyla yeni kaynak üretimi veya tasarrufu sağlamak; danışmanlık ve iletişim hizmetleri sağlamak (S. Yıldırım: 1993: 158-159).

Yerel yönetimler arasındaki iş birliği alanları ile yerel yönetim birliklerinin belli başlı amaçlarına şu örnekler verilebilir (Ünlü, 1993: 5-22):

- Demokrasinin güçlendirilmesi ve yerel düzeyde yaygınlaştırılması için çalışmak;
- Yerel yönetimlerin seçilmiş temsilcilerine ve çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetleri yürütmek;
- Yerel yönetimlere ilişkin yasal, kurumsal ve yönetsel düzenlemeler konusunda çeşitli düzeylerde görüş bildirmek;
- Yerel yönetim hareketinin öncülüğünü yapmak, merkezî yönetim nezdinde yerel yönetimleri temsil etmek;
- Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yönetim yapılarının geliştirilmesi için çalışmak;
- Kentsel ve bölgesel planlama ve kentsel hizmetlerin ortaklaşa sunumu konularında iş birliği ortamı oluşturmak;
- Yerel yönetimlere yönelik bilgi merkezi, kütüphane, veri bankası kurmak ve yerel yönetimler arasında bilgi ile deneyim alışverişini sağlamak;
- Yerel yönetimler alanında araştırma, planlama ve projelendirme çalışmaları yapmak;

- Basım ve yayın faaliyetlerinde bulunarak üye yerel yönetimlere doküman sağlamak, rehber ve kaynak kitaplar hazırlamak;
- Üye yerel yönetimlere çeşitli alanlarda danışmanlık hizmeti sunmak;
- Hizmet ortaklıkları kurmak ve bunların işletilmesini üstlenmek;
- Üye yerel yönetimler için forum niteliğinde toplantılar düzenlemek;
- Yerel yönetimler ve yerel topluluklar arasında kardeşlik ve barış ortamını geliştirmek.

Yukarıda örnek olarak belirtilen iş birliği alanlarının ve birlik amaçlarının çoğaltılması mümkündür. Burada önemli olan, tek tek yapıldığında rasyonel olmayan, istenilen etkiyi oluşturmayan, kaynak kaybına yol açan hizmet ve faaliyetlerin birden çok yerel yönetim birimince, karşılıklı yarar esasına dayanan bir iş birliği içinde yerine getirilmesidir (Ünlü, 1993: 6-13).

1.1.1. Yerel Yönetimler Arası İş Birliği Türleri

Dünya üzerindeki örnekler incelendiği takdirde, yerel yönetimlerin kendi aralarında pek çok farklı türde ve biçimde iş birliği geliştirdiği görülmektedir. Söz konusu iş birliği, iki yerel yönetimin imzalayacağı basit bir protokol ile son derece gevşek bir yapıya sahip olabileceği gibi iki yerel yönetimin tam anlamıyla birleşmesi gibi katı bir biçimde de olabilmektedir. Yerel yönetimler arası iş birliği türlerinin, kapsayıcılığına göre, geçici iş birliği, kardeş şehir ilişkisi, yerel yönetimlerin birleşimi, yerel yönetim birlikleri, uluslararası kuruluşlar nezdindeki temsil mekanizmaları olmak üzere beş başlık altında toplanması mümkündür.

1.1.1.1. Geçici İş Birliği

Yerel yönetimler arası iş birliği, birlik oluşturmak gibi kalıcı veya uzun süreli iş birlikleri suretiyle gerçekleşebileceği gibi anlaşma gibi yollarla geçici olarak da gerçekleşebilmektedir. Örneğin Köy Kanunu'nun 47. ve 48. maddelerindeki hükümler çerçevesinde iki veya daha fazla köy arasındaki ortak nitelikli işler için o köylerin muhtarları ile ihtiyar heyetleri kendi aralarında toplanarak nasıl bir iş birliği

yapılabileceğini görüşüp bağlı bulundukları mülki idare amirine haber verirler ve alacakları izne göre işe başlarlar. Köylerin iş birliği konusunda anlaşamamaları durumunda ise taraflardan birinin başvurusu üzerine köyün bağlı olduğu mülki amir ihtiyar heyetlerini toplayarak işi çözüme kavuşturur (Derdiman, 2005: 131-132). 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75. maddesi de yerel yönetimler arası iş birliğinin anlaşma yoluyla gerçekleştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Söz konusu kanun hükmüne göre belediye, belediye meclisinin kararı üzerine, yapacağı "anlaşmaya" uygun olarak görev ve sorumluluk alanına giren konularda; mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilmekte veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilmekte ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilmektedir. Bu düzenleme ile bir belediyenin başka bir belediye, il özel idaresi veya köy ile anlaşma yoluyla iş birliği geliştirmesi mümkün kılınmıştır.

Yerel yönetimler arası geçici iş birliği uygulamalarına verilebilecek örneklerden biri de yerel yönetimler arası hizmet sözleşmeleridir. Bu yöntem, birden çok yerel yönetimin, aralarında bir protokol yapmak suretiyle, belirli bir hizmeti, iş birliği yöntemi ile yerine getirmelerini kapsamaktadır. Böyle bir ortak girişimin maliyetine katılımın almış olduğu farklı biçimler, bu tür organizasyonlar eliyle gerçekleştirilen işlerin niteliğine göre değişiklik gösterebilmektedir (IULA-EMME, 1992: 9). Örneğin birden fazla yerel yönetim birimi bir protokol imzalayarak çöp toplama kamyonu vb. alımı gerçekleştirebilir. Geçici iş birliği uygulamalarına, ortak projelerin, inceleme gezilerinin ve belirli süreli personel değişim programlarının dâhil edilmesi mümkündür.

1.1.1.2. Kardeş Şehir İlişkisi

Kardeş şehir kavramının, iki belediyenin sorunlarını beraberce çözümlemek ve zaman içinde daha yakın ve dostane ilişkiler geliştirmek için ortaklaşa hareket etmek üzere bir araya gelerek kurdukları bir ilişki olarak tanımlanması mümkündür. Özellikle 1950'li yıllarda II. Dünya Savaşı'nın Avrupa'da oluşturduğu yıkımının ardından, ülkeler arasındaki barışı tabanda sağlamlaştırmak amacıyla kardeş şehir

ilişkileri geliştirilmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda Almanya-İngiltere ve Almanya-Fransa kentleri arasında kurulan ilişkilerle, bu ülkelerin savaş sonrası yeniden yakınlaşabilmesi ve karşılıklı anlayış ve barış duygularının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Kardeş şehir ilişkisi, ulusal politikaların iki ülke halkının yakınlaşmasına izin vermediği 1960'lı ve 1970'li yıllarda da önemli bir diplomasi aracı olarak etkili olmuştur. Örneğin Soğuk Savaş döneminde Batılı ülke belediyeleri ile Doğu Bloku ülke belediyelerinin kurdukları kardeş şehir ilişkileri en azından kültürel ilişkilerin sürmesine olanak sağlamıştır. Takip eden yıllarda özellikle AB'nin girişimleri ile kardeş şehir ilişkileri ivme kazanmıştır. AB tarafından, kardeş şehir ilişkileri, yurttaş düzeyinde de halkları birbirine yakınlaştıran, halkların karşılıklı olarak gündelik yaşamları hakkında bilgi sahibi olma olanağı sunan ve önyargıları kıran bir araç olarak görülmektedir (Özden ve Gündüz, 2017: 12).

1.1.1.3. Yerel Yönetimlerin Birleşimi

Dünya üzerindeki örneklere bakıldığında birtakım yerel yönetim birimlerinin birleşme biçiminde bir araya geldikleri görülmektedir. Birleşmenin başlıca nedenleri, yerel yönetimlerin; görevlerini etkin bir biçimde yerine getiremeyecek ölçüde küçük boyutlu olmaları, öz gelirleri ile devletten alınan payların yetersiz olması ve yeterli uzmanlık düzeyine ve deneyime sahip personele sahip olmamalarıdır. Özellikle Batılı ülkelerde yerel yönetimlerin birleşme yoluyla büyüme yolunu seçtikleri ifade edilebilir. Bununla birlikte Fransa'da, genellikle, birleşme ve iş birliği, komünlerin yeniden kümelendirilmesi (regeoupement de communes) adıyla anılmaktadır. Aslına bakılırsa yerel yönetimlerin birleşmesi iş birliği sürecinin devamı niteliğindedir. Birleşme ihtiyacı, yerel yönetimlerin sorunlarını iş birliği yöntemleriyle çözemedikleri veya çözmelerinin mümkün olmadığı durumlarda ön plana çıkmaktadır (Keleş, 2009: 421-424).

Birleşmeler; yukarıda değinilen sebeplerle güçsüz duruma gelen yerel yönetimlerin gerek nüfus gerek coğrafi alan itibarıyla büyüyerek görev, sorumluluk ve kaynak yönünden etkinleştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu yöntemdeki uygulamalardan biri, bir yerel yönetim biriminin tüzel kişiliğini

kaybederek komşu yerel yönetim birimine katılması ile hayata geçirilmektedir. Bir diğer birleşme biçimi ise, birden fazla yerel yönetim biriminin bir araya gelerek yeni bir yerel yönetim birimi oluşturmasıdır. Oluşan yeni biriminin yasal statüsü kendisini meydana getiren birimlerden farklı olmaktadır. 1960'lı ve 1970'li yıllarda İtalya, İspanya, İsveç, Norveç gibi birçok Avrupa ülkesinde gerçekleştirilen *mahallî idareler alan reformuyla,* birleşme yönteminden yararlanılarak yerel yönetimlerin daha etkin kuruluşlar olması amaçlanmıştır. Bu ülkelerde reform hareketinin faydalarının görüldüğünü ve yerel hizmetlerde etkin ve verimli sonuçlara ulaşıldığını ifade etmek mümkündür. Bu konudaki bir başka örnek ise Almanya'daki uygulamadır. Almanya'da 1965–1977 yılları arasında gerçekleştirilen "Mahallî İdareler Alan ve İdari Reformu" ile 24.371 olan belediye sayısı birleştirme yöntemiyle 8.514'e indirilmiştir (Aktaran: G. Zengin, 2011: 88-89).

1.1.1.4. Yerel Yönetim Birlikleri

Yerel yönetim birliği, birden çok yerel yönetimin ortak çıkarlarını korumak ve hizmet sunumunda etkinliği, etkililiği ve verimliliği artırmak amacıyla kurdukları, karar organları üye yerel yönetimlerden gelen temsilcilerden oluşan, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluş olarak tanımlanabilir (Bozlağan, Doğan ve Daoudov, 2010: 35). Dünya genelindeki örneklerine bakıldığında yerel yönetim birliklerinin çeşitli statülerde faaliyet gösterdikleri gözlenmektedir. Birlikler amaçları doğrultusunda, üstlendikleri işlevlerine ve kendi ülkelerinin hukuk ve yönetsel sistemlerine göre birbirlerinden farklı biçimlerde örgütlenmektedir. Bazı ülkelerde birlikler kamu kuruluşu biçiminde örgütlenmekteyken bazı ülkelerde dernek statüsünde, diğer bazı ülkelerde ise özel bir hizmet kuruluşu (vakıf, şirket, işletme vb.) biçiminde örgütlenerek faaliyet göstermektedirler. Bununla birlikte yerel yönetim birlikleri genellikle dernek veya kamu yararına çalışan dernek olarak örgütlenmektedir. Diğer yandan bazı ülkelerde zorunlu olarak örgütlenmek, bazılarında ise kamusal bir iş yapmakla birlikte, dernek statüsünde gönüllülük esasıyla örgütlenmek durumunda olan birlikler söz konusu olmaktadır (Ünlü, 1993: 23; Daoudov, 2013: 55). Türkiye'de olduğu gibi yerel yönetim birliklerine kamu tüzel kişiliği de verilebilmektedir. 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu'nun 3.

maddesinde yerel yönetim birliği "Birden fazla mahallî idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi" biçiminde tanımlanmaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye'de, ileride ayrıntılı olarak değinilecek olan Türkiye Belediyeler Birliği ve Vilayetler Birliği, zorunlu olarak örgütlenmekteyken diğer ulusal yerel yönetim birlikleri isteğe bağlı olarak örgütlenmektedir.

Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimlerin tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri hizmetleri, para, personel, araç-gereç gibi konularda güçlerini birleştirerek, ortaklaşa yürütmek amacıyla oluşturdukları kurumlardır. Yerel yönetimler arası iş birliği genel itibarıyla yerel yönetim birlikleri eliyle gerçekleşmektedir (Daoudov, 2013: 56; Keleş, 2009: 424). Ancak unutulmamalıdır ki yerel ihtiyaçları karşılamada asıl sorumluluk yerel yönetim birimlerinindir. Köy, belediye ve il özel idareleri yerel ihtiyaçları karşılamak için kurulmuşlardır. Yerel yönetim birlikleri bu açıdan bölge ya da yörede ne tek otoritedir, ne de yerel yönetimlerin yerine geçebilen kuruluşlardır. Yerel yönetim birlikleri, yerel gereksinmeleri karşılamak için başvurulan ve bu amaçla oluşturulan "ikincil" nitelikteki kuruluşlardır (Güneş, 2005: 157).

Yerel yönetim birlikleri mevcut yerel yönetimlerin birlikteliği üzerine inşa edilmektedir. Birlikler, yerel yönetimler arasındaki yatay iş birliği örneğini oluşturmaktadır. Birliklerin kendilerini kuran veya üyesi bulunan yerel yönetimler üzerinde hiyerarşik anlamda bir üstünlükleri bulunmamaktadır. Bu konuda asıl olan karar organları seçimle belirlenmiş olan yerel yönetimlerdir (Şengül, 2019a: 256).

Bir ülkede şekilsel anlamda birden fazla yerel yönetim bulunması hâlinde değişik şekiller için ayrı ayrı birlikler bulunabileceği gibi bir tek birliğin her şekil için ayrı bir kolu da bulunabilir (E. Zengin, 1993: 111). Örnek vermek gerekirse belediyelerin ve köylerin ayrı birlikler altında iş birliğine gitmesi mümkünken çatı bir birlik altındaki farklı kollarda örgütlenmeleri de mümkündür. Tüm bunların yanında farklı şekillerdeki yerel yönetimlerin bir araya gelerek karma birlikler kurması da olanaklıdır.

Yerel yönetim birliklerinin etkin bir biçimde faaliyet yürütmesinde sahip oldukları statünün önemli bir yeri vardır. Örneğin birliklerin anayasa veya kanun düzeyinde düzenlenmiş olması durumunda varlıklarına güçlü bir hukuki dayanak sağlanmaktadır. Diğer yandan düzenleyici işlemlerle kurulan birlikler merkezî yönetimin müdahalesine açık hâle gelmekle birlikle bu nedenle birliklerin işleyişindeki istikrarın zedelenmesi muhtemeldir. Ayrıca anayasal veya yasal dayanak, yerel yönetimler arasında kurulacak olan iş birliğinin çerçevesini, kapsamını, niteliği ve yöntemlerini belirlemedir. Yerel yönetim birliklerinin finansmanı, görev ve yetki devri, birlik organlarının hukuki statüsü düzenlenmesi gereken diğer konulardır (Şengül, 2019a: 256).

Yerel yönetimler, varlık nedenleri olan mahallî sınırlar içerisinde yaşayanların artan mahallî ve müşterek hizmet gereksinimlerini, çağdaş bilgi ve deneyim birikiminden yararlanarak etkin bir biçimde karşılayabilmek amacıyla diğer yerel yönetimler ile bir araya gelmek, ortak çıkarları için iş birliğine gitmek durumunda kalmışlardır. Bu nedenle dünya üzerindeki pek çok ülkede, özellikle ulusal düzey başta olmak üzere, çeşitli düzeyde ve büyüklükte yerel yönetim birlikleri kurulmuştur. Sonrasında ise bu birlikler arasında uluslararası düzeyde iş birliği ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Zira birlikler, üyelerine daha kaliteli hizmet sunabilmek ve çalışma coğrafyalarında yerel yönetimleri geliştirebilmek için diğer ülkelerde bulunan, benzer alanlarda çalışan, hatta mücadele veren yerel yönetim birliklerinin bilgi ve deneyiminden yararlanma ihtiyacı duymuşlar ve bu alanda uluslararası düzeyde iş birliğine gitmişlerdir (Ünlü, 1993: 36-66).

Ayrıca uluslararası düzeyde kurulmuş olan bir yerel yönetim birliği veya ağı, ulusal düzeyde aynı tema ile yeni birliklerin veya ağların kurulmasına öncülük edebilmektedir. Örneğin Bursa Büyükşehir Belediyesinin aynı zamanda üyesi olduğu Avrupa Tarihi Şehirler Birliği ile yürüttüğü çalışmalar sonucunda Türkiye Tarihi Şehirler Birliğinin kurulmasına öncülük edilmiş ve iki dönem boyunca birlik başkanlığı Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı tarafından yürütülmüştür. Bu konudaki bir diğer örnek ise yine Bursa Büyükşehir Belediyesinin Dünya Sağlık

Örgütü, Sağlıklı Şehirler Ağına kabul edildikten sonra Türkiye Sağlıklı Şehirler Birliğinin kurulmasına öncülük etmiş olmasıdır (Esen ve Polat, 2007: 89).

1.1.1.4.1. Yerel Yönetim Birliklerinin Oluşum Nedenleri

Her örgüt ve kuruluşun olduğu gibi yerel yönetim birliklerinin doğmasına sebep olan veya birliklere üye olunmasını gerektiren bir takım gerekçeler vardır. Ülke sınırlarının önemini yitirmeye başlaması, teknoloji ile birlikte ulaşım ve iletişim araçlarının gelişmesi, artan ekonomik iş birliği ve karşılıklı bağımlılık, sınırları aşan ve ortak sorun hâline gelen çevre sorunları, aynı dünyayı paylaşan her düzeydeki kuruluş ve kişiler arası iş birliğini ve dayanışmayı her zamankinden daha çok ön plana çıkarmıştır. Bu gelişmeler ülkeler ve toplulukların ekonomik, sosyal ve kültürel olarak birbirlerine bağımlılıklarını artırmıştır. Bunun sonucunda da yerel yönetimler arası iş birliği, ortak çalışma, bilgi ve deneyim alışverişinde bulunma hemen hemen zorunlu hâle gelmiştir (Koçak, 2019: 166).

Yerel yönetim birliklerinin oluşum nedenleri birçok yazar tarafından farklı biçimlerde ele alınmıştır. Örneğin Bıçakçıoğlu (2010: 5-7) tarafından bu nedenler yerel hizmet anlayışında değişim, ortak yerel hizmet gereksinimleri, hizmet sunumunda bilgi ve tecrübe paylaşımı ve teknolojik-ekonomik gelişmeler ile mali kaynak yetersizliği olarak belirlenmiştir. Gönül (1977: 126-130) ise bu nedenleri hizmet gereksinmesi etmeni, yerel görevlerde farklılaşma etmeni, ekonomik etmen, yöredeşlik etmeni, politik tatmin etmeni olarak belirlemiştir. Ulusoy ve Akdemir (2019: 404-407) de Gönül'ün sınıflandırmasını kabul ederek yalnızca yöredeşlik etmenini hemşehrilik etmeni olarak değiştirmişlerdir. E. Zengin (1993: 93-97) de Gönül'ün sınıflandırmasını kabul eden bir başka yazar olmuştur. Güncel bir çalışmadaysa Koçak (2019: 167-171) tarafından, bahsi geçen etmenlere, küresel rekabet etmeni, mevzuat etmeni ve uluslararası iş birliği etmeni eklenmiştir. Yukarıda sayılan çalışmalardan yola çıkılarak yerel yönetim birliklerinin oluşum nedenlerinin aşağıdaki başlıklar altında incelenmesi olanaklıdır.

1.1.1.4.1.2. Yerel Hizmet Anlayışında Değişim

Son yüzyılda özellikle teknik ve ekonomik alanda, toplumsal yapıda ve devlet yönetimi anlayışındaki gelişmeler ve değişmeler sonucunda yerel halkın, yerel ve ortak nitelikli ihtiyaçlarında her geçen gün çeşitlilik söz konusu olmuştur. Bu çeşitliliğe paralel olarak yerel ihtiyaçların karşılanmasında nitelik talepleri de artış göstermiştir. Böylece klasik yerel yönetim anlayışı bu değişmeler karşısında yetersiz kalmış ve geçmiş yüzyıllarda yaşanılan fiziki ve teknik zorluk gibi engellerin olmayışı, yerel yönetimleri, gereksinimleri karşılamak amacıyla iş birliği yapmaya sevk etmiştir (Gönül, 1977: 126-130).

1.1.1.4.1.3. Ortak Yerel Hizmet Gereksinimleri

Bütün dünyada kamu hizmetlerinin büyük bir kısmını üstlenmiş olan ve vatandaşın gündelik hayatında sürekli bir iletişim içinde bulunan yerel yönetimler, üzerlerine düşen görevleri en iyi şekilde yapacak örgüt yapısında olmak zorundadırlar. Ancak, uygulamada karşılaştıkları sorunlar bazen kendi örgütleri için üstesinden gelinmeyecek kadar büyük, bazen de büyük bir örgüt ve kaynak ayrılmasına değmeyecek kadar küçük olmaktadır. İşte bu iki durum, yerel yönetimler arasında iş birliği ve koordinasyon ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu ihtiyacın karşılanması ile kamusal hizmette verimlilik, yerindelik ve bütünlük sağlanacaktır (Güneş, 2005: 159).

1.1.1.4.1.4. Yerel Görevlerde Farklılaşma

Çoğalan ve içeriği değişen yerel ihtiyaçların zamanında karşılanabilmesi zorunluluğu, yerel yönetimlerin görevlerini yerine getirme yöntemlerinin de değişmesine neden olmuştur. Yerel yönetimleri bu konuda iş birliğine yönelten nedenleri araç-gereç etmeni, personel etmeni ve ekonomik etmen olarak üçe ayırmak mümkündür (Gönül, 1977: 127-130).

Yerel yönetimlerin görevlerini yerine getirme yöntemlerinin değişmesiyle birlikte araç-gereç etmeni nedeniyle yerel yönetimler birlik kurma yoluna gidebilmektedir. Yerel yönetimler, tek başlarına edinemedikleri veya işletilmelerini çeşitli nedenlerle sürdüremedikleri, kamyon, yol yapımı ve bakımı ekipmanları, hasta nakil ambulansı, itfaiye aracı gibi araç ve gereçleri birlik kurarak elde edip işletebilmektedir. Yerel hizmet sunumu için gerekli araç-gereç ihtiyacını finanse etmek üzere kaynak bulma amacı, özellikle küçük ölçekli yerel yönetim birimleri için birlikte hareket etme ve olanaklarını birleştirme zorunluluğu doğurmaktadır (Gönül, 1977: 128).

Yerel yönetimlerin sunmakla görevli olduğu bir takım hizmetler özel bir bilgi ve uzmanlığa sahip personel çalıştırılmasını gerektirebilmektedir (Gönül, 1977: 128). Bazı hizmetlerin sunumunda ise tam zamanlı personel çalıştırılması gerekmemekle birlikte hizmetin sürekliliği söz konusu olduğunda sürekli personel istihdamı söz konusu olmaktadır. Bu durumda yerel yönetim birlikleri vasıtasıyla birden fazla yerel yönetime hizmet götürebilecek mühendis vb. personelin istihdamı mümkün olabilmektedir.

Teknolojik ve ekonomik gelişmelerin etkisiyle görece refah seviyesi artan bireylerin yerel yönetimlerden olan taleplerinde de artışlar söz konusu olmaktadır. Günümüz yönetim sisteminde gelir kaynaklarının büyük bir bölümü merkezî yönetimlerde toplanmaktadır. Buna bağlı olarak sınırlı ekonomik kaynaklara sahip olan yerel yönetim birimleri yerel halkın artan ihtiyaçlarını karşılamakta çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu nedenle görevlerine oranla sınırlı kaynakları olan yerel yönetimler, mevcut kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanmak adına birlik kurma veya kurulu bir birliğe üye olma yoluna gitmektedirler. Birlikler eliyle daha güçlü bir kaynağa sahip olunmasının yanında birliğin hizmet ve işletmelerinden sağlanan gelirler ile de yerel hizmetlerin karşılanmasında süreklilik sağlanabilmektedir (Gönül, 1977: 128; Ulusoy ve Akdemir, 2019: 405). Ayrıca yerel yönetimler, artan hizmet talebine cevap verebilmek amacıyla ya gelir artırıcı çaba sarf etmek ya da kaynak israfını önlemek ve ortak hizmet sunumuna yönelik diğer yerel yönetimler ile iş birliğine gitmek durumunda kalmaktadır. Bu iş birliği

türlerinden biri olarak oluşturulan yerel yönetim birlikleri, bazı hizmetleri, daha büyük coğrafi alanda daha geniş bir nüfusa daha etkin ve etkili sunabilmektedir. Ancak her hizmetin yerel yönetim birlikleri eliyle daha etkin ve etkili sunulabilmesi elbette mümkün değildir. Zira hizmet sunulan coğrafi alan ve nüfus ile maliyetler arasında her zaman doğrudan bir ilişki kurulamamaktadır. Ancak tarımda birim alandan daha fazla verim alma amacıyla sulama kanallarının yapılması, mevcut içme suyu şebekesinin yenilenmesi veya yeni şebekelerin tesisi, bitkisel veya hayvansal ürünlerin korunması ve saklanması, mezbahalar ve soğuk hava depolarının yaygınlaştırılması, yöre ekonomisi açısından önem taşıyan hususların geliştirilmesi gibi konular ekonomik etmenlerin ortaya çıkardığı birlik kurma ve bir birliğe üye olma gereksinimleridir. Yerel yönetimler bu tür ihtiyaçları birlikler eliyle karşılama yolunu seçerek hizmet sunumunu daha kolay bir şekilde gerçekleştirebilmekte ve kaynak israfını önleyerek hizmet üretim maliyetlerini düşürebilmektedir (Gönül, 1977: 129).

Bu başlık altında ölçek ekonomileri terimi kullanımından özellikle kaçınılmıştır. Zira firma teorisine ait olan ölçek ekonomisi terimi yerel yönetim literatüründe yanlış kullanılmaya açık bir kavramdır. Yerel yönetim birliklerinde ölçek ekonomilerinden ziyade kapsam ekonomileri ve/veya boyut/yoğunluk ekonomileri söz konusu olmaktadır. Her yerel yönetimin her konuda uzmanlaşması mümkünse de bu ancak yüksek maliyetlere katlanmak suretiyle gerçekleşebilir. Finansal kısıtlamalar altında yerel yönetimlerin kaynak paylaşımı ve ortak hizmet sunma yönünde birlikler vasıtası ile iş birliğine gitmesi durumunda, hem maliyetler azalacak hem de uzmanlık bilgisi daha fazla hizmet kullanıcısına yayılacaktır. Bu da kapsam ekonomisinin gerçekleştiği anlamına gelecektir (Yaslıkaya, 2019: 172-173; Dollery ve Fleming, 2006: 279-280).

Ekonomik etmen, yerel yönetim birlikleri vasıtasıyla geliştirilen ilişkilerde diğer etmenlere göre daha fazla ön plana çıkan bir olgudur. Hatta bazı yerel yönetimler açısından diğer yerel yönetimlerle ilişki kurulmasının temel nedenidir. Bunların içerisinde yatırımcıları bölgeye çekerek yeni yatırımların yapılmasını sağlamak uluslararası spor müsabakalarına ev sahipliği yapmak, istihdam oluşturmak

ve böylece hizmet çeşitliliğini artırmak yer almaktadır. Yeni yatırım sağlamak gibi mevcut yatırımlar için de iş birliğini geliştirmek amaçlanabilmektedir. Bunlar, ekonomik alandaki iyi uygulamaları ve tecrübeleri paylaşmaya yönelik çalışmalardır. Büyük liman şehirleri arasında kurulan ekonomik amaçlı ilişkilerin bu konuda örnek olarak verilmesi mümkündür (Daoudov, 2013: 10-11).

1.1.1.4.2. Yerel Yönetim Birliklerinin Organizasyon Yapısı

Birliklerin organizasyon yapıları genellikle çeşitlilik göstermekle birlikte, temel karar ve yürütme organları belediyelerinkine benzer biçimde örgütlenmektedir. Birliklerin organları genellikle üye belediyelerin seçilmiş organlarınca seçilen temsilcilerden oluşmaktadır. Bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde örgütlenen birliklerin hemen hemen tamamının bir karar organı, yürütme organı bir de başkanı bulunmaktadır (Ünlü, 1993: 23). Bununla birlikte, ileride daha ayrıntılı değinileceği üzere, günümüz yerel yönetim birliklerinin bir kısmında politik tekdüzeliği engellemek amacıyla "eş başkanlık" makamı oluşturulmuştur. Nitekim UCLG örneğinde birliğin bir başkanı bulunmaktayken başkan ile birlikte altı adet eş başkan görev yapmaktadır.

Birliklerin organizasyon yapısı yakından incelendiği takdirde genelde iki farklı kademenin oluşturulduğu görülmektedir. Birinci kademe olan siyasi kademe içerisinde, neredeyse bütün birliklerde, Genel Kurul/Genel Meclis/Kongre adı verilen, genel kararları ve birlik politikalarını belirleyen üst düzeyde yetkili bir genel karar organı bulunmaktadır. Genellikle bahsi geçen karar organı tarafından seçilen ve Genel Kurulun kararlarını ve politikalarını yürüten ve adına Yönetim Kurulu/Encümen/Yürütme Kurulu/Yürütme Komitesi vb. denilen bir yönetim ve icra organı bulunmaktadır. Siyasi kademe içerisinde yer alan bir diğer organ ise Genel Kurul veya Yönetim Kurulu tarafından kendi üyeleri arasından seçilen ve genellikle belediye başkanı olmakla birlikte UCLG örneğinde olduğu gibi ulusal yerel yönetim birliği başkanları arasından da seçilebilen Birlik Başkanı'dır. Ayrıca birlik organlarına genellikle danışmanlık hizmeti sunan, Genel Kurul veyahut Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan komisyonlar/kurullar da bulunmaktadır. Yerel yönetim

birliklerinde örgütlenme bağlamında karşılaşılan bir diğer kademe ise idari/teknik kademedir. Bu kademe yapılanması içinde hiyerarşik anlamda en üst basamakta, birliğin günlük işlerinin yürütülmesinden sorumlu olan, genellikle profesyonel yöneticiler arasından Yönetim Kurulu tarafından atanan ve Genel Sekreter/Genel Müdür/ Genel Yönetici/Müdür benzeri unvanlar verilen bir yönetici yer almaktadır. Hiyerarşik alt kademelerde ise yöneticiye karşı sorumlu olarak çalışan, birlik hizmet birimleri bulunmaktadır. Birliklerin hizmet birimleri ise birliklerin çalışma alanlarına, üyelerine sunmak durumunda olduğu hizmetlere göre çeşitlilik göstermektedir (Ünlü, 1993: 39).

1.1.1.4.3. Yerel Yönetim Birliklerinin Mali Kaynakları

Neredeyse bütün birliklerin en başta gelen mali kaynakları üyelerin ödedikleri yıllık katılma payları, başka bir deyiş ile üyelik aidatlarıdır. Bu paylar dışındaki en önemli kaynakları ise birlikler tarafından üyelere yönelik sunulan hizmetlerin karşılığı olarak alınan hizmet karşılıklarıdır. Birliklerin doğrudan gelir kaynakları yanında dolaylı olarak elde ettikleri kaynaklar da söz konusu olabilmektedir. Örneğin, üye belediyelerin araç-gereç, bina ve personel konusunda yaptığı, çoğu kez nakdî nitelikte olmayıp ayni nitelikte olan katkı ve yardımlar bu gruba dâhildir. Birliklerin sayılan gelir kaynakları dışında gelir sağladıkları belli başlı kaynaklar ise şunlardır (Ünlü, 1993: 40):

- Yayın gelirleri;
- Birlik tarafından kurulan veya ortak olunan işletmelerin kârları;
- Üye yerel yönetimlerin yardımları;
- Genel Kurula katılma ücretleri;
- Toplantı gelirleri;
- Ulusal vergilerden alınan paylar (özellikle zorunlu olarak kurulan birlikler için geçerlidir);
- Proje gelirleri;
- Bağışlar.

Birliklerin gelirleri genel olarak yukarıda sayıldığı gibi olmakla birlikte pek çok değişkene bağlı olarak farklılık göstermesi mümkündür. Ayrıca birliklerin bir kısmı, yukarıda gelir kaynağı olarak sayılan Genel Kurula katılma ücreti veya toplantı ücretlerini almayarak bu organizasyonları genel aidat gelirlerinden karşılama yoluna gidebilmektedir.

Birliklerin finansmanında yaygın olarak kullanılan yöntem ya birtakım ölçütlere göre her üye yerel yönetimden farklı oranlarda ya da bütün üyelerden aynı oranda katılım payı toplanmasıdır. Ödeme yeteneği prensibi çerçevesinde üyelerin sahip olduğu gelirlerin belirli bir yüzdesi katılım payı olarak değerlendirilebilmektedir. Diğer yandan birliklerin, ödeyecekleri katılma paylarını üyelerin kararına bırakmaları da mümkündür. Yukarıda sayılanların yanında kimi birlikler merkezî yönetimden para yardımı görmekte, kimileri ise yaptıkları hizmetler için üyelerden ücret almaktadır (E. Zengin, 1993: 111-112).

1.1.1.4.4. Türlerine Göre Yerel Yönetim Birlikleri

Yerel yönetimlerin özgün yapıları kurdukları yerel yönetim birliklerine de yansımıştır. Bu nedenle pek çok farklı tür yerel yönetim birliği ile karşılaşmak mümkündür. Literatürde bu konuyla ilgili farklı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin yerel yönetim birliklerinin coğrafi ölçek açısından sınıflandırılması mümkündür (Ünlü, 1993: 23-39; Daoudov, 2013: 56-57).

1. Şehir Altı Ölçekte Yerel Yönetim Birlikleri: Geniş bütçe ve faaliyet alanlarına sahip olmamalarına rağmen ilçe gibi şehir altı ölçeklerde kurulan yerel yönetim birlikleri bulunmaktadır. Bu gruba Türkiye'de bulunan köylere hizmet götürme birliklerini, içme suyu birliklerini ve ilçe düzeyinde kurulan çevre hizmetleri birliklerini örnek olarak göstermek mümkündür.

2. Şehir ve Metropoliten Alan Ölçeğinde Yerel Yönetim Birlikleri: Çeşitli ülkelerde bulunan bazı büyük şehirlerde metropoliten ölçekli hizmetleri

gerçekleştirebilmek için bu bölgedeki yerel yönetimlerin metropol birlikler kurmaları söz konusu olmaktadır. Diğer yandan metropoliten bir özelliğe sahip olmaksızın küçük bir şehir düzeyindeki farklı yerel yönetimlerin birlik kurmak suretiyle bir araya gelmesi mümkündür. Örneğin Amasya İli İlçeleri ve Beldeleri Katı Atık Bertaraf Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği, Edirne Katı Atık Yönetim Birliği, Bursa İli Belediyeler Birliği ve İstanbul Boğazı Belediyeler Birliği bu gruba örnek olarak verilebilecek birliklerdendir.[2]

3. Bölge Ölçeğinde Yerel Yönetim Birlikleri: Birliklerin en yaygın olarak örgütlendikleri coğrafi düzey bölge ölçeğidir. Başta çevre sorunları gibi sorunlarla mücadele olmak üzere, stratejik planlama, ulaşım ve altyapı gibi birden çok yerel yönetimi ilgilendiren ortak sorunlara çözüm bulmak ve bazı ortak hizmetleri karşılamak amacıyla bölge en uygun ölçek olarak kabul edilmektedir. Bu ölçekte kurulmuş olan birliklere Marmara Belediyeler Birliği, Toroslar Belediyeler Birliği ve Doğu Akdeniz Zeytin Birliği benzeri birliklerin örnek olarak verilmesi mümkündür.

4. Ulusal Ölçekte Yerel Yönetim Birlikleri: Yerel yönetimler bir yandan yerel halkın mahallî ve müşterek ihtiyaçlarını karşılarken diğer yandan bu işlevlerini yerine getirebilmek amacıyla daha çok yetki ve kaynak sağlamak durumundadırlar. Bu nedenle ulusal düzeyde diğer yerel yönetimler ile iş birliği yaparak çeşitli platformlarda kendilerini idari ve siyasi düzeyde temsil etmektedirler. Ayrıca yine ulusal düzeyde kendi aralarında dayanışma sağlayarak ulusal hükûmet ve kanun koyucu düzeyinde lobi faaliyetleri yürütmek amacıyla yerel yönetim birliği kurmaktadırlar. Türkiye Belediyeler Birliği ile Vilayetler Birliği bu konuda örnek olarak gösterilebilir.

[2] Türkiye'de kurulmuş olan mahallî idare birlikleri ile ilgili ayrıntılı liste için bkz. https://www.tbb.gov.tr/storage/catalogs/birliklerin-listesi.pdf erişim tarihi: 15.12.2013

5. Uluslararası Ölçekte Yerel Yönetim Birlikleri: Küreselleşmenin beraberinde getirdiği yenilikler ile birlikte yerel yönetimler pek çok alanda ulusal düzeydeki eşitleri ile birlikte uluslararası düzeydeki eşitleri ile de yarışmaya başlamıştır. Söz konusu yarış durumu, iyi uygulama transferlerini, farklı iş birliklerini ve BM gibi uluslararası kuruluşlar düzeyinde tüm yerel yönetimler yararına ortak lobi faaliyetlerini beraberinde getirerek bu amaçlarla uluslararası yerel yönetim birliklerinin kurulmasını teşvik etmiştir. Çalışmanın farklı bölümlerinde değinilecek olan UCLG, Cittaslow gibi birlikler bu gruba örnek olarak verilebilir.

Bu sınıflandırmaya benzer biçimde yerel yönetim birliklerinin, birliği oluşturan yerel yönetim birimlerine göre bir sınıflandırmaya tabi tutulması da mümkündür (Gönül, 1977: 50-52; Ulusoy ve Akdemir, 2019: 416-417):

1. İller Arası Birlikler: İki veya daha çok il özel idaresinin bir araya gelerek oluşturdukları birliklerdir. Bu yolla oluşturulan birliklerdeki amaç, yasalarla il özel idarelerine bırakılmış olan yerel görevlerin birlik kuruluşu içinde, ortak donanım ve yönetim ile yerine getirilmesidir. İller arası birliklere; Frigya Kültürel Mirasını Koruma ve Kalkınma Birliği, Yeşilırmak Havzası Kalkınma Birliği, ulusal ölçekte kurulmuş olan Vilayetler Birliği, Van Gölü ve Çevresi Vilayetler Eğitim Birliği ve Doğu Karadeniz Zigana Turizm Birliği gibi örnekler verilebilir.

2. Belediyeler Arası Birlikler: İki veya daha çok belediyenin arasında kurulan birliklerdir. Bu tür birliklere; Türkiye Belediyeler Birliği, Toroslar Belediyeler Birliği, Marmara Belediyeler Birliği, Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği, Acıgöl Kapalı Havzası Kanalizasyon Projesi ve Atık Su Arıtma Tesisi Yapma ve İşletme Birliği gibi ulusal ölçekten bölgesel ölçeğe ve belirli bir amaç için kurulmuş birliklere kadar örneklerin verilmesi mümkündür.

3. Köyler Arası Birlikler: Yalnızca köyler arasında kurulan bu tür birlikler, kırsal alana hizmet götürme konusunda etkin bir araç olarak kullanılabilmektedir. Çoklukla yol, içme suyu, sulama vb. konularda kurulmuşlardır. 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu'nun 18. maddesine göre tüm köylerin iştiraki ile bulundukları ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilmektedir. Böylelikle köylerin kalkınmasına ilişkin kamu politikalarının ilçe düzeyinde belirlenmesi esas alınmıştır (Şengül, 2013:68). Günümüzde söz konusu kanun hükmüne bağlı olarak birçok ilçede köylere hizmet götürme birliği bulunmaktadır. Köyler arasında kurulmuş olan birliklere, Doğu Akdeniz Zeytin Birliği, Adana İli Ceyhan İlçesi Tatarlı Grup Köyleri İçme Suyu Birliği, Aşağıoba-Karataş Köyleri İçme Suyu Birliği, Bala-Şereflikoçhisar Köyleri Kesikköprü Arıtma Tesisi İçme Suyu Birliği, gibi örnekler verilebilir.

4. Karma Birlikler: Diğer birlik türlerinin aksine bu tür birlikler farklı yönetim birimleri arasında kurulmaktadır. Bu nedenle karma birlik olarak adlandırılabilecek birlikler ve bu birliklere dair örnekler şöyle sıralanabilir:

- İl özel idaresi-belediye-köy arasında kurulan birlikler: Aydın Tralleis Termal Turizm Altyapı Hizmet Birliği, Yeşilova İlçesi Sultanpınarı Turistik Tesisler Birliği, Pamukkale Çevre Koruma Birliği.
- İl özel idaresi-belediye arasında kurulan birlikler: Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği, Kelkit Havzası Kalkınma Birliği, Tekirdağ İli Çevre Hizmetleri Birliği.
- İl özel idaresi-köy arasında kurulan birlikler: Güzelyayla Turizm Merkezi Altyapı Hizmet Birliği, Davraz Dağı Karlıyayla Kış Sporları ve Turizm Merkezi İşletme ve Altyapı Hizmet Birliği, Kars İli Çevre Hizmetleri Birliği.

- Belediye-köy arasında kurulan birlikler: Ayrancı Sulama Birliği, Varda Yaylası Birliği, Hafik Merkez ve Alçıören Grup Köyleri İçme Suyu Birliği.

Yerel yönetim birliklerinin konularına göre ekonomik işletme birlikleri, sosyal amaçlı birlikler, altyapı amaçlı birlikler; amaç sayısına göre tek amaçlı birlikler ve çok amaçlı birlikler; sürelerine göre süreli birlikler ve sürekli birlikler olarak sınıflandırılmaları da mümkündür (Gönül, 1977: 56-60).

Daoudov'a (2013: 58) göre bir diğer sınıflandırma ölçütü ise hizmet hedef kitlesidir. Yerel yönetim birliklerinin hizmet hedef kitlesi bakımından iki başlık altında toplanması mümkündür. Birinci başlık "halka hizmet amaçlı birlikler" iken ikinci başlık altında ise "üyelere hizmet amaçlı birlikler" yer almaktadır. Halka hizmet amaçlı birlikler, yerel yönetimlerin halka yönelik hizmetlerin daha iyi sunumu adına bir araya gelerek kurdukları birliklerdir. Diğer yandan üyelere hizmet amaçlı birliklerin temel amacı ise üye yerel yönetimlere eğitim, danışmanlık, bilgi paylaşımı, koordinasyon, temsil ve lobicilik gibi hizmetler sunmaktır.

Arıkboğa'ya (2017: 78-80) göre yerel yönetim birlikleri iki farklı grupta karşımıza çıkmaktadır. Birinci gruba dâhil olanlar hizmet birlikleridir. Bu birliklerdeki temel amaç belirli kamu hizmetlerinin iş birliği içinde sunulmasından ibarettir. İkinci gruba dâhil olanlar ise dayanışma, lobi ve prestij birlikleridir. Bu birliklerin temel amacı ise üyeler arasında dayanışma, ortak çıkarları savunma, ilke ve politika birlikteliği süreçlerinin yürütülmesidir. Arıkboğa'nın sınıflandırması her ne kadar Daoudov'un sınıflandırması ile benzerlik gösterse de üyelik sürecinin prestij boyutunu da içerdiğinden daha kapsamlı bulunmaktadır. Bu nedenden dolayı çalışmada Arıkboğa'nın sınıflandırılması kullanılacak olup aşağıda detaylandırılacaktır. Ayrıca belirtmek gerekirse tüm yerel yönetim birliklerinin iki ortak noktası olduğu ifade edilebilir. Birinci olarak ne tür bir birlik olursa olsun var oluş sebebi yerel yönetimler arası iş birliğinin gelişmesidir. İkinci olarak yerel yönetimlerin kendilerine ait yetki ve kaynakların bir kısmını kendi iradeleriyle, kurmuş oldukları yeni oluşuma devretmeleridir.

Bu başlık altında değinilmesi gereken bir diğer husus ise ülkemiz mevzuatında hizmet birliklerinin ön plana çıkarılarak dayanışma, lobi ve prestij birliklerinin görece geri planda bırakılmış olmasıdır. Her ne kadar 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu'nun 20. maddesinde mahallî idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahallî idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amacıyla mahallî idare birliği kurulmasının önü açılmış olsa da bahsi geçen Kanun'un 3. maddesinde yerel yönetim birliği "Birden fazla mahallî idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi" biçiminde tanımlanarak kanun koyucunun yerel yönetim birliklerini genel anlamda "hizmet birliği" olarak kurguladığı anlaşılmaktadır.

1.1.1.4.4.1. Hizmet Birlikleri

Hizmet birlikleri, belirli bir yerel yönetimin tek başına karşılamakta zorlanacağı hizmetler söz konusu olduğunda mal ve hizmet üretme konusunda oldukça işlevsel ve pratik olan çözüm mekanizmalarıdır. Türkiye'de faaliyet gösteren, köylere hizmet götürme birlikleri, turizm birlikleri, içme suyu birlikleri, sulama birlikleri ve çevre altyapı hizmet birlikleri, hizmet birliklerine örnek teşkil etmektedir. Hizmet birlikleri sayesinde sunulan hizmetler daha kaliteli sunulabilmekte, toplam fayda artarken birim maliyetlerin aşağı çekilmesi suretiyle toplam maliyet düşürülebilmektedir. Zira bir yerel yönetimin sahip olduğu, mali, teknik ve beşeri kaynaklar, ihtiyaç duyulan birtakım kamu hizmetlerinin sunulması noktasında yetersiz olabilmektedir. Özellikle düşük nüfuslu ve düşük gelirli yerel yönetimlerde bu tür yetersizlikler ile sıklıkla karşılaşılmaktadır (Arıkboğa, 2017: 79-80). Örneğin bir yerel yönetim sınırları içerisinde inşa edilecek ve komşu yerel yönetimler için pozitif dışsallık değeri taşıyan baraj, katı atık bertaraf tesisi benzeri büyük mali yatırımlar gerektiren hizmetler için yerel yönetimler birlik kurarak örgütlenebilmektedir. Diğer yandan ölçek ekonomilerine benzer biçimde komşu yerel yönetimler birlik kurma yoluyla mühendislik, planlama veya süreklilik arz etmeyen hizmetlerin sunumunda gerekli teknik personeli ortak bir biçimde istihdam edebilmektedir. Buna benzer bir biçimde sürekli ihtiyaç duyulmayan iş

makinalarının, kurulan birlikler eliyle, farklı yerel yönetim birimleri tarafından ortak kullanımı söz konusu olabilmektedir. Hizmet birliklerine, 2006 yılında kurulan, Finike Belediyeleri İtfaiye Birliğinin örnek olarak verilmesi mümkündür. Adı geçen birlik sayesinde, Antalya Büyükşehir Belediyesi kurulmadan önce, belirli bir coğrafi alandaki yerel yönetimlerin, itfaiye hizmetleri konusunda iş birliğine gitmesi suretiyle ayrı ayrı itfaiye teçhizat alımı ile personel istihdamının önüne geçilmiştir.

Hizmet sunumunda karşılaşılan optimal alan sorunu, bir hizmetin yeni bir yöntemle sunulmasını haklı kılan ve bir hizmetin veya görevin yerine getirilme tarzının değiştirilmesinde oldukça sık kullanılan bir gerekçe durumundadır. Yerel yöneticiler, pek çok zaman sunulacak hizmetin alan boyutu sorunu ile yüz yüze gelmektedirler. Hizmetin niteliğinde, maliyetinde ve tekniğinde ortaya çıkan değişiklikler, hizmetin sunulmakta olduğu alanın boyutlarının yeniden gözden geçirilmesini gerekli kılabilmektedir. Üstelik hizmetin sunulacağı alan sorunu, yerel boyutun dışına taşan siyasal ve sosyokültürel önceliklerden birisi durumuna gelebilmektedir. Bu nedenle farklı hizmetlerin farklı büyüklüklerdeki alanlarda sunulması daha rasyonel görünmektedir. Ancak tüm bunlarla birlikte, herhangi bir yerel yönetim kademesinin sunduğu veya sunulmasını denetlediği bir hizmet için uygun ölçekli bir hizmet sunma alanı belirlemek her zaman kolay olmamaktadır. Bu süreç içerisinde hizmetlerin sunulmasında en uygun ölçeğin aranması, özellikle yeni hizmetlerin sunumunda, yerel yönetimler arasında iş birliğine dayalı girişimleri artırmaktadır. Marmara Belediyeler Birliğinin üye belediyeler adına geçmiş yıllarda gerçekleştirmiş olduğu ortak iş makinası alımı benzeri uygulamaların bu konuda örnek verilmesi olanaklıdır (IULA-EMME, 1992: 35-37). Yukarıda değinilen sebepler nedeniyle yerel yönetimlerin bir araya gelerek kurmuş oldukları hizmet birliklerinin varlık sebeplerinden belki de en önemlisi ideal hizmet sunum ölçeğinin yakalanma gayesidir.

Hizmet birlikleri belirli bir hizmetin sunumu için iş birliği yapan yerel yönetimlerden oluştuğu için dayanışma, lobi ve prestij birliklerine göre daha az üyeye sahiptir (Arıkboğa, 2017: 79). Aradaki farklardan bir diğeri ise hizmet birliklerinin görece daha kısa ömürlü olma ihtimalinin çok daha yüksek olmasıdır.

Hizmet birlikleri, sınırları çizilmiş bir hizmetin sunumu için bir araya gelen yerel yönetimler tarafından oluşturulduğundan, söz konusu hizmete olan ihtiyaç sonlandığı zaman yüksek ihtimalle dağılacaktır. Buradaki istisna, sürekli sunumu gerekli olan hizmetler için bir araya gelmiş hizmet birliklerinin daha uzun ömürlü olacak olmasıdır. Diğer taraftan bir yerel yönetimin dayanışma, lobi ve prestij amaçlı katılım sağladığı bir yerel yönetim birliğinden ayrılması ve sonunda bu amaçla kurulmuş bir birliğin dağılması (diğer şartlar sabit kabul edildiği takdirde) ancak çok uzun bir vadede söz konusu olabilir. Ayrıca belirtmek gerekir ki hizmet birlikleri doğası gereği yerel, bölgesel veya ulusal düzeyde kurulurken, dayanışma, lobi ve prestij birlikleri ulusal düzeyde kurulabilecekleri gibi uluslararası düzeyde de kurulabilmektedir.

1.1.1.4.4.2. Dayanışma, Lobi ve Prestij Birlikleri

Dayanışma, lobi ve prestij birlikleri, çoğunlukla üye yerel yönetimler arası dayanışmanın sağlanması, ortak çıkarların savunulması, bilgi, tecrübe ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılması, kapasite geliştirici faaliyetlerin yürütülmesi gibi amaçlarla kurulmaktadırlar. Diğer yandan dayanışma, lobi ve prestij birlikleri, sıradan bir iş birliği ve dayanışmanın ötesinde belirli temalara, yönetim ilkelerine (etik yönetim gibi) vs. vurgu yaparak hem kendilerini diğer birliklerden farklılaştırma hem üye yerel yönetimleri bilinçlendirip uymalarını sağlayacak mekanizmalar kurma hem de üyelerinin bu niteliklerle tanınmalarını sağlama gibi işlevler görebilmektedirler. Örnek vermek gerekir ise yerel yönetimlerin "birleşmiş milletleri" (vurgu yazara ait) olarak da anılan UCLG, Güney-Doğu Avrupa'da faaliyet gösteren Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı (Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe-NALAS), büyük nüfuslu Avrupa şehirlerinin üye olabildiği Avrupa Şehirler Birliği (EUROCITIES) ve Türkiye merkezli olup Türk Dünyası olarak belirtilen coğrafyada bulunan yerel yönetimler arasında iş birliğini geliştirmek üzere kurulmuş olan Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) gibi birlikler dayanışma, lobi ve prestij birlikleri olarak sayılabilir (Arıkboğa, 2017: 83-84). Yukarıda adı geçen birlikler uluslararası düzeyde faaliyet gösterse de bu tür birliklere ulusal düzeyde örnek göstermek de mümkündür.

5355 sayılı Kanun'un 20. maddesine bağlı olarak Türkiye'deki tüm belediyelerin doğal üyesi sayıldığı Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ve Türkiye'deki tüm il özel idarelerinin doğal üyesi sayıldığı Vilayetler Birliği ulusal düzeydeki dayanışma, lobi ve prestij birliklerine örnek teşkil etmektedir. Söz konusu maddeye göre adı geçen ülke düzeyindeki yerel yönetim birlikleri; mahallî idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahallî idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi amaçlarının yanında mahallî idarelere rehberlik etmek; mahallî idareler arasında yardımlaşma ve iş birliğini, teknik ve idari deneyim bilgi değişimini teşvik etmek; iyi uygulama örneklerinin yaygınlaşmasına yardım etmek konularında da faaliyette bulunabilmektedir.

Ülke düzeyinde faaliyet gösteren birliklerin yanında ulus-altı düzeyde faaliyette bulunan bu tür birlikler de bulunmaktadır. Örneğin Anadolu Medeniyetleri Belediyeler Birliği, İstanbul Boğazı Belediyeler Birliği, İç Anadolu Belediyeler Birliği, Sağlıklı Kentler Birliği, Tarihi Kentler Birliği, Marmara Belediyeler Birliği, İpek Yolu Belediyeler Birliği, Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği, Frigya Kültürel Mirasını Koruma Birliği gibi birlikler ulus-altı düzeyde kurulmuş olup dayanışma, lobi ve prestij birliklerine birer örnek teşkil etmektedir.

Yukarıda sayılan örneklerde olduğu gibi dayanışma, lobi ve prestij birlikleri bölgesel düzeyde kurulabileceği gibi belirli temalar etrafında da kurulabilmektedir (Arıkboğa, 2017: 85). Bölgesel düzeyde kurulan birliklere Marmara Belediyeler Birliği, İç Anadolu Belediyeler Birliği gibi birlikler örnek gösterilebilirken tematik olarak nitelendirilebilecek belirli temalar etrafında kurulan birliklere ise Tarihi Kentler Birliği, Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği ve Sağlıklı Kentler Birliği gibi birliklerin örnek olarak gösterilebilmesi olanaklıdır. Burada üçüncü bir grup oluşturularak hem bölgesel hem tematik birliklerden bahsedilmesi mümkündür. Bu birlikler hem belirli bir bölgeyi kapsamakta hem de belirli bir tema etrafında toplanarak faaliyet göstermektedir. Örneğin Frigya Kültürel Mirasını Koruma Birliği, Afyonkarahisar, Eskişehir ve Kütahya coğrafyasını kapsaması münasebeti ile bölgesel, Frigya Uygarlığı'nın mirasını koruyarak yaşatma teması ile kurulması münasebeti ile tematik bir birlik olma özelliği taşımaktadır. Başka bir örnek olarak

Çanakkale, Balıkesir ve İzmir sınırlarını kapsayan ve bölgenin ekolojik dengesini, biyolojik çeşitliliği gözetmeyi amaçlayan Kaz Dağı ve Madra Dağı Belediyeler Birliği sunulabilir. Bu alandaki bir diğer örnek ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Beyoğlu Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, Fatih Belediyesi, Sarıyer Belediyesi, Beykoz Belediyesi ve Üsküdar Belediyesinin üyeliklerinden oluşan ve İstanbul Boğazı'nın tarihi ve doğal güzelliklerini muhafaza ederek gelecek nesillere aktarma amacıyla kurulmuş olan İstanbul Boğazı Belediyeler Birliğidir.

Dayanışma, lobi ve prestij birliklerinin iki alt boyutta incelenmesi mümkündür. Bu boyutlardan biri "dayanışma/lobi" işlevleri için kurulmuş olan birlikler iken bir diğer alt boyut ise daha ileri bir ilke ve politika birlikteliğini ifade eden ve üyelerine "prestij" kazandırma işlevini de içinde barındıran prestij birlikleridir.

Dayanışma, lobi birlikleri ile prestij birliklerini açıklamak adına örnekler üzerinden bir karşılaştırmadan yararlanılabilir. Örneğin UCLG "Demokratik yerel yönetimin birleşik sesi ve dünya ölçeğinde savunucusu olma" hedefinden de anlaşılabileceği üzere dayanışma, lobi birliklerine örnek teşkil etmektedir. UCLG Ana Tüzüğü'nde üyelik tüm yerel yönetimler için mümkün kılınmıştır. Diğer yandan UCLG üyeleri arasında çeşitli ağlar oluşturarak dayanışma ruhunu pekiştirmekte, ortak çalışmaların yapılmasını desteklemekte ve BM vb. uluslararası kuruluşlar düzeyinde yerel yönetimlerin haklarına yönelik lobi faaliyetleri yürütmektedir. Nitekim UCLG Ana Tüzüğü'nde sayılan amaçlar arasında doğrudan "Uluslararası alanda yerel yönetimin rolünü ve statüsünü desteklemek ve uluslararası politika yapım sürecini etkilemek için aktif olarak lobicilik ve savunuculuk faaliyetleri yürütmek" ifadesi yer almaktadır (UCLG, 2014: 2). Uluslararası düzeyde faaliyette bulunan prestij birliklerine verilebilecek örneklerden biri Cittaslow'dur[3] (Sakin Şehirler Birliği). İtalya merkezli bir yerel yönetim birliği olan Cittaslow, 1999 yılında kurulmuştur. Yalnızca nüfusu 50.000 altında bulunan kentlerin üye olabildiği Cittaslow'a üyelik için gerekli bir diğer koşul ise 9 farklı başlık altında toplanmış toplam 72 şartın yerine getirilmesidir. Kentler tüm bu şartları sağlamaları hâlinde

[3] Türkçe'ye "yavaş şehir" ve "sakin şehir" olarak iki farklı şekilde çevrilmiş olsa da "sakin şehir" kullanımı daha yaygın olarak kabul görmektedir.

birliğe üye olabilmekte ve "sakin şehir" sertifikası ile unvanını hak etmektedir.[4] Dünya üzerinde 30 ülkeden 264 kent bu unvana sahiptir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de Cittaslow üyesi, sakin şehir unvanına sahip, 18 kent bulunmaktadır.[5]

Bu konuda UCLG-Cittaslow benzeri bir karşılaştırma yapmak her zaman kolay olmayabilmektedir. Örneğin Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi (Local Governments for Sustainability- the International Council for Local Environmental Initiatives-ICLEI), sürdürülebilir yerel kalkınmayı destekleyen ve 1750'nin üzerinde yerel yönetimi bünyesinde bulunduran uluslararası bir yerel yönetim birliğidir.[6] Tematik bir alanda faaliyet göstermesi, üyelerin sürdürülebilir kentsel kalkınmayı taahhüt etmesi ve bu vesile ile üyeliği bir prestij kaynağı olarak kullanabilmesi, birliği prestij birliklerine yaklaştırmaktayken belirli ölçütler aranmaksızın tüm yerel yönetimlerin birliğe üye olabilmesi ve üyeler arası dayanışmaya yapılan vurgu dayanışma, lobi birliklerine yaklaştırmaktadır.

Yerel yönetim birliklerinin lobicilik faaliyetleri ile ilgili olarak pek çok örnek verilmesi mümkündür. Ulusal düzeydeki lobicilik faaliyetlerine örnek olarak TBB'nin çalışmalarına değinilebilir. TBB lobi faaliyetlerini "Davalar, Mevzuat Değişiklik Talepleri, Diğer Konulardaki Talepler, Mevzuat Tasarıları Hakkında Görüşler" olmak üzere dört başlık altında toplamıştır. Örneğin "Davalar" başlığı altında çeşitli kamu kurumlarına karşı idari mahkemelerde açılmış 10 farklı dava süreci yer almaktadır.[7] "Mevzuat Değişiklik Talepleri" başlığı altında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndan Doğalgaz Tüketim Vergisi ve Giyecek Yardımı Yönetmeliği'ne kadar pek çok mevzuat hükmünde değişiklik talebi bulunmaktadır.[8] "Diğer Konulardaki Talepler" altında 2012 yılında yaşanan olumsuz hava şartları sebebiyle belediyelerin bütçe imkânlarının üzerinde karla mücadele hizmeti sunması zorunluluğu nedeni ile genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere verilen paydan

[4] http://www.cittaslow.org/content/how-become erişim tarihi: 03.01.2020
[5] https://www.cittaslowturkiye.org/#turkiye erişim tarihi: 07.06.2020
[6] https://www.iclei.org/en/Home.html erişim tarihi: 05.01.2020
[7] https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/davalar/ erişim tarihi: 22.01.2020
[8] https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/mevzuat-degisiklik-talepleri/ erişim tarihi: 22.01.2020

belli bir süre kesinti yapılmaması talebi gibi farklı talepler yer almaktadır.[9] Son olarak "Mevzuat Tasarıları Hakkında Görüşler" başlığı altında ise Köy Kanun Tasarısı Taslağı ve Harçlar Kanunu Tasarısı gibi birçok farklı mevzuat tasarısı hakkındaki görüşler yer almaktadır.[10] Uluslararası düzeyde lobicilik faaliyetlerine ise UCLG'nin çalışmalarını örnek olarak göstermek mümkündür. UCLG'nin, Birleşmiş Milletler (BM) düzeyindeki lobicilik faaliyetleri ile sürdürülebilir kalkınma hedefleri içerisinde 11. hedef olarak "Sürdürülebilir Şehirler ve Yaşam Alanları" konulmuştur. Elbette söz konusu örnekler yukarıda sayılanlarla sınırlı olmayıp örnekleri artırmak ve çeşitlendirmek mümkündür.

1.1.1.5. Uluslararası Kuruluşlar Nezdindeki Temsil Mekanizmaları

Avrupa Birliği veya Avrupa Konseyi gibi uluslararası kurumların bünyesinde yerel ve bölgesel yönetimlerin temsiliyetini sağlamak amacıyla kurulan birimler bulunmaktadır. Örneğin Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi (the European Committee of the Regions-CoR) veya Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (the Congress of Local and Regional Authorities-CLRAE) gibi birimler, çatısı altında bulundukları uluslararası kuruluşların karar alma sürecinde yerel yönetimlerin çıkarlarının temsil edilmesi işlevini görmektedir (Daoudov, 2013: 35). Yerel yönetimler bu tür kuruluşlar altında iş birliği yaparak çıkarlarını koruyabilmektedir.

AB kurumlarının ve/veya organlarının almış olduğu kararların etkinliğini artırmak ve meşruiyetini güçlendirmek amacıyla yerel ve bölgesel yönetimler ile diğer aktörlerin karar alım sürecine katılmasına yönelik anlayış gün geçtikçe daha fazla kabul görmektedir. Çok düzeyli yönetişim olarak kavramsallaştırılan bu anlayış, AB'nin yönetim kapasitesinin resmî yapılarla sınırlı kalmayıp diğer yönetim kademeleriyle paylaşılmasını ve böylelikle etkileşimli yönetimin uygulanmasını gerektirmektedir (Şengül, 2019b: 962). Ayrıca AB politikalarının yaklaşık üçte ikisi bölgesel ve yerel düzeyde etkili olmaktadır. Söz konusu politikaların yerel

[9] https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/diger-konulardaki-talepler/ erişim tarihi: 22.01.2020
[10] https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/mevzuat-tasarilari-hakkinda-gorusler/ erişim tarihi: 22.01.2020

ihtiyaçlarla uyumlaştırılması sürecinde, yerel ve bölgesel yönetimlerin görüş ve önerilerinin önemli olduğunun ortaya çıkması nedeniyle bu yönetimlerin AB kurumsal yapısı içinde temsil edilmesi bir ölçüde zorunlu bir hâl almıştır. Gerek bu sebeple gerekse çok düzeyli bir yönetişim yapısının inşa edilmesi amacıyla, 1992 yılında kabul edilen Maastricht Antlaşması ile CoR kurulmuştur. CoR ile birlikte, üye ülkelerin yerel ve bölgesel yönetimleri de AB politikalarını etkileyebilme gücüne sahip olmuştur (Şengül, 2018: 2).

1992 yılında kurulduğu hâlde resmî olarak 1994 yılında faaliyete başlayan CoR, AB politikasına yerel ve bölgesel yönetimlerin daha fazla katılımını sağlamak ile üye devletler arasında ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi amaçlarını taşımaktadır (Esen ve Polat, 2007: 19). CoR, AB bölgesindeki şehirlerin ve bölgelerin sesi olma özelliğini taşıyarak AB mevzuatının yaklaşık %70'ini kapsayan ve bölgeler veya şehirler ile ilgili olan düzenlemelere yönelik öneriler sunmaktadır.[11] Böylelikle bir yandan vatandaşların beklenti ve talepleri AB kurumlarına iletilirken diğer yandan AB kararlarının vatandaş nezdinde destek bulması için çalışılmaktadır. Bu kapsamda CoR tarafından 2009 yılında yayımlanan "Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi Çok Düzeyli Yönetişim Beyaz Kitabı" ve yine CoR tarafından kabul edilen "Avrupa Bölgeler Komitesi Avrupa Çok Düzeyli Yönetişim Şartı" ile AB'de çok düzeyli yönetişim konusunda önemli adımlar atılmıştır (Şengül, 2019b: 967-968). Diğer yandan CoR'a danışılması bazı durumlarda zorunlu, bazı durumlarda ise ihtiyari nitelik arz etmekteyken gerekli görülmesi hâlinde CoR'un kendi inisiyatifi ile görüş bildirmesi de mümkündür. Ayrıca AB Antlaşmalarında yapılan değişiklikler neticesinde CoR'a, AB yargı organları önünde dava açma hakkı tanınmıştır. Bu değişiklikle birlikte kendisini yerellik (subsidiarité) ilkesinin bekçisi olarak konumlandıran CoR, AB kurum ve organları tarafından yürürlüğe konulan karar ve uygulamaları yargısal denetimden geçirme imkânı elde etmiş bulunmaktadır (Şengül, 2018: 14-15).

[11] https://cor.europa.eu/en/about/Pages/default.aspx erişim tarihi: 20.12.2019

CLRAE ise Avrupa Konseyine üye 47 ülkede yerel ve bölgesel demokrasiyi güçlendirmekten ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın uygulanmasını değerlendirmekten sorumlu bir kurumdur. Temel olarak Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ile iş birliği yaparak ulusal hükûmetler ile yerel ve bölgesel makamlar arasında istişare ve siyasi diyaloğu geliştirmek için çalışmaktadır.[12] Avrupa Konseyinde yerel ve bölgesel yönetimleri temsil eden bir danışma organı olan CLRAE'nin amaçları arasında Avrupa'daki yerel ve bölgesel yönetimlerin siyasal, yönetsel ve akçal özerkliğini korumak ve geliştirmek; yerel ve bölgesel yönetimlerin kendi ulusal demokratik kurumları ve Avrupalı kurumlar arasında yakın iş birliğini desteklemek gibi faaliyetler yer almaktadır (Esen ve Polat, 2007: 23-24).

Bu konuda verilebilecek bir başka örnek ise Birleşmiş Milletler Yerel Yönetimler Danışma Kuruludur (Unites Nations Advisory Committee of Local Authorities-UNACLA). UNACLA, 1999 yılında BM Sistemi'nin, Habitat Gündemine katılan dünyanın çeşitli bölgelerindeki yerel yetkililer ile diyaloğunu güçlendirmek amacıyla bir danışma organı olarak kurulmuştur ve Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı (UN-Habitat) ve UCLG tarafından desteklenmektedir. UNACLA'nın temel amacı, yerel yönetimleri, yeni oluşturulan küresel gündemlerle bir araya getirmek ve yerel yönetimlerin küresel kalkınma için önemli olan rollerinden daha fazla haberdar olmalarını sağlamaktır.[13]

1.2. Yerel Yönetimler Arası İş Birliğinin Tarihsel Gelişim Süreci

Son yüzyıllarda tüm dünyada yerel yönetimlere ilişkin çeşitli reformlar yapılmaktadır. Bu reformların üç temel amacı bulunduğu ifade edilebilir. Bu amaçlar, daha demokratik bir yerel yönetim yapısı oluşturmak, yerel kamu hizmetlerini daha kaliteli ve daha düşük maliyetle sunmaktır. Yerel hizmetleri daha düşük maliyetlerle sunmayı hedefleyen reformlar, finansal sürdürülebilirliği sağlamak ve yerel hizmetlerin ortaya çıkardığı mali yükün çoğunu üstlenen

[12] https://www.coe.int/en/web/congress/overview erişim tarihi: 22.12.2019
[13] https://unhabitat.org/network/united-nations-advisory-committee-of-local-authorities-unacla erişim tarihi: 03.05.2020

vatandaşların üzerindeki vergi baskısını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, metropoliten/büyükşehir kent yönetim modellerinden, belediye birleşmelerine, kamu özel ortaklıklarından yerel yönetim birliklerine kadar pek çok yöntem denenmektedir (Yaslıkaya, 2019: 164).

Ekonomik ve toplumsal yapıda meydana gelen değişiklikler, ihtiyaç kavramının da değişmesine neden olmuştur. Zamanla ihtiyaç kavramının kapsamı genişlerken, kaynaklar genellikle ya aynı kalmış ya da ihtiyaçlara oranla daha düşük düzeyde gelişim göstermiştir. İhtiyaçlar karşısında kaynakların sınırlı olması, yönetimler arasında iş birliğini gündeme getirmiş, çeşitli türlerde iş birliği biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Söz konusu iş birliği, ülkeler arasında ekonomik bütünleşme ve entegrasyon gibi oluşumları, yerel yönetimler arasında ise, kuruluşların tüzel kişiliğine dokunmaksızın, anlaşma ve birlik kurma gibi ortak çalışma ve karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmayı gündeme getirmiştir (Ulusoy ve Akdemir, 2019: 403).

1.2.1. Ulusal Düzeydeki Yerel Yönetim Birliklerine Dair İlk Örnekler

Dünyanın pek çok ülkesinde, özellikle Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde, yerel yönetimler arası iş birliğinin oldukça yaygın ve köklü bir tarihe sahip olduğunu ifade etmek mümkündür. Çeşitli yerel yönetim kademeleri arasında yerel yönetim birlikleri biçiminde birtakım hizmetlerin ortaklaşa yürütülmesi, Danimarka gibi bazı ülkelerde 1883 yılına kadar dayanabilmektedir. Dünya üzerinde bilinen ilk yerel yönetim birliği 1883 yılında Danimarka'da kurulmuştur. Kentsel İlçeler Birliği (Urban Districts Associations) adıyla kurulan birliğin amacı, aynı bölgede bulunan ilçe düzeyindeki yerel yönetimleri bir araya getiren toplantılar gerçekleştirerek ortak sorunları tartışmak olarak belirlenmiştir. Ulusal düzeyde bir ilk olarak kabul edilebilecek yerel yönetim birliği ise Danimarka hükûmetinin belediyelerle ilgili düzenlemelerde belediyelerin görüşünü istemesi üzerine, 1885 yılında kurulan, amaçları Danimarka'da yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını geliştirmek ve savunmak; yerel yönetimlerin çalışmaları hakkında yayınlar üretmek ve bu konuda bilgi kaynağı olmak olan Danimarka Kentler Birliğidir (Danish Towns

Association). Avrupa kıtasındaki bir diğer örnek ise 1905 yılında Berlin'de kurulan Alman Kentler Birliğidir. Diğer yandan Fin kentleri 1912 yılında Fin Kentler Birliğini kurar iken Fin belediyeleri ise 1921 yılında Fin Belediyeler Birliğini kurmuştur. Ayrıca Hollanda'da bulunan belediyelerin 1912 yılında bir araya gelmesi ile Hollanda Belediyeler Birliği kurulmuştur. Avrupa'da yerel yönetim birliklerinin seyri yukarıda değinildiği gibi gerçekleşmişken, Kuzey Amerika'da böyle bir süreç 1898 yılında 4 eyalette başlayıp 49 eyalete daha yayılacak biçimde eyalet belediye birlikleri kurulması ile başlamıştır. 1924 yılına gelindiğinde ise 21 eyaletteki belediye birlikleri Ulusal Kentler Birliğini kurmuşlardır. Uluslararası düzeyde kurulmuş olan ilk yerel yönetim birliği olan Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (International Union of Local Authorities-IULA) ise 1913 yılında kurulmuştur (Ünlü, 1993: 9-30; E. Zengin, 1993: 128). IULA hakkındaki ayrıntılı bilgi ilerleyen bölümlerde verileceğinden burada yalnızca kuruluşuna değinmek ile yetinilmiştir.

1.2.2. Uluslararası Yerel Yönetim Birliklerinin Gelişim Süreci

Uluslararası yerel yönetim birliklerinin ortaya çıkabilmesi için öncelikle yerel yönetimlerin uluslararası arenada hareket etme kabiliyetine sahip olması gerekmiştir. Daoudov'a (2013: 78) göre yerel yönetimlerin uluslararası arenada boy göstermesi, diğer bir ifade ile uluslararasılaşması, demokratikleşme ve küreselleşme süreçlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Demokratikleşme ve onun sonucu olarak yetki devri ve yerindenleşme süreci (yerel yönetimlerin kendi yurt dışı ilişkilerini geliştirme yetkisini elde etmeleri de dâhil olmak üzere) ile yetki ve kaynakları artırılarak özerklik alanı genişleyen; küreselleşme ile karşılıklı etkileşimleri, bağımlılıkları ve iletişim olanakları artan yerel yönetimler, bu iki olgunun ortak etkisi ile uluslararasılaşmaktadır. Yerel yönetimlerin uluslararasılaşması olgusu, ülke sınırlarını aşan ekonomik, sosyal, kültürel, ekolojik vb. meselelerin ve ilişkilerin, yerel yönetimleri giderek daha fazla etkilemesi ve aynı zamanda yerel yönetimlerin bu duruma uyum sağlamak amacıyla ülke sınırlarını aşan politikalar geliştirmesi ve uluslararası aktörler ile ilişkiye girmesi sürecini açıklamaktadır. Bu süreçte demokratikleşme, yerelin uluslararasılaşmasını meşrulaştırmakta, küreselleşme ise bu süreci kolaylaştırıcı bir rol üstlenmektedir.

İletişim ve ulaşım olanaklarının gelişmediği, küreselleşmenin var olmadığı bir ortamda demokrasi gelişmiş olsa da yerel yönetimlerin dış dünya ile ilişkileri oldukça sınırlı olacaktır. Nitekim son birkaç yüzyıla kadar yerel yönetimler bir yana ulusal yönetimlerin birbirleri ile ilişkileri dahi kısıtlı olarak gerçekleşmekteydi. Diğer yandan, dünya üzerinde küreselleşmenin ve teknolojik olanakların geliştiği hâlde demokrasinin gelişmemiş olduğu ortamlarda da yerel yönetimlerin uluslararası düzeydeki ilişkileri yine sınırlı olmaktadır. Örneğin demokrasinin yeterince gelişmediği, yerel yönetimlerin özerklik alanının kısıtlı olduğu ülkelerde, günümüz olanaklarına rağmen yerel yönetimlerin dış dünya ile ilişkileri güçleşmektedir.

Küreselleşme ve bölgesel entegrasyon süreçleri, yerel yönetimlerin uluslararası alanda artan eylemleri için elverişli koşullar yaratmaktadır. Örneğin göç dalgaları, yerel yönetimlerin yabancı kurumlar ve hükûmetlerle daha yakın bağ kurma olasılığını artıran kültürel ve dilsel çeşitlilikle başa çıkma ihtiyacını doğurmaktadır. Dahası, çok uluslu şirketlerin genişlemesi, yerel yönetimlerin, ekonomik uluslararasılaşmaya odaklanmalarını, nüfuslarını ve bölgelerini yabancı yatırımların gelişine hazırlamaya yönelik politikalar geliştirmelerini gerekli kılmaktadır (e Barros, 2010: 40).

Uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası ilk önemli iş birliği 1913 yılında Uluslararası Kentler Birliği (Union Internationale des Villes-UIV) adıyla kurulmuş olup daha sonra Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (International Union of Local Authorities-IULA) adını alan kuruluş ile başlamıştır. IULA'nın kuruluş adımları, Belçika'nın Gent şehrinde 27.07.1913-01.08.1913 tarihleri arasında gerçekleşen 1913 Evrensel Sergisi sırasında toplanan Uluslararası Kentlerin İnşası Sanatı ve Topluluk Hayatının Örgütlenmesi Kongresi'nde (the International Congress of the Art of Building Cities and Organizing Community Life) atılmıştır. Bu yeni uluslararası beledi/kentsel girişim, temel hedefini kısaca "demokrasi ve barış için, kentlerin oluşumu ve yönetiminde, topluluklar arası iş birliğini geliştirmek" biçiminde tanımlamıştır. Dünya Sekretaryası 1948 yılında Hollanda'nın Lahey kentine taşınan IULA, ilerleyen yıllarda Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi

nezdinde "danışman" ve "ortak görüşmeci" statüsüne sahip olmuştur (Ünlü, 1993: 36-73; S. Yıldırım, 2014(a): 29-30). Böylelikle uluslararası kuruluşlar düzeyinde tanınırlığı artan IULA, bu kuruluşlar karşısında yerel yönetimlerin savunuculuğunu yapma görevini yerine getirme konusunda önemli bir mesafe katetmiştir.

IULA'nın devamı niteliğinde olan ve 2004 yılında kurulan UCLG tarafından, Uluslararası Belediyecilik Hareketinin Yüz Yılı 1913-2013 Kronoloji Çalışması[14] hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmada uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliğinin kronolojik gelişimi yer almaktadır. Geride bıraktığımız yüz yılı aşkın sürede uluslararası yerel yönetim birliklerine dair kilometre taşları aşağıdaki gibi sıralanabilir. Uluslararası yerel yönetim hareketi 1913 yılında Uluslararası Kentler Birliğinin (Union Internationale des Villes-UIV) kurulması ile başlamıştır. UIV'ın kuruluşunun ardından henüz bir yıl geçmemişken Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmış olması birlik faaliyetlerini durma noktasına getirmiştir. Savaş sonrası faaliyetlerine devam eden kuruluş, 1921 yılında UIV Genel Sekreteri Emile Vinck'in önderliğinde, Uluslararası Yönetim Bilimleri Enstitüsü (International Institute of Administrative Science) ve Uluslararası Konut ve Planlama Federasyonu (International Federation for Housing And Planning) ile gerçekleştirilen iş birliği içerisinde, ilk defa *Tablettes Documentaries Municipales (Documentary Notes on Municipal Affairs)* başlıklı bir haber bülteni (newsletter) yayımlamıştır. Bu haber bülteni, çeşitli üye ülkelerdeki yerel yönetimleri ilgilendiren, kentleşme, konut, kanalizasyon, ulaşım, halk sağlığı, vergiler vb. konularda metinler ve makaleler içermiştir. UIV, 1926 yılı gibi erken bir dönemde 30 farklı ülkeden 52.000 kenti bir araya getirmeyi başarmıştır. 1928 yılında, hareketin İngilizce konuşulan ülkelerde yayılması ile birlikte, UIV, Uluslararası Yerel Yönetim Birliğine (IULA) dönüşmüş ve bir nevi yerel ve bölgesel yönetimler federasyonu hâline gelmiştir. 1932 yılında Londra'da gerçekleştirilen 5. IULA Kongresinin ana temalarından biri belediye çalışanlarının eğitimi ve güçlendirilmesi olmuştur. 1932 yılı gibi erken bir tarihte böylesi özgün bir alana odaklanılması, IULA'nın yerel yönetim alanına sunduğu katkıları anlama noktasında oldukça önemli bir örnektir. 5. IULA Kongresinin bir diğer önemi ise 40 farklı

[14] Ayrıntılı kronoloji için bkz. https://www.uclg.org/en/centenary erişim tarihi: 09.03.2020

ülkeden 28 hükûmetin, 27 ulusal yerel yönetim birliğinin ve 252 belediyenin kongreye katılım sağlaması ve ilk defa bir kongreye ait raporların Fransızca, Almanca ve İngilizce olmak üzere üç farklı dilde yayımlanmasıdır. Uluslararası yerel yönetim birlikleri tarihindeki ikinci duraklama İkinci Dünya Savaşı süresince gerçekleşmiştir. 1949 itibarıyla haberleri ve IULA etkinliklerini özetleyen, üç haftada bir yayımlanmak üzere IULA Bülteni oluşturulmuştur. Bununla birlikte söz konusu bülten, 1953'e gelindiğinde İngilizce, Fransızca ve Almanca olmak üzere üç farklı dilde yayımlanmaya başlamıştır. 1951 yılında Cenevre'de toplanan bir grup Avrupalı belediye başkanı, Avrupa düzeyinde yerel çıkarları temsil etmek üzere Avrupa Belediyeler Konseyini (Council of European Municipalities-CEM) kurmuşlardır. 1957 yılında ise Fransa Aix-les-Bains'de, daha sonra Birleşmiş Kentler Teşkilatı (United Towns Organisation-UTO) olarak anılacak olan Dünya Kardeş Şehirler Federasyonu (Fédération Mondiale de Villes Jumelées-FMVJ) kurulmuştur. 1958 yılında ABD'de karşılıklı saygı, anlayış ve iş birliği yoluyla barışı teşvik etmek amacıyla Küresel Kardeş Kentler (Sister Cities International) oluşturulmuştur. 1966 yılı ile birlikte FMVJ, Dünya Birleşik Kentler Federasyonu (Fédération Mondiale des Cités Unies-FMCU) adını almıştır. 1967 yılında, Kuveyt kentinde, Arap kentleri arasında iş birliğini geliştirmek suretiyle kentlerin kalkınmasını desteklemek amacıyla Arap Kentler Teşkilatı (Arab Towns Organization-ATO) kurulmuştur. 1973 yılında FMCU-UTO, Avrupa'nın inşası için temsil edebilirlik kabiliyeti açısından yararlı görülmüş ve kuruluşa Avrupa Konseyi tarafından "danışman" statüsü verilmiştir. 1976 yılında FMCU-UTO ile IULA başkanları arasında ilerici iş birliğine başlamak için "Ortak Beyan" imzalanmış fakat üyelerden gelen farklı tepkiler nedeniyle bir ilerleme katedilememiştir. 1983 yılında CEM, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (the Council of European Municipalities and Regions-CEMR) adını almıştır. 1985 yılında Dünya Büyükşehirler Birliği (World Association of Major Metropolises-METROPOLIS) resmî olarak kurulmuştur. Aynı yıl, kent yönetimi ve kentlerin barışı korumadaki rolünü tartışmak için bir toplantı ortamı sunmak üzere Dünyanın Büyük Kentleri Konferansı (the Conference of Major Cities of the World-SUMMIT) Tokyo'da düzenlenmiştir. 1987 yılında FMCU-UTO, BM tarafından "Barış Elçisi" olarak belirlenmiştir. Aynı yıl Asya Pasifik bölgesinde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik en büyük kentsel paydaş derneği olan CityNet

oluşturulmuştur. 1990 yılında BM tarafından New York'ta düzenlenen ve 43 ülkeden 200'den fazla yerel yönetimin katılım sağladığı Dünya Sürdürülebilir Bir Gelecek için Yerel Yönetimler Kongresinde (World Congress of Local Governments for a Sustainable Future) "Sürdürülebilirlik için Yerel Yönetimler ((Local Governments for Sustainability)" mottosu ile ICLEI kurulmuştur. Aynı yıl gerçekleşen bir diğer gelişme ise CEMR'in, IULA'nın Avrupa şubesi hâline gelmiş olmasıdır. 1992 yılında BM tarafından Brazilya'nın Rio de Janerio kentinde Çevre ve Kalkınma Konferansı "Dünya Zirvesi" düzenlenmiştir. Bu konferans sonrasında dünya çapında binlerce yerel yönetimi ilgilendiren Yerel Gündem 21 (Local Agenda 21) başlatılmıştır. 1996 yılında BM HABITAT II Konferansı, "Kent Zirvesi" İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. 2004 yılında METROPOLIS, FMCU-UTO ve IULA'nın resmî olarak birleşmesi ile UCLG kurulmuştur (S. Yıldırım, 2014(a): 84-175).

1.2.3. Türkiye'deki Yerel Yönetim Birliklerinin Gelişimi ve Mevcut Durum

Ülkemizdeki yerel yönetimler yüzyılı aşkın süredir çeşitli biçimlerde iş birliği geliştirmektedir. Ünlü'ye (1993:10) göre Osmanlı-Türk yerel yönetim tarihinde yerel yönetimler arası iş birliğine ilk örnek olarak 1858 yılında İstanbul'un 14 Belediye Dairesine ayrılarak kurulması kararlaştırılan İstanbul Şehremanetinin gösterilebilmesi mümkündür. Bunun sebebi Şehremaneti Meclisinden ayrı olarak belediye dairelerinin kendi üyeleri arasından seçecekleri üyelerden ve daire reislerinden oluşan Cemiyeti Umumiye (Genel Kurul) kurulmasının kararlaştırılmış olmasıdır. Cemiyeti Umumiye'nin bir görevi de daireler arasında iş birliği ve eş güdümü sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu nedenle söz konusu tarihlerde, sınırlı da olsa, yerel yönetimler arasındaki iş birliğinden söz etmek mümkündür.

Yerel yönetimler arasında gerçek bir resmî iş birliğinden bahsedebilmek, 1913 yılı itibarıyla olanaklı olmuştur. 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanun-i Muvakkati'nin günümüzdeki karşılığıyla il özel idarelerini düzenleyen ikinci kısmının 145. ve 146. maddelerinde (söz konusu düzenlemenin ikinci kısmının yerini 1987 yılında 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu almıştır ancak 145. ve 146. maddeler

ile birlikte pek çok madde korunmuştur) ve 1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu'nun 47. ve 48. maddelerinde bir il özel idaresinin diğer il özel idareleriyle, köy yönetiminin de diğer köy yönetimleriyle ortak işlerin yürütülmesi amacıyla iş birliğine gidebileceği ifade edilmiştir. Bahsi geçen düzenlemelerde yalnızca yerel ihtiyaçların zoruyla bir araya gelme veya belli ve süreli bir iş birliği öngörülmüştür. Ancak bu iki yasal düzenlemede kurulabilecek birlik benzeri yapılara bir tüzel kişilik tanınmadığından Türkiye'deki yerel yönetimler arası iş birliğinin resmî tarihi 1913 yılına kadar götürülebilse de yerel yönetim birlikleri tarihinin 1913 veya 1924 yıllarına dayandırılması mümkün görünmemektedir (Gönül, 1977: 15-16).

1930 yılında kabul edilen Belediye Kanunu'nda yerel yönetim birliklerine özel olmak üzere 7. fasıl ayrılmış ve 133. madde ile 148. madde arasında birliklere ilişkin temel hükümler düzenlenmiştir. Bahsi geçen kanun maddeleri arasında yerel yönetimlerin kendi aralarında görevlerinin bir veya birkaçını ortak tesisat ve idare ile yerine getirmek üzere birlik kurabilecekleri, kurulacak birliklerin kamu tüzel kişiliğini haiz olduğu, birliğe katılımın ise isteğe bağlı olduğu belirtilmiştir. Söz konusu kanun ile birlikler konusunda dönemine göre oldukça ileri kabul edilebilecek hükümler getirilmiş olmasına karşın 1970'li yıllara kadar Avrupa ve Kuzey Amerika'daki gibi çok amaçlı, ulusal çapta yerel yönetim birlikleri kurulmamıştır. 1960'lı yıllara kadar sayıları sınırlı kalmış olan birtakım elektrik birliği, su birliği gibi dar amaçlı yerel yönetim birlikleri kurulmuştur. Birlikler konusundaki niceliksel olarak asıl gelişme 1960'lı yıllarda, planlı dönemde, meydana gelmiştir. Bu tarihsel sürecin yanı sıra bir birlik statüsünde olmasa da belediyeler arası iş birliğini amaçlayan geniş kapsamlı ilk girişim, 1945 yılında bir kısım bilim insanı ve belediyeci tarafından "dernek" statüsünde kurulan Türk Belediyecilik Derneği olmuştur. Türk Belediyecilik Derneği, 1949 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile kamuya yararlı dernek statüsü kazanmış olup ilerleyen yıllarda Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) adını almıştır. 57 yıl boyunca dernek statüsünde faaliyet gösteren TBB, Türkiye'deki bütün belediyeleri tek çatı altında toplamak amacıyla Bakanlar Kurulunun 2002 yılında almış olduğu kararla yerel yönetim birliği statüsüne kavuşmuştur. Bir kamu kuruluşu niteliğinde ve bölgesel düzeyde oluşturulan ilk birlik ise 1975 yılında Marmara bölgesinde kurulan Marmara ve Boğazları

Belediyeler Birliğidir. Türkiye yerel yönetim birlikleri tarihinde değinilmesi gereken bir diğer örnek ise metropoliten bir alandaki belediyelerin gönüllü olarak bir araya gelmeleriyle kurulan İstanbul Belediyeler Birliğidir. 1979 yılında kurulan birliğin amaçları arasında İstanbul kentinde oluşan katı atıkların bertaraf edilmesi ve metropol alandaki belediyeler için ortak araç parkı oluşturulması gibi amaçlar bulunmaktadır (Ünlü, 1993: 10-48; www.tbb.gov.tr[15]).

Türkiye'de 1930-1981 yılları arasında 240 adet yerel yönetim birliği kurulmuşken, 1990'lı yıllarla birlikte birlik kurma süreci yeniden canlılık kazanmış ve birlik sayılarında önemli bir artış gerçekleşmiştir (Ulusoy ve Akdemir, 2019: 421). Türkiye'de 1978 yılında Yerel Yönetimler Bakanlığı kurulmuştur. Bakanlığın kurulduğu dönemde, belediyeler arası iş birliği gelişmiş ve bölgesel ölçekte çok sayıda belediye birliğinin kurulması hız kazanmıştır. 1980 yılı başlarında bölgesel belediye birlikleri tüm ülke coğrafyasını kapsayacak şekilde yaygınlaşmıştır. Her ne kadar, yine 1980 yılları başlarında, ulusal çapta belediyeler arası iş birliği ve bilgi alışverişini sağlamak, belediyelerin ortak sorunlarına çözüm bulmak amacıyla bir üst birlik olan Türkiye Belediyeler Birliği kuruluş genel kurulu düzenlense de bu süreç 12 Eylül'de kesintiye uğramış ve TBB faaliyete geçememiştir (Ünlü, 1993: 47-48).

Yerel yönetim birliklerine verilen önem kalkınma planlarında da gözlemlenebilmektedir. Yerel yönetim birliklerine ilk defa yer verilen kalkınma planı 1979-1983 yılları arasında uygulanması planlanan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı olmuştur. Bu plana göre "Belediyelerin tek tek çözemedikleri hizmet sorunlarını birleşerek çözebilmeleri, üreticiyi ve tüketiciyi koruyabilmeleri ve piyasaya müdahale edebilmeleri, üretken ve kaynak yaratıcı niteliğe kavuşabilmeleri amacıyla aralarında birlik kurmaları özendirilecektir" (DPT, 1979: 297). 1985-1989 yılları arasında uygulanması planlanan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ise "Belediyelerin tek başlarına başaramayacakları veya birlikte daha verimli ve ucuza mal edebilecekleri mahallî nitelikteki sorunları çözecek birlikler kurmaları teşvik edilecektir" hedefi yer almaktadır (DPT, 1984: 169). 1990-1994 yılları arasında

[15] https://www.tbb.gov.tr/birligimiz/kurulus-ve-gorev/ erişim tarihi: 11.03.2020

uygulamaya konulan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda "Birden çok mahallî idareyi ilgilendiren ve yerinde çözümlenmesi gereken hizmetler için, mahallî idare birliklerinin kurulması teşvik edilecektir. Bu birlikler, gerek seçimle gelen yöneticilerin gerek personelin eğitim ihtiyacını karşılamak üzere çalışmalar yapacaklardır" ifadeleri bulunmaktadır (DPT, 1989: 321). 1996-2000 yılları arasında uygulanmak üzere hazırlanan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda "Birden çok mahallî idareyi ilgilendiren hizmetlerin karşılanmasını sağlamak üzere mahallî idare birlikleri desteklenecektir" ibaresi yer almaktadır (DPT, 1995: 131). 2001-2005 yılları arasını kapsayan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ise "Mahallî idare birlikleri, idari ve mali yapıları güçlendirilerek verimli hizmet üretme özelliğine kavuşturulacaktır. Yerel yönetimlerde birlikleri ve şirketleri de kapsayacak şekilde etkin denetim sağlanacaktır" ifadeleri bulunmaktadır (DPT, 2000: 199). 2007-2013 yılları arasında uygulanmak üzere hazırlanmış olan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda "Çevresel altyapı yatırımlarının yapılmasında ve işletilmesinde ölçek ekonomisinin faydalarından yararlanmak için yerel yönetimler arasındaki iş birliği ve eşgüdüm geliştirilecek, bu kapsamda mahallî idare birliklerinin kurulması desteklenecektir" ibaresi yer almaktadır (Resmî Gazete, 2006: 73). Kronolojik olarak incelendiği takdirde 1979-2013 yılları arasında uygulanan tüm kalkınma planlarında yerel yönetim birliklerinin desteklenmesi fikrinin benimsendiği dikkat çekmektedir.

Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü (YYGM) tarafından 2019 yılında hazırlanmış olan "2018 Yılı Mahallî İdareler Genel Faaliyet Raporu'nda" yer alan veriler ışığında 2017 ve 2018 yıllarına ait Türkiye'deki yerel yönetim birliklerine dair rakamlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Türlerine Göre Yerel Yönetim Birliklerinin Sayıları

S.No	Türü	2017	2018
1	Ülke Düzeyinde Birlikler	2	2
2	Belediye Hizmet Birliği	55	39
3	Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	10	10
4	Kalkınma Birliği	8	5
5	Çevre Altyapı Hizmet Birliği	99	74

6	Turizm Altyapı Hizmet Birliği	54	42
7	İçme Suyu Birliği	97	75
8	Köylere Hizmet Götürme Birliği	450	451
9	Diğer	18	9
Toplam		793	707

Kaynak: YYGM, 2019: 28

Türkiye'de 2018 yılı verilerine göre, 2'si ülke genelinde birlik, 39'u belediye hizmet birliği, 10'u özel idare-belediye hizmet birliği, 5'i kalkınma birliği, 74'ü çevre altyapı hizmet birliği, 42'si turizm altyapı hizmet birliği, 75'i içme suyu birliği, 451'i köylere hizmet götürme birliği ve 9'u diğer birlikler olmak üzere toplam yerel yönetim birliği sayısı 707'dir. Ayrıca 2011 yılında kabul edilen 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birlikleri, yerel yönetim birlikleri kapsamından çıkarılmıştır (YYGM, 2019: 28). Türkiye'de 1,754 birliğin faaliyet gösterdiği 2010 yılı, yerel yönetim birliklerinin sayıca en fazla olduğu yıl olmuştur. Ancak yukarıda bahsedilen değişiklik ile 2011 yılında 408 sulama birliğinin feshedilmesiyle toplam yerel yönetim birliği sayısı 1,373'e düşmüştür. Yerel yönetim birliklerin sayısal anlamdaki bir diğer kırılma noktası ise 2012 yılında kabul edilip 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun olmuştur. Söz konusu Kanun ile büyükşehir belediye sınırları içerisindeki köyler lağvedilerek mahallelere dönüştürülmüştür. Bunun sonucu olarak 2014 yılında 461 adet Köylere Hizmet Götürme Birliği feshedilmiş ve 2013 yılındaki toplam yerel yönetim birliği sayısı 1,398 iken 2014 yılında bu rakam 788'e düşmüştür.[16]

Tablo 2: Hizmet Gruplarına Göre Yerel Yönetim Birliklerinin Personel Sayıları

Yılı	Yönetici ve Kariyer Personel	İdari Personel	Teknik Personel	Sağlık Personeli	Yardımcı Hizmetler Personeli	Diğer Kadrolardaki Personel	Sözleşmeli Personel	İşçi	Toplam
2017	24	40	64	5	10	18	84	512	757
2018	68	53	80	11	7	56	341	912	1.528

Kaynak: YYGM, 2019: 65

[16]http://www.illeridaresi.gov.tr/kurumlar/illeridaresi.gov.tr/%C4%B0statistiki%20Bilgiler/Birlikler/birlikler.pdf erişim tarihi: 10.04.2020

Türkiye'de bulunan yerel yönetim birliklerinin personel sayılarında 2017 ve 2018 yılları arasında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Toplam personel sayısı bir yıl içerisinde neredeyse iki katına çıkmakla birlikte en büyük artış sözleşmeli personel sayısında gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Yerel Yönetim Birliklerinin Bütçe Gerçekleşmeleri (1.000 TL)

Yılı	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi
2017	2.636.840	2.807.968	171.128
2018	4.055.695	4.093.379	37.684

Kaynak: YYGM, 2019: 78

Türkiye'de bulunan yerel yönetim birliklerinin bütçe gerçekleşmelerine bakıldığında 2017 yılında %6,5, 2018 yılında ise %0,9 oranında fazla verdiği görülmektedir (YYGM, 2019: 78). Tabloda dikkat çeken bir başka unsur ise 2017-2018 yılları arasında bütçe gelirleri ile bütçe giderlerinin yaklaşık olarak 1.5 kat artmış olmasıdır.

1.3. Yerel Yönetimler Arası İş Birliği İle İlgili Hukuki Dayanaklar

Yerel yönetim birimleri, diğer yönetimlerle ancak hukuk sisteminin izin verdiği ölçüde iş birliğine gidebilmektedir. Bu anlamda hem uluslararası düzeyde hem de ulusal düzeyde birçok farklı hukuki dayanak bulunmaktadır (Koçak, 2019: 171).

1.3.1. Uluslararası Hukuki Dayanaklar

Gerek yerel yönetimler arasında kurulacak birlikler konusunda gerekse yerel yönetimler arası farklı iş birliklerinin geliştirilmesi konusunda uluslararası hukuki dayanaklar oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Zira uluslararası hukuki metinler, imza atan ülkeleri bağlamakla birlikte tüm ülkeler için geçerli olan objektif bir düzey belirlemekte, genel bir çerçeve çizmektedir. Bu nedenle yerel yönetimler arası iş birliği konusunda uluslararası bir zemin oluşturan, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Kentsel Şartı, Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi,

Uluslararası Desantralizasyon ve Temel Hizmetlere Erişim Rehberi ve Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi gibi metinlerin incelenmesi önem taşımaktadır.

1.3.1.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, 1985 yılında kabul edilmiş olsa da bu konudaki girişimler çok daha önce başlamıştır. Avrupa Komünler Birliği, 1953 yılında yerel özerkliğin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne konulmasını önermiş fakat bu öneri dikkate alınmamıştır. Yıllar boyunca geri planda kalmış olan yerel özerklik konusu, 1980 yılından sonra daha fazla gündeme gelmeye başlamıştır. Avrupa Konseyinin 1981-1984 yılları arasında yerel özerklik üzerine yaptığı çalışmalar sonucunda bir karar tasarısı kabul edilmiş ve bu karar tasarısı daha sonra "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" adı altında imzaya açılmıştır. Türkiye bu Şartı 21.11.1988 tarihinde imzalamış ve 03.10.1992 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 3723 sayılı Kanun ile hukuk sistemine dâhil etmiştir (Koçak, 2019: 172-173).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın "yerel yönetimlerin birlik kurma ve birliklere katılma hakkı" başlıklı, 3 fıkradan oluşan, 10. maddesine göre, yerel yönetimler yetkilerini kullanırken, ortak ilgi alanlarındaki görevlerini yerine getirebilmek amacıyla, başka yerel makamlarla iş birliği yapabilecekler ve kanunlar çerçevesinde birlikler kurabileceklerdir; her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel yönetim birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır; yerel yönetimler, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dâhilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla iş birliği yapabileceklerdir. Türkiye, 10. maddenin 1 numaralı fıkrasını kabul etmekle birlikle, yerel yönetimlerin uluslararası yerel yönetim birliklerine katılma hakkını güvence altına alan 2 numaralı fıkrası ile yerel yönetimlerin diğer ülkelerde bulunan yerel yönetimler ile iş birliği yapabilmesini gerektiğini belirten 3 numaralı fıkrasına çekince koymuştur. Ancak Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın yürürlüğe girmesini takip eden yıllarda çekince konulan hükümlere ilişkin Türkiye'de çeşitli

hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin, devam eden bölümlerde ayrıntılı olarak incelenecek kanunlarla yerel yönetimlere, yurt dışındaki yerel yönetimler ile iş birliği yapma yetkisi tanınmıştır. Böylelikle Türkiye, maddeler üzerindeki çekincelerinin bir kısmını *de jure* anlamda kaldırmamakla birlikte *de facto* olarak kaldırmış bulunmaktadır (Şengül, 2019a: 22-23).

1.3.1.2. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Konseyi bünyesinde bir karar organı olarak faaliyette bulunan CoR, Avrupa Konseyi üyesi tüm ülkelerde yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacıyla takip edilmesi gereken politikaların oluşturulduğu bir meclis konumundadır. Kongre faaliyetlerini daha somut temellere dayandırmak ve bu alanda öncülük edecek ilkeleri oluşturmak amacıyla çeşitli politika belgeleri ve anlaşmalar geliştirmektedir. Söz konusu politika belgeleri arasında yer alan Avrupa Kentsel Şartı, yaşanabilir bir kentin standartlarını belirlemekte ve bu yöndeki ilgili tavsiyeleri içermektedir. Şart, 1992 yılında Avrupa Konseyi tarafından kabul edilerek bir politika belgesi niteliği kazanmıştır. Ayrıca belirtmek gerekir ki 2008 yılına gelindiğinde, aradan geçen zamanda kentlerin ve toplumların değişim göstermesi sebebiyle, CoR Genel Kurulu tarafından Avrupa Kentsel Şartı-2 kabul edilmiştir (Baş, 2017: 4).

Avrupa Kentsel Şartı'nda bulunan "Kentlerin, bölge, ülke, Avrupa ve dünya kültüründeki gelişmelerin temeli olduğu gerçeğinden hareketle kent yönetimleri; kardeşlik, antlaşmalar, uluslararası ve hükûmet dışı kuruluşlara üyelikler aracılığıyla çeşitli iş birliği ve alışveriş ilişkileri içine girmelidirler" ifadesi ile yerel yönetimlerin ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli iş birlikleri geliştirmeleri tavsiye edilmiştir (Baş, 2017: 13).

1.3.1.3. Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi

Literatürde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'ndan daha az yer almakla birlikte Şart'ın imzaya açıldığı tarih olan 15.10.1985 öncesinde 23-26 Eylül 1985 tarihleri arasında Rio de Janeiro'da Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA)

tarafından düzenlenen 27. Dünya Yerel Yönetimler Kongresi'nde kabul edilen Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi'nde yerel yönetimler ile ilgili pek çok konuya değinilmiştir. Bildirge'nin "Yerel Yönetim Birlikleri" başlıklı 9. maddesinde: yerel yönetimler, yetkilerini kullanmada, ortak çıkarlarının savunulması ve geliştirilmesi ve üyelerine belli hizmetler sağlamak için birlikler kurma yetkisine sahip kılınmalıdır; diğer yönetim kademeleri, yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemeler konusunda yerel yönetim birliklerine danışmalıdırlar hükümleri bulunmaktadır. "Uluslararası Bağlar" başlıklı 10. maddesinde ise yerel yönetim birimlerinin birlik kurma ve birliklere katılma hakkı, uluslararası bir yerel yönetimler birliğine katılma hakkını da kapsamalıdır; yerel yönetim birimleri, değişim ve iş birliği ile uluslararası anlayışın geliştirilmesi amacıyla, başka ülkelerdeki benzerleriyle ilişkiler kurma yetkisine de sahip kılınmalıdır ifadelerine yer verilmektedir (Ünlü, 1993: 11; Ökmen ve Parlak, 2015: 87).

1.3.1.4. Uluslararası Desantralizasyon ve Temel Hizmetlere Erişim Rehberi

UN-Habitat tarafından hazırlanmış bir belge olan Uluslararası Desantralizasyon ve Temel Hizmetlere Erişim Rehberi, tam anlamıyla hukuki bir metin olmamasına rağmen, BM gibi küresel ölçekte güçlü bir kuruluş tarafından hazırlanmış olması nedeniyle bu başlık altında değerlendirilmiştir. Adı geçen rehberde, yerel yönetim birliklerine dair aşağıdaki hükümler yer almaktadır (UN-HABITAT, 2009: 10-12):

- Ulusal olarak belirlenecek yerel hizmet sunum standartları hazırlanırken yerellik ilkesi dikkate alınmalı, yerel yönetimler ile yerel yönetim birlikleri ile yapılacak istişare sonucunda biçimlendirilmelidir.
- Hükûmet kademeleri, yerel yönetimler ile ilgili yasal düzenlemeler hazırlarken veya yürürlükte olan hükümleri değiştirirken yerel yönetimlere ve yerel yönetim birliklerine danışmalıdır.

- Yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri ile iş birliği içerisinde olmak kaydıyla hükûmetler tarafından çeşitli eğitim fırsatları sağlanmalı veya desteklenmelidir.

1.3.1.5. Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi[17]

Uluslararası düzeyde yerel yönetimler arasındaki iş birliği ve yerel yönetim birlikleri ile ilgili bir diğer belge Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi'dir. Avrupa Konseyi çerçevesinde 21.05.1980 tarihinde Madrid'de imzaya açılan ve Türkiye tarafından 04.02.1998 tarihinde Strazburg'da imzalanan Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arası İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi 06.02.2000 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 4517 sayılı Kanun ile ülkemiz hukuk sisteminde yerini almıştır. Bahsi geçen Kanun'da Sözleşme'nin, Türkiye'nin diplomatik ilişkisi bulunan ülkelerin yerel yönetimleri ile kurulacak iş birliği bakımından ve sadece Türkiye'deki özel idareler, belediyeler, köyler ve bu amaçla kurulmuş mahallî idare birliklerinde geçerli olmak kaydıyla hüküm ifade edeceği belirtilmektedir. Sözleşmede, Avrupa'daki yerel ve bölgesel iş birliğinin, yerel yönetimlerin görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerini kolaylaştırdığından ve sınır bölgeleri başta olmak üzere tüm bölgelerin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunduğundan söz edilmektedir. Sözleşme içeriğinde, yerel ve bölgesel topluluklar veya yönetimler arasında, bölgesel, kentsel ve kırsal kalkınma, çevrenin korunması, kamu tesis ve hizmetlerinin geliştirilmesi ve acil durumlarda karşılıklı yardım gibi alanlarda kurulacak iş birliklerinin önemine vurgu yapılmaktadır. Sözleşme'nin 1. maddesine göre, Akit Taraflar, kendi yetki alanları içindeki yerel topluluk veya yönetimler ile diğer Akit Tarafların yetki alanı içindeki yerel topluluk veya yönetimler arasındaki iş birliğini kolaylaştırmayı ve teşvik etmeyi taahhüt ederler. Taraflar, bu amaç için gerek duyulabilecek anlaşmalar ve

[17] TDK'ya göre doğru kullanımın "Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır Ötesi İş Birliği Çerçeve Sözleşmesi" biçiminde olması gerekirken metin içerisinde orijinalliğe bağlı kalınmıştır.

düzenlemelerin, Tarafların her birinin farklı anayasal hükümleri de göz önünde tutularak, akdedilmesinin teşvikine çaba göstereceklerdir.[18]

1.3.2. Ulusal Hukuki Dayanaklar

Uluslararası hukuki metinler genel anlamda ülkelere öneriler sunmaktadır ve kimi metinlerin ülkeleri bağlayıcı niteliği bulunmaktadır. Ancak söz konusu bağlayıcılık genel nitelikte olup her ülkeden, kendi iç hukuk sistemlerine uygun hukuki düzenlemeler yapmaları istenmektedir. Bu nedenle Türkiye'de yürürlükte bulunan mevzuatın bu bağlamda incelenmesi önem taşımaktadır.

Türkiye'deki mevcut hukuk sistemine göre yerel yönetim birlikleri ile ilgili en üst düzeydeki hukuki metin Anayasa'dır. Yerel yönetim birliklerine ilişkin ilk anayasal düzenleme 1961 Anayasası'nda yer almıştır. 1961 Anayasası'nda yerel yönetim birliklerine dair "Mahallî idarelerin kuruluşları, kendi aralarında birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır" ifadesine yer verilmiştir. 1982 Anayasası'nın 127. maddesi uyarınca yerel yönetimlerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Cumhurbaşkanı'nın izni ile birlik kurmaları kanunla düzenlenmektedir. Anayasa'nın lafzından da anlaşılacağı üzere burada "belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile" ifadesine yer verilerek hizmet birliklerine vurgu yapılmıştır. Bununla birlikte söz konusu düzenlemenin ancak kanun ile yapılabilmesi ve Anayasa metninde yerel yönetim birliklerine yer verilmiş olması, yerel yönetim birliklerinin Anayasa tarafından önemsendiğinin göstergelerindendir. Yerel yönetimler ile ilgili mevzuata dâhil olan diğer hukuki düzenlemeler ise 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun, 5253 sayılı Dernekler Kanunu, Dernekler Yönetmeliği ve İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan 07.04.2005 tarihli ve 2005/36 sayılı genelgedir.

[18] http://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2712020135836106_tur.pdf erişim tarihi: 17.04.2020

Koçak (2019: 176) ve birtakım yazarlar tarafından, yerel yönetimlerin tüm resmî dış ilişkilerinin yürütülmesinde 05.05.1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun'a tabi oldukları ve bu tür ilişkilerde Dışişleri Bakanlığına bilgi verilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Ancak bahsi geçen Kanun'un 6. maddesi şöyledir: *genel ve katma bütçeli bakanlık, daire ve kuruluşların, mahallî idarelerin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, özel kanunla kurulmuş olan bankaların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların, yabancı Devlet büyükelçilik, elçilik, başkonsolosluk, konsolosluk, fahri başkonsolosluk ve fahri konsoloslukları ve sair misyonları ile ve milletlerarası kurullar temsilcilikleri ve misyonları ile ve bunlara bağlı müşavirlik, ataşelik, büro ve sair mercilerle temasları, milletlerarası hukuk kurallarına ve usullerine uygun olarak yapılır. Bu temaslardan Dışişleri Bakanlığına bilgi verilir.* Kanun hükmünden anlaşılacağı üzere burada yabancı devlet yerel yönetimleri zikredilmemiştir. Dolayısıyla yerel yönetimlerin kardeş şehir ilişkilerinde veyahut yurt dışında kurulmuş bir yerel yönetim birliğine veya ağına katılım sürecinde Dışişleri Bakanlığına bilgi verme gibi bir zorunluluğu kanunen bulunmamaktadır. Uygulamada yerel yönetimler, yurt dışı iş birlikleri konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bilgi vermekte, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ise Dışişleri Bakanlığından konu ile ilgili görüş almaktadır. Diğer yandan devam eden bölümlerde ayrıntılı olarak değinileceği üzere, yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyeliği sürecinin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden belediyeler için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, il özel idaresi için ise İçişleri Bakanlığının izninin alınması zorunludur. Ayrıca 1173 sayılı Kanun'da geçen "temas" ibaresi oldukça geniş bir anlam ihtiva etmektedir. İletişim ve ulaşım olanaklarının son derece gelişmiş olduğu günümüzde, yerel yönetimlerin yurt dışındaki yerel yönetimler ile gerçekleştirdiği her teması ilgili bakanlıklara bildirilmesi gerçekçi görünmemektedir. Bu konuda 1773 sayılı Kanun'un kabul edildiği tarih olan 1969 yılında henüz internet kullanımının başlamadığı unutulmamalıdır. 1960'lı veya 1970'li yıllarda yerel yönetimlerin yurt dışı ile ilişkileri daha kolay denetlenebilirken bugün bu denetim süreci oldukça güçleşmiştir.

Dolayısıyla 1773 sayılı Kanun'un günümüz şartlarına göre revize edilmesi ve yorumlanması gerekmektedir.

Türkiye'de yerel yönetim birliklerine özgü bir kanun çalışması 1972 yılına dayanmaktadır. 1972 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından 77 maddeden oluşan *Mahallî İdareler Arasında Kurulacak Birlik Kanun Tasarısı* hazırlanmıştır (Gönül, 1977: 75). Ancak yerel yönetim birliklerinin hususi bir kanuna kavuşması, söz konusu kanun tasarısından 33 yıl sonra, 2005 yılında kabul edilen 5355 sayılı Kanun ile gerçekleşmiştir. 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu Türkiye'de kurulan ve faaliyette bulunan yerel yönetim birliklerini bağlayıcı temel mevzuat hükümlerini içermektedir. Bu çalışma kapsamında bahsi geçen Kanun'un uzun bir özeti verilmek yerine çalışmanın konusu gereği yerel yönetim birlikleri ile ilgili genel hususlara değinmekle yetinilecektir.

1.3.2.1. 5355 Sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu

5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu'nun 3. maddesinde yerel yönetim birliği, birden fazla mahallî idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır. Kanun hükümlerine göre Türkiye'deki yerel yönetim birlikleri, birlik tüzüğünün kesinleşmesinden sonra Cumhurbaşkanı'nın izni ile kurulmakta ve tüzel kişilik kazanmaktadır. Kurulmuş bir birliğe üyelik, Cumhurbaşkanı'nın izni aranmaksızın, üye olmak isteyen mahallî idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvuru üzerine, birlik meclisinin kabulü ile gerçekleşmektedir. Üyelikten ayrılma hususunda ise ilgili mahallî idare meclisinin kararı yeterli olmaktadır.

Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere yerel yönetim birliklerinin çeşitli gelir kaynakları mevcuttur. 5355 sayılı Kanun'un 15. maddesine göre birliklerin gelirleri şöyle sıralanmıştır:

- Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları,

- Birlik meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler,
- Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak ödenekler,
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler,
- Kira ve faiz gelirleri.

Kanun'un "birlik üyelerinin yükümlülükleri" başlıklı 21. maddesine göre, birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye yerel yönetimlerin ödemeleri gereken miktar, birliğin başvurusu üzerine bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek alacaklı birliğe ödenebilmektedir. Böylelikle İller Bankası A.Ş. eliyle birlikler, mali açıdan korunmakta ve gelirlerinin sürekliliği sağlanmaktadır.

5355 sayılı Kanun ile yerel yönetim birliklerine tek bir yasaklama getirilmiştir. Kanun'un 4. maddesinde, "Mahallî idarelerin bütün görevlerini kapsayacak şekilde genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş birlik kurulamaz" hükmü bulunmaktadır. Bu kanun hükmü, belirli bir yasaklama getirirken diğer yandan kanun koyucunun bu hüküm ile yerel yönetimlerin özgün alanını koruduğu ve ileride çıkması muhtemel çatışmaları proaktif bir biçimde çözümlemeyi amaçladığı ifade edilebilir. Yasaklamanın yanı sıra birtakım sınırlayıcı hükümlerin varlığı da söz konusudur. Örneğin yine 4. maddeye göre bir yerel yönetim birliğinin kurulması ve tüzel kişilik kazanması Cumhurbaşkanı'nın izni ile mümkün olmaktadır. Bahsi geçen kanun maddesindeki bir diğer sınırlayıcı hüküm ise bazı istisnai durumlarda bir yerel yönetimin doğrudan Cumhurbaşkanı kararı ile zorunlu olarak bir yerel yönetim birliğine üye olabilmesidir. Bu yolla üye olunan yerel yönetim birliğinden ayrılma da yine Cumhurbaşkanı'nın izni ile mümkündür. Söz konusu hukuki düzenleme ile yerel yönetimlerin özerkliği zedelenmekte ve yerel yönetimlerin karar organı olan meclisler adeta by-pass edilmekte, Cumhurbaşkanı tarafından alınan karara uyulması zorunluluk taşımaktadır.

5355 sayılı Kanun'un 22. maddesine göre yerel yönetim birliklerinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır. Valiler ve kaymakamlar gerekli gördüklerinde ülke düzeyinde kurulan birlikler dışındaki birlikleri denetleyebilmektedirler. Bu hüküm ile merkezî yönetim ile yerel yönetim birlikleri arasında bir vesayet ilişkisi düzenlenmiştir. Aynı madde hükümlerine göre yerel yönetim birlikleri, Sayıştay denetimi dışında tutulmuştur. Ancak söz konusu hüküm uygulamada ikiliğe neden olmaktadır.

Türkiye'deki yerel yönetim birliklerinin Sayıştay tarafından denetlenmesine dair, uygulamada ikilik yaratan, birbirinin zıttı nitelikte hüküm barındıran, iki farklı kanun bulunmaktadır. 5355 sayılı Kanun'un 22. maddesine göre mahallî idare birlikleri Sayıştayın dış denetimine tabi değildir. Ancak 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesine göre Sayıştay, mahallî idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, "birlik", işletme ve şirketleri denetleme yetkisine sahiptir. Fakat söz konusu hükme rağmen 2017 yılına kadar hiçbir mahallî idare birliğinin Sayıştay tarafından denetime tabi tutulmadığı, 2017 yılına gelindiğinde yalnızca Marmara Belediyeler Birliğinin ve Türkiye Belediyeler Birliğinin denetlendiği görülmektedir. 2018 yılı Sayıştay raporları incelendiği takdirde ise görülmektedir ki yalnızca Tarihi Kentler Birliği ve Vilayetler Birliği Sayıştay tarafından denetlenmiştir.[19] [20] Ancak 2018 yılı verilerine göre Türkiye'de 451'i Köylere Hizmet Götürme Birliği olmak üzere toplam 707 adet mahallî idare birliği bulunmaktadır (YYGM, 2019: 28). Her ne kadar genel anlamda mahallî idare birliklerinin, idari denetiminin İçişleri Bakanlığı tarafından, mali denetiminin ise Sayıştay tarafından yapıldığı kabul edilebilirse de birliklerin farklı büyüklüklerde olup ülke genelinde dağınık biçimde yayılması nedeniyle Sayıştayın mevcut teşkilat yapısı ve personel sayısı ile tüm birliklerin yıllık mali denetimini yapması mümkün görünmemektedir.

[19] https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=12705 erişim tarihi: 03.04.2020
[20] https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=12364 erişim tarihi: 03.04.2020

1.3.2.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

Belediyeler ile ilgili temel hukuki düzenlemeleri içeren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 74. maddesi ile il özel idarelerini düzenleyen 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 62. maddesinde yerel yönetimlerin yurt dışı ilişkilerine dair düzenlemeler yer almaktadır. Adı geçen Kanun hükümlerine göre yerel yönetimler uluslararası düzeyde dört farklı ilişki kurabilmektedir (Daoudov, 2013: 115):

1. Uluslararası teşekkül ve organizasyonlara üyelik veya kurucu üyelik;
2. Bu teşekkül, organizasyon ve yabancı mahallî idarelerle ortak faaliyet;
3. Bu teşekkül, organizasyon ve yabancı mahallî idarelerle ortak hizmet projeleri;
4. Kardeş kent ilişkisi (sadece belediyeler için).

Ayrıca bu faaliyetlerin dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden belediyeler için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, il özel idareleri için ise İçişleri Bakanlığının izninin alınması zorunludur. Diğer yandan bu düzenlemeler, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır" hükmünü barındıran 28. maddesi kapsamında büyükşehir ve ilçe belediyelerini de kapsamaktadır.

5393 sayılı Kanun'un 18. maddesinde, bir belediyenin, yurt içindeki ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapmasına; kardeş kent ilişkileri kurmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek, belediye meclisinin görevleri arasında sayılmıştır. Başka bir ifadeyle, bir belediyenin yurt dışındaki belediyeler ve yerel yönetim birlikleri ile iş birliği yapmasına karar verme konusundaki yetkili merci belediye meclisidir.

Yukarıda bahsi geçen duruma benzer biçimde, 5302 sayılı Kanun'un 10. maddesinde bulunan hükümlere göre, bir il özel idaresinin yurt içindeki ve yurt dışındaki mahallî idareler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapmasına karar vermek, il genel meclisinin görevleri arasında sayılmıştır. Hem Belediye Kanunu'nda hem de İl Özel İdaresi Kanunu'nda, yerel yönetimlerin yapacakları iş birlikleri hususunda meclislerin yetkili kılınması, bu konuda demokratik bir yaklaşımın benimsendiğinin göstergesidir.

Burada ifade edilmesi gereken bir diğer husus ise, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 74. maddesi ile belediyelerin, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 62. maddesi ile il özel idarelerinin yurt dışı ilişkileri düzenlenmişken, ne 442 sayılı Köy Kanunu'nda ne de başka bir yasal düzenlemede, köylerin yurt dışı ilişkilerine dair bir hükmün bulunmuyor olmasıdır. Başka bir ifade ile belediyelerin ve il özel idarelerinin yurt dışı ilişkilerine dair yasal bir zemin bulunmaktayken köylerin yurt dışındaki yerel yönetimler ve uluslararası yerel yönetim birlikleri ile ilişkiler geliştirmeleri yasal olarak mümkün değildir. Aslına bakılırsa bir yerel yönetim birimi olan köylerin gerek bütçesi gerekse personeli ile uluslararası düzeyde çeşitli yerel yönetimlerle iş birliği geliştirmesi pek mümkün görünmemektedir. Ancak köylerin de uluslararası düzeyde iş birliği geliştirmesine yönelik yapılacak bir mevzuat düzenlemesi ile yurt dışında yaşamakta olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları eliyle kardeş köy gibi uygulamaların geliştirilebilmesi mümkündür. Dahası uluslararası yerel yönetim birliklerine üyelik vesilesi ile (bu konuda köylere özel aidatsız bir sistem geliştirilebilir) köyler dış fonlardan yararlanabilir; sağlık, organik tarım, tarih ve kültür gibi alanlarda ön plana çıkan köyler sertifikalandırılarak uluslararası tanınırlığa sahip olabilir; turizm ve köy içi ekonomi dâhil pek çok konuda gelişme sağlanabilir.

1.3.2.3. 3335 Sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun

Yurt dışında kurulmuş olan bir yerel yönetim birliğinin Türkiye'de faaliyet göstermesi için veya Türkiye'de kurulan yerel yönetim birliklerinin uluslararası bir

statü kazanması için uymak zorunda olduğu bir diğer kanun, 07.04.1987 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun'dur. Adı geçen Kanun'un 1. maddesine göre uluslararası alanda beraberlik ve iş birliği yapılmasında fayda görülen hâllerde, Türk ve yabancı gerçek veya tüzel kişilerin veya yalnız tüzel kişilerin, kazanç paylaşma amacı dışında ve kanunlarla yasaklanmamış olmak kaydıyla ekonomik ve teknik alanlarda iş birliğini geliştirmek, bu konularda bilgi, görgü ve karşılıklı teknolojilerinden yararlanmak maksadıyla Türkiye'de veya yurt dışında, en az yedisinin; uluslararası nitelikte birlik, federasyon veya benzeri teşekküller kurmaları veya kurulmuş bu gibi teşekküllerin şubelerini açmaları, uluslararası faaliyette bulunmaları, mevcut kuruluş ve benzeri derneklere katılmaları veya bunlarla iş birliğinde bulunmaları, Cumhurbaşkanı'nın izni ile gerçekleşebilmektedir.

Kanun'da yer alan hükümlere göre, Türkiye'de kurulan teşekküller, kuruluş bildirisini ve eklerini, merkezlerinin bulunduğu mahallin en büyük mülki amirliğine vermek suretiyle tüzel kişilik kazanmaktadırlar. Uluslararası nitelikteki teşekküllerden, kuruluş, amaç ve şartlarını kaybedenlerle, kanun ve statülerinin öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyenler, kendiliğinden dağılmış sayılmaktadırlar. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarının da, Cumhurbaşkanı tarafından izin verildiği takdirde, kendi konularıyla ilgili uluslararası birlik, federasyon veya benzeri teşekküllere iştirak edebilmeleri mümkündür. Bu Kanun ile kurulmasına izin verilen teşekküllerin denetimleri, tüzel kişiliklerinin sona ermesi ve faaliyetten alıkonmaları hususunda; 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun ilgili hükümleri, bu Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde genel hükümler uygulanır. Ancak, teşekküllerin kanunlarımıza veya milli menfaatlerimize uymayan veya kuruluş amaçlarıyla bağdaşmayan faaliyette bulunduğunun anlaşılması durumunda gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde teşekkül faaliyetlerinin, Cumhurbaşkanı tarafından geçici olarak durdurulması mümkündür.

İçişleri Bakanlığına bağlı olarak faaliyette bulunan Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü verilerine göre 3335 sayılı Kanun kapsamında Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı (International Union

of Local Authorities Eastern Mediterranean and Middle East Section-IULA-EMME) 11.09.1987 tarihi itibarıyla Türkiye'de şube açarak faaliyete başlamıştır. Türkiye'de söz konusu Kanun'a göre faaliyete geçen bir diğer uluslararası yerel yönetim birliği ise 12.11.2003 tarihinde kurulmasına izin verilen Türk Dünyası Belediyeler Birliğidir.[21] Kısaca ifade etmek gerekirse bugün Türkiye sınırları içerisinde iki adet uluslararası yerel yönetim birliği fiziki olarak faaliyette bulunmaktadır. Diğer yandan yukarıda zikredilen iki organizasyon Türk hukuk sistemi tarafından "uluslararası yerel yönetim birliği" olarak değil, "uluslararası nitelikteki teşekkül" olarak tanınmaktadır. Ayrıca söz konusu birliklerin denetimi konusunda 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanmaktadır.

1.3.2.4. 5253 Sayılı Dernekler Kanunu ve Dernekler Yönetmeliği

Türkiye'de faaliyette bulunmak isteyen yerel yönetimleri bağlayan bir diğer hukuki metin 5253 sayılı Dernekler Kanunu'dur. Adı geçen Kanun ile yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tabi faaliyetleri, yükümlülükleri, denetimleri ve uygulanacak cezalar ile derneklere ilişkin diğer hususlar düzenlenmektedir. 5253 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan hükümlere göre yabancı dernekler, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye'de faaliyette veya iş birliğinde bulunabilir, temsilcilik veya şube açabilir, dernek veya üst kuruluş kurabilir veya kurulmuş dernek veya üst kuruluşlara katılabilirler. Bu kanun maddesinden de anlaşılabileceği üzere kanun koyucu yabancı derneklerin Türkiye'deki faaliyete başlamaları veya iş birliğinde bulunmaları için iki aşamalı bir izin sistemi kurmuştur. Ayrıca 5253 sayılı Kanun'un 32. maddesinin (g) bendi uyarınca, yetkili mercilerin izni olmaksızın yabancı dernekler ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'de temsilciliklerini veya şubelerini açanlar, faaliyetlerini yürütenler, bunlarla iş birliğinde bulunanlar veya bunları üye kabul edenlere 2019 yılı itibarıyla 2.595 Türk Lirası idari para cezası verilir ve izinsiz açılan şube veya temsilciliğin de

[21] https://www.siviltoplum.gov.tr/3335-sayili-uluslararasi-nitelikteki-tesekkullerin-kurulmasi-hakkinda-kanun-kapsaminda-verilen-izinler erişim tarihi: 13.04.2020

kapatılmasına karar verilir. Bu hükme göre Kanun'a aykırı davrananlara karşın cezai bir müeyyide belirlenmiştir. Ayrıca Kanun'un "beyanname verme yükümlülüğü ve denetim" başlıklı 19. maddesine göre, Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası yerel yönetim birlikleri, yıl sonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülki idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Gerekli görülen hâllerde, söz konusu kuruluşların tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları İçişleri Bakanı veya mülki idare amiri tarafından denetlenebilmektedir.

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun uygulanmasını sağlamak amacıyla çıkarılan Dernekler Yönetmeliği'ne göre, 3335 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan kuruluşlar, her takvim yılının ilk dört ayı içinde bir önceki yıla ait Dernek Beyannamelerini, mülki idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Beyannameler valiliklerce incelenir ve gerekli görülen hâllerde bu inceleme Bakanlıkça da yapılabilir. Beyannamelerde eksiklik veya yanlışlıklar görülmesi hâlinde, ek bilgi ve belgeler istenebilir ve bunlar tamamlattırılır. Beyannamelere ilişkin istenen ek bilgi ve belgelerin verilmemesi, eksik verilmesi veya verilen sürede tamamlanmaması hâllerinde ilgili kuruluşun denetime tabi tutulması mümkündür. Beyannamelerin incelenmesi esnasında konusu suç oluşturan hususların tespit edilmesi hâlinde, ilgili mülki idare amirliğince durum Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

Birlikler için Cumhurbaşkanı izninin ilgili valiliğe iletilmesini müteakip il sivil toplumla ilişkiler müdürlüklerindeki Dernek Kütük Defterlerine[22] kayıtları yapılır. Dernek kütüğü il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğünde tutulur. Defterlerde her birliğe ayrı bir sayfa ayrılır ve mevcut bilgiler defterdeki hanelerine işlenir.

3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun'a göre kurulacak birliğin, kurucuları tarafından imzalanmış iki adet kuruluş

[22] Dernek Kütük Defteri için bkz. EK 8

bildiriminin (Dernekler Yönetmeliği Ek-2'de bulunan) ve aşağıda belirtilen eklerin, birliğin kurulacağı yerin mülki idare amirliğine verilmesi gerekmektedir:[23]

1. Kurucular tarafından imzalanmış üç adet birlik statüsü,
2. Birlik kurucuları arasında tüzel kişiliklerin bulunması hâlinde bu kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluş belgesi ile tüzel kişiliklerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi (yabancı dilde olması hâlinde Türkçe çevirisi ile birlikte),
3. Birliği kuracak kişilerin arasında gerçek kişilerin bulunması hâlinde bunların nüfus cüzdanı örneği,
4. Kuruculardan yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi veya kişilerin adı, soyadı, yerleşim yerlerini ve imzalarını belirten liste, Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçeler hariç diğer ilçelerdeki kuruluş işlemlerinde istenen belgeler birer artırılarak verilir.

Türkiye'de şube kurarak faaliyette bulunmak isteyen uluslararası yerel yönetim birlikleri tarafından, kurucuların imzalarını içeren iki adet kuruluş bildirimine (Dernekler Yönetmeliği Ek-2'de bulunan) aşağıdaki belgeler eklenerek şubesinin kurulacağı yerdeki mahallin en büyük mülki amirliğine verilmesi gerekmektedir:[24]

1. İçişleri Bakanlığınca onaylanmış iki adet birlik tüzüğü,
2. Şube kurulmasına ilişkin birlik yetkili organlarınca alınan karar örneği,
3. Kurucu olarak yetkilendirilmiş kişiler için alınmış birlik yönetim kurulu karar fotokopisi,
4. Şube kurucuları arasında gerçek kişilerin bulunması hâlinde bunların nüfus cüzdanı örneği,
5. Şube kurucuları arasında tüzel kişiliklerin bulunması hâlinde; bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluşuna ait belgeler ile tüzel

[23] https://www.siviltoplum.gov.tr/3335-sayili-uluslararasi-nitelikteki-tesekkullerin-kurulmasi-hakkinda-kanun-kapsaminda-verilen-izinler erişim tarihi: 13.04.2020
[24] https://www.siviltoplum.gov.tr/birlikler erişim tarihi: 06.04.2020

kişiliklerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi,

6. Şube adına yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi veya kişilerin adı, soyadı, yerleşim yeri ve imzalarını belirten liste.

1.3.2.5. 07.04.2005 Tarihli ve 2005/36 Sayılı Genelge

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yayımlanmasının ardından, söz konusu kanunların uygulamasında tereddüt edilen hususlarla ilgili bazı konuları açıklığa kavuşturmak amacıyla İçişleri Bakanlığı tarafından 07.04.2005 tarihli ve 2005/36 sayılı Genelge yayımlanmıştır. Bahsi geçen Genelge'ye göre yerel yönetimlerin yurt dışı iş birlikleri konusunda, Çevre ve Şehirlik Bakanlığına:

1. Yurt dışındaki bir belediye ile kardeş kent ilişkisi kurulmasında ilgili belediye meclisinin kararı, kardeş kent ilişkisi kurulacak olan kent hakkında bilgi ve kardeş kent ilişkisinden beklenen faydaların neler olduğu, kardeş kent ilişkisi kurulurken kardeş kent protokolleri de imzalanacaksa ilgili protokollerin metnini,

2. Uluslararası kuruluşlara üye olunacaksa, ilgili belediyenin meclis kararı, üye olunacak uluslararası kuruluşun ana statüsünün tam metni ile tasdikli Türkçe çevirisi, üyelikten beklenen faydalar, üyelikte bir katılım payı ödenecek ise miktarı ile belediyenin en son kesin hesap özetini,

3. Uluslararası kuruluşlarla birlikte eğitim ve kültür faaliyetleri yürütülmesi ve festivaller düzenlenmesi hâlinde, uluslararası kuruluş hakkında bilgi ve ilgili belediye meclis kararını göndermeleri gereklidir.

Ayrıca yerel yönetimler imzalanacak kardeş şehir protokolünün bir örneğini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne resmî yazı ile göndermektedir. Ortaklık protokolü, Bakanlığın olur yazısından sonra imzalanmaktadır.[25]

[25] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/yasal-prosedur/ erişim: 12.04.2020

İKİNCİ BÖLÜM

2. YEREL YÖNETİMLER ARASI İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ULUSLARARASI KURULUŞLAR

Salomon (2011: 48) uluslararası yerel yönetim organizasyonları terimi ile uluslararası yerel yönetim birlikleri terimini aynı anlama gelecek biçimde kullanmayı tercih etmiştir. Akman (2017;2019) ise çalışmalarında, uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliği konusunda genel olarak uluslararası kuruluş ifadesini çatı bir anlam barındıracak biçimde kullanmıştır. Çünkü uluslararası kuruluşlar konsey, komite, birlik, ağ, teşkilat, program, konferans, kongre, merkez, fon, dernek, forum, platform ve organizasyon gibi farklı biçimlerde adlandırılmaktadır (Akman, 2017: 501). Avrupa Konseyi tarafından kabul edilmiş olan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 10. maddesi "yerel yönetimlerin birlik kurma ve birliklere katılma hakkı" başlığını taşımaktadır ve Şart'a göre, her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel yönetim birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır. Başka bir ifadeyle yerel yönetimlerin iş birliği yapması amacıyla kurulan kuruluşlar Avrupa Konseyi tarafından yerel yönetim birliği olarak kabul edilmiş görünmektedir.

Literatürde uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliğine dair kavramsal kullanım böyle iken, Türk hukuk sistemi UCLG'yi uluslararası nitelikteki teşekkül olarak tanımlamaktadır. Arıkboğa (2017: 83) UCLG'yi dayanışma, lobi ve prestij birliklerine örnek olarak vermekle birlikte tüm dünyadan yerel yönetimlerin üye olabildiği bir ağ olarak ifade etmektedir. Ayrıca Daoudov (2013: 90) bir çalışmasında UCLG için hem birlik hem ağ terimini aynı anda kullanmıştır. Van der Pluijm ve Melissen (2007: 29) UCLG'yi küresel belediye birliği olarak kabul etmişlerdir. Buckel (2007: 7) yapmış olduğu çalışmada UCLG'den birlik olarak bahseden bir başka yazardır. Bizzat UCLG tarafından hazırlatılmış bir başka çalışmada da UCLG'den birlik olarak bahsedilmiştir (Duxbury vd. 2016: 35). Diğer

yandan UCLG, Ana Tüzüğü'nde kendisini kâr amacı gütmeyen uluslararası bir teşkilat olarak tanımlamıştır. Ayrıca UCLG-MEWA, İçtüzük madde 35.2 ve madde 37'de kendisini, uluslararası niteliğe sahip ve çeşitli ülkelerden kurumsal üyeleri olan bir yerel yönetim birliği olarak tanımlamaktadır (UCLG-MEWA, 2014:11).

Görüldüğü üzere farklı yazarlar, UCLG'yi ve benzer işlevlerle kurulmuş olan organizasyonları kavramsal olarak farklı biçimlerde tanımlamışlardır. Akman'ın (2017:501) ifade ettiği üzere pek çok biçimde organizasyon kurulabildiğinden uluslararası düzeyde yerel yönetimler ile ilgilenen organizasyonların genel anlamda uluslararası yerel yönetim kuruluşları olarak kabul edilmesi kapsayıcılığı açısından uygun olabilir. Ancak UCLG'nin tek başına kâr amacı gütmeyen uluslararası bir teşkilat olarak kabul edilmesi, kuruluşun tanımını gerektiği gibi karşılamamaktadır. Diğer yandan UCLG'nin uluslararası yerel yönetim birliği olarak tanımlanması da içerisinde farklı sorun alanları barındırmaktadır. Bu durumun temel nedeni, görece küçük ölçekli sayılabilecek ulusal ve uluslararası yerel yönetim birliklerinin UCLG'ye üye olabilmesidir. Bununla birlikte UCLG'nin bir uluslararası yerel yönetim ağı olarak tanımlanabilmesi literatürde doğrudan yerel yönetim ağlarını konu alan ve sınıflandıran bir çalışmanın var olmaması nedeniyle mümkün görünmemektedir. Zira yerel yönetim ağlarının geliştirilmiş ve kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Bu çalışma kapsamında, yukarıda değinilen bilgiler ışığında gerek Avrupa Konseyinin gerekse farklı yazarların bu yöndeki tanımlamaları nedeniyle UCLG bir uluslararası yerel birliği olarak kabul edilmiştir. Ancak tekrar ifade etmek gerekir ki özellikle uluslararası yerel yönetim kuruluşlarının belirli parametreler üzerinden sınıflandırılmasını kolaylaştıracak çalışmaların yapılması yerel yönetimler arası iş birliği ile ilgili literatür açısından faydalı olacaktır.

2.1. Yerel Yönetimler Arası Çeşitli Ağlar

"Ağlar" ve "ağ kurma" 1990'larda kamu politikasından, yönetim ve organizasyon teorisi, sosyoloji, antropoloji, moleküler biyoloji, kuantum fiziği, endüstriyel ekonomi ve uluslararası politikaya kadar pek çok bilimsel alanda tartışma konusu olmuştur. Diğer yandan bu alanların hiçbirinde ağlar kesin sınırlar içerisinde

tanımlanamamıştır. Ağlar bilim çevrelerince, genellikle, analitik bir kategoriden ziyade bir metafor olarak kullanılagelmiştir. Ağ metaforu genel anlamda hiyerarşik yapılardan ve dikey süreçlerden ziyade yatay yapıları ve süreçleri, rekabetçi ilişkilerden ziyade iş birlikçi ilişkileri, rutinleştirilmiş yanıtlardan ziyade esnek yanıtları ifade etmek için kullanılmaktadır (Benington ve Harvey, 1999: 202). Gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde, yerel yönetimlerin bir araya gelmelerinin temel nedenlerinden biri ağ oluşturma ihtiyacıdır.

Uluslararası ağlar, üyelerinin erişebileceği kaynaklarda yararlı iş birliği olanakları sunmaktadır. Örneğin, bilgi ve uzmanlığın bir araya getirilmesi; araştırma, danışmanlık ve lobicilik maliyetlerinin paylaşılması; ortak bir sekreterlik ve ofis tesislerine erişim gibi konularda uluslararası ağlar maliyetlerin düşürülmesine yardımcı olmaktadır. Bazı yerel yönetimler ise çeşitli hibelere, prestijli veya kazançlı AB programlarına ve projelerine ulaşmak için uluslararası ağları kullanmaktadır (Benington ve Harvey, 1999: 211-212). Örneğin UCLG, kendisini ağların küresel ağı olarak tanımlamaktadır.[26] Birçok yerel yönetim birliğinin ve bu birliklerin üye olduğu bölgesel ve küresel kuruluşların da UCLG'ye üye olması ağların ağı şeklinde tasvir edilmesine neden olmaktadır (İkizer, 2017: 127).

Yerel yönetimler arası ağlar ulusal veya uluslararası düzeyde olabileceği gibi tüm yerel yönetim birliklerini kapsamaktadır. Çünkü her bir birlik aynı zamanda bir ağ olma özelliği de taşımaktadır. Ancak yerel yönetimler arasında kurulan ve tam anlamıyla "birlik" niteliği taşımayan ağların varlığı da söz konusudur. Bir organizasyonun yerel yönetim birliği olarak tanımlanabilmesi için öncelikle tüm üyelerinin yerel yönetim birimi olması gerekmektedir. Ancak yerel yönetimler arasında oluşturulan ve en ileri ifadeyle "birlik benzeri ağlar" olarak tanımlayabileceğimiz ağların Sivil Toplum Kuruluşu (STK), işletme, üniversite, araştırmacı, birey gibi farklı nitelikte üyeleri olabilmektedir. Diğer yandan birtakım yerel yönetim ağlarının özellikle yerel yönetimleri ve özel sektörde faaliyet gösteren işletmeleri bir araya getirmek gibi amaçları bulunmaktadır.

[26] https://www.uclg.org/sites/default/files/folleto%20UN%20final%20web.pdf erişim tarihi: 03.05.2020

Her ne kadar sosyal bilimlerde kullanılan "ağ" kavramı, daha esnek ilişkileri tarif etse ve uluslararası yerel yönetim ağlarının birliklerden farklı olarak üyelik aidatı veya tüzük gibi bağlayıcı özelliklerinin bulunmaması beklense de gerek ulusal gerekse uluslararası literatürde uluslararası yerel yönetim ağları ile uluslararası yerel yönetim birlikleri arasında net bir sınır çizilememiştir.

2.2. Uluslararası Yerel Yönetim Kuruluşlarına Örnekler

Dünya üzerinde kaç adet uluslararası yerel yönetim birliği/kuruluşu/organizasyonu/ağı olduğu tam olarak bilinmemektedir. Bu durumun en büyük sebeplerinden birinin, literatürdeki "birlik", "ağ", "kuruluş" "organizasyon" gibi terimler arasında bulunan kavram karışıklığı olduğu ifade edilebilir. Bu bölümde daha kapsayıcı bir anlam ihtiva etmesi nedeniyle "uluslararası yerel yönetim kuruluşları" terimi tercih edilmiştir. Ayrıca uluslararası düzeyde ve kurumsal boyutta yerel yönetimler arası iş birliği konusunda farklı kuruluşların ele alınmasıyla, UCLG ve UCLG-MEWA'nın bu kuruluşlar ekseninde konumunun daha net anlaşılması amaçlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında ve bu başlık altında sınırlı sayıda kuruluşa yer verilebilmiştir. Bu konudaki örneklerin çoğaltılması elbette mümkündür. Örneğin, Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council on Monuments and Sites), Dünya Belediye Başkanları Forumu (Global Mayors' Forum), Logical Towns Teşkilatı (Logical Towns Association), Avrupa Enerji Kentleri (Energy Cities), Avrupa Kaleli Kentler Birliği (European Walled Towns), Akıllı Dünya Kentleri (World Smart Cities), Asya Belediye Başkanları Forumu (Asian Mayors Forum), Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği (Heritage Europe), Avrupa Tarihi Termal Kentler Birliği (European Historical Thermal Towns Association), C-40 Kentleri (C-40 Cities), Bölgeler-20 (Regions-20), Dünya Kentsel Kampanyası (World Urban Campaign), Gelişen Dünyada Kentsel Hareketlilik için İş birliği (Cooperation for Urban Mobility in the Developing World), İslam Başkentleri ve Kentleri Teşkilatı (Organization of Islamic Capitals and Cities) ve Kentsel Gelişme Küresel Fonu

(Global Fund for Cities Development), bu çalışma kapsamında ele alınmayan uluslararası yerel yönetim kuruluşlarının bir kısmını oluşturmaktadır.

2.2.1. Uluslararası Şehir/Belde Yönetimleri Derneği

Uluslararası yapılanmaya bakıldığında yerel yönetim birimlerinin yöneticilerine yönelik spesifik organizasyonların kurulmuş olduğu görülmektedir. Bu tür kuruluşlar arasındaki en köklü organizasyon Uluslararası Şehir/Belde Yönetimleri Derneğidir (the International City/County Management Association-ICMA). 1914 yılında ABD'de kurulduğunda adı Uluslararası Şehir Yöneticileri Derneği (the International City Managers' Association) olan dernek, kuruluşundan bu yana profesyonel yerel yönetim yöneticileri için bir dizi temel işlevi yerine getirmeye devam etmiştir. Bu süreç içerisinde dernek, üyelerinin hizmet verdiği yerel yönetimlerin kalitesini artırmayı hedeflemiş ve misyonunu "liderlik, yönetim, inovasyon ve etik yoluyla profesyonel yerel yönetimi geliştirmek" olarak belirlemiştir.[27]

ICMA, 1924 yılında yerel yönetimlerin yönetimine yönelik etik ilkeleri oluşturmuştur. Eşitlik, şeffaflık, dürüstlük, kamu kaynaklarının idaresi, siyasi tarafsızlık vb. ilkeler ile yönetimin yapı ve işleyişine katkıda bulunmak ve demokratik yerel yönetimleri güçlendirmek amaçlanmaktadır. ICMA'ya üye olmak isteyenler, kararlarında ve davranışlarında bu kodları hayata geçirmeyi taahhüt etmektedirler. Etik kodların açıklandığı rehber en son Haziran 2019'da revize edilerek geliştirilmiştir. Üretilen etik yasalar ICMA üyelerine Mesleki Davranışlar Komitesi tarafından yönetilen resmî bir inceleme süreci ile uygulanmaktadır. Bu süreç sonucunda etik kodları ihlal eden üyelerin üyeliklerinin iptali gibi yaptırımlar söz konusu olabilmektedir (Çaylak, 2014: 30-34; www.icma.org[28]).

1991 yılı itibarıyla bugünkü adı ile hizmet vermeye başlayan ICMA, 2019 yılına dair yıllık raporuna göre 7.884'ü yerel yönetimler içinde hizmet vermekte olan

[27] https://icma.org/icma-history erişim tarihi: 12.04.2020
[28] https://icma.org/icma-code-ethics erişim tarihi: 12.04.2020

toplam 12.301 üyeye sahiptir. Üyeler içerisindeki en büyük pay %30 ile belediye başkanlarına aittir. Ayrıca ICMA, öğrencilerden profesörlere, emekli yerel yönetim çalışanlarından stajyerlere kadar geniş bir üye profiline sahiptir.[29]

2.2.2. Barış için Belediye Başkanları

Barış için Belediye Başkanları (Mayors for Peace), 1982 yılında dönemin Hiroşima belediye başkanı Takeshi Araki'nin girişimleriyle, 1945 Ağustos'unda Hiroşima ve Nagazaki şehirlerinin nükleer bombalar ile bombalanması sonucu hayatını kaybeden kişilere ithafen, küresel barışın sağlanması adına bir araya gelen kentlerden oluşan uluslararası bir kuruluştur. Şehirler Arası Dayanışma Yoluyla Barış İçin Dünya Belediye Başkanları Konferansı (the World Conference of Mayors for Peace through Inter-city Solidarity) adı ile kurulmuş olan kuruluş 2001 yılında Barış için Belediye Başkanları adını almıştır. Barış için Belediye Başkanlarının amacı, üye şehirler arasında yakın dayanışma yoluyla nükleer silahların tamamen ortadan kaldırılması ile kalıcı dünya barışının tesisi, açlık ve yoksulluğun sona erdirilmesi, mültecilere destek verilmesi, insan haklarının savunulması, çevrenin korunması ve benzer insani sorunların çözümlenmesine ilişkin adımlar atılmasıdır (www.mayorsforpeace.org[30]; www.yereldiplomasi.gov.tr[31]).

164 farklı ülke ve bölgeden 7.907 üyesi bulunan kuruluşun Türkiye'den 16 üyesi bulunmaktadır. Bu üyeler sırası ile Altındağ Belediyesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ardahan Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Çanakkale Belediyesi, Dikili Belediyesi, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Düzce Belediyesi, İncirlik Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Konak Belediyesi, Mardin Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Tepebaşı Belediyesi ve Trabzon Büyükşehir Belediyesidir. Barış İçin Belediye Başkanlarına üye olan şehirler incelendiğinde en fazla üyeyi barındıran ülkenin Japonya olduğu görülmektedir. Japonya'da bulunan

[29] https://icma.org/sites/default/files/ICMA%202019%20Annual%20Report.pdf erişim tarihi: 12.04.2020
[30] http://www.mayorsforpeace.org/english/outlines/index.html erişim tarihi: 04.06.2020
[31] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/baris-icin-belediye-baskanlari-mayors-for-peace/ erişim tarihi: 04.04.2020

yerel yönetim birimlerinin 1733'si Barış için Belediye Başkanlarına üyedir. Japonya'yı sırası ile 1016 üye ile İran, 682 üye ile Almanya ve 515 üye ile İtalya izlemektedir.[32] Rakamlar incelendiği takdirde kuruluşa üye yerel yönetimlerin bulunduğu ülkeler açısından en fazla üyeye sahip dört ülkenin kuruluşun toplam üyesinin yarısını içinde barındırdığı dikkat çekmektedir. Her ne kadar üye sayısı oldukça yüksek bir kuruluş olsa bu rakamın ülkeler düzeyinde ayrımı büyük oranda farklılık göstermektedir.

Barış için Belediye Başkanlarına dair değinilmesi gereken bir diğer husus ise 2020 Vizyon Kampanyası'nın (Nükleer Silahları Yasaklamak için Acil Durum Kampanyası) yürütülmesidir. Bu kampanya kuruluşun yönetim kurulu tarafınca 2003 yılında gerçekleşen toplantılar sonrasında başlatılmıştır. 2008-2009 yılları arasında kampanyanın odağını Hiroşima ve Nagazaki Protokolü'nü desteklemek doğrultusunda yapılan faaliyetler oluşturmuştur. Bu faaliyetler sonucunda Barış için Belediye Başkanları, 2011 yılında Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilmiştir. Söz konusu kampanyanın hedefleri: nükleer silahların kullanımının zorlaştırılması; evrensel bir nükleer silah sözleşmesi için somut görüşmelere başlanması; bir nükleer silah sözleşmesinin yapılması ve 2020'ye kadar tüm nükleer silahların fiziksel imhasının gerçekleştirilmesidir. Bu kampanya AB Parlamentosu, ABD Belediye Başkanları Konferansı (United States Conference of Mayors-USCM), Nükleer Savaşın Önlenmesi için Uluslararası Doktorlar (the International Physicians for the Prevention of Nuclear War-IPPNW), UCLG ve Japonya Belediye Başkanları Birliği (Japan Association of City Mayors) gibi kuruluşlar tarafından desteklenmiştir (www.mayorsforpeace.org[33]; www.yereldiplomasi.gov.tr[34]).

[32] http://www.mayorsforpeace.org/data/pdf/01_monthly_updating/member_cities_all.pdf erişim tarihi: 04.06.2020
[33] http://www.mayorsforpeace.org/english/ecbn/index.html erişim tarihi: 04.04.2020
[34] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/baris-icin-belediye-baskanlari-mayors-for-peace/ erişim tarihi: 04.04.2020

2.2.3. Adapte Belediye Başkanları

Adapte Belediye Başkanları (Mayors Adapt), AB Adaptasyon Stratejisi kapsamında başlatılmış ve Belediye Başkanları Sözleşmesi (Covenant of Mayors)[35] çerçevesinde uygulanan, şehirlerin sera gazı emisyonlarını azaltmasını amaçlayan, Avrupa Komisyonu İklim Hareketi girişimi olan bir projedir. Avrupa Çevre Ajansı (European Environment Agency) tarafından desteklenen Adapte Belediye Başkanları, sera gazı emisyonlarının azaltılmasını ve altyapı politikalarının iklimsel etkilerle uyumlaştırılmasını, dayanıklı kentlerin yapılanmasında önemli etkenler olarak ön plana çıkarmaktadır. Faaliyet alanına ilişkin etkinlikler düzenleyerek adaptasyon konusunda bilinç oluşturma, şehirlerin adaptasyon sürecindeki fırsatları değerlendirmesine yardımcı olma, iyi uygulamaların belirlenmesi ve paylaşılması ile şehirler arası iş birliğinin geliştirilmesiyle adaptasyon sürecini kolaylaştırma, girişimin temel hedefleri arasında yer almaktadır.[36]

Belediye Başkanları Sözleşmesi girişimi, gönüllü olarak AB iklim ve enerji hedeflerini uygulamaya kararlı binlerce yerel yönetimi bir araya getirmektedir. Söz konusu girişim AB iklim ve enerji hedeflerine ulaşmayı ve bunları aşmayı gönüllü olarak taahhüt eden yerel yönetimleri bir araya getirmek amacıyla 2008 yılında Avrupa Komisyonu tarafından başlatılmıştır. 2015 yılında Belediye Başkanları Sözleşmesi ve Adapte Belediye Başkanları inisiyatifleri Avrupa Parlamentosunda gerçekleşen tören ile resmî olarak birleştirilmiştir. Girişim kendini yerel iklim ve enerji faaliyetleri konusunda dünyanın en büyük hareketi olarak tanımlamaktadır. Aynı zamanda dünya çapında çok paydaşlı bir hareket olmanın sağladığı avantajlar ile çalışma ofisleri tarafından sunulan teknik ve metodolojik desteği kullanarak 57 ülkede 9.000'den fazla yerel ve bölgesel yetkiliyi bir araya getirmektedir.[37]

[35] Tam adı: Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi (Global Covenant for Mayors for Climate & Energy)
[36] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/adapte-belediye-baskanlari-mayors-adapt/ erişim tarihi: 04.04.2020
[37] https://www.eumayors.eu/about/covenant-initiative/origins-and-development.html erişim tarihi: 12.04.2020

Belediye Başkanları Sözleşmesini imzalayanlar, 2050 yılı için bölgedeki karbon oranının azaltılmasını (decarbonisation) hızlandırma, kaçınılmaz iklim değişikliği etkilerine uyum sağlama kapasitelerini güçlendirme ve vatandaşların güvenli, sürdürülebilir, düşük maliyetli enerjiye erişmesine olanak sağlama konularında ortak bir vizyonu desteklemektedir. Ayrıca imza sahibi şehirler, AB'nin %40 sera gazı azaltma hedefinin 2030 yılına kadar uygulanması ve iklim değişikliğine uyum ile iklim değişikliğine karşı iş birliği içinde mücadelede ortak bir yaklaşımın benimsenmesini desteklemeyi taahhüt etmiş bulunmaktadırlar. Diğer yandan söz konusu şehirler, politik taahhütlerini pratik önlemlere ve projelere dönüştürmek için yerel konseyin kararını izleyen iki yıl içinde, üstlenmeyi planladıkları kilit eylemleri ana hatlarıyla belirten bir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı sunmayı taahhüt ederler.[38]

Belediye Başkanları Sözleşmesini Türkiye'den 20 belediye imzalamış bulunmaktadır. Bu belediyeler şöyle sıralanabilir: Antalya Büyükşehir Belediyesi, Bağcılar Belediyesi, Bayındır Belediyesi, Bolu Belediyesi, Bornova Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi, Çorlu Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Karşıyaka Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Pendik Belediyesi, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Seferihisar Belediyesi, Şişli Belediyesi, Tepebaşı Belediyesi, Yenimahalle Belediyesi. [39] Ayrıca Marmara Belediyeler Birliği sözleşmeyi 'destekçi' (supporter) olarak imzalamış bulunmaktadır.[40]

2.2.4. Küresel Kardeş Kentler

Küresel Kardeş Kentler (Sister Cities International-SCI), "Dünyaya bağlan. Yerelde geliş" (Connect globally. Thrive locally.) mottosuyla hareket etmekte olan ve 1956 yılında ABD Başkanı Dwight D. Eisenhower tarafından başlatılan bir

[38] https://www.eumayors.eu/about/covenant-initiative/objectives-and-scope.html erişim tarihi: 12.04.2020
[39] https://www.eumayors.eu/about/covenant-community/signatories.html erişim tarihi: 12.04.2020
[40] https://www.eumayors.eu/about/covenant-community/supporters/overview.html?scity_id=11308 erişim tarihi: 12.04.2020

girişimin sonucu olarak 1958 yılında kurulan bir oluşumdur. Bu girişim özellikle II. Dünya Savaşı sonrası barış ve refah ortamının yeniden tesis edilebilmesi için yerel aktörlerin etkin rol almasını amaçlayan bir ağ konumundadır. Bu nedenle girişimin temelinde yerel ilişkilerin geliştirilmesi suretiyle farklı kültürlere mensup insanların kaynaşması ve yeni çatışma risklerinin böylelikle azaltılması yatmaktadır. SCI, vatandaş diplomasisine özel bir vurgu yapmaktadır ve insanlar arası vatandaş diplomasisi aracılığıyla farklı kültürlerden insanların, tüm insanlığın menfaatini yükseltirken aynı zamanda farklılıklarını anlama ve takdir etme yeteneklerinin geliştiğini savunmaktadır. Buna bağlı olarak Küresel Kardeş Kentlerin amacı yerel toplumların kardeşlik ortamında bir araya gelmesi vesilesiyle dünya çapında refah ve huzuru sağlamak, uzun süreli ortaklıklar oluşturmaktır (www.yereldiplomasi.gov.tr[41]; www.sistercities.org[42]).

SCI, kent diplomasisi üzerine yapmış olduğu çalışmalar ve araştırmalar ile kardeş kent ilişkileri kurmak ve diğer yerel yönetimler ile iş birliği geliştirmek isteyen yerel yönetimler için bir bilgi merkezi olma hedefini taşımaktadır. Teşkilat aynı zamanda bireysel olarak kentte yaşayanları, iş dünyasını ve STK'ları harekete geçirerek yerel diplomaside birer paydaş olarak aktif rol almalarını hedeflemektedir. SCI, yerel yönetimler arasında kurulan ilişkileri, kültür ve sanat paylaşımı, gençlik ve eğitim paylaşımı, iş ve ticaret paylaşımı ile sosyal kalkınma ve teknik tecrübe paylaşımı olmak üzere dört farklı sütun üzerine oturtmaktadır.[43]

Vizyonunu "dünyanın her tarafından insanları ve toplulukları birbirine bağlayan en büyük küresel ağ olarak varlığını güçlendirmek" olarak açıklayan SCI, 140'dan fazla ülkede, 15'i Türkiye'den olmak üzere, toplam 500 üyeye sahiptir ve 2.000'den fazla ortaklık geliştirmiş bulunmaktadır.[44]

[41] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/kuresel-kardes-kentler-sister-cities-international/ erişim tarihi: 15.02.2020
[42] https://sistercities.org/about-us/ erişim tarihi: 15.02.2020
[43] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/kuresel-kardes-kentler-sister-cities-international/ erişim tarihi: 15.02.2020
[44] https://sistercities.org/ erişim tarihi: 16.02.2020

2.2.5. Kentler İttifakı

Kentler İttifakı (Cities Alliance), 1999 yılında Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezinin (United Nations Center for Human Settlements-UNCHS) yardımlarıyla kurulmuş olup, kentsel alanlardaki kent yoksulluğunun azaltılmasını ve bu alanda kentlerin rolünün ön plana çıkarılmasını amaçlayan bir ortaklık ve platformdur. Kentler İttifakının amaçları arasında kentlerin verimli yerel yönetimler tarafından yönetilmesini desteklemek, aktif vatandaş katılımını yaygınlaştırmak, kamu ve özel sektör aracılığıyla kentin ekonomik gelişiminin ana hatlarını ortaya koymak bulunmaktadır. Bu nedenle kuruluş bünyesinde, yerel yönetimlerle birlikte, özellikle yoksul mahallelere hizmetlerin eksiksiz götürülmesine yardımcı olmak adına, yerel politikaların hazırlanmasına yönelik projeler geliştirerek kentlerin yönetim kapasitesinin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Kentler ittifakı, özellikle tipik olarak ihtiyaçların en fazla olduğu ve kaynakların en az olduğu gelişmekte olan ülkelerde hizmet sunumunun düşük düzeyde gerçekleştiği, ikincil, şehirlerde faaliyet göstermekte ve şehirleri kalıcı zorluklarını yönetmeleri konusunda desteklemektedir (www.yereldiplomasi.gov.tr[45]; Mukhija, 2006: 56).

1999 yılında "yoksul mahalleleri bulunmayan kentler" sloganı ile yola çıkan organizasyon, bir eylem planı oluşturarak 2020 yılına kadar 100 milyon yoksul kent sakininin hayat standartlarını düzeltme hedefini ortaya koyan bir program ilan etmiştir. Güney Afrika'nın Nobel Barış Ödüllü lideri Nelson Mandela bir süreliğine bu programın yöneticiliğini üstlenmiştir. Bununla birlikte söz konusu program 2000 yılında yayımlanan Birleşmiş Milletler Milenyum Deklarasyonu tarafından milenyum hedefi olarak kabul edilmiştir. Bugün itibarıyla dünya genelinde yaklaşık 900 milyon insan yoksul mahallelerde yaşamaktadır ve bu rakamın 2025 yılında 1.6 milyara yükselmesi ön görülmektedir. Bu nedenle 2030 yılına kadar 20 ülkede ve 200 kentte 60 milyon kentsel yoksulun yaşamının iyileştirilmesi hedeflenmektedir (www.yereldiplomasi.gov.tr[46]; www.citiesalliance.org[47]).

[45] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/kentler-ittifaki-cities-alliance/ erişim tarihi: 19.02.2020
[46] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/kentler-ittifaki-cities-alliance/ erişim tarihi: 19.02.2020

Kentler İttifakı Belçika'nın Brüksel kentinde bulunan bir sekreterlik aracılığıyla yönetilmekte ve Birleşmiş Milletler Proje Hizmetleri Ofisi (United Nations Office for Project Services-UNOPS) ev sahipliğinde hizmet vermektedir. UNOPS aracılığıyla Kentler İttifakı, küresel erişime sahip, verimli ve esnek bir hibe verme mekanizmasıyla desteklenen birçok bağışçı fonu yönetmektedir. Her ne kadar adı "Kentler İttifakı" olsa da bu organizasyona doğrudan kentlerin üyeliği söz konusu değildir. Kentler İttifakına üyeler arasında IHS of Erasmus University gibi üniversiteler ve araştırma merkezleri, Ford Foundation gibi özel sektör ve vakıf kuruluşları, Dünya Bankası gibi çok uluslu organizasyonlar, Habitat for Humanity gibi uluslararası STK'lar, UCLG gibi uluslararası yerel yönetim kuruluşları ve Almanya gibi ulusal hükûmetler bulunmaktadır.[48] Kentler İttifakının üyeleri arasında herhangi bir yerel yönetimin bulunmamasına rağmen bu çalışmada yer almasının temel nedeni çalışma alanını bizzat yerel yönetimlerin oluşturduğu bir organizasyon olma özelliği taşıyor olmasıdır.

2.2.6. Güçlü Şehirler Ağı

Güçlü Şehirler Ağı (Strong Cities Network-SCN), 2015 yılında BM toplantıları ile başlatılan, ulus altı veya belediye düzeyinde faaliyette bulunan politika yapıcılar ile uygulayıcılara yönelik olarak tasarlanmış ve sosyal birlik ve toplum direncinin sağlanması aracılığıyla şiddet içeren her türlü aşırılığa karşı koymanın amaçlandığı küresel bir ağdır. Şiddet içerikli aşırılıklara karşı belediye karar organları içerisinde stratejik planlama yoluyla yerel yönetimlerin hizmet uygulama süreçlerini güçlendirmeyi ve yerel uygulamacıların kapasitesini artırmayı hedefleyen Güçlü Şehirler Ağı, aşırılığa ve kutuplaşmaya karşı güçlü çözümler üretmeyi amaçlayan Stratejik Diyalog Enstitüsü (Institute for Strategic Dialogue) tarafından yönetilmektedir. SCN, vatandaşların temel haklarını göz önünde bulundurarak şiddet içerikli aşırılığa karşı konulması adına toplum odaklı yaklaşımlar üretmekte ve geliştirmektedir. Pek çok organizasyondan farklı olarak herhangi bir üyelik ücreti

[47] https://www.citiesalliance.org/who-we-are/about-cities-alliance/about-cities-alliance erişim tarihi: 19.02.2020
[48] https://www.citiesalliance.org/who-we-are/about-cities-alliance/about-cities-alliance erişim tarihi: 19.02.2020

bulunmayan SCN, kentlerin, yerel topluluklarla ortaklaşa çalışarak kutuplaşma ve radikalleşmelere karşı vatandaşları korumada özel bir rolü olduğu savını öne sürmektedir. Bu nedenden dolayı aşırıcılık yandaşlarının hedef bireyleri aralarına almak, radikalize etmek ve harekete geçirmek adına kullandıkları yöntemleri belirlemek ve bu konuda bir bilinç oluşturmak için belediye başkanları ve belediye karar organlarının toplumla iş birliği hâlinde çalışmaları SCN tarafından teşvik edilmektedir. Irkçı eylem ve saldırıların artış gösterdiği günümüzde, aşırıcılığa ve kutuplaşmaya karşı yerel anlamda önleme ve müdahale etme adına projeler geliştiren şehirlerin sayısı da günden güne artmak durumundadır. SCN bu süreçte iyi uygulama örneklerinin tanıtımı ile bilgi ve tecrübe akışının sistematik bir biçimde sürdürülmesine olanak sağlamaktadır (www.strongcitiesnetwork.org[49]; www.yereldiplomasi.gov.tr[50]).

Türkiye'den yalnızca Antalya Büyükşehir Belediyesinin üye olduğu Güçlü Şehirler Ağı, dünya çapında toplam 138 üyeye sahiptir. 2014-2019 yılları arasında Antalya Büyükşehir Belediyesi başkanlığını yürüten Menderes Türel, belirli bir süreyle SCN'nin yürütme organı olarak faaliyet gösteren ve 26 üyeden oluşan Uluslararası Yönlendirme Komitesi üyeliğinde bulunmuştur.[51] Aynı zamanda Antalya Büyükşehir Belediyesi 2016 yılında gerçekleştirilen Güçlü Şehirler Ağı 1. Küresel Zirvesine ev sahipliği yapmıştır.[52]

2.2.7. Dünya Mirası Şehirler Örgütü

Dünya Mirası Şehirler Örgütü (Organization of World Heritage Cities-OWHC), üye kentleri ile birlikte UNESCO tarafından koruma altına alınmış mirasların idaresine ilişkin yöntemlerin geliştirilmesi ve uygulanmasına destek olunması amacıyla oluşturulmuştur. OWHC, 1991 yılında Kanada Quebec'te

[49] https://strongcitiesnetwork.org/en/about-the-scn/frequently-asked-questions/ erişim tarihi: 22.02.2020
[50] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/guclu-kentler-agi-strong-cities-network/ erişim tarihi: 22.02.2020
[51] https://strongcitiesnetwork.org/en/strong-cities/member-cities/ erişim tarihi: 22.02.2020
[52] https://www.haberler.com/guclu-sehirler-agi-1-kuresel-zirvesi-8432762-haberi/ erişim tarihi: 23.02.2020

oluşturulmuş ve 1993 yılında Fas'ın Fes kentinde resmî olarak kurulmuştur. Örgüt, Türkiye'den Bergama, Bursa, Diyarbakır, İstanbul, Konya, Selçuk ve Safranbolu'nun da aralarında bulunduğu, UNESCO Dünya Mirasları Listesi'nde bulunan bir alana sahip olan 300'den fazla kenti bünyesinde barındırmaktadır. Üye kentler, ilgili belediyelerin miras yönetimi uzmanları ve belediye başkanları veya başkanlar tarafından seçilen belediye yetkilileri tarafından temsil edilmektedir. OWCH'nin merkezi 1991'de ilk Uluslararası Dünya Mirası Şehirler Sempozyumu'na ev sahipliği yapan Kanada-Quebec City'de bulunmaktadır. Kurumun temel hedefleri, Dünya Mirası Sözleşmesi'nin (World Heritage Convention) uygulanmasını desteklemek; kentsel mirasın korunması ve yönetilmesi konularında iş birliğini, bilgi aktarımını ve uzmanlaşmayı teşvik etmek; üye şehirler arasında dayanışma ruhu oluşturmaktır. Bununla birlikte OWCH, ilgili kurumlarla iş birliği yaparak uzmanlar tarafından araştırmalar yapılmasını, aynı zamanda halkın miras değerlerini tanıması ve koruması yönünde bilinçlendirilmesini amaç edinmiştir. Bu hedefler doğrultusunda OWHC, kongreler, konferanslar, seminerler, tarihi şehirlerin korunması ve geliştirilmesi yönünde ortaya çıkabilecek stratejik ve idari zorluklara ilişkin çalıştaylar da dâhil olmak üzere birçok etkinlik düzenlemektedir. Ayrıca OWHC, üye kentlere, dünya miraslarının bakımı, korunması, geliştirilmesi ve tanınması doğrultusunda City2City, Mayors&Heritage, Jean-Paul-L'Allier (OWCH'nin kurucusu) Miras Ödülü, Dünya Mirası Şehirlerin Dayanışma Günü, OWCH Hibeleri, Vaka Çalışmaları gibi programlar ve projeler ile destek olmaktadır (www.ovpm.org[53] [54]; www.yereldiplomasi.gov.tr[55]).

2.2.8. Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı

Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı (Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe-NALAS), 2001 yılında kurulmuş olup merkezi Kuzey Makedonya'nın başkenti olan Üsküp'te bulunmaktadır. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi teşvikiyle 2000 yılında Üsküp'te

[53] https://www.ovpm.org/cities/?display=country erişim tarihi: 28.02.2020
[54] https://www.ovpm.org/all-about-owhc/ erişim tarihi: 28.02.2020
[55] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/dunya-mirasi-sehirler-orgutu-organization-of-world heritage-cities erişim tarihi: 28.02.2020

gerçekleştirilen Güneydoğu Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimleri Konferansı ile kuruluşun temelleri atılmıştır. İlk yıllarında çeşitli çalışmalar ve konferanslar üzerinden varlığını sürdüren kurum, 2005 yılında resmî bir birlik hâline dönüşmüştür. NALAS, aralarında Türkiye'den Marmara Belediyeler Birliğinin de bulunduğu 14 yerel yönetim birliğinin bir araya gelmesiyle oluşmakla birlikte 9.000 yerel yönetimi ve aynı zamanda 80 milyonluk nüfusu temsil etmektedir. Yerel yönetim birliklerini, yerel yönetimlerin seçilmiş temsilcilerini ve yerel yönetimlerin uzmanlarını bir araya getirerek özellikle AB üyeliği sürecinde olan ülkelerin yerel yönetimleri arasındaki ortak çalışmaları desteklemektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı çalışmalarının temeli olarak belirlemiş olan NALAS, çeşitli uluslararası örgüt ve hibe sağlayıcılarla çalışarak ortak projeler geliştirmektedir. NALAS'ın, Avrupa Konseyinde gözlemci statüsü bulunmaktadır ve buradaki çalışmalarının sonucu olarak, sadece AB üyesi yerel yönetimlerin bir araya geldiği Avrupa Birliği Bölgeler Komitesinde de gözlemci statüsü elde etmiş bulunmaktadır (www.nalas.eu[56] [57]; www.yereldiplomasi.gov.tr[58]).

NALAS, ulusal yerel yönetim birliklerinin ülkelerindeki pozisyonlarının ve rollerinin güçlendirilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Temel amaçları arasında üyeleri arasında bilgi, deneyim ve iyi uygulama örneklerinin paylaşımının sağlanması gibi amaçlar bulunan kuruluş, üyeler arasında teknik iş birliği ve eşleştirme programları geliştirmektedir (Esen ve Polat, 2007: 57).

2.2.9. Avrupa Şehirler Birliği

Avrupa Şehirler Birliği (EUROCITIES), büyük ölçekteki Avrupa kentlerini bir araya getiren bir organizasyondur. Kuruluş süreci 1986 yılına kadar dayanan EUROCITIES, Barselona, Birmingham, Frankfurt, Lyon, Milan ve Rotterdam olmak üzere 6 büyük kentin bir araya gelmesi ile kurulmuştur. Bugün ise sayıları 140'ın üzerinde olan Avrupa'nın büyük kentleri ve 45'in üzerindeki bağlı ortak

[56] http://www.nalas.eu/AboutUs#About-NALAS erişim tarihi: 11.03.2020
[57] http://www.nalas.eu/Members erişim tarihi: 11.03.2020
[58] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/nalas-guneydogu-avrupa-yerel-yonetim-birlikleri-agi/ erişim tarihi: 11.03.2020

konumundaki kent ile birlikte, 39 ülkeden 130 milyon insanı temsil etmektedir. Küreselleşmenin hızlanması, üretimin süreçlerinin makineleşmesi gibi etkenlere dikkat çeken kuruluş, bu süreçte AB'nin etkin bir politika kurumu olmasıyla birlikte yerel yönetimlerin karar alma süreçlerindeki seslerinin duyurulması için çalışmalar başlatmıştır. Yönetim Kurulunun başına geçen belediye başkanlarının azimli çalışmaları sonucunda kurum hızla büyüyerek AB kurumları düzeyinde hatırı sayılır bir lobi kuruluşu hâline gelmiştir. EUROCITIES, Avrupalıların günlük yaşamlarını etkileyen ortak sorunlara çözüm üretmek için AB kurumlarını etkilemekte ve onlarla birlikte çalışmaktadır. Kuruluşun temel amacı, yerel yönetimlerin yönetişimdeki yerini ve önemini geliştirmektir. EUROCITIES, Brüksel'deki karar alıcıların kararlarını etkilemek ve böylelikle AB mevzuatının odağını, yerel yönetimlerin, yerel düzeydeki stratejik zorluklarla başa çıkmasına olanak verecek şekilde değiştirmeyi hedeflemektedir (www.eurocities.eu[59]; www.yereldiplomasi.gov.tr[60]).

EUROCITIES, çalışmalarını aşağıdaki başlıklar altında yürütmektedir:[61]

- Kültür; bir kentte sadece sanatsal değer olarak değil aynı zamanda sosyal entegrasyon ve kentsel yenileme aracı olarak da kullanılmalıdır. EUROCITIES, kültür politikalarının tüm yönetim seviyelerinde desteklenmesini ve ekonomik gelişim aracı olarak kullanılmasını desteklemektedir.
- Ekonomi; politika geliştirilmesi amacıyla kuruluşun çalışma alanları içerisinde yer almaktadır. Özellikle Avrupa genelindeki yatırım fonları, HORIZON2020 gibi inovasyon fonları ve AB iç pazar politikaları çerçevesinde yerel yönetimlerin yeri ve önemini vurgulamaktadır.
- Çevre; kentlilerin daha yaşanabilir alanlara sahip olması amacıyla çalışma alanları içerisinde bulunmaktadır. Avrupa kentleri, vatandaşlarına temiz hava, güvenli su, sağlıklı bir yaşam alanı sunmak için çalışmalarını sürdürmektedir. Kuruluş, çalışmaları ile sürdürülebilir

[59] http://www.eurocities.eu/eurocities/about_us erişim tarihi: 01.03.2020
[60] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/eurocities-avrupa-sehirler-birligi/ erişim tarihi: 01.03.2020
[61] http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/eurocities-avrupa-sehirler-birligi/ erişim tarihi: 01.03.2020

gelişim sürecinde tecrübe ve deneyim paylaşımı için etkin bir platform oluşturmaktadır.

- Bilgi; EUROCITIES'in çalışma alanlarından biri olarak kabul edilmekte ve tüm kentlilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine ulaşımı hedeflenmektedir.
- Haraketlilik; bu alanda yapılan çalışmalar, kentlerdeki sorunlara geliştirilen çözümlerin sürdürülebilirliğini araştırmaktadır. Örnek olarak kent içerisindeki yolların kapasitelerini geliştirmek, aynı zamanda daha fazla kentlinin araç alması nedeniyle trafiğe ve hava kirliliğine sebep olacaktır. Bunun yerine, entegre toplu ulaşım planlarının geliştirilmesi daha sürdürülebilir bir çözüm getirecektir.
- Sosyal hizmetler; kuruluş üyesi kentlerin yoksulluk ve ayrımcılığa karşı geliştirdiği faaliyetlerin üst temasını oluşturmaktadır. Özellikle AB sosyal politikalarının yerel yönetimlerce uygulanmasına yönelik birikimleri bir araya getirmektedir.
- İş birlikleri; kentler, bölgeler, merkezî yönetimler ve AB kurumları arasında geliştirilen ortak çalışmalardır. EUROCITIES, ortalık çalışmaları ile birlikte hizmetlerin koordinasyon içerisinde ilerlemesini sağlamaktadır. Özellikle AB'nin 21. yüzyılda karşılaştığı sorunlara ortak çözümler üretilmesine yönelik çabalar göstermektedir.

EUROCITIES'de dört farklı üyelik kategorisi mevcuttur. Bunlar; tam üyelik, bağlı üyelik, bağlı ortaklık ve bağlı iş ortaklığıdır. Tam üyelik kategorisi, AB veya Avrupa Ekonomik Alanı'na üye ülkelerde bulunan ve nüfusu 250.000 ve üzeri kentlere açıktır. Bağlı üyelik kategorisi, bahsi geçen ülkelerde bulunmayan ve nüfusu 250.000 üzeri olan; bağlı ortaklık kategorisi ise tam ve bağlı üyelik kategorilerine giremeyecek kentlere açıktır. Son olarak EUROCITIES faaliyetlerine katılmak isteyen şirket ve işletmeler bağlı iş ortaklığı kategorisine üye olabilmektedir. EUROCITIES'e Türkiye'den, Beylikdüzü, Beyoğlu, Kadıköy, Mezitli, Osmangazi, Pendik ve Serdivan belediyeleri bağlı ortaklık kategorisinde üye olarak

bulunmaktayken, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Konya büyükşehir belediyeleri bağlı üyelik kategorisinde bulunmaktadır.[62]

2.2.10. Dünya Akıllı Sürdürülebilir Şehirler Organizasyonu

2010 yılında 50 üye ile kurulan Dünya Akıllı Sürdürülebilir Şehirler Organizasyonu (the World Smart Sustainable Cities Organization-WeGO), şehirler, diğer yerel yönetimler, akıllı teknoloji çözümleri sağlayan kurumlar ile ulusal ve bölgesel kuruluşların, şehirlerin akıllı ve sürdürülebilir şehirler hâline gelmesi için taahhütte bulunarak bir araya geldikleri uluslararası bir organizasyondur. 2020 yılı itibarıyla 200'den fazla üyesi bulunan WeGO, hayat kalitesini artırmak, kamu hizmetlerinin sunumunda yenilik geliştirmek ve bölgesel rekabeti güçlendirmek için uluslararası bir platform olarak hizmet etmektedir. WeGO, Seul'de bulunan Sekreterlik tarafından yönetilmektedir ve Doğu Asya (Chengdu, Çin), Avrasya (Ulyanovsk Bölgesi, Rusya), Akdeniz (Beyoğlu, Türkiye) ve Latin Amerika'daki (Mexico City, Meksika) bölge ofisleri tarafından desteklenmektedir.[63] Burada dikkat edilmesi gereken husus, WeGO'nun diğer pek çok yerel yönetim ağından farklı olarak üyelik süreçlerine doğrudan özel sektör kuruluşlarının da dâhil edilmiş olmasıdır. Böylelikle hizmet sunan konumunda olup akıllı şehir teknolojileri alanında faaliyet yürüten özel sektör kurumları ile hizmet alan pozisyonunda bulunan ve aynı zamanda birer kamu kurumu olan yerel yönetimler eşit paydaşlar olarak tek bir organizasyon altında bir araya gelebilmektedir. Henüz 10 yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen WeGO'nun gelecekte yapılması muhtemel yönetişim araştırmalarına konu olması muhtemel görünmektedir.

WeGo'nun vizyonu kısaca "herkes için Akıllı Sürdürülebilir Şehirler" yaratmaktır. Misyonunu ise şu üç noktada özetlemek mümkündür:[64]

[62] http://www.eurocities.eu/eurocities/members/membersmap erişim tarihi: 14.03.2020
[63] http://we-gov.org/about-us-overview/ erişim tarihi: 19.03.2020
[64] http://we-gov.org/about-us-overview/ erişim tarihi: 19.03.2020

- Şehirlerin akıllı ve sürdürülebilir şehirlere dönüştürülme sürecini teşvik etmek ve bu süreci kolaylaştırmak.
- Akıllı ve sürdürülebilir şehirlerin dijital kapasitelerini ve yenilikçi potansiyellerini artırma konusunda küresel bir platform olmak.
- Uluslararası iş birliğini ve birbirinden öğrenmeyi teşvik etmek.

2.2.11. Türk Dünyası Belediyeler Birliği

2000 yılında, Azerbaycan'ın Bakü kentinde gerçekleştirilen Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirvesinde, ülkelerarası iş birliğinin geliştirilmesi ile ilgili olarak, "yerel yönetimler arasında iş birliğinin geliştirilmesi" kararı alınmıştır. Alınan kararın uygulamaya geçirilmesi adına, Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB), Türk dili ve lehçelerinin konuşulduğu ülkeler, bölgeler ve buralarla coğrafi, tarihi, kültürel ortaklıkları bulunan yerlerdeki kentler ve kent yönetimleri ile ilgili çalışmalar yapmak amacıyla, 12 Kasım 2003 tarihinde, 6464 sayılı T.C. Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuştur. TDBB, 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde faaliyetlerini sürdüren uluslararası bir kuruluştur ve 2020 yılı itibarıyla 30 ayrı ülkeden, belediyeler başta olmak üzere çeşitli yerel yönetim kuruluşlarından oluşan 1.183 üyesi bulunmaktadır.[65] En fazla üye barındıran ülkeler sırasıyla, 485 üye ile Kırgızistan, 289 üye ile Azerbaycan ve 144 üye ile Türkiye'dir. Ayrıca kuruluş yönetiminde çok sesliliği sağlamak amacıyla, TDBB Yönetim Kurulunda 11 farklı ülkeden yönetim kurulu üyesi yer almaktadır.[66]

TDBB'nin faaliyet konusu; kültür ve medeniyetin geniş mirasını dikkate alarak, iş birliğine dayalı bir dostluk ve yardımlaşma ortamı içinde, kâr amacı gütmeden, yerel yönetimler arasında ekonomik ve teknik alanlar başta olmak üzere iş birliğini geliştirmektir. Türk Dünyası arasında mevcut olan ortak kültür ve medeniyet mirasını dikkate alarak, kardeşlik, dayanışma ve yardımlaşma yaklaşımı ile bilgi,

[65] http://www.tdbb.org.tr/?page_id=46&lang=tr erişim tarihi: 10.04.2020
[66] http://www.tdbb.org.tr/?page_id=2587&lang=tr erişim tarihi: 10.04.2020

görgü ve karşılıklı deneyimlerden yararlanmak gayesi ile TDBB'nin amaçları şöyle belirlenmiştir:[67]

- Tarihi ve kültürel mirası korumak,
- Ekonomik, teknik, sosyal ve kültürel alanlar başta olmak üzere iş birliğini geliştirmek,
- Kent ve kent yönetimlerinin sorunlarını ve çözüm yollarını belirlemek, ortak çözümler aramak ve uygulama çalışmaları yapmak,
- Kent yönetimi ve kent kültürü konusunda yeni modelleri araştırmak ve geliştirmek amacıyla çalışmalar yapmak, yaptırmak ve yapılan çalışmaları desteklemek.

2.2.12. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments-UCLG)

UCLG, çalışma açısından özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle bu bölümde 7 başlık altında yukarıdaki kuruluşlara kıyasla daha ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.2.12.1. UCLG'nin Kuruluş Süreci ve UCLG'yi Oluşturan Kuruluşlar

UCLG, IULA'nın devamı niteliğinde olan bir kuruluştur ve 2004 yılında IULA, FMCU-UTO ve METROPOLIS'in resmî olarak birleşmesiyle kurulmuştur. Kuruluşu 1913'e dayanan IULA, faaliyet gösterdiği süre zarfında Dünya'nın Antarktika dışındaki tüm kıtalarına yayılmış olan, 100'ü aşkın ülkeden üyeleriyle en eski ve en büyük uluslararası yerel yönetim birliğidir. IULA, desantralizasyon, yerel yönetişim, yerel demokrasi ve özerkliğin geliştirilmesinde ve güçlenmesine etkin rol oynamıştır (Esen ve Polat, 2007: 34).

IULA'nın amaçları şu şekilde sıralanmıştır (Ünlü, 1993: 13-14):

[67] http://www.tdbb.org.tr/?page_id=38&lang=tr erişim tarihi: 10.04.2020

- Yerel özerkliği ve yerel demokrasiyi savunmak ve güçlendirmek;
- Daha etkin bir yerel yönetim aracılığı ile yurttaşların refahını yükseltmek;
- Hemşehrilerin yerel yönetime katılımı sağlayıcı çabalarını desteklemek;
- Üyeleri arasında, uluslararası bilgi ve deneyim alışverişini teşvik etmek;
- Uluslararası kuruluşlar önünde yerel yönetimlerin çıkarlarını korumak.

METROPOLIS, 1985 yılında Kanada'nın Montreal kentinde kurulmuş ve birliğin kuruluşuna, aralarında İstanbul'un da bulunduğu on beş kent katılım sağlamıştır. METROPOLIS, dünyanın hızla metropolleşmesinin yarattığı sorunlara çözüm arayışının bir ürünü olarak ortaya çıkmış olup, metropol kentleri, sorunlarıyla ilgili bilgi akışını besleyecek bir araç oluşturmak ve metropol kentlerin geçmişteki başarılarından yararlanarak gelecek yıllara yönelik seçenekler oluşturacak bir temel kuruluşa sahip kılmak amacıyla kurulmuştur. METROPOLIS'in temel amacı ise "dünyanın büyük kentlerinin siyasal ve idari yetkilileri ile kamusal ve/veya özel kurum ve kuruluşları arasında uluslararası iş birliğini geliştirmek, dayanışma bağlarını güçlendirmek, değişim ve paylaşımı sağlamak" şeklinde tanımlanmıştır (Ünlü, 1999: 80-81; S. Yıldırım, 2014(a): 41-42). 2004 yılında UCLG'nin kurulmasıyla birlikte UCLG'nin metropol bölümü olarak faaliyet göstermeye başlayan METROPOLIS, metropolitan yönetişim konusunda dünya çapında deneyim ve uzmanlığın odak noktası olmasının yanı sıra, büyük ölçekli yerel ve küresel konularda metropoller arasında bağlantı kurmak, deneyimleri paylaşmak ve metropolleri harekete geçirmek için bu kentlerin platformu ve merkezi olarak hizmet vermektedir. METROPOLIS Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından dünyanın farklı kıtalarındaki metropolleri temsil eden en az 15 üyeden oluşmaktadır ve İstanbul Büyükşehir Belediye başkanı Ekrem İmamoğlu bahsi geçen Yönetim Kurulu üyeleri arasında yer almaktadır. Kuruluşun 2020 yılı itibarıyla çoğunluğu nüfus yoğunluğu nedeniyle Asya kıtasından olmak üzere toplam 138 üyesi bulunmaktadır.[68]

[68] https://www.metropolis.org/about-us erişim tarihi: 17.04.2020

"Kardeş Kentler Teşkilatı" olarak da anılan Birleşmiş Kentler Teşkilatı (United Towns Organisation-UTO), 1957 yılında Dünya Kardeş Kentler/Birleşmiş Kentler Federasyonu (Fédération Mondiale des Villes Jumelées-Cités Ubies-FMCU) adıyla Fransa'da kurulmuştur. UTO'nun Kardeş Kentler Teşkilatı olarak da anılmasının nedeni, kuruluşun temel amacının kardeş kentler aracılığı ile yerel ve bölgesel topluluklar arasında iş birliği geliştirmek olarak belirlenmiş olmasıdır. Kardeş kent uygulaması ile karşılıklı saygı, anlayış ve iş birliği içinde, halkları bir araya getirmek suretiyle barışı geliştirmek hedeflenmiştir. Bu yaklaşımın ilk uygulamalarından biri Fransız Dijon kenti ile Sovyet Rusya Stalingrad kenti arasında 1958 yılında gerçekleştirilmiştir. UTO'ya UNESCO ve Avrupa Konseyi nezdinde "danışmanlık" statüsü verilmiş olup kuruluşun amaçları şöyle sıralanmıştır (Ünlü, 1993: 16-38; S. Yıldırım, 2014(a): 35-36):

- Kentler arasında uluslararası düzeyde, sınır ötesi ilişki kurmak;
- Dünyadaki tüm ülke vatandaşlarının özgürce seyahat etmesini ve birbirleriyle buluşmalarını savunmak;
- Irkçı, faşist, emperyalist biçimdeki bütün ayrımcılıklara karşı mücadele etmek;
- Yerel özerkliğe saygı göstermek, vatandaşların yerel düzeyde yönetime katılmasını ve uluslararası iş birliğinde bulunmalarını savunmak;
- Silahlı tüm saldırıları kınayarak; anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözülmesini, silahlanmaya ayrılan bütçelerin özellikle kentlerin gelişmesinde kullanılmak üzere modernleşmeye ve üretici yatırımlara ayrılmasını savunmak.

Birleşmiş Milletler tarafından 1992 yılında düzenlenen Rio de Janerio Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (the Earth Summit), genel olarak yerel yönetimlerin, özel olarak ise yerel yönetimlerin uluslararası birliklerinin tanınması konusunda yeni bir küresel boyut getirmiştir. Bu süreç içerisinde IULA, FMCU-UTO, METROPOLIS ve SUMMIT bir araya gelerek "Yerel Gündem 21", "Sürdürülebilir Kentler" ve "BM Rio Gündemine" katkıda bulunmak amacıyla G4 oluşumunu hayata geçirmişlerdir. IULA, FMCU-UTO ve METROPOLIS'in tam anlamıyla

birleşme süreci ise 1996 yılında gerçekleştirilmiş olan Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı (HABITAT II) ile başlatılmıştır. HABITAT II sonrasında toplanan Dünya Kentler ve Yerel Yönetimler Meclisi (World Assembly of Cities and Local Authorities-WACLA), dünyanın her coğrafyasından, IULA, FMCU-UTO ve METROPOLIS'e üye olan yerel yönetimler ve yerel yönetim birliklerini bir araya getirerek müstakbel UCLG'nin temelini oluşturma görevini üstlenmiştir. Bahsi geçen meclis toplantısı sonrasında IULA, FMCU-UTO ve METROPOLIS, uluslararası yerel yönetim hareketine "tek ve güçlü bir ses" kazandırabilmek amacıyla birlikte çalışmaya başlamış ve sonuç olarak birleşme kararı alıp Mayıs 2004'te Paris'te yapılan Kuruluş Kongresi ile UCLG'nin kuruluşunu gerçekleştirmişlerdir (S. Yıldırım, 2014(a): 45-46). Kendisini vücuda getiren kurumların kültür, birikim ve iletişim ağından istifade eden UCLG, önemli adımlar atmış ve başta BM ve AB olmak üzere küresel anlamda uluslararası aktörler tarafından kabul gören bir muhatap hâline gelmiştir (İkizer, 2017: 126).

2.2.12.2. Genel Olarak UCLG ve UCLG'nin Faaliyetleri

IULA ve FMCU-UTO 1996'da İstanbul'da düzenlenen HABITAT II Konferansı'nda başlayan uzun bir süreç sonucunda ve aralarına METROPOLIS'i de alarak "Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı" adı altında birleşmişlerdir. Genel merkezi İspanya'nın Barselona kentinde bulunan, kâr amacı gütmeyen, yasal ve işlevsel açılardan tam kapasiteye sahip, İspanyol mevzuatına göre yönetilen bir teşkilat kurulmuş olup, Ocak 2004 itibarıyla fiilen faaliyete geçmiş bulunmaktadır. Ayrıca bugün itibarıyla Antarktika dışındaki tüm kıtalarda faaliyet göstermektedir. Teşkilatın temel amacı ise, "demokratik yerel yönetimin birleşik sesi ve dünya ölçeğinde savunucusu olmak ve yerel yönetimler ve uluslararası topluluk ile iş birliği içinde, değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını korumak" olarak belirlenmiştir.[69] Burada tekrar ifade etmek gerekirse, çalışma boyunca, terimsel bir karışıklık oluşturmamak adına "UCLG Dünya Teşkilatı" yerine "UCLG" ifadesi

[69] http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/ erişim tarihi: 24.04.2020

kullanılmıştır. Zira "Dünya Teşkilatı" UCLG'yi oluşturan bir bölümden ziyade bizzat UCLG'nin kendisidir.

İkizler'e (2017: 133) göre UCLG, hâlihazırda tüm dünyadaki yerel yönetimlerin temsilcisi konumunda bulunan ve bu alanda en fazla örgütlenmeyi sağlayabilmiş olan kuruluştur. Diğer bir deyişle, devletlerin en büyük çatı örgütü nasıl ki Birleşmiş Milletler'dir; tıpkı bunun gibi yerel yönetimlerin de en büyük çatı örgütü UCLG'dir.

UCLG bir kuruluş olarak kendisini, uluslararası topluluk önünde yerel yönetimlerin etkin bir biçimde temsil edilmesini sağlayan, yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri arasında uluslararası iş birliğini teşvik eden ve yerel yönetim konusunda dünya çapında temel bilgi kaynağı olan bir kuruluş biçiminde konumlandırmaktadır. Ayrıca UCLG, yerel yönetim konularında Birleşmiş Milletler nezdinde yerel yönetimlerin resmî sözcüsü niteliği taşımaktadır[70]. Bu alanda kuruluşun, özellikle 2010 yılında başlayan Kadir Topbaş döneminde, çok büyük mesafe kat ettiği söylenebilir. BM ve AB gibi uluslararası kuruluşlar, yerel yönetimlerin görüş ve önerilerini dinlemek üzere UCLG'ye müracaat etmektedirler. Örneğin, Birleşmiş Milletler Yerel Yönetimler Danışma Kurulu (UNACLA) başkanlığına 2011 yılında aynı zamanda UCLG Başkanı olan Kadir Topbaş seçilmiştir (İkizer, 2017: 134-135).

BM, özellikle sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliği, HABİTAT ve 2015 sonrası Binyıl Kalkınma Hedefleri bağlamında UCLG ile yakın bir iş birliği ilişkisi geliştirmiştir. AB de, son yıllarda UCLG ile olan ilişkilerini geliştirmiş ve UCLG'yi yerel yönetimlerin en büyük meşru temsilcisi olarak görmeye başlamıştır. Bu iş birliğinin ve tanımanın en büyük göstergesi olarak 2015 yılının başında AB Uluslararası İş birliği ve Kalkınma Genel Müdürlüğü ile UCLG arasında imzalanan 'Çerçeve Ortaklık Sözleşmesi'nin' gösterilmesi mümkündür. AB Uluslararası İş Birliği ve Kalkınma Genel Müdürlüğünün öncülüğünde kurulan ve STK'lar ile yerel

[70] http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/ erişim tarihi: 24.04.2020

yönetimlerden oluşan ‘Kalkınma Politikası Forumunun” yerel yönetimler ayağını UCLG organize etmektedir. 2012 yılında kurulan forumda, 2014 yılından beri, UCLG’nin teklif ettiği isimlerden seçilen yerel yönetim temsilcileri aracılığıyla, AB’nin kalkınma politikaları hakkında yerel yönetimlerin görüşleri dile getirilmektedir (İkizer, 2017: 135).

UCLG, uluslararası alanda faaliyetlerini sürdüren yerel yönetimler ve yerel yönetim ağları ile farklı alanlarda iş birliği yapmakta, koordinasyonun sağlanması noktasında öncülük etmektedir. Örneğin, yerel yönetimlerin dünya gündemine en fazla katkıda bulunabileceği alanlar arasında yer alan iklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve HABITAT toplantıları gibi konularda UCLG Başkanı’nın öncülüğünde Yerel ve Bölgesel Hükûmetler Küresel Görev Gücü adında bir görev gücü oluşturulmuştur. Bu girişimin amacı, anılan konularla ilgili olarak bütün yerel yönetimlerin ‘tek bir sesle’ başta BM olmak üzere diğer muhataplarına bu konudaki görüşlerini duyurabilmektir (İkizer, 2017: 135). Bu girişimin üyeleri arasında şunlar bulunmaktadır: [71] UCLG ve UCLG’nin bölge teşkilatları ile UCLG Bölgeler Forumu ve METROPOLIS, ICLEI, Uluslararası Frankofon Belediye Başkanları Derneği (International Association of Francophone Mayors-AIMF), ATO, İngiliz Milletler Topluluğu Yerel Yönetimler Forumu (Commonwealth Local Government Forum-CLGF), Sürdürülebilir Kalkınma için Bölgesel Yönetimler Ağı (Network of Regional Governments for Sustainable Development- Nrg4SD), Fransız Kentler Birliği (Cités Unies France-CUF).

UCLG’nin faaliyetlerine temel oluşturan dayanak UCLG Ana Tüzüğü’dür. 5 Mayıs 2004 tarihinde Paris-Fransa’da Kurucu Genel Kurul tarafından kabul edilen UCLG Ana Tüzüğü iki defa değiştirilmiştir. Bu değişikliklerden birincisi, 26 Nisan 2010 tarihinde Şikago-ABD’de Olağanüstü Genel Kurul tarafından gerçekleştirilmiştir. İkinci değişiklik ise 3 Ekim 2013 Rabat-Fas’ta Genel Kurul tarafından yapılmıştır (UCLG, 2014: 1).

[71] http://habitat3.org/engagement/global-taskforce-of-local-and-regional-governments/ erişim tarihi: 23.04.2020

2.2.12.3. UCLG'nin Amaçları ve Görevleri

UCLG'nin misyonu, "yerel yönetimler arasında ve dünya toplumu içinde iş birliği yoluyla yerel yönetimin değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını geliştirerek, demokratik yerel yönetimin dünya ölçeğinde birleşik sesi ve sözcüsü olmak" biçiminde belirlenmiştir. Bu misyonu yerine getirmek için UCLG, aşağıdaki amaçların gerçekleştirmesini hedeflemektedir (UCLG, 2014: 2):

- Dünyada güçlü ve etkili demokratik yerel yönetimi hayata geçirmek;
- Üyeler arasında birlik ve iş birliğini teşvik etmek;
- Özellikle Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşları başta olmak üzere, uluslararası toplulukta yerel yönetimlerin güçlü politik temsilini güvence altına almak;
- Yerel yönetimlere yönelik olarak, dünya ölçeğinde bilgilendirme ve ana bilgi kaynağı olmak;
- Özgür ve özerk yerel yönetimler ve ulusal yerel yönetim birliklerinin kurulması ve güçlendirilmesini desteklemek amacıyla eğitim, bilgi paylaşımı ve kapasite artırımı kaynağı olmak;
- İyi yönetişim, sürdürülebilirlik ve sosyal içerme ilkelerine dayanarak toplum için ekonomik, sosyal, kültürel, mesleki gelişim ve çevresel kalkınmayı sağlamak;
- Irk ve cinsiyet eşitliğini teşvik etmek, uluslararası yasalara aykırı ve/veya kuruluşun temel kural ve değerlerine ters düşen ayrımcılığın tüm biçimlerine karşı mücadele etmek;
- Yönetişim ile yerel alanlardaki farklılıkların, birleşimini ve işlevselliğini yansıtan güçlü bir demokratik kuruluş olmak;
- Yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri arasında adem-i merkeziyetçi[72] ve uluslararası iş birliğini gerçekleştirmek;

[72] TDK'nın "ademimerkeziyet" biçiminde kullanımı kabul etmesine rağmen literatürde yaygın kullanımın "adem-i merkeziyet" şeklinde olması nedeniyle çalışma kapsamında bu kullanım tercih edilmiştir.

- Halklar arasında dostluk ve karşılıklı öğrenmeyi sağlayıcı araçlar olarak kardeş şehir uygulamalarını ve ortaklıkları hayata geçirmek;
- UCLG'nin görevi, değerleri ve amaçları çerçevesinde politika oluşturmak, program ve girişimleri geliştirmek ve UCLG'nin temel kuralları içinde uygulamayı sağlayacak uygun araçları seçmek.

Yukarıda sayılan amaçların izlenmesinde UCLG, özellikle aşağıdakileri içerecek biçimde, hedef ve amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve gerekli görev ve girişimleri yerine getirmektedir (UCLG, 2014: 2-3):

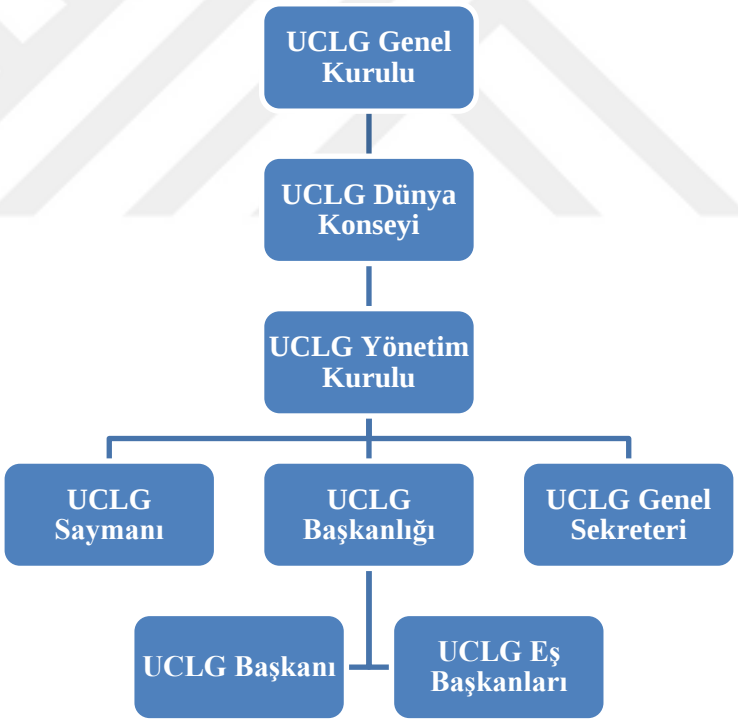
- Uluslararası alanda lobicilik ve savunuculuk faaliyetlerine katılarak ve yerel yönetimlerin sözcülüğünü yaparak, yerel yönetimlerin uluslararası düzeydeki statüsünün ve rolünün artırılmasında ve uluslararası siyasal kararların oluşumunda etkili olmak;
- Uluslararası topluluk nezdinde yerel yönetimlerin önemini öne çıkaran ve temel önceliklerini ilgilendiren konularda duruş ve politikalar geliştirmek ve teşvik etmek;
- Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşlarıyla ve diğer ilgili uluslararası kuruluşlarla etkin iş birliğinde bulunmak;
- Özellikle yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri arasında adem-i merkeziyetçi iş birliği projeleri aracılığıyla, uluslararası iş birliği ve özerk yerel yönetim ilkelerine dayalı girişimler ve eylem programları geliştirmek, bu projeleri destekleyecek fon arayışı içinde olmak ve mali olanaklar yaratmak;
- Yerel yönetimler ile yerel yönetim birliklerinin kapasitelerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmeleri amacıyla, aralarındaki etkileşim ve ortaklıklar için uluslararası bir platform oluşturmak;
- Yerel yönetim üyeleri arasında güçlü ağlar kurulmasını destekleyerek, hizmetleri ve küresel ürünleri geliştirerek onların gereksinim ve taleplerini karşılamak;
- Özerk yerel yönetim, yerel yönetimler, uluslararası dayanışma ve tecrübe değişimi alanlarında dünya ölçeğinde ana bilgi kaynağı olmak;

- Tüm dünyadaki yerel yönetimin mevcut durumuna ve gelişmesine yönelik olarak, yayım, seminer ve yeni bilgi teknolojileri aracılığıyla, üyeleri arasında bilgiyi yaymak;
- UCLG'nin politik etkinliğinin ve mali özerkliğinin güçlendirilmesi amacıyla kongreler ve başka etkinlik ve faaliyetler düzenlemek ve üye sayısını artırmak.

2.2.12.4. UCLG Organları ve Yönetim Yapısı

UCLG'nin yapısal teşkilat şeması aşağıdaki organlardan oluşmaktadır (UCLG, 2014: 5-10):

Şekil 1: UCLG Teşkilat Şeması

1. Genel Kurul: UCLG'nin en üst organıdır. Teşkilatın genel politikaları, yönlendirilmesi ve gözetimi konusunda yetkili ve görevlidir. Ayrıca usulüne uygun şekilde belirlenmiş temsilcileri aracılığıyla, UCLG'nin tüm üyelerinden oluşmaktadır.

2. Dünya Konseyi: UCLG'nin başlıca politika oluşturma organıdır. UCLG'nin temel politikaları ile ilgili kararları almakta ve Genel Kurulun belirlediği genel politikaların uygulanmasını sağlamaktadır.
3. Yönetim Kurulu: Genel Kurul ve Dünya Konseyi'nin kararlarını ve önerilerini ve Dünya Konseyi tarafından kendisine verilen görevleri yerine getirmektedir. UCLG'nin idari ve mali yönetimi konusunda genel yetkili ve görevlidir. Aynı zamanda Dünya Konseyi ve Genel Kurulun toplantılarını hazırlamaktadır.
4. Başkan ve Eş Başkanlardan oluşan Başkanlık: Başkan ve en fazla 5 eş başkandan oluşan Başkanlık üyeleri, yenilenebilir bir dönem için, Genel Kurulun iki olağan toplantısı arasındaki dönemde görev yapmak üzere, Dünya Konseyi tarafından yerel yönetim üyeleri arasından seçilmektedir. Başkanlık üyelerinden en az birinin bireysel yerel yönetim üyesi, en az bir başkasının ulusal birlik üyesi ve en az bir başkasının da Metropoliten Bölge Teşkilatı üyesi olması zorunluluk taşımaktadır.
5. Sayman: UCLG'nin mali stratejisi, muhasebesi ve mali yönetiminin gözetiminden sorumludur. Her yıl, Yönetim Kuruluna ilgili raporları sunmaktadır.
6. Genel Sekreter: UCLG'nin baş yöneticisi konumunda bulunmaktadır. UCLG'nin günlük faaliyetlerini yürütmekte ve Genel Kurul, Dünya Konseyi ve Yönetim Kurulu kararlarını yerine getirmektedir. Genel Sekreter, günlük işlerin yürütülmesinde, Yönetim Kurulu adına UCLG'yi temsil konusunda genel yetkiye sahiptir. Genel Sekreter aynı zamanda, UCLG'yi kamu kurumları ve mahkemelerde temsil etme ve bu kapsamda yasal temsilci atayabilme yetkisine sahip bulunmaktadır.

UCLG'nin genel yönetiminden başkanlık teşkilatı sorumlu olduğundan dolayı bu konuya ayrıca değinilmesi gerekmektedir. 2020 yılı itibarıyla başkanlık teşkilatı, birer adet başkan, sayman, sayman yardımcısı ve genel sekreterden, altı adet eş başkandan ve dokuz adet başkan yardımcısından oluşmaktadır. Her ne kadar Ana Tüzük'te en fazla 5 adet eş başkan bulunması öngörülmüşse de bir başka Ana Tüzük

hükmüne göre, cinsiyet dengesine ulaşılamazsa, Cinsiyet Eşitliği Daimi Komitesi Başkanı, re'sen Başkanlığın tüm haklara sahip bir üyesi olabilmektedir. Bu nedenle eş başkanlar arasında aynı zamanda Paris Belediye Başkanlığı görevini yürüten Anne Hidalgo da yer almaktadır. Başkanlık teşkilatının başı konumunda bulunan başkan, UCLG'nin en yetkili temsilcisi olup, Genel Kurul, Dünya Konseyi ve Yönetim Kurulu toplantılarına başkanlık etmektedir. Eş başkanlık sistemi uygulanarak siyasi gücün mümkün olduğunca tek elde toplanması engellenmek istenmiş ve başkana daha çok eşitler arasında öncü bir rol biçilmiştir. Eş başkanlar, başkana sorumluluklarını yerine getirme konusunda yardım etmektedirler ve gerekli olduğu durumlarda başkanlık görevini üstlenmektedirler. UCLG, her bölge teşkilatı tarafından aday gösterilen başkan yardımcılarına sahiptir. Başkan yardımcıları da uygun olduğunda ve bu yönde görevlendirildiklerinde UCLG'yi temsil edecek ve diğer gerekli sorumlulukları yerine getireceklerdir. UCLG başkanlığına 2019-2022 tarihleri arasında görev yapmak üzere, Fas'ın Al Hoceima kentinin belediye başkanlığı ile Fas Bölge Konsey Başkanları Birlik Başkanlığı görevlerini sürdüren Mohamed Boudra seçilmiştir. Ayıca Türkiye'den Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, teşkilatın eş başkanları arasında yer almaktadır (www.uclg-mewa.org[73]; İkizer, 2017: 127). Başkanlık teşkilatında bulunan kişiler ülkelere göre incelendiği takdirde, Lübnan'dan Uruguay'a, Kanada'dan Burkina Faso'ya, Kosta Rika'dan Fransa'ya kadar gerek kıtasal gerekse ülkesel bazda önemli bir çeşitliliğin sağladığı ifade edilebilir. Diğer yandan başkanlık teşkilatını oluşturan 19 kişiden 5'inin kadın olması UCLG'nin cinsiyet eşitliği konusuna önem verdiğini, fakat bu konuda tam anlamıyla bir eşitlik sağlanamadığını göstermektedir.

UCLG'nin geçmiş başkanlarının ve eş başkanlarının incelenmesi gerekirse, UCLG 2004 yılında kurulduğunda 4 adet eş başkan bulunmaktaydı. Bu dönemde eş başkanlar arasında bulunan Paris Belediye Başkanı Bertrand Delanoë, eşitler arasında birinci şeklinde adlandırılabilecek bir konuma sahipti. 2007 yılında Güney Kore'nin Jeju şehrinde gerçekleştirilen 2. Kongrede Delanoë ikinci kez UCLG Başkanı seçilmiştir. Bu kongrede, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve Türkiye

[73] http://uclg-mewa.org/uclg-yonetim-yapisi-ve-organlar/ erişim tarihi: 24.04.2020

Belediyeler Birliği Başkanı Kadir Topbaş, seçilen dört eş başkandan birisi olmuştur. Meksiko City şehrinde 2010 yılında gerçekleştirilen 3. Kongrede ve 2013 yılında Rabat'ta toplanan 4. Kongrede Topbaş, üst üste iki kez UCLG Başkanı olarak seçilmiştir. UCLG'nin 15 Ekim 2016'da Kolombiya'nın başkenti Bogota'da gerçekleştirilen 5. Kongresinde ise Güney Afrika Yerel Yönetimler Birliği Başkanı Mpho Parks Tau üç yıllığına yeni başkan olarak seçilmiştir. Söz konusu kongrede Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek eş başkanlardan biri olarak seçilmiştir (www.uclg.org[74]; İkizer, 2017: 127). UCLG'nin son 16 yıllık geçmişine bakıldığında, bu süre zarfındaki 13 yılda, Türkiye'den belediye başkanlarının başkan veya eş başkan olarak UCLG Başkanlığında bulunduğu görülmektedir. Bu durumun gerçekleşmesinde Türkiye'deki, Kadir Topbaş başta olmak üzere, belediye başkanlarının uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliğine olan kişisel ilgisinin ve UCLG-MEWA'nın UCLG içindeki etkinliğinin büyük rol oynadığı ifade edilebilir.

2.2.12.5. Üyelik Kategorileri ve Üyelik Süreci

UCLG'nin üye ağı dünya çapında 5 milyar insanı temsil etmektedir. Bu rakam dünya nüfusunun %70'ini kapsamaktadır. Söz konusu üye ağı 140 ülkeden 240.000 kent ile bölgeyi ve 175 yerel yönetim birliğini içerisinde barındırmaktadır.[75]

Üyeler, UCLG'nin ana görevini, değerlerini ve amaçlarını desteklemeyi, teşvik etmeyi ve bunlara bağlı kalmayı taahhüt etmektedirler. UCLG'de, aşağıdaki üyelik kategorileri bulunmaktadır (UCLG, 2014: 3):

- Yerel yönetim üyeleri (bireysel kentler ve yerel yönetimler ile ulusal yerel yönetim birlikleri),
- Bölge teşkilatları (UCLG bölge teşkilatları kendiliğinden üye kabul edilmektedir),

[74] https://www.uclg.org/en/UCLG-Past-Congresses erişim tarihi: 26.04.2020
[75] https://www.uclg.org/en/joinuclg erişim tarihi: 04.06.2020

- Uluslararası kuruluşların üyeliği (belirli yerel yönetim kategorilerini temsil eden ve/veya amaçları belirli sektörel ya da tematik konulara ilişkin olan uluslararası yerel yönetim kuruluşları),
- Bağlı üyeler (yerel yönetim kuruluşu niteliğinde olmayan, ancak yerel yönetim alanında çalışan veya ilgili konularla güçlü bir şekilde bağlantılı olan kuruluşlar),
- Onursal üyeler (UCLG'ye veya demokratik yerel yönetim amacına büyük hizmetler vermiş birey veya kurumlara onursal üyelik verilebilir. Onursal üyelik adaylığı için teklif Yönetim Kurulu tarafından yapılır ve Dünya Konseyi tarafından onaylanır).

Yıllık üyelik aidatı ödeyecek olan üyeler, yerel yönetim üyeleri, uluslararası kuruluş statüsündeki üyeler ve bağlı üyeler olarak belirlenmiştir. Başka bir ifade ile bölge teşkilatları ve onursal üyeler aidat ödememektedir. Dünya Konseyi, Yönetim Kurulunun önerisiyle, ilgili üyelik aidatı miktarına karar vermektedir. Yerel yönetim üyeleri için üyelik aidatlarının belirlenmesinde üyenin temsil ettiği nüfus miktarı ve ülkenin ekonomik kalkınmışlık düzeyi dikkate alınmaktadır (UCLG, 2014: 3).[76]

Üyelik şartlarını taşıyan bir başvuru sahibi, UCLG'ye üye olma başvurusunu, küresel düzeyde doğrudan yapabilme hakkına sahip bulunmaktadır. Bununla birlikte, iyi bir koordinasyon sağlanması amacıyla, yapılan başvurularda, ilgili coğrafi bölgelerdeki bölge teşkilatlarına danışılacaktır. UCLG'ye ve bölge teşkilatlarına eş zamanlı üyelikler teşvik edilecektir. Diğer bir ifade ile bir yerel yönetim birimi ayrı ayrı UCLG'ye ve bölge teşkilatına üye olabileceği gibi aynı anda her ikisine de üye olabilmektedir (UCLG, 2014: 4).

UCLG Ana Tüzüğü'nde yer alan yükümlülüklerin ve ilkelerin ihlal edilmesi; Yönetim Kurulunun onayı olmadan, üyelik aidatının bir yıldan fazla süreyi içeren dönemleri kapsayacak biçimde ödenmemesi; Ana Tüzük'te yer alan diğer üyelik yükümlülüklerinin artık yerine getirilmemesi, durumlarında üyeliğin sona ermesi

[76] UCLG-MEWA aidat sistemi için bkz. EK 3

veya askıya alınması mümkündür. Üyeliğin sona erdirilmesi veya askıya alınması kararı, Yönetim Kurulunun önerisiyle, Dünya Konseyi tarafından alınmaktadır (UCLG, 2014: 4).

2.2.12.6. UCLG Bölge Teşkilatları

UCLG Ana Tüzüğü'nde bölge teşkilatları, kendi ana tüzüklerini ve yönetim organlarını oluşturmaya yetkili, bağımsız tüzel kişilikler olarak tanımlanmıştır. Bölge teşkilatları, UCLG Ana Tüzüğü hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, kendi politikalarını oluşturmakta ve faaliyetlerini yürütmektedir. Bölge teşkilatları, UCLG'nin genel işlevsel yapısının bir parçası olarak kabul edilmektedir ve UCLG'ye doğrudan üyeliği ortadan kaldırmaksızın, kendi tanımlanmış coğrafi bölgelerinde, UCLG'nin amaç ve hedeflerine ulaşılması konusunda kurumsal destek sağlamaktadır. Bölge teşkilatlarının resmen kuruluşu, mevcut durum dikkate alınarak ve yeni bir teşkilat kurmanın etkilediği yerel yönetimlerle tam istişare içerisinde, Dünya Konseyi'nin onayına bağlıdır. UCLG ile her bölge teşkilatı arasında, görev ve karşılıklı sorumlulukların tanımlanıp üzerinde anlaşmaya varıldığı yazılı bir anlaşma yapılmaktadır. Bu yazılı anlaşmanın sağlanması, bölge teşkilatının kurulmasının ön şartını oluşturmaktadır. Söz konusu anlaşmalar, bu kıtalardaki üyelik ve coğrafi alan kapsamında, her bir bölge teşkilatının farklılıklarını ve belirli gereksinmelerini dikkate almaktadır (UCLG, 2014: 4-5).

UCLG, adem-i merkeziyetçi bir yapıya sahip olup, dünya ölçeğinde 9 (7+2) bölge teşkilatı aracılığıyla faaliyet göstermektedir. Bunlar; coğrafi esasta yapılanan Afrika, Asya-Pasifik, Avrasya, Avrupa, Latin Amerika, Orta Doğu ve Batı Asya, Kuzey Amerika bölge teşkilatları, mega şehirlerin bir ağı niteliğindeki Metropoliten bölge teşkilatı ve UCLG Bölgeler Forumu'dur. Bu Bölgesel ve Metropoliten Teşkilatlar, kendi faaliyetlerini yürüten, özerk tüzel kişiler olarak yapılanmışlardır.[77]

[77] http://uclg-mewa.org/uclg-bolge-teskilatlari/ erişim tarihi: 24.04.2020

UCLG Afrika[78], 2.000'den fazla kenti, 40'dan fazla ulusal yerel yönetim birliğini ve 350 milyondan fazla insanı temsil etmektedir. UCLG Asya-Pasifik Bölge Teşkilatı (United Cities and Local Governments Asia-Pacific Section-UCLG-ASPAC), UCLG'nin en büyük bölgesel teşkilatıdır ve Çin, Hindistan ve Endonezya gibi ekonomik açıdan hızlı gelişmekte olan ülkeleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle 7.000'den fazla yerel yönetimi, 3.76 milyardan fazla insanı temsil etmektedir. Bu rakam Dünya nüfusunun %50'sinden fazlasını kapsamaktadır. UCLG Avrasya Bölge Teşkilatı (United Cities and Local Governments Eurasia Section), 100'den fazla kenti ve yerel yönetim birliğini temsil etmektedir. UCLG Latin Amerika Bölge Teşkilatı (Federación Latinoamericana de Ciudades, Municipios y Asociaciones de Gobiernos Locales-FLACMA), 22'den fazla Latin Amerika ülkesinde ve Karayipler'de bulunan 14.000'den fazla yerel yönetimi temsil etmektedir. UCLG Kuzey Amerika Bölge Teşkilatı (United Cities of Local Governments North America Section), Kanada Belediyeler Federasyonu (Federation Canadian Municipalities-FCM) tarafından yürütülmektedir ve 21.000'den fazla yerel yönetimi temsil etmektedir. UCLG Metropoliten Bölge Teşkilatı (METROPOLIS), Antarktika dışındaki tüm kıtalarda faaliyet gösteren 138 mega kenti bünyesinde barındıran bir kuruluştur. UCLG Bölgeler Forumu (United Cities and Local Governments Forum of Regions), 2013 yılında oluşturulmuş ve şehir veya belediyelerin yanında bir yerel yönetim birimi olarak bölgelerin de uluslararası düzeyde temsili imkânını doğurmuştur.[79]

UCLG bölge teşkilatlarından bir diğeri ise UCLG'nin Avrupa Bölge Teşkilatı olarak faaliyet gösteren CEMR'dir. Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR), Avrupa Birliği düzeyinde yerel yönetimler lehine resmî lobi faaliyetlerinde bulunan, yerel ve bölgesel temsil amacı güden bir örgüt olarak Avrupa çapında 42 Avrupa ülkesinden 60 ulusal yerel yönetim birliğini bünyesinde bulundurmaktadır. Söz konusu ulusal yerel yönetim birliklerinin temsil ettiği yerel yönetim sayısı 130.000'i bulmaktadır. Bu üst kuruluşun etkinliği, şüphesiz ulusal çaptaki

[78] Tam adı Afrika'nın Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimleri'dir (United Cities and Local Governments of Africa)
[79] https://www.uclg.org/en/organisation/structure/uclg-sections erişim tarihi: 20.04.2020

birliklerinkinden daha fazla olmaktadır. CEMR Avrupa düzeyinde kurumsal olarak, kendisine bağlı çalışan ulusal birliklerin kendi ülkelerindeki yasal ve anayasal güvenceleri olmaya çalışmaktadır. Kuruluşun son yıllardaki kayda değer çalışmalarından biri olan Londra Bildirgesi'nde, yerel yönetim birliklerinin AB'nin genişleme tartışmalarında yer almaları ve kendilerini ifade etmeleri önerilmektedir (www.uclg.org[80]; Ökmen ve Parlak, 2015: 61).

2.2.12.7. UCLG'nin Güçlü ve Zayıf Yönleri

UCLG'nin belirlenen diğer amaçlarındaki performansıyla kıyaslandığında nispeten başarılı görülebileceği alanlardan birisi yerel yönetimler alanında yapılan yayınlardır. Ana Tüzük'te yer alan amaçlardan biri "yerel yönetimlere yönelik olarak, dünya ölçeğinde bilgilendirme ve ana bilgi kaynağı olmak" olarak belirlenmiştir. Yerel yönetimlerin çatı örgütü konumunda bulunan UCLG, farklı alanlarda çok sayıda inceleme ve araştırma raporu yayımlayarak, hem araştırmacılara hem de uygulayıcılara önemli bir hizmet sunmaktadır. Bu hedef doğrultusunda UCLG tarafından, AB'nin de mali desteğiyle, "Yerel Demokrasi ve Adem-i Merkeziyetçilik Küresel Gözlem Evi (the Global Observatory on Local Democracy and Decentralization-GOLD) kurulmuştur. Her iki veya üç yılda bir yayımlanan GOLD raporları, UCLG'nin yerel ve bölgesel yönetimler, yerel demokrasi ve dünya çapında adem-i merkeziyetçilik konularında uluslararası bir referans noktası olma arayışının önemli bir parçasıdır. GOLD tarafından şimdiye kadar dünya genelinde yerel yönetimlerle ilgili olan bilgilerin, yerel yönetişim ve yetkilerin merkezden yerele devri konu başlıkları altında derlendiği ve sınıflandırıldığı beş adet rapor yayımlanmıştır. İlk rapor Dünyada Adem-i Merkeziyetçilik ve Yerel Demokrasi başlığıyla 2008 yılında yayımlanmıştır. Bu raporda, özellikle merkezî hükûmetlerden yerel yönetimlere yetki devri ele alınmıştır. 2010 yılında yayımlanan ikinci rapor, Yerel Yönetim Maliyesi: 21. yüzyılın Zorlukları başlığını taşımış ve bu raporda, 100'den fazla ülkede mali açıdan kaynakların yerele devredilmesi incelenmiştir. 2013 yılında Kentleşen Bir Dünyada Herkes için Temel İhtiyaçlar başlığı ile

[80] https://www.uclg.org/en/organisation/structure/uclg-sections erişim tarihi: 20.04.2020

hazırlanan raporda, yerel yönetimlerin yetki ve kaynakları ile sunulan hizmetlerin çeşitliliği ve niteliği arasındaki ilişki incelenmiştir. 2016 yayımlanan dördüncü rapor Kentsel Geleceği Birlikte İnşa Etmek başlığını taşımıştır. Bu raporda metropol alanların, aracı kentlerin ve küçük yerel yönetimlerin çağımızda karşılaştığı zorluklar ele alınmıştır. Son olarak 2019 yılında hazırlanan beşinci rapor, Küresel Gündemlerin Yerelleştirilmesi başlığını taşımıştır. Bahsi geçen raporda 142 ülkedeki sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yerelleştirilmesi uygulamaları başta olmak üzere küresel gündemlerin yerelleştirilmesi uygulamaları incelenmiştir (www.gold.uclg.org[81]; İkizer, 2017: 138).

S. Yıldırım'a (2014(a): 51-52) göre UCLG'nin güçlü veya başarılı olduğu birtakım alanların şöyle sıralanması mümkündür:

- Farklı siyasal görüşleri, akımları ve hareketleri belirli bir amaç etrafında bir araya getiriyor (sosyal ve politik heterojenite) olması;
- Büyük ölçüde Batı/Avrupa merkezli bir geçmişten sıyrılıp adem-i merkeziyetçi bir yapıya bürünerek çok merkezli, çok kültürlü bir dönüşüm gerçekleştirmesi;
- Hiçbir hiyerarşik yapı içermeden tüm üyelerin eşit konumda bulunmaları;
- Teşkilatın mevcut herhangi bir iktidar yapısı veya odağından (uluslararası kuruluş, devlet, hükûmet, siyasi parti, iş dünyası vb.) bağımsız olan karakteri;
- "Birlikte çalışma" kapasitesinin gelişmiş olması;
- Teşkilatın küresel yönetişim içindeki statüsünün, temsiliyet kapasitesinin ve tanınmışlığının gelişmiş bulunması:
    - BM Yerel Yönetimler Danışma Komitesinde (United Nations Advisory Committee of Local Authorities-UNACLA) üyelerin yarısına sahip olması;[82]

[81] https://www.gold.uclg.org/reports erişim tarihi: 27.04.2020
[82] https://unhabitat.org/network/united-nations-advisory-committee-of-local-authorities-unacla erişim tarihi: 03.05.2020

- BM-Medeniyetler İttifakı girişiminin ana destekçilerinden biri olarak tanınması.

Yine S. Yıldırım'a (2014(a): 52-53) göre UCLG'nin zayıf olduğu birtakım alanlar ise şöyle sıralanabilir:

- Ekonomik ve finansal kaynaklar alanındaki eksiklik ve bu durumu gerçekçi bir çözüme kavuşturmaya yönelik güçlü bir stratejinin henüz geliştirilememiş olması;
- Kendi bağımsız veya özerk gündemini oluşturmada ve onun üzerine odaklanmada görülen kısmi yetersizlik;
- Teşkilatın faaliyetlerine katılmada yaşanan belirli eşitsizlikler ve dünyanın bazı yerel yönetimlerinin, kentlerinin, bölge ve ülkelerinin yeterince temsil edilememesi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER ORTA DOĞU VE BATI ASYA BÖLGE TEŞKİLATININ (UCLG-MEWA) İŞLEVSELLİĞİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yerel yönetimler, faaliyetlerinde kamu kaynaklarını kullanan kuruluşlardır. Diğer yandan uluslararası yerel yönetim birliklerinin belirli ve öngörülebilir katkılarının olmasının yanında, bu kuruluşlar çoğunlukla, üyelerinden gelen aidat gelirleri ile faaliyet göstermektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin sahip olduğu kamu kaynaklarının bir bölümü aidat olarak uluslararası yerel yönetim birliklerine aktarılmaktadır. Bundan dolayı yerel yönetimlerin birliklere katılımı konusunda seçici olunmalı ve bu konudaki gereksiz maliyetlerden kaçınılmalıdır. Tüm bunlarla birlikte literatürde yerel yönetimlerin uluslararası birliklere üyelik süreçlerine katkıda bulunabilecek biçimde birliklerin işlevselliğini ortaya koyma amacıyla hazırlanmış yeterince çalışma bulunmamaktadır. UCLG'nin üye ağı dünya nüfusunun %70'ini kapsamaktadır. UCLG'nin bir bölge teşkilatı olarak faaliyet sürdüren UCLG-MEWA'nın ise 86'sı Türkiye'den olmak üzere toplam 240 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'de ve bulunduğumuz coğrafyada çok sayıda üyeye sahip olan UCLG-MEWA'nın ilan ettiği amaçlar ve görevler doğrultusunda ne kadar işlevsel olduğunun tespit edilmesi, gerek UCLG-MEWA'nın gerek mevcut üyelerin gerekse üye olmayı düşünen yerel yönetimlerin çeşitli politikalar geliştirebilmesi açısından önemlidir. Bu kapsamda, araştırmanın problemini, "UCLG-MEWA işlevsel bir kuruluş mudur? Cevap evet ise bu işlevsellik nasıl gerçekleşmektedir?" sorusu oluşturmaktadır. Bu problemden hareketle alt problemler geliştirilmiştir.

1. UCLG-MEWA'nın işlevselliği kuruluş üyeleri tarafından nasıl algılanmaktadır?

2. UCLG-MEWA'nın işlevselliğini etkileyen faktörler nelerdir?
3. UCLG-MEWA, üyeleri arasındaki iş birliğini nasıl etkilemektedir?

TDK'ya göre işlev, bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon olarak tanımlanmaktadır. Yine TDK'ya göre işlevsel, işlevle ilgili; işlevsellik ise işlevsel olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bir nesne veya kimse görevi ile ilgili işler yaptığı, görevini yerine getirdiği sürece işlevsel olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle UCLG-MEWA'nın işlevselliği Akman (2019: 1221) da yapmış olduğu gibi UCLG-MEWA Ana Tüzüğü'nde yer alan vizyon, misyon, amaçlar ve görevler üzerinden değerlendirilmiştir.

Araştırmanın temel amacı, uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliği kapsamında UCLG-MEWA'nın işlevsel olup olmadığının betimlenmesi ve değerlendirilmesidir. Araştırma, UCLG-MEWA'ya üye olan yerel yönetimlerin yöneticileri ve dış ilişkiler alanında çalışan personeli üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde, önceki bölümlerde literatür araştırmasıyla teorik olarak değinilen uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliği, UCLG-MEWA'nın işlevselliği hakkında yapılan saha çalışmasından ve veri çeşitlemesi (data triangulation) yoluyla elde edilen bulgular üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında UCLG-MEWA'nın işlevselliği ile ilgili temalar keşfedilmiş, bu bağlamda yorumlar yapılmıştır. Araştırmanın hedeflerinden biri de UCLG-MEWA'nın gerçekten de üyelerden topladığı aidatların karşılığını sunup sunmadığının ortaya çıkarılmasıdır. Bu araştırma sonucu elde edilen bulguların yerel yönetimler tarafından karar alma süreçlerinde kullanılması ve vatandaşların da sınırları içerisinde yaşadıkları yerel yönetimlerin, uluslararası yerel yönetim birliklerine üyeliklerinde akılcı davranıp davranmadığı konusunda sorgulayıcı davranmasını sağlayacak somut çıktılar ortaya koyması hedeflenmiştir. Çalışma bulguları ile yerel yönetimlerin UCLG-MEWA'dan ne gibi beklentilerinin olduğu ve UCLG-MEWA'nın hangi beklentileri karşılayabildiği ifade edilmiştir. Böylelikle hem yerel yönetimler hem de UCLG-MEWA, kendi kurumlarını gözden geçirebilecek, gerekli düzenlemeleri yapabilecektir. Gelecekte araştırma bulguları

kullanılarak uluslararası yerel yönetim birliklerinin işlevselliğini ölçmeye yönelik yeni bir ölçek geliştirilmesi, araştırmada tespit edilen temalar üzerinden farklı nitel araştırmaların yapılabilmesi veya geliştirilebilecek bir ölçek üzerinden nicel araştırmaların yürütülebilmesi mümkündür.

Şimdiye kadar hazırlanmış yüksek lisans ve doktora düzeyindeki çalışmalarda uluslararası yerel yönetim birliklerinden yalnızca TDBB'nin konu olarak seçilmiş olması ve bu çalışmalarda nitel araştırma yöntemlerinin kullanılmamış olması bu çalışmanın literatür açısından önemini göstermektedir.

3.2. Araştırmanın Metodolojisi

Bu bölümde; konunun ele alınışında kullanılan yöntem, araştırma kapsamında yararlanılan verilerin toplanması, işlenmesi ve analizi, UCLG-MEWA, bulgular ve tartışma başlıklarına yer verilmiştir.

3.2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmanın, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlanması mümkündür (A. Yıldırım, 1999: 10). Nitel araştırma yönteminin temelinde insanların algılamalarının, deneyimlerinin ve tutumlarının derin bir biçimde incelenmesi yatmaktadır. Bu çalışmada genel olarak var olan kavramların test edilmesinden ziyade UCLG-MEWA'nın işlevselliği ile ilgili açıklayıcı, detaylı ve derinlemesine bilgilere ulaşılarak yeni kavramların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu nedenle tümevarımsal bir yaklaşım benimsenmiş, belirli durum ve kişilere odaklanılmış ve sayılar yerine ifadeler üzerinden değerlendirmelerde bulunulmuştur (Güler vd. 2015:55-56; A. Yıldırım, 1999: 9). Ayrıca ifade etmek gerekir ki gerek ulusal gerek uluslararası yerel yönetim birliklerinin veya kuruluşlarının büyük bir bölümü farklı amaçlarla kurulmuştur ve farklı işlevler

üstlenmiştir. Örneğin çalışmanın önceki bölümlerinde yer alan OWCH, üyeleri arasında "kentsel mirasın korunması amacıyla iş birliği geliştirmeyi" görev olarak kabul etmişken, SCI ise "yerel ilişkilerin geliştirilmesi suretiyle farklı kültürlere mensup insanların kaynaşması ve yeni çatışma risklerinin böylelikle azaltılmasını" görev edinmiştir. Bu nedenle yerel yönetim birliklerinin işlevselliği ile ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılması ve bu bilgilerin her kuruluşu açıklayacak kapsamda olması mümkün görünmemektedir. Böylelikle çalışma kapsamında nicel araştırma yöntemi yerine nitel araştırma yönteminin tercih edilmesinin bir diğer nedeni, bu konuda genellenebilir bilgilere ulaşma kaygısının güdülmüyor olmasıdır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak kabul edilen vaka analizi (case study)[83] olarak planlanmış olup birden fazla vakayı çalışmak için yeterli mali kaynak ve zaman olmamasından dolayı vaka olarak Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada faaliyet gösteren ve merkezi İstanbul'da bulunan UCLG-MEWA seçilmiştir. Vaka analizi, bir birey, kurum, örgüt ya da sınırlandırılmış bir grup ya da işlem ile ilgili olarak, belirli bir zaman süresince; gözlemler, görüşmeler, görsel-işitsel materyaller, dokümanlar ve raporlar gibi çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplanan ve sonuç olarak bir vaka betimlemesi ya da vaka temaları ortaya konulan nitel bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında vaka analizinin kullanılma sebebi, UCLG-MEWA hakkında literatürde yeterli bilgi bulunmaması nedeniyle kuruluşun farklı veri kaynakları kullanılarak betimlenmesine ihtiyaç duyulmasıdır. Diğer yandan araştırmada temel olarak, vaka çalışmasının bir alt türü olarak nitelendirilebilecek bütüncül tek vaka deseni kullanılmıştır. Böylelikle UCLG-MEWA, tek bir analiz birimi olarak seçilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:300; Creswell, 2020: 99; Glesne, 2015: 380).

3.2.2. Verilerin Toplanması, İşlenmesi ve Analizi

Derinlemesine ve bütüncül bir anlayış kazanmak amacıyla, nitel araştırmalarda kullanılan üç veri toplama tekniğinin baskın olduğu ifade edilebilir. Bu veri toplama

[83] Case study kavramı Türkçe'ye hem vaka çalışması hem örnek olay hem de durum çalışması olarak çevrilebilmektedir. Bu çalışma kapsamında vaka analizi teriminin kullanımı tercih edilmiştir.

teknikleri; görüşme (mülakat), gözlem ve dokümanların incelenmesidir. İdeal olarak araştırmacıların araştırma verisini oluşturmak ve toplamak için tek bir teknikten ziyade farklı tekniklerin bir birleşimini kullanmaları önerilmektedir (Glesne, 2015: 64; A. Yıldırım, 1999: 10).

Mülakat vasıtasıyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar, zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlemlenemeyen durumların anlaşılması amaçlanmaktadır. Yarı yapılandırılmış mülakat ise önceden belirlenmiş sorular yardımıyla, ancak bu sorulara tamamen bağlı kalmadan gerçekleştirilen mülakatlardır. Yarı yapılandırılmış mülakatlarda araştırmacı, hem önceden hazırlanmış soruları sorma hem de konuyla ilgili ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Aynı zamanda, yarı yapılandırılmış mülakat, farklı bireylerden sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi elde edilmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018:130-132).

Gözlem, herhangi bir ortamda veya kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Gözlem yöntemi araştırmacının uygun bulduğu her tür sosyal veya kurumsal ortamda veri toplama aracı olarak kullanılabilmektedir. Bir gözlem türü olarak katılımcı gözlemde ise araştırmacı çalıştığı konuya ilişkin olayın içine girmektedir. Burada amaç çalışılan olayın olabildiğince ayrıntılı olarak tanımlanmasıdır. Doküman analizi ise araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018:173-189).

Araştırma kapsamında UCLG-MEWA'nın işlevselliğinin derinlemesine anlaşılmasını sağlamak amacıyla kapsamlı, çoklu, bilgi kaynakları veri toplama sürecinde kullanılarak veri çeşitlemesine gidilmiştir. Veri kaynağının çokluğu, diğer bir ifade ile farklı veri toplama tekniklerinin kullanımı yoluyla veri çeşitlemesine gidilmesi, toplanan verilerin birbirini destekleyici ve teyit edici biçimde sunulmasıyla daha zengin bir veri ve daha bütüncül sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır. Veri çeşitlemesinin diğer katkıları ise araştırmanın inandırıcılığını, özgünlüğünü ve gerçeğe yakınlığını artırmasıdır. Böylelikle çalışmanın geçerliliği ve

güvenilirliği de artmaktadır (Glesne, 2015: 64-65; Yıldırım ve Şimşek, 2018:298-299). Araştırma kapsamında UCLG-MEWA üyesi yerel yönetimlerde bulunan yönetici ve çalışanlar ile yüz yüze yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmış, Kadir Topbaş ile yüz yüze uzman görüşmesi gerçekleştirilmiştir. 26-27 Şubat 2019 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen UCLG-MEWA toplantısına katılımcı gözlemci olarak iştirak edilmiş ve çeşitli gözlemlerde bulunulmuş, alan notları tutulmuştur. Ayrıca UCLG-MEWA'nın faaliyet raporlarının, arşiv kayıtlarının, yayımlamış olduğu Newsletter'ların incelenmesi ve yarı yapılandırılmış mülakatların deşifre edilmesi ile doküman/metin analizi yapılmıştır.

Çalışma kapsamında geçerliliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla; uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, veri çeşitlemesi, ayrıntılı betimleme, amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılmış olup veri toplama araçlarının oluşturulmasında, verilerin toplanması ve analiz edilmesi süreçlerinde tutarlı hareket etmeye özen gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:277-283).

Araştırma örgütsel düzeyde tasarlandığından araştırma evrenini uluslararası düzeyde faaliyet yürüten tüm yerel yönetim birlikleri/ağları oluşturmaktadır. Örneklem olarak amaca yönelik örnekleme yöntemi kullanılmış ve merkezi İstanbul'da bulunan UCLG-MEWA analiz birimi olarak seçilmiştir. Kuruluşun işlevselliğinin üyeler tarafından nasıl algılandığını ortaya koymak amacıyla UCLG-MEWA ile yakın bir ilişki geliştiren Türkiye'deki UCLG-MEWA üyesi yerel yönetimlerin yöneticileri ve UCLG-MEWA ile iletişim kurmaktan sorumlu çalışanları seçilmiştir. Bu süreçte hangi yerel yönetimin UCLG-MEWA ile sürekli bir iletişimi olduğu dışarıdan bilinemeyeceğinden bizzat UCLG-MEWA'dan bilgi talep edilmiştir. Kuruluş tarafından, kuruluş ile e-posta trafiği yoğun olan ve UCLG-MEWA tarafından düzenlenen toplantılara sıklıkla katılım sağlayan üyelere ilişkin paylaşılan bilgiler ışığında katılımcıları belirlemek üzere bir örneklem oluşturulmuştur. Katılımcıların belirlenmesi sürecinde amaçlı olarak örneklem seçimi yapılmasının ve bu konuda UCLG-MEWA'dan yardım alınmasının temel nedeni bilgi zengini kişilere erişebilmektir. Bilgi zengini kişiler bu araştırmanın amacı açısından mümkün olduğunca fazla bilgi edinilebilecek kişilerdir. Bilgi

zengini kişiler aracılığıyla konunun derinlemesine anlaşılması mümkün olmaktadır (Patton, 2014:230).

Patton'a (2014:244) göre, nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü belirlemeye dair bir kural bulunmamaktadır. Nitel araştırmalarda amaç genellikle örneklemin büyüklüğünden ziyade veri doygunluğuna ulaşmaktır. Bu kapsamda UCLG-MEWA'nın işlevselliği üzerine ilgili literatürden, uzman görüşlerinden ve bu kurumun belirtmiş olduğu amaç ve görevlerden faydalanılarak yarı yapılandırılmış mülakat formu hazırlanmış ve 8 farklı belediyeden 12 kişi ile yüz yüze görüşülerek yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların kendilerini dış baskıdan uzak olarak rahat hissetmelerini sağlayacak biçimde kendilerinin belirlemiş olduğu makam odalarında veya toplantı salonlarında, bire bir olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin özellikle gürültü gibi olumsuz etkenlerden uzak bir ortamda gerçekleştirilmesine özen gösterilmiştir. Ayrıca UCLG-MEWA'nın kurucu başkanı olması ve 2010-2016 yılları arasında UCLG Başkanlığı görevini yürütmesi nedeniyle sahip olduğu bilgi ve deneyimlerinden faydalanmak üzere Kadir Topbaş ile uzman görüşmesi gerçekleştirilerek veri çeşitlemesine gidilmiştir. Görüşmelerden elde edilen nitel veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi ile aktarılmıştır.

Yarı yapılandırılmış mülakat yönteminin, görüşme esnasında araştırma sorusuyla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olabilecek yeni gelişmelere göre görüşme sorularında değişime gitme ve yeni sorular ekleme imkânı tanıyan esnek bir yapıya sahip olması nedeniyle bu yöntem tercih edilmiştir (Güler vd. 2015:115). Nitekim önceden belirlenmiş sorular kapsamında; "bir bilgi kaynağı olarak UCLG-MEWA" gibi temalar ortaya çıkmışken "sürdürülebilir kalkınma amaçları" gibi temalar görüşmeler esnasında açığa çıkmıştır.

Yapılan görüşmelerin tamamında katılımcıların rızası alınarak hem çeşitli notlar tutulmuş hem de kayıt cihazı ile ses kaydı alınmıştır. Böylelikle görüşme esnasında yalnızca not alma yöntemi kullanılmayarak önemli olabilecek ayrıntıların kaçırılması veya görüşmeden kopulması gibi olumsuzluklar en aza indirilmiştir.

Diğer yandan yaşanılabilecek teknolojik olumsuzluklar nedeniyle yazılı notlar alınmıştır. Ayrıca tekrar bilgilerine başvurma olasılığı nedeniyle tüm katılımcıların iletişim bilgileri alınmış, ses kayıtlarının deşifre edilmesi sürecinde bir katılımcı ile tamamlayıcı görüşme gerçekleştirilmiştir.

Mülakat yapılan 12 katılımcının kişisel bilgileri aşağıdaki gibi kodlanmış olup Kadir Topbaş'ın isminin doğrudan kullanılması konusunda kendisinin onayı alınmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri, isimleri, meslekleri ve çalıştıkları kurumlar gizli kalacak biçimde kodlanarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda aynı kurumda çalışan katılımcılar aynı harf ile kodlanmıştır.

Tablo 4: Mülakat Sürelerinin Katılımcılara Göre Dağılımı

Katılımcı Kodu	Mülakat Süresi
A1	00:20:41
A2	00:26:21
A3	00:27.30
B1	00:50:19
B2	00:18:25
C1	00:32:15
D1	01:04:33
E1	01:34:25
F1	00:30:09
G1	01:27:28
H1	00:15:20
H2	00:19:17
Kadir Topbaş	00:51:04
Toplam: 13 Kişi	Toplam süre: 08:57:47

Çalışma kapsamında 1'i büyükşehir belediyesi, 7'si ilçe belediyesi olmak üzere 8 farklı belediyeden 12 kişiyle, Kadir Topbaş ile gerçekleştirilen uzman görüşmesi ile birlikte toplam 13 kişi ile mülakat yapılmıştır. Söz konusu belediyelerden 3'ü Cumhuriyet Halk Partisi, 5'i ise Adalet ve Kalkınma Partisi'nden aday olup seçilmiş

belediye başkanları tarafından yönetilmektedir. Katılımcılar arasında 1 adet büyükşehir belediyesi başkanı, 1 adet ilçe belediyesi başkanı, 1 adet belediye başkan yardımcısı ve 9 adet çeşitli düzeyde görev yapmakta olan belediye çalışanı bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analiz sürecinde hem betimsel analiz hem de içerik analizi aynı anda kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımına göre araştırmacı tarafından elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulmasıdır. İçerik analizinde ise temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılmasıdır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizi söz konusu olduğunda daha derin bir işleme tabi tutulmakta ve kavram ile temalar keşfedilmektedir. İçerik analizinde toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, ardından ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 239-242). Diğer bir ifade ile temalar, betimsel analiz yönteminde veriler toplanmadan önce belirleniyorken içerik analizi yönteminde verilerden yola çıkarak belirlenmektedir. Araştırma kapsamında kullanılan "bir bilgi kaynağı olarak UCLG-MEWA" teması betimsel analiz yöntemi ile sunulmuşken "sürdürülebilir kalkınma amaçları ve UCLG-MEWA" teması içerik analizi sonucu keşfedilmiştir.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında analiz birimi olarak UCLG-MEWA'nın seçilmesi, nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması, mülakatların sınırlı sayıdaki katılımcı ile gerçekleştirilmiş ve bu katılımcıların amaca yönelik olarak belirlenmiş olması, araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

3.4. Bulgular ve Tartışma

Bu başlık altında UCLG-MEWA ayrıntılı olarak incelenmiş, uluslararası yerel yönetim birliklerinin varlık sebeplerine yer verilmiş, araştırma kapsamında çoklu veri kaynakları kullanılarak UCLG-MEWA'nın işlevselliğine yönelik elde edilen bulgular sunulmuş ve söz konusu bulgular tartışılmıştır.

3.4.1. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)

Araştırma kapsamında detaylı bir betimleme sunabilmek amacıyla UCLG-MEWA'nın yedi farklı başlık altında incelenmesi mümkündür.

3.4.1.1. UCLG-MEWA Öncesi Dönem: IULA-EMME ve Faaliyetleri

UCLG-MEWA 2004 yılında IULA'nın devamı niteliğinde kurulan UCLG ile eş zamanlı olarak IULA-EMME'nin devamı olarak kurulmuştur. Bu bölümde IULA-EMME'nin faaliyetleri üzerinde durulacaktır. Marmara ve Boğazları Birliği ile İstanbul Büyükşehir Belediyesinin ortak girişimleri ve çabaları sonucunda IULA'nın Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME) 1987 yılında İstanbul'da kurulmuştur. 1986 yılında faaliyete başlayan ve kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olmakla birlikte kendi Ana Tüzüğü ile yönetilen IULA-EMME'nin Türkiye'de kurulması ve bölgesel ölçekte faaliyetlerini yürütmesi, Bakanlar Kurulunun 11 Eylül 1987 tarihli kararnamesi ile kesinleşmiştir (Ünlü,1993: 62-76).

IULA-EMME'nin genel amacı, "yerel demokrasiyi geliştirmek ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesine katkıda bulunmak" olarak belirlenmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda kuruluşun faaliyetleri, yerel yönetimler arasında bölgesel ve uluslararası iş birliğini teşvik etmek ve geliştirmek; yerel yöneticiler için eğitim programları düzenlemek, yerel yönetimler ile ilgili araştırma yapmak ve çeşitli yayınlar üretmek, ortak konularda bölgesel ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliğinde

bulunmak başta olmak üzere, hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik tüm yasal faaliyetleri kapsamış bulunmaktadır (IULA-EMME, 1992: i).

1990'lı yıllarda T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca IULA-EMME ile birlikte sürdürülen çalışmaların sonucunda, Türkiye'de yerel yönetim sisteminin geliştirilmesi, konut ve kentleşme politikalarının gözden geçirilmesine yönelik "Yerel Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi Programı" kapsamında bir dizi bilimsel araştırma, rapor ve el kitabı hazırlanmıştır (Ünlü, 1993: ii). Bahsi geçen program sonucunda tamamı 1993 yılında yayımlanmış olan "Yerel yönetimde başarının yolları", "Türkiye'de yerel yönetim sisteminin geliştirilmesi: temel amaçlar ve stratejileri", "Karşılaştırmalı yerel yönetim yapıları araştırması", "Belediyelerde mali yönetim", "Yerel yönetim ve bilgi teknolojisi", "Yönetimler arası ilişkiler", "Yerel yönetimler arası iş birliği: kent ve belediye birlikleri", "Geleceğin İstanbul'u araştırması" gibi eserlerin yerel yönetim literatürüne önemli katkılarda bulunduğu ifade edilebilir.

IULA-EMME'nin Türkiye'deki önemli faaliyet alanlarından birini Gündem 21 uygulamaları oluşturmuştur. Birleşmiş Milletler tarafından 1992 yılında Rio'da gerçekleştirilen Çevre ve Kalkınma Konferansında kabul edilen küresel eylem planı Gündem 21, merkezî yönetim anlayışına, toplum merkezli olma yönünde demokratik bir boyut kazandırarak, sürdürülebilirlik, dayanışma, iş birliği gibi kavramlar çerçevesinde alışılmışın dışında bir "yönetişim" anlayışı ortaya koymuştur. Gündem 21'in ilke, amaç ve hedeflerinin farklı ülkeler düzeyinde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla 1996 yılında İstanbul'da toplanan HABITAT II "Kent Zirvesi" de dâhil olmak üzere birçok uluslararası konferans düzenlenmiştir. Gündem 21 kapsamında, BM Kalkınma Programının (UNDP) koordine ettiği ve desteklediği Yerel Gündem 21 Eylem Planı, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede uygulanmıştır ve uygulanmaya devam etmektedir. Türkiye'de UNDP'nin desteğiyle UNDP, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve IULA-EMME tarafından 1997 yılı sonunda imzalanan bir anlaşma ile "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi" başlatılmıştır. IULA-EMME (sonraki yıllarda UCLG-MEWA), koordinatörlüğünde iki yıllık bir uygulama dönemi sonrasında, söz konusu proje Aralık 1999'da

tamamlanmıştır. Bu projenin başarısı üzerine UNDP, ikinci aşamaya da destek vermeyi kabul etmiş, T.C. Bakanlar Kurulunun da bunu benimsemesinin ardından, "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlığını taşıyan ikinci aşama proje, 2000 yılı Ocak ayında başlamıştır. İkinci aşama sırasında çeşitli alt projelerin başlatılması ve yeni katılımlarla proje ortağı yerel yönetim sayısının 50'yi aşması sonrasında, Yerel Gündem 21 uygulamaları "proje" çerçevesinden çıkarılarak, uzun erimli bir "programa" dönüştürülmüştür. Yerel Gündem 21, yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarına sivil toplumu dâhil ederek yerel yönetişimi güçlendirme amacını taşımaktadır. Bu kapsamda, hem yerel yönetimler arasında hem de yerel yönetimler ile yerel halk arasında dayanışmayı ve iş birliğini hedefleyen Yerel Gündem 21, yerel demokrasinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Nitekim Türkiye'de kent konseylerinin kurulması, bahsi geçen proje ile başlamış ve kent konseylerinin yasal dayanağa kavuşması 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu ile gerçekleşmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2014: 51; Emrealp, 2005: 30).

3.4.1.2. UCLG-MEWA'nın Kuruluş Süreci

UCLG-MEWA Ana Tüzüğü, ilk olarak 5 Mayıs 2004 tarihinde Paris-Fransa'da UCLG-MEWA Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Son olarak 19 Nisan 2016 tarihinde Gaziantep'te UCLG-MEWA Genel Kurulu tarafından değiştirilmiştir. 5 Mayıs 2004 tarihli toplantı ile birlikte 1987 yılında T.C. Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuş bulunan Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME), Ana Tüzük değişiklikleri ile Türkiye Cumhuriyeti yasalarıyla yönetilen, kâr amacı gütmeyen, tüm yasal ve kurumsal-işlevsel hakları haiz Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) adını almıştır. UCLG-MEWA'nın yasal merkezi "Alemdar Mahallesi Yerebatan Cad. No: 2, Sultanahmet, 34110 Fatih/İstanbul, Türkiye" adresinde bulunmaktadır. UCLG-MEWA, kâr amacı gütmeyen uluslararası bir teşkilat olup, faaliyetlerini hiçbir siyasal ve dini görüşün etkisi altında kalmadan yürütmektedir. UCLG-MEWA'nın coğrafi bölgesi şu ülkeleri kapsamaktadır: Afganistan, Bahreyn, İran, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Umman, Filistin, Katar,

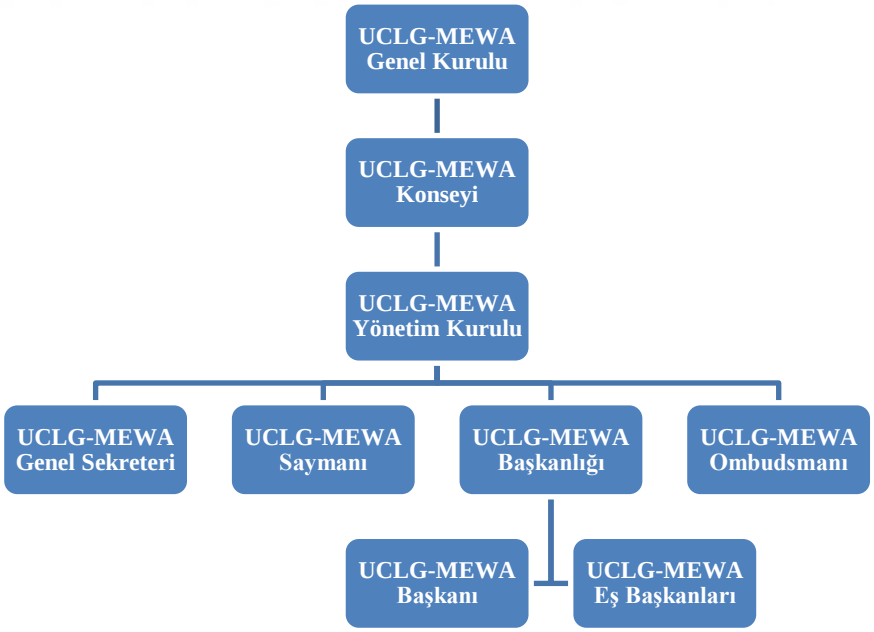
Suudi Arabistan, Suriye, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen. Ayrıca, UCLG-MEWA'nın çalışma ilkelerini benimseyen diğer ülkeleri de kapsamaktadır. UCLG-MEWA, finansmanını, üyelik aidatları, faaliyet gelirleri, bağış ve diğer yasal kaynaklardan sağlamaktadır (UCLG-MEWA, 2016: 1-2).

UCLG-MEWA, İçtüzük madde 35.2 ve madde 37'de kendisini, 3335 Sayılı Uluslararası Nitelikli Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun uyarınca, Bakanlar Kurulunun 1987 tarih ve 12105 Sayılı Kararıyla kurulmuş uluslararası niteliğe sahip ve çeşitli ülkelerden kurumsal üyeleri olan bir yerel yönetim birliği olarak tanımlamaktadır (UCLG-MEWA, 2014:11).

3.4.1.3. UCLG-MEWA Organları ve Yönetim Yapısı

UCLG-MEWA'nın yapısal teşkilat şeması aşağıdaki organlardan oluşmaktadır (UCLG, 2016: 6-12):

Şekil 2: UCLG-MEWA Teşkilat Şeması

1. Genel Kurul: UCLG-MEWA'nın en üst düzey organı konumundadır. Kuruluşun genel politikaları, yönlendirilmesi ve gözetimi konusunda

yetkili ve görevlidir. UCLG-MEWA'nın tüm üyelerinden oluşmaktadır. Görevleri arasında UCLG-MEWA Konseyini, Denetim Kurulunu/Mali Yönetim Komitesi üyelerini ve saymanı seçmek de bulunmaktadır.

2. Konsey: UCLG-MEWA'nın başlıca politika oluşturma organıdır. UCLG-MEWA'nın temel politikaları ile ilgili kararları almakta ve Genel Kurulun belirlediği genel politikaların uygulanmasını sağlamaktadır. UCLG-MEWA başkanını, eş başkanlarını ve ombudsmanı seçmek; kendi üyeleri arasından UCLG-MEWA Yönetim Kurulu üyelerini seçmek gibi görevleri bulunmaktadır.
3. Yönetim Kurulu: UCLG-MEWA Genel Kurulu ve UCLG-MEWA Konseyi'nin kararları ve önerileri ile UCLG-MEWA Konseyi tarafından kendisine verilen görevleri yerine getirmektedir. UCLG-MEWA'nın idari ve mali yönetimi konusunda genel yetkili ve görevli konumundadır. UCLG-MEWA Konseyi ve UCLG-MEWA Genel Kurulunun toplantılarını organize etmektedir. Ayrıca UCLG-MEWA Genel Kurulu ve UCLG-MEWA Konseyi'nin yetkisine bırakılmamış diğer tüm konularda yetkili bulunmaktadır.
4. Başkanlık: Başkan, en fazla beş eş başkan, sayman ve ombudsmandan oluşmaktadır. Başkan, UCLG-MEWA'nın en yetkili temsilcisi olup, UCLG-MEWA Genel Kurulu, UCLG-MEWA Konseyi ve UCLG-MEWA Yönetim Kurulu toplantılarına başkanlık etmektedir. Eş başkanlar, başkana sorumluluklarını yerine getirme konusunda yardım etmekte ve gerekli olduğu durumlarda başkanlık görevini üstlenmektedirler. Bölgesel temsil dengesini sağlamak amacıyla, Başkanlık üyeleri arasında aynı ülkeden en fazla üç eş başkan bulunabilmektedir.
5. Denetim Kurulu/Mali Yönetim Komitesi ve Sayman: Sayman, UCLG-MEWA'nın mali stratejisi, muhasebesi ve mali yönetiminin gözetiminden sorumludur ve Denetim Kurulu/Mali Yönetim Komitesinin başkanıdır. Denetim Kurulu/Mali Yönetim Komitesi, UCLG-MEWA Genel Kurulu tarafından seçilir ve beş temsilciden oluşur. Denetim Kurulu/Mali Yönetim Komitesinin rolü, mali

konularda saymana ve UCLG-MEWA Yönetim Kuruluna tavsiyelerde bulunmaktır. Bütçenin hazırlanması ve uygulanması sırasında Denetim Kurulu/Mali Yönetim Komitesine danışılması zorunluluk taşımaktadır. Ayrıca Denetim Kurulu/Mali Yönetim Komitesi, kurum içi mali ve idari denetimi sağlamaktadır.

6. Ombudsman: UCLG-MEWA yönetim organlarında alınan kararlar ve uygulamalardan olumsuz etkilendiğini düşünen bireylerin veya yerel yönetimlerin başvurularını yapıp, çözüm isteyecekleri organ olarak kurulmuştur.
7. Genel Sekreter: UCLG-MEWA'nın temel yürütme organıdır. UCLG-MEWA'nın günlük faaliyetlerini yürütmekte ve UCLG-MEWA Genel Kurulu, UCLG-MEWA Konseyi ve UCLG-MEWA Yönetim Kurulu kararlarını yerine getirmektedir. Genel Sekreter, UCLG-MEWA Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve görevine yine Yönetim Kurulu tarafından son verilir. Günlük işlerin yürütülmesinde, Başkanlık ve Yönetim Kurulu adına UCLG-MEWA'yı temsil konusunda genel yetkiye sahip bulunmaktadır. Ayrıca UCLG-MEWA'nın yasal temsilcisi olması nedeniyle, Medeni Hukuk, Ticaret Hukuku ve diğer ilgili mevzuat kapsamında, bankalar ve diğer kredi kuruluşlarıyla çalışmaya, ödeme emirleri vermeye ve her türlü sözleşme düzenlemeye yetkilidir. Genel Sekreter aynı zamanda, UCLG-MEWA'yı kamu kurumları ve mahkemelerde temsil etme ve bu kapsamda yasal temsilci atayabilme yetkisine sahiptir.

Organların seçilme usulüne kısaca değinmek gerekirse, UCLG-MEWA Genel Kurulu, UCLG-MEWA Konseyini seçmektedir. UCLG-MEWA Konseyi ise kendi üyeleri içerisinden, UCLG-MEWA Yönetim Kurulunu, UCLG-MEWA Başkanını, UCLG-MEWA Eş Başkanlarını, UCLG-MEWA Saymanını ve UCLG-MEWA Ombudsmanını seçmektedir. UCLG-MEWA Yönetim Kuruluna, UCLG-MEWA Genel Sekreteri'ni seçme yetkisi verilmiştir. UCLG Yönetim Kuruluna seçilecek UCLG-MEWA üyeleri ile UCLG Dünya Konseyi'ne seçilecek UCLG-MEWA

üyeleri, UCLG-MEWA Genel Kurulu tarafından belirlenir ve UCLG'ye teklif edilir (UCLG-MEWA, 2014: 4).

Bu bölümde değinilmesi gereken bir diğer husus bahsi geçen organların toplantılarıdır. UCLG-MEWA Genel Kurulu, üç yılda bir ve Mayıs-Haziran aylarında UCLG Kongresi ile aynı yıl içerisinde olağan olarak yapılmaktadır. UCLG-MEWA Genel Kurulunun UCLG-MEWA Konseyi'nin çağrısıyla olağanüstü olarak toplanması mümkündür. UCLG-MEWA Konseyi ise yılda bir kez ve Kasım veya Aralık ayı içerisinde toplanmaktadır. Başkanın çağrısı veya üyelerin en az üçte birinin talebi üzerine, olağanüstü de toplanabilmektedir. UCLG-MEWA Yönetim Kurulu yılda iki kez Mart/Nisan ve Kasım/Aralık aylarında toplanmaktadır. UCLG-MEWA Konseyi'nde olduğu gibi başkanın çağrısı veya üyelerin en az üçte birinin talebi üzerine, olağanüstü de toplanabilmektedir (UCLG-MEWA, 2014: 5).

Başkanlık, kuruluşun en yetkili temsil organı olması nedeniyle önem taşımaktadır. Başkan ve en fazla beş adet eş başkan, sayman ve ombudsmandan oluşan Başkanlık üyeleri, UCLG-MEWA Genel Kurulunun iki olağan toplantısı arasındaki dönemde görev yapmak üzere, UCLG-MEWA Konseyi tarafından seçilmektedir. Başkanlık kapsamındaki çalışmalara ve görüşmelere sayman ve ombudsman da katılmaktadır. Kurucu başkan ve bir önceki başkan, Başkanlığın doğal üyeleridir. Ancak bu kişilerin oy hakları bulunmamaktadır. Başkanlık üyeleri, kural olarak kendi yerel yönetimlerinde seçilmiş yönetici konumunda olmalıdırlar. Başkanlık üyelerinin, aynı zamanda bir yerel yönetimin veya yerel yönetim birliğinin başında olmaları gerekmektedir. Söz konusu yönetici konumunun sona ermesi durumunda, Başkanlık üyeliği de kendiliğinden sona ermiş kabul edilmektedir. Bu durumda Başkanlık üyeliği, ilgili yerel yönetimde aynı konuma seçilmiş olan yeni yönetici tarafından üstlenilmekte ve UCLG-MEWA Genel Kurulunun iki olağan toplantısı arasındaki dönem tamamlanıncaya kadar sürdürülmektedir. Ayrıca Başkanlık üyelerine, görevlerinin ifası ile ilgili herhangi bir ücret ödenmemektedir (UCLG-MEWA, 2016: 10).

UCLG-MEWA, yerel yönetim birlikleri arasında bir ilke imza atarak kendi bünyesinde 2010 yılında ombudsmanlık kurumunu kurmuştur. 29.06.2012 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6328 sayılı Kanun ile kurulmuş olan Kamu Denetçiliği Kurumundan (Ombudsmanlık) iki yıl önce UCLG-MEWA'da böyle bir yapının kurulmuş olması oldukça önemlidir. Kuruluşun ilk ombudsmanı olan Düzce Belediye Başkanı İsmail Bayram 2010-2013 yılları arasında, ikinci ombudsmanı Çanakkale Belediye Başkanı Üldür Gökhan 2013-2016 yılları arasında, üçüncü ombudsmanı Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin ise 2016-2019 yılları arasında görev yapmıştır. Ancak, bu kurumun mevcudiyetine rağmen işlerlik kazanmadığı, üyeler ve yönetim arasında herhangi bir uyuşmazlık ya da anlaşmazlık için çözüm merci olarak hareket etmediği ifade edilebilir. Henüz Türkiye için yeni bir kurum olan ombudsmanlık (Kamu Denetçiliği Kurumu), devlet mekanizmasında dahi yeterince oturmamışken, bir uluslararası yerel yönetim birliğinde faal bir şekilde işlemesini beklemek çok gerçekçi olmayacaktır. Yine de, UCLG-MEWA tarafından atılan bu adımın önemli olduğu ve bu kurumun, üye belediyelerin artan duyarlılığına bağlı olarak, işlerlik kazanabileceği düşünülmektedir (İkizer, 2017: 132-133).

UCLG-MEWA Başkanlığında 2019-2022 yılları arasında görev yapmak üzere, başkan olarak Lübnan Dannieh Belediyeler Birliği Başkanı olan Mohamed Saadie; eş başkan olarak Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, Amman Belediye Başkanı Yousef Al Shawarbeh, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar, Filistin Yerel Yönetimler Birliği Başkanı Musa Hadid ve Tahran Belediye Başkanı Pirouz Hanachi; ombudsman olarak Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş; sayman olarak ise Nevşehir Belediye Başkanı Rasim Arı seçilmiş bulunmaktadır. Ayrıca bu yönde farklı bir karar alınmadığından genel sekreterlik görevi Mehmet Duman tarafından sürdürülmeye devam etmektedir.[84]

[84] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-yonetim-yapisi-ve-organlar/ erişim tarihi: 02.05.2020

3.4.1.4. Üyelik Kategorileri ve Üyelik Süreci

UCLG-MEWA'da, aşağıdaki üyelik kategorileri yer almaktadır (UCLG-MEWA, 2016: 4):

- Yerel yönetim üyeleri: Belediyeler, il özel idareleri ve valilikler; yerel yönetimlerin ulusal/bölgesel birlikleri.
- Ülke temsilcilikleri,
- Bölgesel/Uluslararası kuruluşlar: Belirli yerel yönetim kategorilerini temsil eden veya amaçları belirli sektöre ya da tematik konulara ilişkin olan uluslararası yerel yönetim kuruluşlarını kapsamaktadır.
- Bağlı üyeler: Yerel yönetim kuruluşu niteliğinde olmayan, ancak yerel yönetim alanında çalışan veya ilgili konularla güçlü bir şekilde bağlantılı olan kurum ve kuruluşları içermektedir. Ayrıca, UCLG-MEWA Bölgesi dışındaki ülkelerden UCLG-MEWA faaliyetlerine katılmak veya iş birliği yapmak üzere üye olmak isteyenler de bu kategoride değerlendirilmektedir.
- Diğer üyeler: Yerel yönetim alanında faaliyet gösteren; bireyler, sivil toplum kuruluşları, araştırmacılar/eğitim merkezleri/akademik kurumlar, bakanlıklar/devlet kurumları, vakıflar, gözlemci üyeler ve onursal üyelikler.

Onursal üyelik kategorisinde bulunan üyeler dışındaki üyelik kategorisinde bulunan üyeler, UCLG-MEWA'ya yıllık olarak üyelik aidatı ödemektedir. Ödenen aidatların %30'u UCLG'ye, UCLG-MEWA aidatı olarak ödenir. Ancak, bağlı üyelerden UCLG için aidat alınmaz, bağlı üyeler sadece UCLG-MEWA için aidat öderler. Üyelik aidat miktarları, UCLG-MEWA Yönetim Kurulunun önerisiyle, UCLG-MEWA Konseyi tarafından belirlenmektedir. Yerel yönetimler için üyelik aidatlarının belirlenmesinde; üyenin temsil ettiği nüfus miktarı ve ülkenin kalkınmışlık düzeyi esas alınmaktadır (UCLG-MEWA, 2014: 4).

UCLG-MEWA'ya üyelik süreci şu aşamalardan oluşmaktadır (UCLG-MEWA, 2016: 4-5):

1. UCLG-MEWA'ya üye olmak için; üye olmak isteyen kuruluş/kişi tarafından "Üyelik Başvuru Formu"[85] doldurulup imza ve tasdik edildikten sonra UCLG-MEWA Genel Sekreterliği'ne gönderilir. Başvuru formu; belediyeler için belediye başkanı, il özel idareleri için vali, belediye birlikleri için birlik başkanı ve diğer kuruluşlar için en üst imza yetkisine sahip yönetici tarafından imzalanmalıdır. Üye olmak isteyen yerel yönetim birlikleri ile diğer kuruluşlar, kendi kurullarından karar çıkararak izinlerini ilgili bakanlık veya kuruluşlarından alırlar. Aldıkları iznin bir suretini başvuru formu ile birlikte UCLG-MEWA Genel Sekreterliği'ne gönderirler. Ayrıca tüm üye adayları, kendi ülkelerinin uygulamalarına ve yasal mevzuatına göre işlem yapmalıdırlar.
2. Gerekli işlemleri yerine getiren başvuru sahibinin başvurusu; UCLG-MEWA Yönetim Kurulu ve Konseyi tarafından karara bağlanır.
3. UCLG-MEWA üyeliği için başvuru yapanların üyeliği; UCLG-MEWA Yönetim Kurulu ve Konseyi'nin incelemesi ve kararıyla UCLG Dünya Teşkilatı Yönetim Kurulunun onayına sunulur. UCLG Dünya Teşkilatı Yönetim Kurulunun onayından sonra üyelik kesinlik kazanır. Bağlı üyelerin üyelik işlemleri UCLG-MEWA Konseyi'nde onaylanır. Üyelik yeni üye tarafından üyelik aidatının ilk ödemesinin yapılmasının ardından aktif duruma gelir.
4. UCLG-MEWA üyeliği ile birlikte UCLG'ye üyelik ayrıca aidat ödenmesine gerek olmadan gerçekleşir.
5. Üyelik aidatları, başvuru formunun doldurulup, UCLG-MEWA'ya ulaştırılmasından sonra ülke GSYİH'sı ve kent nüfusu dikkate alınarak hesap edilebilmektedir. Hesaplamanın yapılabilmesi için formdaki

[85] Üyelik Başvuru Formu için bkz. EK 7

"şehrin nüfusu" bölümünün başvuru sahibi tarafından doldurulmuş olması gerekmektedir.

UCLG-MEWA Ana Tüzüğü'nde yer alan yükümlülüklerin ve ilkelerin ihlal edilmesi, UCLG-MEWA Yönetim Kurulunun onayı olmadan üyelik aidatının bir yıldan fazla süreyi kapsayacak şekilde ödenmemesi ve Ana Tüzük'te yer alan üyelik yükümlülüklerinin artık yerine getirilememesi durumlarında üyelik sona ermekte veya askıya alınmaktadır. Üyeliğin sona erdirilmesi veya askıya alınması kararından önce üyeye UCLG-MEWA Genel Sekreterliği tarafından gerekli ikaz yapılmakta ve hazırlanan rapor UCLG-MEWA Yönetim Kuruluna sunulmaktadır. İlgili karar, UCLG-MEWA Yönetim Kurulu ve Konseyi ile UCLG Yönetim Kurulunun önerisiyle, UCLG Dünya Konseyi tarafından alınmaktadır. UCLG Dünya Konseyi'nin bu yönde karar alabilmesi için, yapılan oylamada, toplantıda hazır bulunan üyelerin üçte iki çoğunluğunun sağlanması gereklidir. Üyelikten çıkarılması önerilen üyeye, ilgili UCLG Dünya Konseyi toplantısından en az iki ay önce, bu hususta yazılı bir bildirimde bulunulur. Üye, bu kararla ilgili yazılı görüşlerini UCLG Dünya Konseyi'nin bilgisine sunmaya davet edilmekte ve böylelikle UCLG Dünya Konseyi toplantısına katılma ve ilgili konuda söz alma hakkına sahip olmaktadır. Diğer yandan üyeliğinin askıya alınması önerilen bir üye için de aynı yöntem uygulanmaktadır. Askıya alma süresi, bir sonraki UCLG Dünya Konseyi toplantısına kadar sürmekte ve bu toplantıda, ilgili üyeye uygulanan yaptırım kaldırılması veya tersine, üyenin üyelikten çıkarılması yönünde karar alınmaktadır (UCLG-MEWA, 2016: 5).

UCLG-MEWA'nın; 3'ü Afganistan'dan, 9'u İran'dan, 16'sı Ürdün'den, 73'ü Lübnan'dan, 37'si Filistin'den, 4'ü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden, 12'si Suriye'den ve 86'sı Türkiye'den olmak üzere toplam 240 üyesi bulunmaktadır.[86] Türkiye'deki 86 adet UCLG-MEWA üyesinin dağılımı ise şöyledir: 48 ilçe belediyesi, 19 büyükşehir belediyesi, 7 il belediyesi, 4 yerel yönetim birliği, 2

[86] Ülkelere göre üyelerin bulunduğu ayrıntılı tablo için bkz. EK 2

belediyeye bağlı kuruluş, 1 bireysel üye, 1 il özel idaresi, 1 kamu kuruluşu, 1 dernek, 1 uluslararası yerel yönetim birliği, 1 adet kent konseyleri birliği.

UCLG-MEWA'ya üye olan yerel yönetimlerin bulunduğu ülkeler göz önüne alındığında pek çoğunda demokratik olmayan bir yönetim anlayışı benimsendiği görülmektedir. Bu anlayış doğrultusunda merkezî yönetimlerden yerel yönetimlere yetki ve kaynak devredilmesini amaç edinen kuruluşa üye olma konusunda çekince yaşanmaktadır. Bu nedenle, UCLG-MEWA'ya üye olanların önemli bir kısmı Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinden oluşmaktadır (İkizer, 2017: 132-133). Nitekim UCLG-MEWA'nın coğrafi bölgesi; Afganistan, Bahreyn, İran, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Umman, Filistin, Katar, Suudi Arabistan, Suriye, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen'i kapsamaktayken Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen'de UCLG-MEWA üyesi bulunmamaktadır.

3.4.1.5. UCLG-MEWA Personel Yönetimi

UCLG-MEWA İçtüzüğü 10. maddede, "Seçilmiş, atanmış veya görevlendirilmiş UCLG-MEWA personeli, kendilerini UCLG-MEWA'nın temel amaçlarına ulaşılmasına adamış, genel sekreter tarafından verilen görevlerin yerine getirilmesinden sorumlu, görevlerini yerine getirirken genel sekreter adına hareket ettiğini kabul eden, kişisel beceri ve kapasitelerini verimli kullanabilen, profesyonel ve uyumlu bir ekibin üyeleri olarak kabul eder" ifadesi yer almaktadır. UCLG-MEWA'nın temel personel politikası; tüm personele adil ve eşit davranılması ilkesine dayanmaktadır. Herhangi bir personelin lehine veya aleyhine, ırk, dil, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlere dayalı ayrım yapılamayacağı gibi personelin kendi arasında bu tür ayrışma ve tartışmalara neden olacak davranışlara da izin verilmesi mümkün değildir (UCLG-MEWA, 2014: 6). UCLG-MEWA'nın uluslararası bir kuruluş olması nedeniyle pek çok farklı ülkeden çalışanı olması muhtemeldir ve kurum kültürünün önemli bir parçasını çalışanlar arası hoşgörü ortamını oluşturmaktadır.

UCLG-MEWA'nın personel kaynaklarını, yönetim merkezinin İstanbul'da oluşu nedeniyle Türkiye, bölge ülkeleri ve diğer uluslararası kaynaklar oluşturmaktadır. UCLG-MEWA personeli, tüm iş ve eylemlerinden dolayı genel sekretere karşı sorumludur. UCLG-MEWA'da çalışan her personel için, UCLG ve UCLG-MEWA mevzuatı ile yönetim merkezinin İstanbul'da olması nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti İş Hukuku başta olmak üzere çalışma hayatına ilişkin diğer yasalar ve mevzuat hükümleri uygulanmaktadır. UCLG-MEWA'nın yönetim merkezinin İstanbul'da oluşu nedeniyle belirli/belirsiz süreli hizmet sözleşmesi imzalanılan personel, Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilmektedir. UCLG-MEWA personeline, görevleri ile ilgili olarak yapacakları yurt içi veya yurt dışı seyahatlerde, bu konuyla ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, gündelik (yevmiye), yolluk (yol ücreti) ve günlük yatacak yer (konaklama) ücreti ödenmektedir (UCLG-MEWA, 2014: 7-11).

3.4.1.6. UCLG-MEWA Komiteleri

UCLG-MEWA, üyeleri arasında spesifik alanlarda bilgi ve deneyim paylaşımına olanak sağlamak amacıyla üyelerini tematik alanlarda bir araya getirmekte ve bu yönde farklı komiteler kurarak faaliyet yürütmektedir. Her üye dilediği komiteye üye olabileceği gibi, birden fazla komitenin çalışmalarına da dâhil olabilmektedir. 2018 yılı Temmuz ayında Amman'da gerçekleştirilen UCLG-MEWA Kongresi'nde alınan karar ile dokuz olan komite sayısı altıya indirilmiştir. Akıllı Şehirler Komitesi ile Kentsel Mobilite Komitesi birleşerek "Akıllı Şehirler ve Kentsel Mobilite Komitesi", Kültür Komitesi ile Turizm Komitesi birleşerek "Kültür ve Turizm Komitesi", Kalkınma İş Birliği Komitesi ile Kent Diplomasisi Komitesi birleşerek "Kent Diplomasisi ve Yerel Yönetişim Komitesi" adını almıştır. Daha önce kurulmuş olan "Çevre Komitesi", "Sosyal İçerme Komitesi" ve "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi" aynı isim altında faaliyetlerine devam etmektedir. (UCLG-MEWA, 2019a: 46).

UCLG-MEWA Akıllı Şehirler ve Kentsel Mobilite Komitesi, teknolojinin kolaylaştırıcılığını kullanarak vatandaş merkezli bir yaklaşım benimsemektedir.

OECD verilerine göre, dünya nüfusunun % 70'e yakın bir bölümü 2050 yılına gelindiğinde şehirlerde yaşıyor olacaktır. Şehirlerde yaşanan yoğun nüfus artışı sebebiyle yerel yönetimlerin hizmetlerinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle akıllı şehir teknolojilerinin kullanılması yoluyla daha çok vatandaşa daha nitelikli hizmetlerin sunumu gündeme gelmektedir. Özellikle yerel yönetimler için vizyon çalışmaları ve çözüm odaklı eylemler alanında çalışmalarını sürdüren Komitenin başkanlığı Ramallah Belediye Başkanı Mousa Hadid tarafından yürütülmektedir. Komitenin eş başkanları ise, Ürdün'den Amman Büyükşehir Belediyesi, Türkiye'den Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Filistin'den Nablus Belediyesi ve Asira Al Shamalia Belediyesi, İran'dan Tebriz Belediyesidir. Üyeleri arasında İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri'nin (İETT) de bulunduğu Komitenin toplam 69 üyesi bulunmaktadır.[87]

UCLG-MEWA Çevre Komitesinin amacı, herkesin eşit, adil ve onurlu bir yaşantı sürebileceği sürdürülebilir, sağlıklı ve kapsayıcı şehirlerin inşasına katkıda bulunmaktır. Komite, iklim değişikliği hakkındaki farkındalığı artırmak, iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak ve sürdürülebilir bir geleceğe ulaştırmak amacıyla çalışmakta olan paydaşları bir araya getirmek için faaliyetlerini sürdürmektedir. İklim değişikliği, enerji ve biyoçeşitlilik, kalkınmanın sürdürülebilirliğinde ve dünyanın geleceğinde hayati öneme sahip alanlardır ve önemi kent ya da ülke ölçeği ile sınırlandırılamayan bu alanlar, dünyanın neresinde olursa olsun insan hayatını önemli ölçüde etkilemektedir. Hemen her alanda olduğu gibi yerel yönetimler, bu alanda da özellikle önleyici politikaların geliştirilmesi konusunda kilit aktörlerdir. Çünkü Dünya'nın yüzey alanının %2'sini kaplayan kentler aynı zamanda küresel enerji tüketiminin %78'inden ve küresel sera gazı salınımının da %60'ından sorumludur. 2050 yılına kadar dünya nüfusunun yaklaşık %70'ine ev sahipliği yapması beklenen kentlerin küresel iklim değişikliği etrafındaki sorunların ve çözümlerin merkezinde olacağı ortadadır. Bu durum çevreye ilişkin küresel sorunların çözümünde yerel yönetimleri ön plana çıkarmaktadır. Diğer yandan insan ihtiyaçlarının sonsuzluğu, taleplerin de sonsuzluğunu beraberinde

[87] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-akilli-sehirler-komitesi/ erişim tarihi: 01.06.2020

getirmekte ve bu durumun çözümü yalnızca hükûmetlerin ya da yerel yönetimlerin sorumluluk alanı ile sınırlı kalmamaktadır. Özellikle iş dünyası ve STK'ların da aktif katılımı ile etkili şekilde planlanabilecek bu süreç, yönetişim temelli bir çabayı gerekli kılmaktadır. Bu nedenle Çevre Komitesi, "Gezegenimiz Geleceğimiz" mottosu ile çıktığı bu yolda, başta UCLG'nin diğer bölge teşkilatları olmak üzere, yerel yönetimler, yerel yönetim birlikleri, merkezî yönetimler, uluslararası kurum ve kuruluşlar, STK'lar ve üniversiteler ile ortak çalışmalarını sürdürmektedir.[88]

Başkanlığını Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin yürüttüğü Çevre Komitesinin eş başkanları, Filistin'den Ramallah Belediyesi, KKTC'den Güzelyurt Belediyesi, Türkiye'den Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile İran'dan Tebriz Belediyesidir. Komitenin toplam üye sayısı 68 olmakla birlikte diğer komitelerden farklı olarak yedi görev gücü bulunmaktadır. Bunlar, Atık Yönetimi ve Kirlilik Görev Gücü, Enerji Görev Gücü, İklim Değişikliği ile Mücadele Görev Gücü, Kentsel Tarım ve Biyoçeşitlilik Görev Gücü, Çevre Dostu Ulaşım Sistemleri Görev Gücü, Yeşil Alanlar Görev Gücü, Su ve Atık Su Görev Gücü'dür.[89]

UCLG-MEWA Kent Diplomasisi ve Yerel Yönetişim Komitesi, barış ve adaletin her yerde erişilebilir hâle getirilmesi ve kentlerin kendi gündemlerini oluşturarak küresel topluma entegre olması yönünde faaliyet göstermektedir. Yerel yönetimler, ulusal ve uluslararası düzeyde ortak sorunlara ortak çözümler bulmak, görev ve sorumluluklarına ilişkin konularda istişare etmek ve bu süreci ortak akıl ile yönetmek amacıyla farklı mekanizmalar aracılığı ile bir araya gelmeye başlamış ve kalkınmanın kilit aktörleri olarak süreç içerisinde varlıklarını göstermiştir. Kentlerin ve yerel yönetimlerin artan önemi ile birlikte yönetim anlayışında değişim gerçekleşmiş ve klasik yönetim anlayışı yerini, yönetişime bırakmıştır. Yerel yönetimler artık kendi içinde kurdukları yönetişim mekanizmasından elde ettikleri tecrübelerle ulusal ve uluslararası alanda diğer yerel yönetimlerle de etkili ilişkiler kurabilir hâle gelmiştir. Bu nedenle üye yerel yönetimlere destek sağlamak amacıyla

[88] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-cevre-komitesi/ erişim tarihi: 01.06.2020
[89] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-cevre-komitesi/ erişim tarihi: 01.06.2020

bahsi geçen Komite kurulmuştur. Komitenin başkanı Türkiye Belediyeler Birliğidir ve eş başkanlar, Türkiye'den Ankara Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Filistin'den Filistin Yerel Yönetimler Birliği ve Asira Al Shamalia Belediyesidir. Ayrıca Komitenin farklı ülkelerden 54 üyesi bulunmaktadır.[90]

UCLG-MEWA Kültür ve Turizm Komitesi, 2013 yılı Aralık ayında kurulmuş olan UCLG-MEWA Kültür Komitesi ile 2015 yılı Kasım ayında kurulmuş olan UCLG-MEWA Turizm Komitesinin 9-10 Temmuz 2019 tarihlerinde Amman'da gerçekleştirilen UCLG-MEWA Kongresi'nde tek bir çatı altında birleştirilmesiyle kurulmuştur. Komite, sürdürülebilir kalkınmada kültürün rolünü ön plana çıkaran programlar ve politikaların başlatılması ve uygulanmasında, üyelerinin dâhil olduğu bir platform olarak; kültür, turizm ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki ayrılmaz ilişkinin önemini ortaya koymak için faaliyet göstermektedir. "Kültür için Gündem 21'in" yerel yönetimlerce uygulanması ve uluslararası düzlemde yaygınlaştırılmasında sürdürülebilir kalkınmanın temel basamaklarından olan kültürü, kültürel çeşitliliği ve turizmi teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Komitenin toplam üye sayısı 65 olmakla birlikte, başkanlığı KKTC'den Girne Belediyesi tarafından yürütülmektedir. Komitenin eş başkanları ise Türkiye'den Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Silivri Belediyesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, İran'dan Tebriz Belediyesi ve Filistin'den Beit Jala Belediyesidir.[91]

UCLG-MEWA Sosyal İçerme Komitesi, insan hakları, katılımcı demokrasi ve sosyal içerme alanında ortak bir zemin oluşturmak ve yerel yönetimlerin bu konulardaki bilgi ve tecrübelerini paylaşabilmeleri amacıyla 2014 yılında kurulmuştur. Komite, sosyal içerme, katılımcı demokrasi ve insan haklarına yönelik yenilikçi yerel politikalar tasarlayıp, bu politikaları uygulamanın ana esaslarını oluşturabilmek için politika tartışmalarını, deneyim ve ortaklaşa bilgi üretimi paylaşımlarını teşvik etmektedir. Komite özellikle mülteciler ve göç, çocuklar ve

[90] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-kalkinma-isbirligi-ve-kent-diplomasisi-komitesi/ erişim tarihi: 01.06.2020
[91] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-kultur-komitesi/ erişim tarihi: 02.06.2020

katılımcı demokrasi konularına odaklanmakla birlikte, sosyal hizmetler konusunda komite üyelerinin MEWA bölgesindeki yerel yönetimler için ortak bir vizyon geliştirmelerini sağlayacak ve komite üyelerinin kapasitelerini artıracak bölgesel bir iş birliği ve paylaşım platformu olmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda Komite, ulusal ve uluslararası gündemin detaylandırılması, gündemdeki sosyal sorunlara yönelik etkili politikaların uygulanması ve toplumun dezavantajlı kesimi olarak tanımladığı sosyal dışlanma yaşayan bireylerin yerel düzeyde desteklenmelerini hedefleyen projelerin geliştirilmesi aşamalarında komite üyelerine katılım imkânı sağlamaktadır. Komitenin başkanlığı Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülmektedir. Farklı ülkelerden 36 üyesi bulunan Komitenin eş başkanları ise Türkiye'den Beylikdüzü Belediyesi ile Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, Lübnan'dan Saida Belediyesi ve Ürdün'den Irbid Büyükşehir Belediyesidir.[92]

UCLG-MEWA Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi, cinsiyet eşitliği konusunda UCLG-MEWA üyelerinin ortak bir görüş oluşturarak deneyimlerini paylaşmaları ve bu alanda politikalar geliştirmeleri amacıyla 2014 yılı Aralık ayında kurulmuştur. Ayrıca Komite, desteklediği kampanyalar vasıtasıyla günümüz dünyasının en önemli sorunlarından biri olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı somut adımlar atmayı ve eşitsizliği sonlandırma çalışmaları yürüten kilit aktörler arasında yer almayı amaçlamaktadır. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi'nin ve Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nın yerel yönetimler düzeyinde hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırılması, Komitenin faaliyetleri arasında yer almaktadır. Komitenin başkanlığını Beylikdüzü Belediyesi yapmaktadır. Toplam 29 üyesi bulunan Komitenin eş başkanları ise Türkiye'den Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ile Ankara Büyükşehir Belediyesi, KKTC'den Beyarmudu Belediyesi ve Filistin'den Beit Jala Belediyesidir.[93]

UCLG-MEWA toplumsal cinsiyet eşitliğine özel bir önem vermektedir. Bu doğrultuda lobi faaliyetleri yürüterek 2019 yılında Türkiye'de gerçekleştirilen yerel seçimler öncesinde, siyasi parti genel başkanlarına, aday listelerinin en az %30

[92] http://uclg-mewa.org/sosyal-icerme-komitesi/ erişim tarihi: 02.06.2020
[93] http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-cinsiyet-esitligi-komitesi/ erişim tarihi: 02.06.2020

oranında cinsiyet eşitliği kotasını sağlayacak şekilde düzenleme yapılmasına yönelik çağrıda bulunulmuştur.[94]

3.4.1.7. UCLG-MEWA'nın Amaçları ve Görevleri

UCLG-MEWA'nın misyonu, "yerel yönetimler arasında ve dünya toplumu içinde, iş birliği yoluyla, yerel yönetimin değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını geliştirerek, demokratik yerel yönetimin dünya ölçeğinde birleşik sesi ve sözcüsü olmak" biçiminde ifade edilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere UCLG-MEWA, doğrudan UCLG'nin misyonunu kabul etmiştir. Benzer biçimde, UCLG-MEWA, UCLG'nin dünya ölçeğinde belirlediği amaçların ve görevlerin neredeyse tamamını, bölge düzeyinde gerçekleştirmeyi hedeflemektedir (UCLG-MEWA, 2016: 3). Ancak çalışmanın uygulama kısmında UCLG-MEWA'nın işlevselliğinin ölçülmesi amaçlandığından ve yarı yapılandırılmış mülakat formu bu görev ve amaçlar üzerinden hazırlandığından, bahsi geçen amaç ve görevlere bu bölümde tekrar yer verilmesi uygun görünmektedir

Yukarıda sözü edilen misyon doğrultusunda UCLG-MEWA, aşağıdaki amaçların gerçekleştirilmesini hedeflemektedir (UCLG-MEWA, 2016: 3):

- Bölgede güçlü ve etkili demokratik yerel yönetimi hayata geçirmek;
- Üyeler arasında birlik ve iş birliğini teşvik etmek;
- Özellikle Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşları başta olmak üzere, uluslararası toplulukta yerel yönetimlerin güçlü politik temsilini güvence altına almak;
- Yerel yönetimlere yönelik olarak bölgede ve dünya ölçeğinde bilgilendirme ve ana bilgi kaynağı olmak;
- Özgür ve özerk yerel yönetimler ve ulusal yerel yönetim birliklerinin kurulması ve güçlendirilmesini desteklemek amacıyla bölgede ve dünya ölçeğinde eğitim, bilgi paylaşımı ve kapasite geliştirme kaynağı olmak;

[94] UCLG-MEWA'nın siyasi parti genel başkanlarına göndermiş olduğu yerel seçimlerde toplumsal cinsiyet eşitliği kotası konulu mektup için bkz. EK 6

- İyi yönetişim, sürdürülebilirlik ve sosyal içerme ilkelerine dayanarak toplum için ekonomik, sosyal, kültürel, mesleki gelişim ve çevresel kalkınmayı sağlamak;
- Irk ve cinsiyet eşitliğini teşvik etmek, uluslararası yasalara aykırı ve/veya kuruluşun temel kural ve değerlerine ters düşen ayrımcılığın tüm biçimlerine karşı mücadele etmek;
- Yönetişim ile yerel alanlardaki farklılıkların, birleşimini ve işlevselliğini yansıtan güçlü bir demokratik kuruluş olmak;
- Yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri arasında adem-i merkeziyetçi ve uluslararası iş birliğini teşvik etmek;
- Halklar arasında dostluk ve karşılıklı öğrenmeyi sağlayıcı araçlar olarak kardeş şehir uygulamalarını ve ortaklıkları hayata geçirmek;
- UCLG'nin misyonu, değerleri ve amaçları çerçevesinde politika oluşturmak, program ve girişimleri geliştirmek ve UCLG'nin temel kuralları içinde uygulamayı sağlayacak uygun araçları seçmek.

Yukarıda sıralanan amaçların izlenmesinde UCLG-MEWA, özellikle aşağıdakileri içerecek biçimde, hedef ve amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve gerekli görev ve girişimleri yerine getirmektedir (UCLG, 2016: 3):

- Uluslararası alanda lobicilik ve savunuculuk faaliyetlerine katılarak ve yerel yönetimlerin sözcülüğünü yaparak, yerel yönetimlerin uluslararası düzeydeki statüsünün ve rolünün artırılmasında ve uluslararası siyasal kararların oluşumunda etkili olmak;
- Uluslararası topluluk nezdinde yerel yönetimler için önem taşıyan ve yerel yönetimlerin temel önceliklerini ilgilendiren konularda duruş ve politikalar geliştirmek ve teşvik etmek;
- Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşlarıyla ve diğer ilgili uluslararası kuruluşlarla etkin iş birliğinde bulunmak;
- Özellikle yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri arasında adem-i merkeziyetçi iş birliği projeleri aracılığıyla, uluslararası iş birliği ve özerk yerel yönetim ilkelerine dayalı girişimler ve eylem programları

geliştirmek, bu projeleri destekleyecek fon arayışı içinde olmak ve mali kaynaklar bulmaya çalışmak;

- Yerel yönetimler ile bunların birliklerinin kapasitelerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmeleri amacıyla, aralarındaki etkileşim ve ortaklıklar için uluslararası bir platform oluşturmak;
- Yerel yönetim üyeleri arasında güçlü ağlar kurulmasını destekleyerek, hizmetleri ve küresel ürünleri geliştirerek onların gereksinim ve taleplerini karşılamak;
- Yerel yönetimler, uluslararası dayanışma ve tecrübe değişimi alanlarında dünya ölçeğinde ana bilgi kaynağı olmak;
- Tüm dünyadaki yerel yönetimin mevcut durumuna ve gelişmesine yönelik olarak, yayım, seminer ve yeni bilgi teknolojileri aracılığıyla, üyeleri arasında bilgiyi yaymak;
- UCLG-MEWA'nın politik etkinliğinin ve mali özerkliğinin güçlendirilmesi amacıyla kongreler, başka etkinlik ve faaliyetler düzenlemek ve üye sayısını artırmak.

3.4.2. Uluslararası Yerel Yönetim Birliklerinin Varlık Sebepleri

Yerel yönetimler pek çok amaç için bir araya gelebilmekte, uluslararası düzeyde iş birliği yapabilmektedir. Dolayısıyla çok farklı amaçlar ile kurulmuş olan uluslararası yerel yönetim birliklerinin veya genel anlamda kuruluşlarının, farklı varlık sebepleri bulunmaktadır. Örneğin, küresel barışı sağlamak amacıyla kurulmuş olan Barış için Belediye Başkanları (Mayors for Peace) veya çatışmaları azaltmaya yönelik Ortadoğu'da Barış için Belediye İttifakı (Municipal Alliance for Peace in the Middle East) gibi farklı amaçlı kuruluşlar bulunmaktadır (Daoudov, 2013: 33-34). Barış için Belediye Başkanları organizasyonuna 2020 yılı itibarıyla 164 ülkeden 7.907 şehir üye bulunmaktadır.[95] 2005 yılında oldukça zengin çeşitliliğe sahip katılımcılar tarafından kurulan Ortadoğu'da Barış için Belediye İttifakı ise temelde Filistin Yerel Yönetimler Birliği (Association of Palestinian Local Authorities) ile

[95] http://www.mayorsforpeace.org/english/outlines/index.html erişim tarihi: 06.06.2020

İsrail Yerel Yönetimler Birliğini (Union of Local Authorities of Israel) bir araya getirerek, arada gerçekleşecek belediye düzeyindeki iş birliğini teşvik etmek suretiyle bölgesel çatışmaların azalmasını hedeflemektedir (Alger, 2014: 154).

Uluslararası yerel yönetim birliklerinin varlık sebeplerine dair yapılacak değerlendirmelerin tüm yerel yönetim birliklerini kapsaması oldukça güçtür. Ancak söz konusu varlık sebepleri daha önce yapılmış olan çalışmalar kapsamında ve genel anlamda şöyle sıralanabilir: yerel yönetimler arasında yardımlaşma, iş birliği, dayanışma, bilgi ve deneyim paylaşımını artırarak ortak hizmetlerin verimli bir biçimde yürütülmesini sağlamak; yerel yönetimlerin ulusal ve uluslararası kurumlar nezdinde haklarının ve çıkarlarının savunulması; yerel kalkınmanın, yönetişimin ve demokrasinin geliştirilmesi; yerel yönetimlerin uluslararası fon kaynaklarından etkili bir biçimde yararlanması (Çiçek ve Bozlağan, 2008: 194); yerel yönetimlerin faaliyetlerini güçlendirmek için yeniliklerin geliştirilmesi; aktörler arasında daha esnek ve işlevsel ilişkilerin geliştirilmesi (Messina, 2011: 122); adem-i merkeziyetçiliğin savunuculuğunu yapmak; yerel yönetimleri güçlendirmek ve sürdürülebilir bir temelde kapasitelerinin gelişmesini sağlamak (CoE ve UNDP, 2007: 13).

Benington ve Harvey'e (1999: 206-207) göre yerel yönetimleri uluslararası yerel yönetim ağlarına/birliklerine üye olmaya sevk eden faktörlerin şöyle sıralanması mümkündür: bir yerel yönetimin, uluslararası siyaset platformunda profilini yükseltme arzusu; kamu görevlilerinin veya siyasetçilerin, siyaset sahnesinde kişisel imajlarını ve itibarlarını geliştirme istekleri; uluslararası hibelere, finansman programlarına veyahut prestijli veya kazançlı projelere ulaşma amacı; benzer çıkarları paylaşan yerel yönetimler ile ortak hareket ederek lobi faaliyetleri yürütme ve uluslararası karar mekanizmalarını etkileme; farklı ülkelerdeki yerel yönetimler ile politika ve deneyimlerin paylaşılması fikri; karmaşık nitelikteki sorunların çözümünde kullanılmak üzere gerçekleştirilen deneysel veya pilot uygulamaların risklerini ve maliyetlerini paylaşma arzusu. Esen ve Polat'a (2007: 99) göre ise yerel yönetimler arasında kurulan uluslararası düzeydeki iş birliği, yalnızca yönetim becerilerinin geliştirilmesi bakımından değil, aynı zamanda yerel

yönetimlerin sundukları hizmetler konusunda uluslararası düzeyde kabul gören kalite standartlarının oluşturulması bakımından da önem taşımaktadır.

3.4.3. UCLG-MEWA'nın İşlevselliğini Artıran Faktörler

Çalışma kapsamında UCLG-MEWA'nın işlevselliğini olumlu yönde etkileyen farklı faktörler saptanmıştır. Bu başlık altında UCLG-MEWA'nın işlevselliğini olumlu yönde etkileyen altı faktör ele alınacaktır.

3.4.3.1. Üyeler Arası İş Birliğinin Geliştirilmesi

Hem UCLG'nin hem de UCLG-MEWA'nın amaçları arasında "üyeler arasında birlik ve iş birliğini teşvik etmek" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca her iki kuruluş tarafından, uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası adem-i merkeziyetçi iş birliği, uluslararası yerel yönetim diplomasisi ve kardeş şehir ilişkileri vasıtasıyla barışçı ve sürdürülebilir olarak kalkınmış bir dünya inşa edilebileceği ifade edilmektedir (UCLG, 2014: 1-2; UCLG-MEWA, 2016: 2-3). Diğer yandan UCLG-MEWA 2018-2020 Stratejik Planı'nda yer alan ifadelere göre UCLG-MEWA "küresel sorunlara çözümler yerelden başlar ilkesinden hareketle, yerel yönetimlerin deneyim paylaşımı yapmaları ve ortaklık kurmaları adına bir platform görevi" görmektedir (UCLG-MEWA, 2018a: 4). Bununla birlikte, Ünlü (1993: 6) yerel yönetim birliklerinin amaçları arasında yerel yönetimler arası iş birliği olanaklarının artırılmasının bulunduğunu ifade etmiştir. Çiçek ve Bozlağan (2008: 194) da yerel yönetim birliklerinin varlık sebepleri arasında yerel yönetimler arasında yardımlaşma ve iş birliği ortamının geliştirilmesini saymışlardır.

Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda katılımcılar, UCLG-MEWA sayesinde farklı yerel yönetimler ile çeşitli düzeylerde iş birliği ilişkisi geliştirildiğini ifade etmişlerdir:

> *"MEWA bölgesi refah seviyesi anlamında diğer birçok bölgeye göre altta kalan bir bölge. Biz Lübnan'da, Filistin'de olan belediyelere*

bilgilerimizi aktarıyoruz örneğin. UCLG-MEWA olmasaydı bu şansı bulamazdık. Ben en az üç defa İran'a gittim mesela. İran'daki belediyelerle tanışma şansımız oldu. UCLG-MEWA burada köprü işlevi gördü" (B1).

"Biz UCLG sayesinde Zeytinburnu Belediyesi ile tanıştık, yine UCLG vasıtası ile Antep ile masaya oturduk. Seferihisar ile aktif görüşüyoruz, Seferihisar ile kooperatifleşmeye çalışıyoruz, UCLG'deki komite çalışmalarından beslenerek yürüyoruz." (A2).

Kuşkusuz iki yerel yönetimin iş birliği geliştirmesi için öncelikli olarak tanışmaları gerekmektedir. Bu bağlamda UCLG-MEWA, üyeleri arasında tanışma olanaklarını artırmaktadır.

"Benim şu anda farklı bir siyasi parti yönetiminde bulunan UCLG-MEWA üyesi bir belediyeden birebir görüştüğüm, projelerde destek aldığım, arayıp sorduğum sempatik bağlarım var. Belki birebir proje geliştirmedik ama çeşitli UCLG-MEWA toplantılarında tanıştığım arkadaşlar ile birlikte projeler konusunda dayanışma içerisindeyiz. Üstelik bu belediyelerimiz farklı partilerden olmasına rağmen gerçekleşiyor. O yüzden bence UCLG-MEWA siyaset üstü olup farklı siyasi partileri tek çatı altında birleştiren bir kurum niteliğinde" (A3).

UCLG-MEWA, farklı siyasi partilerden seçilmiş yöneticiler tarafından yönetilen yerel yönetimleri tek çatı altında toplayabilen ve bunlar arasında çeşitli düzeyde iş birliği gelişmesini sağlayan bir özelliğe sahiptir. Nitekim bu katılımcı görüşü İkizler'in ifadesini desteklemektedir. İkizer'e (2017: 132) göre, UCLG-MEWA'nın, başta Türkiye olmak üzere bölgede bir denge siyaseti güttüğü ve mümkün olduğunca farklı siyasi eğilimlere eşit mesafede görünmeye çalıştığı ifade edilebilir. Kuruluş, bu özelliği ile belki de Türkiye'de hiçbir şekilde birlikte çalışamayacağı düşünülen, farklı siyasi partilere mensup belediye başkanlarını aynı masa etrafında toplayabilmektedir. Kuruluş, partiler arasında mümkün mertebe

denge gözeterek ve apolitik bir dil benimseyerek, farklı partilere mensup belediye başkanlarını aynı çatı altında çalışmaları ve iş birliği geliştirmeleri için imkân sağlamaktadır.

> *"Özellikle çöp yönetimi ve geri dönüşüm ile ilgili örnek aldığımız belediye Avrupa'da çok var. Biz zaten UCLG Dünya Teşkilatında toplantılara katıldığımızda bunları paylaşıyoruz ve eksik yaptıklarımızı görüyoruz. Özellikle Filistin'deki belediyelere biz katkılarda bulunuyoruz. Ancak kendi içimizde UCLG-MEWA* ile *beraber yaptığımız çalışmalar oluyor herkes birbirine katkıda bulunuyor. Uygulamakta olduğumuz faaliyetlerdeki nüans farklılıkları, gider azaltıcı projeler, daha dikkatli olunduğunda fayda sağlayıcı projeler olarak çok etkileniyoruz birbirimizden"* (A1).

> *"Daha önce kardeş şehir ilişkisi kurmuş olduğumuz Almanya'daki bir yerel yönetim ile UCLG-MEWA vasıtasıyla bir proje geliştirdik ve AB'den hibe desteği aldık" (A3).*

Katılımcının ifadesine göre UCLG-MEWA, yerel yönetimler arası iş birliği ilişkilerinin gelişmesine katkı sunmakla birlikte var olan iş birliklerinin gelişmesi konusunda da faaliyet yürütmektedir.

> *"Yıllık 5-6 bin avroya karşılık 500-600 bin TL'lik bir geri bildirim aldığımızı rahatlıkla söyleyebilirim. Örneğin eğitim uzun vadede geri bildirim alacağınız sektörlerden biri ve dolayısıyla UCLG-MEWA gibi kuruluşların da geri bildirimi hemen olmayabilir. Bir süre buraya emek harcamanız gerekiyor. UCLG-MEWA toplantıları sayesinde diğer belediye çalışanları ile bir ağ oluşturuyoruz. Bu ağ belirli bir süre sonra birtakım ortak işlerin de ortaya çıkmasına vesile oluyor. Bu işler zaman zaman size çok farklı katma değerler yaratabiliyor" (G1).*

"Yerelde bir kente ulaşmak veya orası ile ilgili bir kişiye ulaşmak için UCLG'nin yönlendirmesini kullandığım zamanlar oldu. Örneğin ben çalıştığım belediye için bir proje ortağı arıyordum ve bunu UCLG-MEWA'ya sormuştum. Onların üzerinden iletişime geçtiğim bir belediye çalışanı ile ilerledim. Projenin devamında farklı bir kent ile çalışmış olsam da UCLG-MEWA vasıtasıyla bir proje ortağı ile tanışmak benim ve çalıştığım kurum için yararlı oldu" (D1).

"UCLG-MEWA iş birliği ile yerel yönetimlerin finansmanı alanında bir çalıştay düzenledik ve Arap Kentler Birliği, Türkiye'deki belediyeler, Dünya Bankası Kredi Derecelendirme Kuruluşları ile birlikte gerçekleştirdik bu organizasyonu. Bu oturumlarda stratejik planlama, bütçe, fonlama ve finansman kaynakları üzerinde duruldu. UCLG-MEWA üyesi birçok ülkeden yerel yönetim bu organizasyona katıldı" (B1).

Katılımcının değerlendirmesine göre UCLG-MEWA, yerel yönetimler arası iş birliğini geliştirmekle birlikte yerel yönetimler ile farklı kuruluşlar arasındaki iş birliği ilişkilerinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır.

"UCLG üzerinden 3-4 kardeş şehir aynı platformda buluşarak bir proje ürettik. UCLG şöyle bir imkân sağlıyor, özellikle MEWA bölge teşkilatı bünyesinde örneğin Filistin'deki belediyeler ile bizi görüştürüyor şu anda. Filistin'de bulunan bir belediye ile kardeşlik bağlarının kurulması için görüşmelerimiz devam ediyor" (B2).

Katılımcılar, UCLG-MEWA'nın yerel yönetimler arası iş birliğini geliştirmeye yönelik gerçekleştirdiği faaliyetler hakkında yukarıdaki değerlendirmeleri yapmakla birlikte UCLG-MEWA'nın bu konudaki işlevselliğini pozitif yönde etkileyebilecek öneriler de sunmuşlardır.

"UCLG-MEWA internet ortamında bir modül oluşturmalı. İlgili belediyeleri uyumlaştırma gibi bir uygulama olmalı. Mesela bunu pek çok uluslararası kuruluş yapıyor. Uzman havuzu oluşturuyor veya kardeş şehir arayan yerel yönetimler orada kendilerine en uygun yerel yönetim özelliklerini tarıyor. UCLG-MEWA kendi üyeleri arasında böyle bir ağın oluşmasını web portalında sağlayabilir. Böylelikle zaman ve iş gücü tasarrufu da sağlanmış olacaktır" (G1).

"Biz 2014 yılında kurulan bir belediyeyiz, dolayısıyla kurumun bir hafızası yok. Belediye ile ilgili deneyimli olan benim dışımda iki arkadaş daha vardı kuruluş sürecinde. Ben isterim ki bu tür kuruluşlarda UCLG-MEWA önderliğinde üyeler arasında, göç yönetimi veya spesifik oluşan ihtiyaçların karşılanması konusunda, ulusal veya uluslararası düzeyde tecrübeli personel hareketliliği sağlanabilirse yerel yönetimler için tecrübe paylaşımı konusunda çok kazançlı olacaktır. Farklı siyasi partilerden seçilen yöneticiler tarafından yönetilen yerel yönetimler arasında bu biçimde oluşacak hareketlilik ile kendi aramızdaki uzlaşıyı da sağlamış oluruz" (G1).

Katılımcının önerdiği biçimde bir personel hareketliliği programının üye yerel yönetimler açısından pek çok olumlu çıktısının olması muhtemeldir. Zira bir sonraki alt başlıkta incelenen iyi uygulama örneği transferinin gerçekleşebilmesi için kimi zaman uzun süreli gözlem gerekebilmektedir.

"Ben UCLG-MEWA'nın üye belediyelerin dış ilişkiler çalışanlarını bir araya topladığını görmedim. Biz genelde farklı konulardaki toplantılarda bir araya geliyoruz. Bu toplantıları UCLG-MEWA biz tanışalım diye yapmasa bile yanımızdaki farklı belediyelerden gelen çalışanlarla tanışmanın ciddi bir olumlu etkisi oluyor. Bir de tanışma ve ortak proje geliştirmeye dönük özel toplantıların yapıldığını düşünürsek burada oluşacak etkileşim çok daha olumlu ve verimli olacaktır" (D1).

"Ayrı koordinasyon toplantıları yerine komite toplantılarının yapıldığı zamanlar ayrı bir oturum bu iş için ayrılabilir. Çünkü her toplantıya katılım sağlamak ekonomik yönden ve insan kaynağı yönünden çeşitli sorunlar doğurabiliyor" (B1).

Gerçekleştirilecek koordinasyon toplantıları benzeri toplantıların birlik üyeleri arasındaki iş birliğini olumlu yönde etkilemesi mümkündür. UCLG-MEWA'nın ne kadar geniş bir coğrafyada çalıştığını düşünecek olursak bu toplantıların UCLG-MEWA'nın merkezi olan İstanbul'da başlaması, ardından Marmara bölgesinin dâhil edilmesi, takip eden süreçte Türkiye geneli, sonrasında farklı ülkelerin kendi içlerinde ve en nihayetinde tüm üyelerin katılacağı kademeli bir koordinasyon toplantısı ile üyeler arasındaki etkileşim ve ortak proje ağı geliştirilebilir. İlk başta zor ve maliyetli görünse de bu yönde adımlar atılması, gerekirse UCLG-MEWA tarafından kurumsal/örgütsel genişlemeye gidilmesi olumlu sonuçlar ortaya çıkarabilecektir.

UCLG-MEWA, kendi bölgesindeki iş birliğini geliştirmek üzere farklı etkinlikler düzenlemekle birlikte üyelerini farklı UCLG bölge teşkilatlarına üye yerel yönetimler ile bir araya getirmektedir. Örneğin UCLG-MEWA Çevre Komitesi bünyesinde kurulmuş olan Atık Yönetimi ve Kirlilik Görev Gücü'nün faaliyetleri kapsamında 10-11 Ekim tarihlerinde Almanya'nın Köln kentinde "Sürdürülebilir Katı Atık Yönetimi Proje Çalıştayı" düzenlenmiştir. Çalıştayda Türkiye'den İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Çevre Yönetimi Sanayi ve Ticaret (İSTAÇ) A.Ş., Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Karesi Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mezitli Belediyesi ve Türkiye Belediyeler Birliğinden temsilciler yer almıştır. Çalıştayın ilk gününde Köln'de atıkların toplanmasından sorumlu olan AWB firması ile biyogaz tesisi işletmecisi Rhein Energie tesislerine teknik ziyaret düzenlenmiştir. Teknik ziyaretlerin sonrasında çeşitli konularda tematik oturumlar düzenlenmiştir. Çalıştay esnasında oluşturulan çalışma gruplarınca yer alan katılımcılar tarafından beş adet proje taslağı oluşturulmakla birlikte bu yönde mevcut durum analizinin yapılması, ihtiyaçların belirlenmesi ve proje partnerlerinden beklenen konular

netleştirilmiştir. Çalıştay sonunda oluşturulan çalışma gruplarına ve belirlenen proje konularına şu örnekler verilebilir: İstanbul & İSTAÇ A.Ş. & Köln: Biyogaz Tesisi ve Çamur Yakma Teknikleri; Mezitli & Temppelholf-Schönberg: Şehir Düzeyinde Atık Yönetim Stratejileri; Kayseri & Krefeld: Uygun Katı Atık Yönetimi, Veri Tabanı ve İstatistikler. İlerleyen süreçte taslağı çıkarılan bu projelerin tamamlanarak uygun görülen platformlara proje başvurusunda bulunulması hedeflenmiştir (Akyol, 2018: 42-43).

Yukarıdaki örneğe benzer bir uygulama, Suriyeli mülteciler ile ilgili düzenlenen bir çalıştaydır. Orta Doğu'da Ev Sahibi Topluluklar için Belediyeler Düzeyinde Teknik Uzmanlık Programı ile AB ve Almanya Hükûmeti tarafından desteklenen, Suriyeli mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin ve ev sahibi toplulukların dayanıklılıklarının güçlendirilmesi amacıyla başlatılan Qudra Programı kapsamında iki günlük teknik gezi ve ardından iki günlük proje çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu etkinlik 8-10 Kasım tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen ve Türk ve Alman belediyelerden uzmanların katılım sağladığı çalıştayın devamı niteliğinde olmakla birlikte, UCLG-MEWA, GIZ-Qudra ve Connective Cities ortaklığı ile 12-15 Şubat 2019 tarihlerinde Almanya'da düzenlenmiştir. Almanya'daki etkinliğe, İstanbul'daki çalıştaya katılan Türk belediyelerden belirlenenler davet edilmiştir. Etkinlik kapsamında katılımcılar Berlin Devlet Mülteci İşleri Ofisini ziyaret etmişler ve Mahalle Merkezi Schöneberg'te bir sunuma katılım sağlamışlardır. Ayrıca bahsi geçen sunumun ardından Yetişkin Eğitim Merkezi tarafından sunulan dil kursu hakkında bilgilendirilmişlerdir. Etkinliğin proje çalıştayı kısmında uzman belediye temsilcilerinin de katkısıyla sekiz adet somut proje fikri geliştirilmiştir. Türk ve Alman belediyeler arasındaki bu proje fikirlerinin gelecek yıllarda ortak projeler ve Orta Doğu Girişiminin finansal araçları aracılığıyla uygulamaya yönelik fonlar ile desteklenmesi planlanmaktadır (UCLG-MEWA, 2019b: 42-43).

Çalışma kapsamında 26-27 Şubat 2019 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen UCLG-MEWA Genel İstişare Toplantısı'na katılımcı gözlemci olarak katılım sağlanmış ve çalışma konusuyla ilgili olarak alan notları tutulmuştur. Toplantı

esnasında edinilen bilgilere göre İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT), UCLG-MEWA'nın Kentsel Mobilite Komitesi Başkanlığı'nı yürütmüştür ve hem Türkiye'deki hem de diğer ülkelerdeki UCLG-MEWA üyelerine yönelik Toplu Taşıma Mükemmellik Endeksi Eğitimleri düzenlemiştir. Ayrıca İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ), UCLG-MEWA Çevre Komitesi altında kurulmuş olan Su ve Atık Su Görev Gücü Başkanı olarak görev yapmış ve bu kapsamda Filistin'den gelen teknik çalışanlara yönelik olarak "Atık Su ve Şehir Şebeke Yönetimi Eğitimi" düzenlenmiştir. Ayrıca toplantıya öğle yemeği için ara verildiği süreçte Konya Büyükşehir Belediyesi çalışanı ile Karesi Belediyesi çalışanı arasında deneyim aktarımı ve iyi uygulama örneği paylaşımının gerçekleştiğine tanık olunmuştur. Bu nedenle UCLG-MEWA'nın düzenlemiş olduğu toplantıların temalarından bağımsız olarak, toplantı oturumları arasında verilen molaların yerel yönetimler arasında iş birliklerinin kurulması konusunda önemli bir yeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir katılımcı bu yargıyı destekleyecek biçimde şöyle bir değerlendirmede bulunmuştur:

> *"Toplantılar çok güzel tamam ama bizim bir de networking seanslarımız olmalı. Örneğin toplantıya verilen aralarda bir başka belediye çalışanı ile fikir alış verişinde bulunuyorum. Bence bu toplantı araları on beş dakika değil de yarım saat olsa daha da faydalı olur bu konuda" (C1).*

Yukarıda sözü geçen toplantı kapsamında Türkiye'den 13 farklı üye ve Fas'tan Şafşavan Belediyesinin SKA çerçevesinde gerçekleştirdikleri iyi uygulama örnekleri paylaşılmıştır. Örneğin Karesi Belediyesi "Göç ile Gelen Fırsat Projesi", Nilüfer Belediyesi "Dernekler Yerleşkesi ve Mahalle Komiteleri Projesi", Seferihisar Belediyesi "Sürdürülebilirlik Ofisi Projesi", Selçuklu Belediyesi "Konya Tropikal Kelebek Bahçesi Projesi", Şafşavan Belediyesi ise "Akdeniz Diyeti Projesi" başlıklı iyi uygulama örneklerini sunmuştur. Ancak buradaki asıl amaç örneklerin diğer üyelerle paylaşılması iken zaman zaman konuşmacılar kendi kurumlarının reklamını yapma amacı gütmüşlerdir. Diğer yandan iyi uygulama örneklerinin anlatımı uzadıkça dinleyici sayısının azaldığı gözlemlenmiştir. Buradan hareketle UCLG-

MEWA tarafından iyi uygulama örneklerinin paylaşımı ve bu vesile ile yerel yönetimler arası iş birliğinin geliştirilmesi için gerekli olanakların sunulmasına rağmen üye yerel yönetimlere ve özellikle toplantılarda yerel yönetimleri temsil eden çalışanlara önemli bir görev ve sorumluluk düştüğü anlaşılmaktadır.

UCLG-MEWA'nın üyeleri arasındaki iş birliğini geliştirmesi, üyeler arası iyi uygulama transferi ve üyeler arası kardeş şehir ilişkileri boyutları altında incelenebilir.

3.4.3.1.1. Üyeler Arası İyi Uygulama Transferi

Arıkboğa (2017:83), UCLG'yi de dâhil ettiği "dayanışma, lobi ve prestij birliklerinin" kuruluş amaçları arasında bilgi, tecrübe ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılmasının yer aldığını belirtmiştir. Yerel yönetimler diğer yerel yönetimlerden gerçekleştirecekleri iyi uygulama transferleri ile hem zamansal açıdan hem de maddi açıdan tasarruf edebilmektedir. Katılımcıların UCLG-MEWA'nın üyeleri arasında iyi uygulama örnekleri paylaşımı ve transferine yönelik faaliyetleri ile ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

> *"UCLG-MEWA ile birlikte Türkiye'deki üyeler için finansal sürdürülebilirlik eğitim semineri düzenledik. Seminerin amacı finansmana en uygun koşullarda erişimi sağlayabilmek için gerekli olan dokümantasyonun belediyeler tarafından finans kuruluşlarının istediği biçimde hazırlanabilmesiydi. Üye belediyelerin mali hizmetler ve stratejik planlama bölümünde görevli müdürler seviyesinde katılım sağlandı. Yaklaşık üç gün süren eğitimler boyunca sermaye planlaması, kredi derecelendirme kuruluşları formatlarına göre hazırlanacak analiz raporları ve örnek olaylar üzerinde çalıştık. Böylelikle birçok belediyeye bilgi transferi yapmış olduk. Sonrasında hazırladıkları formatları bizimle paylaşıp bu konuda danışan belediyeler oldu. Biz de onlara geri bildirimde bulunduk" (B1).*

*"Belediyemizdeki Kadın Aile birimini Şişli Belediyesindeki Kadın Aile birimini gördükten sonra kurduk örneğin. Şişli'de toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın özelinde bir toplantımız vardı. O toplantıda oradaki kadın aile birimini gördük sonra geldik burada bir kadın aile birimi kurduk" (*A2).

UCLG-MEWA üyesi bir yerel yönetimin yine UCLG-MEWA üyesi bir başka yerel yönetim ile UCLG-MEWA tarafından organize edilen bir toplantıda bir araya gelerek oradaki iyi uygulama örneği hakkında bilgi alması ve bu örneği kendi kuruluşunda hayata geçirmesi UCLG-MEWA'nın üyeleri arasında iyi uygulama transferi konusundaki işlevselliğini göstermek adına önemli bir bulgudur.

"Belediyemizde göçmenlerle alakalı kayıt tutma merkezi benzeri bir yapı oluşturmuştuk. Biz merkezî hükûmetten ayrı olarak, mahalle muhtarlarının da desteği ile belediye sınırlarımız içerisinde yaşayan Suriyelilerin %92'sine ulaştık ve onlara çeşitli sorular yönelterek bir veri tabanı oluşturduk. Bu projeyi UCLG-MEWA üyesi Filistin'deki bir belediyeye gidip anlattık örneğin" (C1).

"[…] Örneğin Seferihisar Belediyesi ev sahipliğinde çevre komitesinin altında faaliyet yürütmek üzere çeşitli görev güçleri oluşturuldu. Bu toplantıdan yaklaşık bir buçuk yıl sonra Konya'da düzenlenen toplantıda ise belediyeler bulundukları görev gücü kapsamında yapmış oldukları uygulamaları diğer belediyeler ile paylaştı. Böylelikle deneyimlerin paylaşımı söz konusu oldu. Ancak bazı kişiler bu tür toplantıları show amaçlı kullanabiliyor ve UCLG-MEWA'nın bu tür girişimleri engelleme noktasında başarılı olduğunu düşünüyorum. Özellikle genel sekreter Mehmet Duman'ı dengeleyici olarak görüyorum ve yüksek düzey moderasyon konusunda başarılı buluyorum. Çünkü toplantılar esnasında aynı partiden belediyelerin de çatıştığı zamanlar olabiliyor" (E1).

"Özellikle diğer bölgelerimize ve belediyelerimize ne katarız diye düşünüp iyi uygulama örneklerimizi paylaştığımız ve onlardan bir şeyler edindiğimiz bir platform olarak kullanıyoruz UCLG-MEWA'yı" (B1).

Her yerel yönetim UCLG-MEWA'ya farklı amaçlarla üye olmaktadır. Kimi yerel yönetim çıkarlarını savunabilmek amacıyla kimi yerel yönetim ise uluslararası diplomasi alanında gelişebilmek amacıyla üye olabilmektedir. Yukarıdaki katılımcının ifadesiyle kimi yerel yönetimler UCLG-MEWA'yı iyi uygulama örnekleri paylaşılan ve birtakım iyi uygulama örneklerinin transfer edilebileceği bir platform olarak kullanabilmektedir.

"Sadece bizim kurumumuz için değil bütün Türkiye için geçerli olmak üzere özellikle yerel demokrasi pratiklerinin ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılması konusunda UCLG-MEWA'nın düzenlemiş olduğu çalıştayların, toplantılarının önemli bir katkısı var bence" (A2)

UCLG-MEWA iyi uygulama transferi sürecinde saha ziyaretlerini de kullanmaktadır. Örneğin, 4-6 Temmuz 2017 tarihlerinde UCLG-MEWA ve Connective Cities ortaklığında İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme A.Ş. (İZAYDAŞ) ev sahipliğinde "Atıktan Kaynağa-Belediyeler için Entegre Katı Atık Yönetimi Çözümleri Planlaması" adlı atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Toplam 25 Türk ve Alman belediye temsilcisinin katılımı ile düzenlenen atölye çalışması kapsamında iyi uygulama örnekleri paylaşılmış, yetersiz katı atık sistemlerinin kentlere özgü nedenleri ve bu konudaki sorunların çözümleri için potansiyel stratejiler belirlenmiştir. Ayrıca teknik ziyaret kapsamında İZAYDAŞ'a ait yakma tesisi, tıbbi atık sterilizasyon tesisi, biyogaz tesisi, çöp sızıntı suyu arıtma tesisi, evsel ve tehlikeli düzenli depolama alanları ve çevre laboratuarı gezilmiştir. Diğer yandan söz konusu çalıştayın devamı niteliğinde Türk belediyelere özel olarak Köln'de üç günlük bir teknik gezi programı oluşturulmuştur ve bu üç gün boyunca Köln'de yer alan atık yakma ve geri dönüşüm tesisleri ile organik atıkların kompostlaştırma işlemleri yerinde incelenmiştir (UCLG-MEWA, 2018b: 66-68).

3.4.3.1.2. Üyeler Arası Kardeş Şehir İlişkileri

Ünlü'ye (1993: 22) göre yerel yönetimler arası iş birliği alanları ile yerel yönetim birliklerinin amaçları arasında "yerel yönetimler ve yerel topluluklar arasında kardeşlik ve barış ortamını gerçekleştirmek" yer almaktadır. Ayrıca hem UCLG hem de UCLG-MEWA tarafından kardeş şehir ilişkileri vasıtasıyla barışçı ve sürdürülebilir olarak kalkınmış bir dünya inşa edilebileceği ifade edilmektedir (UCLG, 2014: 2; UCLG-MEWA, 2016: 3). UCLG-MEWA'nın üyeleri arasında kardeş şehir ilişkileri geliştirmesine yönelik etkilerine dair katılımcı görüşleri şöyledir:

> *"UCLG-MEWA vasıtasıyla Fas'ta bulunan bir belediye ile kardeş şehir öncesi ilişkiler başlattık. Afrika'dan da birkaç belediye vardı ancak onlarla bu süreci ilerletemedik"(B1).*

> *"UCLG-MEWA aracılığıyla kurumumuz ile Lübnan'da faaliyet gösteren bir belediye birliği ile dostluk, iyi niyet ve iş birliği içeren kardeşlik anlaşması imzalandı" (E1).*

> *"UCLG-MEWA iş birliği ile yerel yönetimlerin finansmanı alanında bir çalıştayda Lübnan Dannieh Belediyeler Birliği ile kardeş şehir öncesi ilişki protokolü imzalandı"(B1).*

Katılımcıların değerlendirmelerine göre UCLG-MEWA üyeleri arasında kardeş şehir ilişkileri kurulmasını teşvik etmektedir. Ancak bu konuda üye yerel yönetimlerin kardeş şehir ilişkisi kurma konusundaki isteği de belirleyici olmaktadır.

Elde edilen verilerin analiz edilmesi ve bir arada değerlendirilmesi ile birlikte UCLG-MEWA'nın üyeleri arasında iş birliği geliştirme konusunda işlevselliğinin pozitif yönlü olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuç, Akman (2019: 1240) tarafından, UCLG-MEWA'nın işlevselliği ile ilgili olarak, nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiş olan çalışmanın sonucu ile uyum göstermektedir.

3.4.3.2. Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi

Gerek UCLG'nin gerekse UCLG-MEWA'nın amaçları arasında "güçlü ve etkili demokratik yerel yönetimi hayata geçirmek" ifadesi yer almaktadır (UCLG, 2014: 2; UCLG-MEWA, 2016: 3). Önceki bölümlerde değinildiği üzere, UCLG-MEWA bu amaç ile bağlantılı olarak Yerel Gündem 21'in Türkiye'de hayata geçirilmesi sürecinde koordinasyon görevini üstlenmiş ve bu kapsamda kent konseylerinin kurulmasında öncü bir rol üstlenmiştir. Ayrıca, UCLG-MEWA, Yerel Gündem 21 Programı'nın Türkiye'de merkezî düzeydeki koordinasyon mekanizması olarak işlev gören Ulusal Yönlendirme Kurulunun üyeleri arasında yer almaktadır. Diğer yandan bahsi geçen Program'a katılmak isteyen yerel yönetimlerin öncesinde UCLG-MEWA'ya üye olmalarının teşviki amacıyla İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü tarafından 18.07.2007 tarihinde bir Genelge yayımlanmıştır. Bu genelge ile birlikte UCLG-MEWA'nın üye sayısında kayda değer bir artış gerçekleşmiştir (Emrealp, 2010: 79-82).

08.10.2006 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kent Konseyi Yönetmeliği'nde kent konseyinin görevleri arasında "yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını sağlamak" ve "yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek" sayılmıştır. Ayrıca bahsi geçen yönetmeliğin 7. maddesine göre kent konseyleri, Yerel Gündem 21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunma ilkesine uygun biçimde çalışmalarını sürdürmektedir.

Kent konseyleri, gelişen demokrasi ihtiyacının ve yurttaşın siyasete daha etkin bir şekilde dâhil edilmesini amaçlayan temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçiş sürecinin bir sonucudur. Farklı kuruluşlara, STK temsilcilerine ve kentteki farklı katmanlardan kişilere yer verilen kent konseylerinde halkın yönetime katılımı konusunda yeni kanallar açılmaktadır. Diğer yandan 2009 yılında Yerel Gündem 21 uygulamalarının kent konseyleri bünyesinde devam ettirilmesi kararlaştırılmıştır. 2020 yılı itibarıyla Yerel Gündem 21 uygulamaları kent konseyleri üzerinden

sürdürülmeye devam etmektedir (Çelik vd. 2020: 71-106). Ayrıca kent konseyleri ile ilgili bir çalışmada 66 katılımcıya "Kent konseyinin kurulması aşamasında kimden yardım aldınız?" sorusu sorulmuş, 35 kişi bu soruya cevap vermezken 12 katılımcı UCLG-MEWA yanıtını vermiştir. Takip eden yanıt ise 9 katılımcının cevabı ile "diğer kent konseyleri" olmuştur (Çukurçayır vd. 2011: 297). Bahsi geçen çalışma kapsamında yukarıda yer alan soruya cevap verenlerin çoğunluğunun kent konseyinin kurulması sürecinde UCLG-MEWA'dan yardım aldıklarını ifade etmesi UCLG-MEWA'nın kent konseylerine verdiği önemi ortaya koymaktadır.

Katılımcı gözlemci olarak katılım sağlanmış olan toplantı esnasında edinilen bilgilere göre UCLG-MEWA tarafından 31 Mart 2019'da gerçekleştirilen yerel seçimlerden önce, siyasi partilerin aday belirleme sürecinde cinsiyet eşitliğini dikkate almaları yönünde tüm liderlere bir mektup yazılmış ve bu mektupta Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre seçimlerin ardından 3 ay içerisinde kent konseylerinin kurulması gerektiği hatırlatılmıştır.

UCLG-MEWA'nın "güçlü ve etkili demokratik yerel yönetimi hayata geçirmek" amacı Türkiye'de kent konseylerine verilen önem ve destek biçiminde karşılık bulmuştur. Bu konuya ilişkin katılımcıların görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

> *"UCLG-MEWA, toplantılarına özellikle Türkiye Kent Konseyleri Birliğini çağırır. Aynı zamanda her belediyenin kent konseyi kurması, belediye başkanlarının kent konseylerini bir danışma organı olarak kullanması ve yerelde yönetişim kültürünün oluşması noktasında ciddi çaba harcamaktadır. UCLG-MEWA'nın kurumsal olarak çabasının yanında UCLG-MEWA Genel Sekreteri Mehmet Duman'ın kişisel çabası da bunda etkilidir. Buna özel çaba sarf eder hatta Türkiye Kent Konseyleri Birliğinin sekretaryasını UCLG-MEWA yapar şu anda. O yüzden UCLG-MEWA'nın bu konudaki katkısını oldukça önemsiyorum" (A2).*

"Kent konseyi çalışmalarımızın hemen hemen bütün etkinliklerini UCLG-MEWA'dan faydalanarak yapıyoruz" (D1).

"Belediyemiz yoğun bir Suriyeli nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle UCLG-MEWA Genel Sekreteri Mehmet Duman'ın tavsiyesi üzerine kent konseyine Suriyeli bir temsilcinin katılımı sağlandı. Bu yönden belediyemizden hizmet alan Suriyelilerin de demokratik katılım mekanizmasına dâhil edilmesi noktasında bir adım atmış olduk" (D1).

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde, kent konseylerinin bir demokratik katılım mekanizması olarak görüldüğü ve UCLG-MEWA'nın Türkiye Kent Konseyleri Birliğinin sekretaryasını üstlenerek kent konseylerine bütüncül anlamda destek sağladığı anlaşılmıştır. Ayrıca UCLG-MEWA, tekil anlamda kent konseylerine de kurumsal düzeyde destek sağlamaktadır. Bu kapsamda UCLG-MEWA'nın demokratik yerel yönetimi hayata geçirmek adına yerel demokratik pratiklerin geliştirilmesi konusunda işlevselliğinin pozitif yönlü olduğu ortaya konmuştur. Bununla birlikte yerel demokrasiye ve kent konseylerine verilen önemin Genel Sekreter'in kişisel çabasından sıyrılarak kurum kültürü hâline getirilmesi ve mahalle komiteleri/meclisleri/konseyleri gibi demokratik katılım araçlarının desteklenmesi ile söz konusu işlevsellik olumlu yönde gelişim gösterecektir.

3.4.3.3. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve UCLG-MEWA

Rio de Janerio'da 2012 yılında gerçekleştirilen BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansında (Rio+20), BM Genel Kurulunun onaylayacağı küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin oluşturulması amacıyla tüm paydaşlara açık, kapsamlı ve şeffaf olacak biçimde bir hükûmetler arası süreç başlatma kararı alınmıştır. Bu süreç için BM tarafından bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Söz konusu çalışma grubunun yürüttüğü kapsamlı çalışmanın sonucunda 25-27 Eylül 2015 tarihinde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından, A/RES/70/1 sayılı kararla BM Sürdürülebilir

Kalkınma Hedefleri (BM 2030 Gündemi) ilan edilmiştir. 17 hedef ve 169 alt hedeften oluşan 2030 Gündemi, küresel ihtiyaçları, birbirleri ile ilişki içinde kabul etmekte ve ortak kazanç anlayışı ile ele almaktadır. 2030 Gündemi uluslararası dokümanlara, insan hakları çerçevesine, Rio+20 ve Pekin Eylem Deklarasyonu da başta olmak üzere pek çok konferans ve zirve çıktısına dayanmaktadır (Tüzel, 2018: 8-9).

15 Temmuz 2019 tarihinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve UNDP tarafından "Sustainable Development Goals"un Türkçe çevirisi olarak "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)" kullanılmaya başlanmıştır. Daha önce "hedef" olarak adlandırılan 17 "amacın" 169 "alt hedefi" için ise artık "hedef" kelimesi kullanılmaktadır. Değişen Türkçe çeviriler ile güncel 17 amaç şöyledir:[96]

1. Yoksulluğa Son: Yoksulluğun tüm biçimlerini her yerde sona erdirmek.
2. Açlığa Son: Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.
3. Sağlık ve Kaliteli Yaşam: Sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almak.
4. Nitelikli Eğitim: Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam fırsatlarını teşvik etmek.
5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınlar ile kız çocuklarının güçlendirilmesi.
6. Temiz Su ve Sanitasyon: Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak.
7. Erişilebilir ve Temiz Enerji: Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak.
8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme: İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek.

[96] https://www.kureselamaclar.org/wp-content/uploads/SKA_pressrelease_TR.pdf erişim tarihi: 07.06.2020

9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı: Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek.
10. Eşitsizliklerin Azaltılması: Ülkeler içinde ve arasında eşitsizlikleri azaltmak.
11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar: Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak.
12. Sorumlu Üretim ve Tüketim: Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak.
13. İklim Eylemi: İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek.
14. Sudaki Yaşam: Sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak.
15. Karasal Yaşam: Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek.
16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar: Sürdürülebilir kalkınma ile barışçıl ve kapsayıcı toplumlar için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak.
17. Amaçlar için Ortaklıklar: Uygulama araçlarını güçlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için canlandırmak.

Bu amaçlara burada yer verilmesinin temel nedeni, yukarıda bahsi geçen çalışma grubu üyeleri arasında dönemin UCLG Başkanı Kadir Topbaş'ın da yer almış olmasıdır. Çalışma kapsamında Kadir Topbaş ile gerçekleştirilen uzman görüşmesinde SKA'ların ortaya çıkış süreci de ele alınmış olmakla birlikte bu konuya ilişkin bilgilere takip eden başlık altında ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

UCLG ve UCLG-MEWA Ana Tüzük'lerinin farklı yerlerinde sürdürülebilir kalkınmaya atıfta bulunulmuştur. UCLG-MEWA tarafından İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğüne 24.01.2018 tarihinde "BM Sürdürülebilir

Kalkınma Hedefleri'nin Belediye Meclislerinden Geçirilmesi”[97] konulu bir yazı gönderilmiştir. Bahsi geçen yazı ile "Kentimiz Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanyanın başlatılması ve SKH’lerin belediye meclislerince benimsenmesi için İçişleri Bakanlığı tarafından Türkiye'de bulunan tüm belediyelere bir çağrı yapılması talep edilmiştir. Ayrıca bu hedefleri meclislerinden geçiren belediyelerin ilerleyen süreçte yürütülmesi planlanan projelerde yer alabileceği ifade edilmiştir. Söz konusu talep İçişleri Bakanlığı tarafından uygun görülmüş ve tüm valiliklere, belediyelere ulaştırılmak üzere konu ile ilgili bir yazı gönderilmiştir. Bunun sonucunda pek çok belediye meclisi tarafından SKH’lerin desteklediğine dair kararlar alınmıştır. Örneğin Tuşba Belediye Meclisi 04.04.2018 tarihli birleşimde almış olduğu 108 sayılı kararla, Beylikdüzü Belediye Meclisi ise 07.05.2018 tarihinde almış olduğu 50 No’lu karar ile SKH’leri desteklediğine yönelik karar almıştır.

Yerel yönetimler tüm SKA’lar için birtakım rol ve işlevlere sahiptir. Zira SKA’ların büyük çoğunluğu yerel yönetimlerin görev ve sorumluluk alanları ile doğrudan ilişkilidir. Tüm yerel yönetimler, SKA’lardan haberdar olsunlar veya olmasınlar, pratikte her bir amacın gerçekleşmesi için her gün çaba harcamaktadır (Korkmaz, 2019: 11). Katılımcı gözlem yapmak amacıyla iştirak edilen toplantıda edinilen bilgilere göre, UCLG-MEWA tarafından 2018 yılı Temmuz ayında Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin Yerelleştirilmesi Pilot Projesi başlatılmıştır. Söz konusu proje, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Vakfı (World Academy for Local Government and Democracy-WALD) tarafından finanse edilmiştir ve UCLG-MEWA Kent Diplomasisi ve Yerel Yönetişim Komitesi üyesi 15 belediye ile gerçekleştirilmiştir. Böyle bir projenin yürütülmesi sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için önem taşımaktadır. Çünkü SKA’ların %65’i yerel yönetimlerin görev alanına girmektedir. İstişare Toplantısı’nda söz alan UCLG Learning çalışanı Rafael Sedlizky konu ile ilgili olarak UCLG’nin önemini şöyle vurgulamıştır:

[97] Söz konusu yazı için bkz. EK 5

"UCLG, 17 SKH'den 11. hedefin burada yer alması için çok çaba sarf etti. Eğer UCLG olmasaydı 11. hedef burada yer almazdı."

UCLG-MEWA'nın SKA'lar ile ilgili olarak yapmış olduğu çalışmalara dair katılımcı değerlendirmelerine aşağıda yer verilmiştir.

"Zaten böyle bir proje gerçekleştirmek istiyorduk ancak UCLG-MEWA'nın koordinesinde ve onun uzmanlığından faydalanarak bunu gerçekleştirmek bizim açımızdan çok yararlı oldu. Tek başımıza yapsaydık bu çerçevede yapamayabilirdik. Çıktıları bizim için çok önemli çünkü stratejik planlama çalışmalarımızda girdi olarak kullanılacak. Biz bu çalışmadan şunu çıkarmış olduk: hangi sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yoğunlaşmışız, hangilerini ihmal etmişiz. Dolayısıyla hizmetleri değerlendirme ve hizmetleri önceliklendirme konularında bizim için çok önemli bir girdi. Stratejik planlamada önce mevcut durum analizi yapıyoruz, dolayısıyla mevcut durum analizinde bu veri kullanılacak. Bunlardan strateji üretmeye geçtiğimizde de eksiğimizi gördüğümüz yerde kullanacağız" (B2).

"Stratejik planımızı hazırladıktan üç yıl sonra stratejik planı revize kararını aldık çünkü birçok şey değişti Türkiye'de, bakanlıkların yapısı da değişince o zaman biz planımızı revize edelim dedik. Planımızı revize ederken de UCLG'nin de yardımıyla SKH ile plan hedeflerini ilişkilendirdik, bunu bir karar olarak da aldık. Güncel planımızın hemen her yerinde SKH ile ilişki kuruldu" (A2).

"[...] Ayrıca bu çalıştayın diğer üye belediyeler ile yapıldıktan sonra oluşturulacak sonuç raporlarından sonra belediyemizin stratejik planında SKH'lere atıfta bulunmayı hedefliyoruz" (D1).

Katılımcıların değerlendirmelerine göre UCLG-MEWA üyelerinde SKA'lar konusunda önemli bir bilinç oluşturmuştur. Bununla birlikte birden fazla yerel yönetim, hazırlayacakları stratejik planlarda SKA'lara atıfta bulunma kararı almıştır.

> *"Şimdi bu 17 evrensel kalkınma hedefi tüm belediyelerin içselleştirmesi gereken konular. Bunlarla bir araya geldiğimizde yapılan değerlendirmelere vs. baktığımız zaman UCLG-MEWA'nın uygulamaları sonuç veriyor. Bu uygulamaların, böyle bir çatı altında olması belediyeler için çok iyi. Yürütülmekte olan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Haritalandırılması Projesi belediyenin mantıklı bir şekilde hizmet üretmesine katkıda bulunuyor. Dünyadaki uluslararası sistemde ülke rekabetleri artık geride kaldı. Şimdi şehirler birbirleri ile rekabet ediyor. UCLG-MEWA sayesinde SKH'ler ve diğer konularda emsal nüfusta olduğumuz ve bölgesel düzeyde yarıştığımız, rekabet ettiğimiz şehirlere karşın nerede olduğumuzu görüyoruz" (A1).*

> *"Yerel yönetimler SKH'lere ütopya olarak baktığı için yapmış oldukları projelerin bunlarla ilişkili olabileceğini düşünmüyor. Ancak UCLG-MEWA bize aslında yaptığımız pek çok projenin SKH'ler ile ilişkili olduğunu gösterdi. Göreceksiniz, birkaç sene sonra, bu pilot projenin biz meyvelerini toplamaya başlayacağız. Yapılan projelerin hepsinde SKH'lere atıflarda bulunulacak ve bizim hem BM raporlamalarında hem ülke raporlamalarında seviyemiz yükselecek" (C1).*

UCLG-MEWA'nın SKA'lar ile ilgili yaptığı çalışmalar üye yerel yönetimlerin tanınırlığını artırmakla birlikte ülkelerin de BM gibi kuruluşlar nezdinde itibarının artmasına katkı sağlayabilmektedir.

> *"Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi Çalıştayında UCLG-MEWA bizden yapmış olduğumuz faaliyet ve projelerin 17*

SKH'lerin hangi hedefler içerisinde olduğunu tespit etmemizi istedi ve biz bunun sonucunda yapmış olduğumuz faaliyetlerin ağırlıklı olarak hangi hedef veya hedeflere ait olduğunu somut bir biçimde görme fırsatı elde ettik. Örneğin biz sosyal-kültürel projeler konusunda birçok belediyenin önündeyiz. Bunu zaten aşağı yukarı biliyorduk biz ancak bu çalıştay vasıtası ile somut olarak şemalar hâlinde biz bunu gördük"(D1).

"Bizdeki çalıştayda şunu fark etmeye başladık. Mesela kültür müdürlüğü sürekli aynı işi yapmaya başlamış. Diğer yandan şunu da fark etmiş olduk, belediye bütçesinin yaklaşık %60-%65'ini sosyal faaliyetlere yoğunlaştırmışız. Bunlar son derece kıymetli veriler, biz buradan elde ettiğimiz verilere göre farklı alanlardaki projelere de önem vermemiz gerektiğini ve daha dengeli bir hizmet üretmemiz gerektiğini anlamış olduk" (G1).

UCLG-MEWA'nın SKA'ların yerelleştirilmesi ile ilgili projesine katılım sağlayan yerel yönetimlerin hangi hizmet alanlarına ağırlık verdiği ve hangi alanlara yönelmeleri gerektiği ortaya çıkmıştır. Proje çıktıları yerel yönetimlerin yeni politikalar üretmelerine katkı sağlamaktadır.

"Biz SKH konusunda çalışıyorduk ancak bu konuda UCLG-MEWA'nın modellerini, bültenlerini, hizalama çalışmalarını, yönsemelerini, proje yönetimini ve tabii ki oluşturduğu yönetişim ağını kullanarak bu konuda ilerledik" (F1).

"Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yerelleştirilmesi ile ilgili bir haritalandırma çalışması yaptık, bu haritalandırma çalışmasında eşitsizliklerin azaltılması, sağlıklı bireyler yetiştirilmesi, sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları olarak belediyemizde bölgemizdeki diğer belediyelere bizdeki iyi uygulama örneklerini

aktardık. Bu alanda özellikle Filistin ve Lübnan bölgesindeki belediyelerle ilişkimiz oldu" (B1).

"Sadece UCLG rehberliğinde yapmadık, Kalkınma Bakanlığının çalışmalarını da yakından takip ettik aynı zamanda SKH konusunda çalışan ve kent konseyinde görevli uzman arkadaşlarımız var, üniversiteden hocalar var onlarla beraber biz önce kent konseyindeki bireylerin eğitimini yaptık, farkındalıklarını oluşturduk. Sonra bir takım farkındalık ve savunuculuk etkinlikleri yaptık şehirde. Ardından okullara girdik, okullarda eğitimler düzenledik. SKH'lerde Kalkınma Bakanlığının eğitim materyallerinden de faydalandık. Türkiye Kent Konseyleri Birliğinin süreçlerinde kullandık, orada da bir mekanizma işliyor. Yine UCLG ve Kalkınma Bakanlığından destek alarak, SKH'lerin kent konseyleri eliyle de yerelleştirilmesi için çaba gösteriyoruz. UCLG bu toplantılarımızın hemen hepsine gelir ve bizi destekler" (A2).

Katılımcının ifadesine göre UCLG-MEWA, SKA'ların yerelleştirilmesi ile ilgili çeşitli çalışmalar yapmakla birlikte üyelerin bu konuda geliştirdiği projelere de destek olmaktadır.

Gerek dokümanlardan elde edilen verilere gerekse katılımcıların değerlendirmelerine göre özellikle 2018 yılı ile birlikte UCLG-MEWA'nın SKA'lara yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. UCLG-MEWA'nın başlattığı proje ile birlikte belediyeler, sunmuş oldukları hizmetleri SKA'lar ile ilişkilendirmiş, böylelikle hem hizmet planlama süreçlerini yapılandırmış hem de hazırlamış oldukları stratejik planlarda SKA'lara yer vererek hizmetlerini temellendirmiş ve görünürlüklerini artırmışlardır. Tüm verilerin bir arada analiz edilmesi ile birlikte UCLG-MEWA'nın sürdürülebilir kalkınma ve SKA'lar konusunda işlevselliğinin pozitif yönlü olduğu sonucuna varılmıştır.

3.4.3.4. UCLG-MEWA'nın Temsiliyet ve Savunuculuk Faaliyetleri

UCLG kendisini, uluslararası topluluk önünde yerel yönetimlerin etkin bir biçimde temsil edilmesini sağlayan bir kuruluş olarak tanımlamaktadır ve temel amaçlarından biri demokratik yerel yönetimin dünya ölçeğinde savunucusu olmaktır.[98] Aynı zamanda hem UCLG hem UCLG-MEWA'nın amaçları arasında "özellikle Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşları başta olmak üzere, uluslararası toplulukta yerel yönetimlerin güçlü politik temsilini güvenceye almak" ifadesi bulunmaktadır. Ayrıca her iki kuruluşun misyonu, yerel yönetimler arasında ve dünya toplumu içinde, iş birliği yoluyla, yerel yönetimin değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını geliştirerek, demokratik yerel yönetimin dünya ölçeğinde birleşik sesi ve sözcüsü olmaktır. Diğer yandan yine her iki kuruluşun görevleri arasında "uluslararası alanda lobicilik ve savunuculuk faaliyetlerine katılarak ve yerel yönetimlerin sözcülüğünü yaparak, yerel yönetimlerin uluslararası düzeydeki statüsünün ve rolünün artırılmasında ve uluslararası siyasal kararların oluşumunda etkili olmak" ifadesi yer almaktadır (UCLG, 2014: 2; UCLG-MEWA, 2016: 3).

Ünlü (1993: 5) yerel yönetim birliklerinin amaçlarından biri olarak "yerel yönetim hareketinin öncülüğünü yapmak, merkezî yönetim nezdinde yerel yönetimleri temsil etmek" ifadesini kullanmıştır. Daoudov (2013: 58) da yerel yönetim birliklerinin temel amaçları arasında temsil ve lobicilik hizmetlerini zikretmiştir. S. Yıldırım'a (1993: 158) göre yerel yönetim birlikleri farklı düzeydeki karar organlarını etkileyebilmelidir. Ayrıca Çiçek ve Bozlağan (2008: 194) yerel yönetim birliklerinin varlık sebepleri arasında, yerel yönetimlerin ulusal ve uluslararası kurumlar nezdinde haklarının ve çıkarlarının savunulmasını saymışlardır. Benington ve Harvey (1999: 206) ise yerel yönetimleri uluslararası yerel yönetim birliklerine üye olmaya sevk eden faktörler arasında "benzer çıkarları paylaşan yerel yönetimler ile ortak hareket ederek lobi faaliyetleri yürütme ve uluslararası karar mekanizmalarını etkileme" amacına yer vermişlerdir.

[98] http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/ erişim tarihi: 24.04.2020

Çalışma kapsamında UCLG-MEWA'nın kurucu başkanı olması ve UCLG yönetiminde bir dönem eş başkan iki dönem de başkan olarak görev almış bir isim olması nedeniyle Kadir Topbaş ile uzman görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Kadir Topbaş, UCLG'nin uluslararası kuruluşlar nezdinde yerel yönetimler ile ilgili savunuculuk ve temsiliyet konularındaki çalışmalarına dair deneyimlerini şöyle aktarmıştır:

> *"2004 yılında hem İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olarak seçildim hem de UCLG-MEWA kurucu başkanı olarak görev yapmaya başladım. Bu tür birlikler var ama bunlara olan ilgi çok zayıf, ismen bir örgüt var ancak neredeyse hiçbir fonksiyonu yoktu. Daha doğrusu dikkate alınmıyordu. 2004-2007 yılları arasında BM de yerel yönetimleri dikkate almıyordu. Örneğin UCLG-MEWA Başkanı olarak görev yaptığım süre zarfında UCLG Başkanı, dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan'dan ancak bir toplantı sonrası ayaküstü görüşebilecek biçimde randevu alabilmişti. Hâlbuki bütün siyasi hareketler yerelde başlıyor, talepler yerele geliyor veya hûkümetler yerel halkı mutlu etmeye çalışıyor."*

> *"Süreç içerisinde UCLG üyesi yerel yönetimlerin sayısı artmaya başladı, farklı bölge teşkilatları da kuruldu. Böylelikle UCLG daha da güçlü bir yapı hâline geldi. UCLG Eş Başkanı olarak görev yaptığım dönemde BM Genel Sekreteri Sayın Ban Ki-moon ile çok yakın temaslarımız olmaya başlayınca bir dostluk ortaya çıktı ve sorunlarımızı anlatmaya çalıştık. BM'nin birtakım kararlarına çözüm ortağı olmak istediğimizi ifade ettik. BM'nin yereli güçlendirme programlarını konuşmak istiyoruz, hatta biz Dünya Bankasının sosyal yardım fonlarının yerel yönetimlere dağıtımı konusunda bizimle temas kursun, hangi noktalarda ihtiyaç olduğu veya nerelere dağıtılması gerektiği gibi hususlarda biz yardımcı olalım gibi düşüncelerimizi paylaştık."*

"2011 yılında ABD'nin Baltimore kentinde düzenlenen Amerika Birleşik Devletleri 79. Belediye Başkanları Konferansında BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon yerel yönetimlerin öneminden bahsederken UCLG'yi küresel müttefik olarak kabul ettiklerini dile getirmiştir."

"BM Binyıl Kalkınma Hedefleri süreci 2015 yılında bitiyordu ve 2014 yılında 2030'a kadar olacak dönem için yeni bir çalışmanın başlaması gerekiyordu. Bu süreç içerisinde Ban Ki-moon tarafından 26 kişiden oluşacak biçimde Seçkin Kişiler Üst Düzeyli Paneli oluşturuldu. Panelistler arasında şahsım ile birlikte dönemin İngiltere Başbakanı, Endonezya Cumhurbaşkanı, Ürdün Kraliçesi gibi kişiler yer alıyordu ve BM Genel Sekreter Yardımcısı'nın da eklenmesiyle 27 kişilik bir çalışma grubu oluşturuldu. Bu çalışma grubu olarak bugün pek çok hükûmet tarafından kabul edilmiş olan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefler'ini hazırladık. Ayrıca Ban Ki-moon tarafından bu kişilerin makamları nedeniyle değil kişisel özellikleri nedeniyle seçildiği ifade edildi. 17 hedeften oluşan SKH'lerden 11. hedef benim çokça dile getirmemle kabul edilmiş oldu. Toplantılar esnasında hep yerel yönetimlerin unutulmaması gerektiğini, kararların uygulama alanlarının yerel yönetimlerin coğrafyası olduğunu ve bu alanlarda başarıya ulaşılabilmesi için yerel yönetimlerin aktif çözüm ortakları olarak bu sürece dâhil edilmesi gerektiğini dile getirdim."

"Benim UCLG Başkanı olduğum bir dönemde AB ile birtakım alanlarda birlikte çalışma protokolleri imzaladık. UCLG olarak çalışmalarımız uluslararası düzeyde o kadar dikkate alındı ki ben UCLG Başkanı olarak çeşitli toplantılar için gittiğim Moğolistan'dan Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki eyaletlere ve çeşitli Latin Amerika ülkelerine kadar birçok ülkede devlet protokolü ile karşılandım. Gittiğimiz her yerde UCLG'nin aktif varlığı kabul edildi, bir partner olarak görüldü ve değer verildi. Bu benim şahsımdan ziyade bir örgüt olarak UCLG'nin başarısı oldu."

"Bence uluslararası düzeyde savunuculuk faaliyetleri Kofi Annan dönemi için önemliydi. Çünkü güçlü bir kurum olursanız savunuculuk yapma ihtiyacı duymazsınız. O dönem UCLG'yi kabul etmeleri önemliydi."

Kadir Topbaş'ın tecrübelerinden yola çıkılarak özelde UCLG'nin genelde uluslararası yerel yönetim birliklerinin uluslararası düzeyde temsiliyet ve savunuculuk faaliyetlerinde hem birlik başkanının hem de BM gibi uluslararası kuruluşların başında bulunan yöneticilerin kişisel özelliklerinin ve kabiliyetlerinin öne çıktığı ifade edilebilir. Nitekim Kofi Annan ile Ban Ki-moon'un UCLG'ye karşı olan yaklaşımları oldukça farklı olmuştur. Tüm bunlarla birlikte UCLG'nin temsil ettiği yerel yönetim sayısının artması ile birlikte kuruluşun AB ve BM gibi kuruluşlar karşısındaki değeri ve önemi yöneticilerden bağımsız olarak artmaktadır.

Katılımcıların, UCLG ve UCLG-MEWA'nın uluslararası kurumlar nezdinde temsil ve savunuculuk faaliyetlerine ilişkin değerlendirmeleri şu şekildedir:

"BM sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yerelleştirilmesi işini tabiri caizse UCLG'nin üzerine attı veya siz bu işin uygulama aşamasında çok etkilisiniz, siz bu işin üzerinde durun dedi. Demek ki UCLG bir politik baskı unsuru olabiliyor" (C1).

"UCLG uluslararası düzeyde yerel yönetimleri gerçekten çok güzel temsil etmektedir. Böyle bir organizasyonda aktif rol oynaması, İstanbul'un da UCLG-MEWA'nın genel merkezi olması, burada da çok kaliteli uzman arkadaşların olması Türkiye'nin hem reklamı açısından hem de bölgedeki stratejik konumunun önemini göstermesi açısından çok önemli. Katıldığımız her yerde sonuçta dünya konuları da istişare ediliyor. Ben buralarda açık oturum yöneticiliği yaptım, rapor okudum. Faydalı olduğunu düşündüğümüz için zaten sürekli içindeyiz" (A1).

"Kadir Topbaş'ın UCLG başkanlığı önemliydi, bu dönemde BM nezdinde önemli kazanımlar elde edildi" (H2).

UCLG-MEWA'nın temsiliyet ve savunuculuk faaliyetleri konusunda işlevselliğini artırabilecek bir öneri bir katılımcı tarafından şöyle ifade edilmiştir:

"UCLG-MEWA'nın uluslararası faaliyetlerde yereli veya belediyemizin sorunlarını ne kadar ifade edip etmediği konusunda net bir bilgim yok. Ancak örnek vermek gerekirse, sayın üyem, ben şu tarihler arasında Kyoto'da böyle bir foruma katılacağım, senin bu konuda aktarmamı istediğin bir şey var mı? Veyahut şöyle bir rapor sunacağım, bu raporda eksik gördüğün bir şey var mı? Benzeri bir uygulama temsil konusunda yararlı olacaktır"(G1).

UCLG-MEWA'nın uluslararası düzeyde katılım sağlayacağı toplantıların öncesinde üyelere toplantının konusuyla ilgili olarak ifade etmek istedikleri bir konunun olup olmadığının sorulması ve üyelerin ilgili konudaki görüşlerinin söz konusu toplantıda dile getirilmesi, UCLG-MEWA'nın savunuculuk ve temsiliyet boyutundaki işlevselliğini olumlu yönde etkileyecektir.

UCLG-MEWA uluslararası temsiliyet ve savunuculuk faaliyetlerine üyelerini de dâhil etmektedir. Örneğin, 13-14 Mart 2017 tarihlerinde New York'ta Birleşmiş Milletler Kadın Statüsü Komisyonunun 61. toplantısı düzenlenmiştir. Toplantı boyunca UCLG-MEWA, BM nezdinde Şişli Belediyesi tarafından temsil edilmiştir. Ayrıca toplantı öncesi konular ve gündem ile ilgili bilgi vermek için Şişli Belediyesi UCLG-MEWA tarafından ziyaret edilmiş ve özellikle SKA 5 ve 11 ile HABITAT süreci ve Yeni Kentsel Gündem hakkında sunum yapılıp ilgili kişilerin bilgilendirilmesi sağlanmıştır (UCLG-MEWA, 2018b: 53).

UCLG-MEWA farklı uluslararası kuruluşlar ile ilişki kurmakta, iş birliği geliştirmektedir. Son olarak bu çalışmanın önceki bölümlerinde yer verilmiş olan

Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi ile yürütülen temaslar sonucunda UCLG-MEWA, dünyanın her bölgesinde aktif olarak çalışmalarını sürdürmekte olan Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesinin MEWA bölgesindeki danışma masası olmuştur. Sözleşmeye taraf olacak yerel yönetimlerin üyelik başvuruları ve süreç takipleri UCLG-MEWA tarafından yapılacaktır (UCLG-MEWA, 2020: 55).

UCLG ve UCLG-MEWA'nın yerel yönetimlerin uluslararası düzeyde temsiliyetini sağlamak amacıyla iletişim kurduğu kuruluşlardan biri Avrupa Birliği'dir. 28 Ocak 2015 tarihinde Avrupa Birliği'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu ile UCLG arasında kalkınma iş birliği üzerine ilk ortaklık anlaşması imzalanmıştır. Bu yeni ortaklık ile yerel ve bölgesel yönetimlerin kalkınma politikalarına katılımları adına önemli bir adım atılmıştır. UCLG ile Avrupa Konseyi arasında imzalanan stratejik iş birliği anlaşması çerçevesinde alınan işletme hibesinden UCLG-MEWA da faydalanmıştır (UCLG-MEWA, 2016: 60-61).

UCLG-MEWA'nın bir bölge teşkilatı olması nedeniyle yerel yönetimlerin uluslararası düzeyde temsil edilmesi konusunda çatı bir kuruluş olan UCLG ön plana çıkmaktadır. Yukarıda yer verilen veriler ışığında UCLG'nin ve UCLG-MEWA'nın uluslararası düzeyde yerel yönetimlerin hakkını savunma ve onları temsil etme konusunda işlevselliğinin pozitif yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte uluslararası kuruluşlar düzeyinde gerçekleştirilecek toplantılar öncesinde konuyla ilgili üyelerden görüş alınması, hâlihazırda pozitif olan bu konudaki işlevselliği olumlu yönde etkileyecektir.

3.4.3.5. Bir Bilgi Kaynağı Olarak UCLG-MEWA

S. Yıldırım'a (1993: 158-159) göre yere yönetim birlikleri, yerel yönetimler arasında bilgi ve deneyim alışverişini sürekli kılmalı, bilgi birikimini ve paylaşımını gerçekleştirmelidir. Çiçek ve Bozlağan (2008: 194) uluslararası yerel yönetim birliklerinin varlık sebepleri arasında, yerel yönetimler arasında bilgi ve deneyim paylaşımının gerçekleştirilmesine yer vermişlerdir. UCLG ve UCLG-MEWA Ana

Tüzük'lerinde konu ile ilgili şu amaçlar ve görevler yer almaktadır: yerel yönetimlere yönelik olarak bölgede ve dünya ölçeğinde bilgilendirme ve ana bilgi kaynağı olmak; yerel yönetimler, uluslararası dayanışma ve teknik bilgi değişimi alanlarında dünya ölçeğinde ana bilgi kaynağı olmak; tüm dünyadaki yerel yönetimin mevcut durumuna ve gelişmesine yönelik olarak, yayım, seminer ve yeni bilgi teknolojileri aracılığıyla, üyeleri arasında bilgiyi yaymak (UCLG, 2014: 2-3; UCLG-MEWA, 2016: 3). UCLG-MEWA'nın yerel yönetimler ile ilgili bilgi kaynağı olma amacıyla yürüttüğü çalışmalara yönelik katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır.

> *"UCLG-MEWA yayınlarının içeriği bizi besliyor aslında. Doğrusu her sayfayı ve satırı okuma şansımız çoğu zaman olmuyor. Ancak içinde bizim ilgimizi çeken, çalıştığımız veya çalışamadığımız ve ihtiyaç duyduğumuz başlıkları görüyoruz ve üstüne odaklanıyoruz. Bizi besliyor, başarılı da buluyorum. Özellikle uluslararası düzeyde şehirlerin, sorunlarıyla nasıl baş ettikleri ile ilgili ciddi ipuçları verebiliyor bize. O zaman çok daha rahat düşünebiliyorsunuz yereldeki sorunları ve bakış açıları geliştirebiliyorsunuz" (A2).*

> *"Biz UCLG-MEWA yayınlarının başka belediyelerce de takip edilmesini öneriyoruz çünkü kimin ne yaptığını en rahat orada görüyorsunuz. Örneğin belediyemizde gerçekleştirdiğimiz bir projeyi ülke içerisinde duyurabiliyoruz ancak uluslararası düzeyde duyurmamız bu yayınlarla mümkün olmuyor. UCLG-MEWA yayınları bu konuda işimizi kolaylaştırıyor. Mesela orada yayımlanan bir proje bir belediyenin hoşuna gidiyor ve açıp bizden bu konuda fikir alıyor. Şöyle bir proje yapmışsınız bize de bu konuda yardımcı olur musunuz diyor örneğin" (C1).*

UCLG-MEWA yayınları üye yerel yönetimlerin uluslararası düzeydeki tanınırlığını olumlu yönde etkilemektedir. Aynı zamanda yayınlar sayesinde iyi uygulama transferi için yerel yönetimlerin yüz yüze gelmesi zorunluluk arz

etmemektedir. Böylelikle her yerel yönetim hem kendi tanıtımını yapabilmekte hem de diğer yerel yönetimlerin iyi uygulamaları hakkında bilgi sahibi olabilmektedir.

> *"UCLG-MEWA'nın yayımladığı bültenleri takip ediyorum. Benim bildiğim kadarıyla Türkçe, Arapça ve İngilizce olmak üzere üç dilde yayımlanıyor. Oradan bütün etkinlikleri ve faaliyetleri takip ediyorum. Hatta zaman zaman orada yapılan teknik röportajlardan yararlanıyorum. UCLG-MEWA'nın her faaliyetinde yer alamayabiliyoruz ama orada yapılan tüm çalışmaları da takip etme şansımız oluyor" (B1).*

> *"Bir proje yapacağımız zaman UCLG-MEWA'ya soruyoruz bu konuyla ilgilenebilecek başka üyeler var mı veya neler yapılmış, eksiklikler ne, fazlalıklar ne, en çok veya en az yapılan… Bu gibi çeşitli istatistiklere ulaşmak olsun sürekli bir fikir alış verişimiz oluyor. Örneğin, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda belediyemizde yapılan bir projemiz vardı. Bu projenin daha önce başka bir yerde yapılıp yapılmadığı konusunda doğrudan UCLG-MEWA'dan bilgi aldık"* (C1).

Katılımcıların bir kısmı UCLG-MEWA'nın yerel yönetimlere yönelik olarak bölgede bilgilendirme kaynağı olmak amacıyla gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerle ilgili görüşlerinin yanında çeşitli öneriler de sunmuşlardır:

> *"Ben zaten UCLG-MEWA üyesi olduğum için e-posta trafiği nedeniyle birçok bilgiye sahip oluyorum. Ancak yayımlanan bültenlerden her ay üyelere örneğin 10 tane gönderilse ve üyeler de gönüllük esaslı olmak üzere komşu yerel yönetimlere bu bültenleri ulaştırsa çok daha etkili olacaktır. Ayrıca bu bültenlerin turizm müdürlüklerinde de görünür olması gerektiğini düşünüyorum. Üniversite, il özel idaresi, köylere hizmet götürme birlikleri, belediyelerin iktisadi teşebbüsleri UCLG-MEWA'yı genel olarak*

bilmiyor. Bir kurumun tanınırlığı ne kadar artarsa o kurumun potansiyeli de o kadar artar. Bu nedenle yazılı materyallerin paylaşılmasının bu konuda oldukça önemli olduğunu düşünüyorum" (G1).

"UCLG yayınları belediyeden çok literatür açısından biz çalışanları besliyor. Örneğin daha çoklukla iyi uygulama örneklerinin paylaşımı belediyeler açısından faydalı olabilir diye düşünüyorum. Ancak bu örnekler içerisinde gerçekten elle tutulabilir, reklamsal bir içerikten ziyade hayata geçirilebilecek, yenilikçi uygulamalara yer verilmesi gerekiyor" (D1).

"[…] Örneğin UCLG-MEWA'nın internet sitesine üyelerin başvurabileceği fon ve hibeler ayrıntılı ve güncel bir biçimde yer alsa olsa çok güzel olur. İçtenlikle söylüyorum ki ben kurumum adına UCLG-MEWA'nın ilan edeceği her şeye başvururum. Çünkü UCLG-MEWA vasıtası ile yapmaya başladığımız bir projede gerekli yerlerden izin alınması sürecinde projenin UCLG-MEWA'dan geldiği ifade edildiğinde daha güvenilir bir etki yaratarak onay sürecini kolaylaştırıyor" (D1).

UCLG-MEWA tarafından, biri süreli yayın (Newsletter) olmak üzere pek çok kitap ve diğer materyalin basım ve dağıtımı gerçekleştirilmektedir. 2013 yılından bu yana 3 ayda bir olmak üzere, haber bülteni niteliği taşıyan UCLG-MEWA Newsletter başlıklı dergi, 2000 adet basılmakta ve ilgililere dağıtılmaktadır (UCLG-MEWA, 2016: 68). Ayrıca söz konusu Newsletter, üyelere ve bölgedeki diğer paydaşlara yönelik olarak Arapça, İngilizce ve Türkçe olmak üzere üç farklı dilde yayımlanmaktadır. Yayımlanan Newsletter'ların ilk sayısından itibaren her sayısında bir yerel yöneticiyle röportaj yapılmakta, UCLG ve UCLG-MEWA faaliyetleri ile ilgili bilgilere yer verilmekte, yerel yönetimlere dair haberler ile ulusal/uluslararası toplantılara ilişkin duyurular bulunmakta ve iyi uygulama örnekleri paylaşılmaktadır. Böylece üyeler ve ilgililer, UCLG-MEWA'ya yapılan veya UCLG-MEWA'nın

yapmış olduğu ziyaretler, katılım sağlayabilecekleri toplantılar, yerel yönetimler ile ilgili güncel gelişmeler ve kendi yerel yönetimlerinde hayata geçirebilecekleri iyi uygulama örnekleri gibi konularda bilgi sahibi olabilmektedir.

Newsletter'da yer alan iyi uygulama örneklerine değinmek gerekirse, örneğin Newsletter'ın ilk sayısında Yalova Belediyesinin ZAMBAK (Zamandan ve Mekândan Bağımsız Kamu Yönetimi) Uygulamasına yer verilmiştir. Bu uygulama ile internet tabanlı yönetim bilgi sistemi uygulamaları ile toplam kalite yönetimi uygulamaları süreç yönetimi mantığıyla birleştirilmiş ve yeni bir model geliştirilmiştir (UCLG-MEWA, 2013: 58). Newsletter'ın 2020 yılında yayımlanan son sayısında ise iki farklı iyi uygulama örneği paylaşılmıştır. Bunlardan ilki Saida Belediyesinin gerçekleştirmiş olduğu SKA çalışmalarıdır. İkinci iyi uygulama örneği ise Ceraş Belediyesinin kurmuş olduğu kadınları güçlendirme birimidir (UCLG-MEWA, 2020: 57-60).

UCLG-MEWA'nın yerel yönetim literatürüne katkı sunduğu ve yerel yönetimlerin kullanımına sunduğu yayınlara şu örneklerin verilmesi mümkündür: Metropoliten Yönetişim, Ürdün'deki Suriyeliler ve Göç Yönetiminde Belediyelerin Rolü, Türkiye'deki Suriyeliler ve Göç Yönetiminde Belediyelerin Rolü, Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi (2015-2030), Orta Doğu ve Batı Asya Bölgesinde Yerel Yönetim, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Yerel Yönetimler Tarafından Bilinmesi Gerekenler, Araştırma Kitabı Orta Doğu ve Batı Asya Ülkelerinin Bilgileri.[99]

Yukarıdaki bulguların birlikte değerlendirilmesi sonucunda, UCLG-MEWA'nın gerek yerel yönetimlere yönelik olarak bölgede ve dünya ölçeğinde bilgilendirme ve teknik bilgi değişimi alanlarında gerekse üyeleri arasında bilgiyi yayma konusundaki işlevselliğinin pozitif yönlü olduğu ortaya konmuştur.

[99] http://uclg-mewa.org/yayinlarimiz/ erişim tarihi: 30.05.2020

3.4.3.6. Kent Diplomasisinin Geliştirilmesi

Kent diplomasisi ile bir kentin uluslararası düzeyde bir başka kent, kentler veya bir organizasyon ile gerçekleştirmiş olduğu diplomasi süreci ifade edilmektedir. Küreselleşme, demokratikleşme ve yerelleşmenin hızlı bir biçimde yayılmakta olduğu dünyamızda, halka en yakın yönetim birimi olan ve siyasal olarak gittikçe güçlenen yerel yönetimler için uluslararası kurumlar, başka devletler veya yurt dışındaki kentler ile; küresel, ulusal veya yerel konular üzerine iletişim ve etkileşim kurma bir gereklilik hâline gelmiştir. Kent diplomasisinin gelişmesinde; küreselleşme, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gibi politikaların yanı sıra, küresel ısınma gibi tüm dünyayı ilgilendiren sorunlar, doğal afetler gibi yerel yönetimlerin ve hatta bazen merkezî yönetimlerin bile tek başına üstesinden gelemediği bölgesel problemler ve uluslararası kuruluşlar tarafından sağlanan proje temelli fonlar etkili olmuştur. Yetki, sorumluluk, güç ve özerklik alanları artan yerel yönetimler, kent diplomasisi kapsamında, benzer sorunlarla karşı karşıya olan ortaklarıyla, sorunlara dair çözümlere daha kolay ve hızlı ulaşabilmek için güçlerini birleştirebilmektedir (Batal ve Tuğlu, 2017: 196-197). Van der Pluijm ve Melissen'e (2007:6) göre kent diplomasisi, yerel yönetimlerin, kendilerini ve çıkarlarını temsil etmek amacıyla uluslararası düzeydeki aktörlerle temas etme süreci olarak tanımlanabilmektedir. Kent diplomasisi, uluslararası düzeyde profesyonel, pragmatik ve sürekli gelişim gösteren bir diplomatik faaliyet olup, hâlihazırdaki, klasik, diplomatik süreci değiştiren ve değiştirmeye devam edecek olan bir olgudur.

UCLG ve UCLG-MEWA Ana Tüzük'lerinde, uluslararası yerel yönetim diplomasisinin barışçı ve sürdürülebilir olarak kalkınmış bir dünya inşa edilmesine yaşamsal katkı sağlayacağı ve yerel yönetimlerin ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde ne kadar çok birlikte hareket edebilirlerse, hizmet ettikleri toplumların seslerini o kadar güçlü bir biçimde duyuracakları vurgulanmaktadır (UCLG, 2014: 1; UCLG-MEWA, 2016: 2). Bu alanda daha etkin faaliyet gösterebilmek amacıyla UCLG-MEWA bünyesinde Kent Diplomasisi ve Yerel Yönetişim Komitesi kurulmuştur.

Katılımcıların UCLG-MEWA'nın kent diplomasisine ilişkin işlevselliğine dair değerlendirmeleri şöyledir:

> *"Belediye başkanımıza UCLG'nin gerekliliği konusunda neler söyleyebiliriz diye düşünürken bir gün UCLG Dünya Konseyi ve Yönetim Kurulu toplantısına katılım amacıyla Çin'in Hangzhou kentine gitme fırsatımız oldu. O dönem ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul etmesi tartışılıyordu. Başkanımız orada bu konuyla ilgili söz alarak güzel bir konuşma yaptı. Bu konuşmayı birçok farklı ülkeden gelen yerel yönetim temsilcileri ayakta alkışladı. Böylelikle UCLG'nin ve UCLG-MEWA'nın uluslararası diplomasi konusundaki önemi bir kez daha gözler önüne serilmiş oldu. Çünkü artık yalnızca ülke yöneticileri birbirleri ile iletişime geçmiyor, ülkelerin yerel yöneticilerinin bir araya gelerek tartıştığı yerel diplomasi ağları gelişiyor. Biz bu ağlarda ne kadar çok bulunursak belediyemizin ve ülkemizin hem tanınırlığı hem de konuşmalarımızın önemi artacaktır" (D1).*

> *"UCLG-MEWA bize uluslararası bir bakış açısı kazandırmıştır. UCLG-MEWA sayesinde 3 tane uluslararası ödül aldık. Örneğin hatırladığım kadarıyla bunlarda birisini Strazburg'ta aldık" (A2).*

> *"Biz UCLG-MEWA vasıtasıyla UCLG ile ilişki kuruyoruz, UCLG aracılığıyla da diğer ülkelerdeki yerel yönetimler ile çok ciddi ilişkiler kuruyoruz. Bu süreçlerden dolayı tabiri caiz ise kiminle nasıl konuşacağımızı öğrenmiş olduk. Uluslararası ilişkilerimiz üst seviyede gitmeye başladı" (C1).*

Katılımcının ifadesine göre UCLG-MEWA üyelerine uluslararası bir bakış açısı kazandırmaktadır. Böylelikle yerel yönetimlerin uluslararası düzeydeki iletişim deneyimleri artmakta ve daha nitelikli bir hâl almaktadır.

"Uluslararası platformda ilişki geliştirme konusunda UCLG ve UCLG-MEWA bence çok önemli. UCLG üyesi olmanın getirdiği, aynı yönetim kurullarında temsil edilmenin, genel kurulda olmanın ve çeşitli komitelerin verdiği olanakları kullanarak küçük bir ilçe belediyesi olmamıza rağmen Barselona Belediyesi gibi belediyeler ile ilişkimizi geliştirdik. Yurt dışındaki belediyeler farklı finansal enstrümanlar kullanıyor. Ben şahsen hem yurt dışındaki hem Türkiye'deki belediyelerin finansal enstrümanları hakkında bilgi edinip çalışmış olduğum belediyeye uygulamaya çalışıyorum" (B1).

"Yerel yönetimler bugün itibarıyla oldukça geniş kapsamlı hizmet üreticisi konumunda. Bu hizmetleri uluslararası alanda da tanıtma fırsatı bulunabiliyor UCLG ile. Açıkçası bizim UCLG ve UCLG-MEWA'yı tercih etmemizin nedeni daha çok uluslararası tanınırlık ve uluslararası diplomasi nedeniyledir" (D1).

"Hem AB hem de BM düzeyinde ortak programlar yapılıyor. UCLG ve UCLG-MEWA, BM yapısının farklı organları ile bizi buluşturuyor. Örneğin başkanımız BM ile ortak olarak yapılan Strazburg ve New York toplantılarında sunum yaptı, Türkiye raporunu okudu" (A3).

UCLG-MEWA aracılığı ile hem yerel yönetimlerin hem de yerel yönetimlerde yönetici konumunda bulunanların uluslararası düzeyde tanınırlığı artmaktadır. Söz konusu tanınırlık hem örgütsel düzeyde hem kişisel düzeyde pek çok olumlu çıktıyı beraberinde getirebilmektedir.

"UCLG-MEWA'dan yerel yönetimlerde diplomasi alanında danışmanlık boyutunda destek aldık. Özellikle uluslararası diplomasi konusunda. UCLG-MEWA'nın, belediyelerin uluslararası diplomasi ağlarını kurma noktasında çeşitli katkıları olduğunu düşünüyorum. UCLG-MEWA'nın yüklendiği misyonu ve elinde tuttuğu uluslararası

diplomasi tecrübesinin pek çok belediye farkında değil bence. Bulunduğumuz şehirde sadece biz varız bu anlamda." (A2).

"Proje paylaşımları etkili oluyor. Bizim UCLG vasıtası ile kurduğumuz ve geliştirdiğimiz özellikle uluslararası dostluklarımız ve ilişkilerimiz var. Bugün Paris Belediye Başkanı ile doğrudan telefon ile konuşabiliyorsak ve Fas'taki belediye başkanları ile konuşabiliyorsak bu organizasyon sayesinde dostluklarımız çok gelişti, her ülkeden bir dostumuz var, bir belediye başkanı arkadaşımız var" (A1).

"Belediye olarak uluslararası toplumsal cinsiyet eşitliği sempozyumuna ev sahipliği yaptık. Yurt dışından pek çok misafiri ağırladık, UCLG'ye üye olan Ortadoğu bölgesindeki misafirleri de ağırladık. Hatta Türkiye genelindeki toplumsal cinsiyet eşitliği bildirisine imza atan belediye başkanlarının bir törenini de bu sempozyum kapsamında yaptık. Belki bir ilçe belediyesiyiz ama UCLG-MEWA'nın da etkisiyle büyükşehir belediyesinden daha çok tanınıyoruz uluslararası alanda" (A2).

Üyeler, gerek UCLG'nin gerekse UCLG-MEWA'nın uluslararası düzeyde düzenlemiş olduğu veya davet ettiği toplantılara katılım sağlayarak hem kendilerinin hem de kurumlarının kent diplomasisi alanındaki tecrübelerini artırmaktadırlar. Diğer yandan UCLG-MEWA öncülüğünde ve üyelerin ev sahipliğinde uluslararası düzeyde gerçekleştirilen toplantılar neticesinde üyelerin uluslararası düzeyde tanınırlığı artmaktadır. Bu nedenle ve yukarıda yer verilen bulgular sebebiyle UCLG-MEWA'nın kent diplomasisi konusundaki işlevselliğinin pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir.

3.4.4. UCLG-MEWA'nın İşlevselliğini Artırabilecek Faktörler

Yukarıda yer alan başlıklar içerisinde kimi zaman UCLG-MEWA'nın var olan işlevselliğini olumlu yönde etkileyebilecek önerilere yer verilmiştir. Bu başlık altında araştırma kapsamında görüşlerine başvurulan katılımcıların UCLG-MEWA'nın işlevselliğini artırabilecek genel değerlendirmelerine yer verilmiştir. Söz konusu önerilerin bir kısmı UCLG-MEWA tarafından dikkate alınıp yerine getirilebilecekken kimi önerilerin muhatabı diğer yerel yönetimler veya merkezî yönetim olabilmektedir. Katılımcıların bu konudaki önerileri şöyledir:

> *"Yerel yönetimlerde dış ilişkileri yönetebilecek nitelikli personel istihdam edilmeli. Bununla birlikte örneğin 300.000 nüfusun üzerinde vatandaşa hizmet veren belediyelerin bir dış ilişkiler müdürlüğü veya dış ilişkiler birimi kurulması zorunlu hâle getirilmeli. UCLG-MEWA dünya çapında kabul edilmiş bir yerel yönetim birliği olarak bunun zorunlu hâle getirilmesi için hükûmet düzeyinde bir teklif veya öneri hazırlayarak bir baskı grubu gibi çalışabilir. Bu tür bir kurumsallaşma yoluna gidilmediği takdirde UCLG-MEWA gibi yerel yönetim birlikleri belediyeler ile iletişim kurduklarında her seferinde muhatap almaları gereken çalışan değişebilmektedir. Yerel yönetimlerde bu tür kurumsal yapılar oluşturulması ve UCLG-MEWA ile diğer yerel yönetim birliklerinin belediyelerin seviyelerine inmesi durumunda hem yerel yönetimler hem de birlikler açısından ciddi bir verimlilik artışı olacağını düşünüyorum. Çünkü bugün bir belediyeye kardeş şehirler ile kim ilgileniyor? Sorusunu yönelttiğinizde altı ay sonra alacağınız cevabın farklı olması yüksek bir ihtimaldir. Çünkü dış ilişkiler bir belediye için genelde ikincil bir görev olarak görülmüştür. Bazı kurumlarda özellikle başkanın kişisel yapısı nedeniyle dış ilişkiler önemli görülmektedir ancak bu işe kurumsal bir kimlik kazandırılması en güzel çözüm olacaktır. Şunu da tekrar ifade etmek gerekiyor dış ilişkiler birimlerine kurumsal kimlik kazandırmak tek başına bir çözüm değildir, bu bölümlere yabancı dil bilgisine, ilgili*

literatüre ve iletişim becerilerini haiz, nitelikli personelin istihdamı da aynı öneme sahiptir" (D1).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 48. maddesine göre belediye teşkilatı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla gerçekleşmektedir. Diğer bir ifade ile belediyelerde dış ilişkiler birimi kurulması zorunlu olmamakla birlikte bu birimin kurulmasında ilgili belediye meclisi yetkili kılınmıştır. Ancak ilgili belediyenin hizmet ettiği vatandaş sayısına göre uluslararası ilişkiler ile ilgilenecek bir müdürlük, şube veya birim kurulmasının zorunlu hâle getirilmesi hem yerel yönetimler hem de yerel yönetim birlikleri ve UCLG-MEWA açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır.[100]

"UCLG dünyadaki en büyük yerel yönetim birliği ve UCLG-MEWA da onun bir bölge teşkilatı. Ancak bu kuruluşların elinde kuvvetli bir yaptırım yetkisi bulunmuyor. Örneğin dünya genelindeki yerel yönetimlere aktarılan fonların bir kısmı bu kurumlar üzerinden aktarılsa Dünya Bankası veya IMF'nin devletler düzeyinde güçlü olduğu gibi bu kurumlar da yerel yönetimler düzeyinde güçlü bir konuma sahip olabilir" (H1).

UCLG-MEWA'nın elinde yalnızca üyelikten çıkarma gibi bir yaptırım yetkisi bulunmaktadır. Her ne kadar geniş kapsamlı yaptırım yetkisinin yerel yönetimlerin özerkliğine zarar verme ihtimali olsa da UCLG-MEWA'nın elinde çeşitli yaptırım yetkilerinin bulunması üyelerin daha iyi bir noktaya ulaşması konusunda yardımcı olabilecektir.

[100] Bu öneri katılımcı gözlemci olarak bulunulan toplantıda da dile getirilmiştir. Söz konusu ifade kayda geçerek UCLG-MEWA 2019 genel istişare toplantısı sonuç raporunun 14. sayfasında yer almıştır. Konuyla ilgili bkz. EK 4

"UCLG-MEWA'nın Türkiye'ye katkısı çok fazla. Bunun iyi algılanması için yereldeki belediye başkanı arkadaşlarımızın seçildikten sonra hemen UCLG'nin ve UCLG-MEWA'nın varlığının onlara hissettirilmesi lazım. UCLG-MEWA'nın içindeki yöneticilere düşüyor bu görev. Çünkü sürdürülebilirliği yakalamak mevcut belediye başkanının ilgisi ile alakalı. Üye olmak yetmiyor, takip etmek gerekiyor. Yeni seçilen belediye başkanlarına bir bilgilendirme toplantısı mutlaka seçildikten kısa bir süre sonra yapılmalı. UCLG-MEWA'nın bir sürü yerel yönetim birliği içinde kendini fark ettirmesi zor olabilir. Sağlıklı kentler birliği, kaplıcası olan belediyeler birliği, güreş müsabakaları düzenleyen belediyeler birliği, tarihi kentler belediyeler birliği vb. bunları hepsi sonuçta bir ödenek, aidat ile çalışıyor. O nedenden dolayı bazı belediye başkanları tanımadığına, bilmediğine yabancı olabiliyor. Bu yüzden belediye başkanları UCLG ve UCLG-MEWA'nın ne kadar önemli olduğunun farkında olmayabilir. Şunu çok net söyleyebilirim ki başka bir belediyenin başkanı seçilirsem o kurumu da UCLG-MEWA'ya üye yapmayı isterim" (A1).

Genel olarak belediye başkanlarının kişisel ilgileri ve uğraşları sonucu UCLG-MEWA'ya üye olduğu görülmektedir. Bu konuda UCLG-MEWA'nın daha aktif olması ve bizzat yerel yönetimlerin ayağına giderek tanıtım programları düzenlemesi sonucunda üye sayısında ciddi derecede artış sağlanabilir. Böylelikle UCLG-MEWA, merkezî hükûmetler karşısında da daha güçlü bir kuruluş hâline gelebilir.

Sahip olduğu tecrübe nedeniyle kendisiyle uzman görüşmesi gerçekleştirilen Kadir Topbaş'ın konuyla ilgili önerisi ise şöyledir:

UCLG-MEWA bir uluslararası örgüt ancak dernekler masasına bağlı. Bu tür kuruluşların Dışişleri Bakanlığına bağlı olması lazım. UCLG-MEWA maalesef şu an Türkiye'de bir dernek olarak görülüyor ve ona

göre bir denetim ona göre bir iletişim var. Ama doğrusu UCLG-MEWA'nın Dışişleri Bakanlığının tanıdığı ve tanımladığı bir yapı olarak görülmesi gerekiyor. Türkiye UCLG-MEWA ile ilgilenmez ise sekretaryanın bir başka ülkeye geçişi söz konusu olabilir. Bu durumda hem UCLG-MEWA hem de UCLG içinde var olan gücümüz azalacaktır.

UCLG-MEWA'nın Türkiye Cumhuriyeti Hûkümeti tarafından tanındığı statü beraberinde pek çok sorunu da getirmektedir. UCLG-MEWA bir dernek olarak kabul edilmekte ve diğer derneklere uygulanan denetim usulleri uygulanmaktadır. UCLG-MEWA'nın Dışişleri Bakanlığı tarafından tanımlanan bir statüye kavuşması UCLG-MEWA'nın işlevselliğini olumlu yönde etkileyecektir.

SONUÇ

Yerel yönetimler var olduğu sürece kamu hizmeti sunumunun vazgeçilmez araçlarından biri olmuştur. Bunun nedeni merkezî yönetime göre vatandaşlara daha yakın olmaları ve bu vesileyle vatandaşların ihtiyaçlarını daha yakından tespit edip daha hızlı çözümler üretebilme kapasiteleridir. Ancak vatandaş ihtiyaçları günden güne artmakta ve çeşitlilik göstermektedir. Bu durumun temel sebepleri arasında nüfus artışı ile birlikte modern yaşamın getirdiği yenilikler bulunmaktadır. Örneğin iletişim olanaklarının gelişmesiyle birlikte insanlar, kendilerinden daha iyi bir yaşam standardına sahip olan ülke vatandaşlarının aldığı hizmeti fark etmekte ve kendi yerel yönetimlerinden bu yönde hizmet talep etmektedir. Bu durum vatandaş henüz böyle bir hizmete gereksinim duymuyorken ilgili yerel yönetim tarafından fark edilip yeni hizmetlerin sunulmaya başlaması şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Diğer yandan artan ulaşım olanakları ve kentleşmenin etkileriyle insanlar, belirli bir yerel yönetimin sınırları içerisinde ikamet etmekte, başka bir yerel yönetimin sınırları içerisinde çalışmakta ve farklı bir yerel yönetimin sınırları içerisinde çeşitli sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Yukarıda sayılan nedenlerle yerel yönetimler, özellikle ulusal düzeyde olmak üzere çeşitli iş birlikleri oluşturarak diğer yerel yönetimler ile birlikte hareket etmektedir.

Yerel yönetimlerin iş birliği geliştirdiği bir diğer düzey uluslararası seviyedir. Yerel yönetimler yukarıda yer verilen sorun alanlarıyla birlikte küresel düzeydeki sorunlarla da karşılaşmaktadır. Örneğin 2010 yılı öncesinde Türkiye'de bulunan bir yerel yönetim az sayıda mülteciye ev sahipliği yapmaktayken, Suriye iç savaşının etkisiyle bugün yer yer önceki nüfuslarından daha fazla sayıda Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum yerel yönetimlerin daha önce böyle bir vaka ile karşılaşmış yerel yönetimlerden bilgi ve deneyim transfer etmesini gerekli kılmaktadır. Ayrıca yerel yönetimlerin artan özerklik ihtiyacı gibi sebeplerle hem ulusal düzeyde merkezî hükûmetler hem de uluslararası düzeyde BM veya AB gibi kuruluşlar nezdinde yerel yönetimlerin çıkarlarının savunulması gerekliliği doğmuştur. Yerel yönetimler sayılan nedenlerle uluslararası düzeyde iş birlikleri geliştirmektedir. Ayrıca küreselleşme, demokratikleşme ve teknolojik olanakların

gelişmesiyle birlikte yerel yönetimlerin uluslararası düzeyde iş birliği ilişkileri geliştirmeleri kolaylaşmıştır.

Uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası iş birliği farklı biçimlerde ortaya çıkabilmektedir. Ancak en fazla rastlanan iş birliği biçimi uluslararası yerel yönetim birlikleridir. UCLG, dünya nüfusunun %70'ini kapsayan üye ağı ile birlikte şimdiye kadar kurulmuş olan en kapsamlı uluslararası yerel yönetim birliğidir. UCLG-MEWA ise UCLG'nin bir bölge teşkilatı olarak faaliyet göstermektedir.

Literatürde genel anlamda yerel yönetim birliklerinin özel anlamda ise UCLG ile UCLG-MEWA'nın işlevselliğini tespit etmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiş yeterli çalışmanın bulunmuyor olması nedeniyle bu çalışma ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimlerin kamu kaynaklarını kullanan kuruluşlar olduğu ve UCLG-MEWA vb. yerel yönetim birliklerine aidat ödüyor olmaları göz önüne alındığında yerel yönetim birliklerinin sahip olduğu işlevselliğin ortaya çıkarılması önem taşımaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılarak UCLG-MEWA'nın işlevselliği araştırılmıştır.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucu ortaya çıkan bulgular veri çeşitlemesi yöntemi ile katılımcı gözlem ve doküman incelemesinden elde edilen bulgular ile desteklenmiştir. Sonuç olarak altı farklı tema ortaya çıkmıştır. UCLG-MEWA'nın açıklamış olduğu vizyon, misyon, amaçlar ve görevler doğrultusunda; iş birliği, yerel demokrasi, sürdürülebilir kalkınma amaçları, temsiliyet ve savunuculuk, bilgi kaynağı ve kent diplomasisi alanlarında işlevselliği pozitif olarak tespit edilmiştir. Ayrıca sahip olunan iş gücü devir hızının kuruluşun işlevselliğini olumsuz yönde etkilediği anlaşılmıştır.

UCLG-MEWA, üyeleri arasında farklı düzeylerde iş birliği ilişkileri kurulmasına öncülük etmektedir. Bu kapsamda hem yerel yönetimlerin birbirleri ile tanışmalarını sağlamakta hem de yerel yönetimler arasında var olan iş birliği ilişkilerinin gelişmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca üyeler arası iyi uygulama transferleri ve kardeş şehir uygulamaları teşvik edilmektedir.

UCLG-MEWA, Yerel Gündem 21'in Türkiye'de hayata geçirilmesi için pek çok çalışma yürütmektedir. Bu çalışma alanlarından biri de kent konseyleridir. Böylelikle UCLG-MEWA tarafından güçlü ve demokratik yerel yönetiminin hayata geçirilmesi amacıyla hem kent konseylerinin kurulmasını teşvik edilmekte hem de Türkiye Kent Konseyleri Birliğine destek olunmaktadır.

UCLG-MEWA, UCLG'nin de etkisiyle sürdürülebilir kalkınma amaçlarına özel bir önem vermektedir. Bu kapsamda 2018 yılında "Kentimiz Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanya başlatılmış ve bu kampanya vesilesiyle birçok belediye meclisinde SKH'lerin desteklendiğine ilişkin kararlar alınmıştır. Ayrıca yine 2018 yılında "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi Pilot Projesi" başlatılmış ve 15 belediyenin yürütmüş olduğu faaliyetlerin SKA'lar ile ilişkilendirilmesi sağlanmıştır.

UCLG-MEWA'nın bir bölge teşkilatı olması nedeniyle yerel yönetimlerin uluslararası düzeyde temsil edilmesi konusunda çatı bir kuruluş olan UCLG ön plana çıkmaktadır. Ancak buna rağmen UCLG-MEWA, kayda değer bir biçimde hem merkezî hükûmetler hem de uluslararası kuruluşlar düzeyinde yerel yönetimleri başarıyla temsil etmektedir.

UCLG-MEWA, yerel yönetimler alanında bilgi kaynağı olmak amacıyla literatüre birçok eser kazandırmıştır. Bununla birlikte yerel yönetimler ile ilgili pek çok eserin Türkçeye kazandırılmasını sağlamıştır. Kuruluşun 3 ayda bir ve üç farklı dilde yayımladığı Newsletter ile yerel yönetimlere ve ilgili kişilere, yerel yönetimlerle ilgili güncel bilgilerin aktarımı gerçekleşmektedir.

UCLG-MEWA hem kurumsal düzeyde yerel yönetimlerin hem de bireysel düzeyde yerel yönetimlerde bulunan yöneticilerin ve çalışanların kent diplomasisi alanındaki tecrübelerini artırmaktadır. Ayrıca UCLG-MEWA öncülüğünde ve üyelerin ev sahipliğinde düzenlenen uluslararası katılımlı toplantılar ile üye yerel yönetimlerin tanınırlığı artmaktadır.

Araştırma kapsamında UCLG-MEWA'nın işlevselliğini olumsuz yönde etkileyebilecek faktörler de araştırılmış, bu konuda yalnızca iş gücü devir hızının UCLG-MEWA'nın işlevselliğini olumsuz yönde etkileyen bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında UCLG-MEWA bünyesinde çalışan personel sayısı ve iş gücü devir oranı gibi verilere doğrudan ulaşılamamıştır. Zira kuruluşların birçoğu bu tür verileri pek çok nedenden dolayı paylaşmaktan çekinmektedir. Ancak iki farklı katılımcının değerlendirmelerine göre UCLG-MEWA'nın iş gücü devir hızının üyeler nezdinde tatminsizliklere neden olduğu anlaşılmaktadır. Böylelikle UCLG-MEWA bünyesinde oluşan iş gücü devir hızının yüksek olduğu ve bu durumun kuruluşun işlevselliğini negatif yönlü etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle iş gücü devir hızının düşürülmesi kuruluşu daha işlevsel kılacaktır.

Çalışma kapsamında görüşlerine başvurulan katılımcılardan biri, kurumunda bulunan strateji daire başkanlığına bağlı olarak çalışmaktayken bir diğer katılımcı ise yazı işleri müdürlüğüne bağlı dış ilişkiler biriminde çalışmaktadır. Başka bir katılımcı ise belediye başkanı danışmanı olarak görev yapmaktadır. Katılımcılar arasında doğrudan belediye başkanına bağlı bulunan dış ilişkiler müdürlüğünde çalışanlar da yer almaktadır. Bu durumdan anlaşılacağı üzere her yerel yönetimde dış ilişkiler ile ilgilenen farklı birimler bulunmaktadır. Ancak her belediyede hizmet sunulan nüfusun büyüklüğüne ve ihtiyaca göre dış ilişkiler ile ilgili bir birim, müdürlük veya şube gibi departmanların kurulması ve bu bölümlere nitelikli personel istihdamının sağlanması pek çok açıdan olumlu sonuçlar doğuracaktır.

UCLG-MEWA'nın üye sayısıyla doğru orantılı olarak meşruiyetinin ve merkezî yönetimler karşısındaki gücünün artması mümkündür. Bu nedenle UCLG-MEWA üye kazanma konusundaki faaliyetlerine öncelik vererek Türkiye'deki ve diğer ülkelerdeki üye sayısını artırmalıdır. UCLG-MEWA'nın ilgili çalışanları eliyle üye yerel yönetimlere düzenli olarak ziyaret gerçekleştirilmeli ve bölgede kuruluşun adı mümkün olduğunca duyurulmalıdır. Bu nedenle özellikle yerel seçimler sonrası gerek yeni seçilen gerekse görevlerini sürdüren yöneticiler ziyaret edilip UCLG-

MEWA faaliyetleri hakkında bilgilenmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca UCLG-MEWA'nın henüz hiçbir üyesi bulunmayan Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen'den üyelerin kazanılmasına öncelik verilmelidir.

Araştırma, sınırlı bir örneklem ile gerçekleştirildiğinden daha büyük ölçeklerde gerçekleştirilebilecek çalışmalar ile daha kapsamlı sonuçlara ulaşılması mümkündür. Aynı zamanda gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde kurulmuş olan tüm yerel yönetim birliklerinin ortaya koymuş oldukları amaçlar üzerinden işlevselliğinin ölçülmesi olanaklıdır. Bu tür araştırmalar yerel yönetimlerin birliklere katılım sürecindeki karar alma mekanizmalarının daha sağlıklı işlemesine olanak sağlayacaktır. Bu bağlamda birçok yerel yönetim birliği için kullanılabilecek bir ölçeğin geliştirilmesi gelecek çalışmalar için yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Alger, Chadwick F. (2014), the UN System and Cities in Global Governance, Springer Science & Business Media.

Baş, Cemal (2017). Avrupa Kentsel Şartı. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği.

Benington, John ve Janet Harvey (1999). "Networking in Europe." Şu kitapta: Ed. Gerry Stoker. the New Management of British Local Governance. Londra: Palgrave, 197-221.

Creswell, John W. (2020). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni (Çev. Mesut Bütün vd.). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Çelik, M. Lamih, Cüneyd Altıparmak, Mithat Arman Karasu (2020) 101 Soruda Kent Konseyi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Çukurçayır, M. Akif, Tuğba Eroğlu, İbrahim Aydınlı, Elif Çolakoğlu (2011). Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesinde Kent Konseyleri Bir Fırsat Olabilir mi? Şu kitapta: Ed. Enes Battal Keskin. Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa.

Derdiman, Cengiz (2005). Yeni Düzenlemelere Göre Yerel Yönetimler. İstanbul: Alfa Akademi.

Emrealp, Sadun (2005). Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler. İstanbul: UCLG-MEWA.

Emrealp, Sadun (2010). Türkiye'nin Katılımcı-Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri. İstanbul: UCLG-MEWA.

Esen, Erol ve Ferihan Polat (2007). Türk Yerel Yönetimlerinin Uluslararası ve Avrupa Birliği Kuruluşları ile İlişkileri. İstanbul: Elma Basım.

Glesne, Corrine (2015). Nitel Araştırmaya Giriş (Çev. Ali Ersoy vd.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Gönül, Mustafa (1977). Yerel Yönetim Birlikleri. Ankara: Sevinç Matbaası.

Güler, Ahmet, M. Bülent Halıcıoğlu, Serkan Taşğın (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

IULA-EMME (1992). Yerel Yönetimde Alternatif Hizmet Üretimi. İstanbul: Kent Basımevi.

Keleş, Ruşen (2009). Yerinden Yönetim ve Siyaset. İstanbul: Cem Yayınevi.

Ökmen, Mustafa ve Bekir Parlak (2015). "Yerel Yönetimlerle İlgili Güncel Gelişmeler ve Uluslararası Belgeler." Şu kitapta: Ed. Mustafa Ökmen. Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler**.** Bursa: Ekin Yayınevi, 51-96.

Özden, Sinan ve Sultan Gündüz (2017). Belediyeler İçin Uluslararası İşbirlikler ve Kardeş Şehir Rehberi, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği.

Patton, Michael Quinn (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri (Çev. M. Bütün vd.). Ankara: Pegem Akademi.

Salomon, Monica. (2011). "Paradiplomacy in the Developing World: the Case of Brazil." Şu kitapta: Ed. Mark Amen vd. Cities and Global Governance. Surrey: Ashgate Publishing, 45-68.

Şengül, Ramazan (2019a). Yerel Yönetimler. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Teles, Filipe (2016). Local Governance and Inter-municipal Cooperation. Palgrave Macmillan.

Tüzel, Gökçe Bayrakçeken (2018). Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Toplam Faktör Verimliliği. Ankara: Miki Matbaacılık.

Ulusoy, Ahmet ve Tekin Akdemir (2019). Mahalli İdareler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ünlü, Halil (1993). Yerel Yönetimler Arası İşbirliği. İstanbul: Kent basımevi.

Yıldırım, Selahattin (1993). Yerel Yönetim ve Demokrasi. İstanbul: Kent Basımevi.

Yıldırım, Selahattin (2014a). Uluslararası Belediyecilik Hareketi (1913-2013) Üstüne. Ankara: Mattek Matbaacılık.

Yıldırım, Selahattin (2014b). Kent Hakkı ve Kentsel Adalet Üzerine. Ankara: Mattek Matbaacılık.

Makaleler, Bildiriler ve Diğer Basılı Yayınlar

Akyol, Ebru (2018). "Sürdürülebilir Katı Atık Yönetimi Proje Çalıştayı." UCLG-MEWA Newsletter, Sayı: 22, İstanbul: Promat.

Arıkboğa, Erbay (2017). "Yerel Yönetim Birlikleri Üstüne.", Şehir ve Toplum, Sayı: 8, 77-87.

Atılgan, Bekir (2016). Yerel Yönetim Birliklerinin Yeniden Yapılandırılması Üzerine Bir Çözümleme. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Batal, Salih ve Kubilay Tuğlu (2018). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Çok Düzlemli Yönetişim ve Kent Diplomasisi Bakımından Değerlendirilmesi." Tesam Akademi Dergisi, Yerel Yönetimler Özel Sayısı, 189 - 214.

Bıçakçıoğlu, Emre (2010). Belediye Birlikleri ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bozlağan, Recep, Mahmut Doğan, Murat Daoudov (2010). Organizational Commitment and Case Study on the Union of Municipalities of Marmara. Regional and Sectoral Economic Studies, Volume: 10 no: 2 29-57.

Can, Hüseyin (2018). Yerel Yönetim Birliklerinin Belediyelerin Kardeş Şehir İlişkilerine Katkıları: Türk Dünyası Belediyeler Birliği Örneği. Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

CoE ve UNDP. (2007). Toolkit on Local Government Associations.

Çaylak, Şeyma Ekşi (2014). Amerika Birleşik Devletleri'nde Kamu Yönetimi Etiğinin Yapı ve İşleyişi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çiçek, Niyazi ve Recep Bozlağan (2008). "Yerel Yönetim Birliklerinde Belge Yönetimi Programı: Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Örneği." Akademik İncelemeler, Cilt: 3, Sayı: 2, 189-222.

Dollery, Brian ve Euan Fleming (2006). "a Conceptual Note on Scale Economies, Size Economies and Scope Economies in Australian Local Government." Urban Policy and Research, Volume: 24, 271-282.

DPT (1979). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.

DPT (1984). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.

DPT (1989). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.

DPT (1995). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.

DPT (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara.

e Barros, Marinana Andrade (2010). "Outlooks for the Legal Framing of Paradiplomacy: the Case of Brazil." Federal Governance, Volume: 7 no: 1, 39-49.

Güneş, Yaşar (2005). "Yeni Yasaya Göre Yerel Yönetim Birlikleri.", Türk İdare Dergisi, Sayı: 447, 157-178.

Koçak, Burak (2019). "Yerel Hizmetlerin Sunumunda Alternatif Bir Kurum: Yerel Yönetim Birlikleri ve Hukuki Dayanakları." Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 5 Sayı: 10, 161-183.

Koçak, Burak (2014). Belediyeler Ve Uluslararası İşbirliği: Türk Dünyası Belediyeler Birliği Örneği. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Korkmaz, Salim (2019). "Küresel Gündemlere Üç Boyutlu Yaklaşım: Odaklan, Savun, Yerelleştir." UCLG-MEWA Newsletter, Sayı: 23, İstanbul: Taymaz Matbaacılık.

Messina, Patrizia (2011). "Policies for Strategic Territorial Development. Inter-Municipality Association As a Form of Network Governance: the Italian Experience." Eastern Journal of European Studies. Volume: 2, Issue: 1, 111-128.

Mukhija, Vinit (2006). "Challenges for International Development Planning: Preliminary Lessons from the Case of the Cities Alliance." Cities, Volume: 23, Issue: 1, 56-62.

Resmî Gazete (01.07.2006). Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Sayı: 26215.

Resmî Gazete (04.03.2005). İl Özel İdaresi Kanunu, Sayı: 25745.

Resmî Gazete (06.12.2012). On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Sayı: 28489.

Resmî Gazete (07.04.1924). Köy Kanunu, Sayı: 68.

Resmî Gazete (07.04.1987). Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun, Sayı: 19424.

Resmî Gazete (08.10.2006). Kent Konseyi Yönetmeliği, Sayı: 26313.

Resmî Gazete (09.11.1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Sayı: 17863 (Mükerrer).

Resmî Gazete (11.06.2005). Mahallî İdare Birlikleri Kanunu, Sayı: 25842.

Resmî Gazete (13.07.2005). Belediye Kanunu, Sayı: 25874.

Resmî Gazete (17.05.1969). Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun, Sayı: 13201.

Resmî Gazete (20.07.1961). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Sayı: 10859.

Resmî Gazete (23.07.2004). Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Sayı: 25531.

Resmî Gazete (23.11.2004). Dernekler Kanunu, Sayı: 25649.

Resmî Gazete (31.03.2005). Dernekler Yönetmeliği, Sayı: 25772.

Şengül, Ramazan (2013). "Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin İşlevselliği Üzerine Bir Alan Araştırması: Bartın Örneği." Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:15, Sayı: 2, 67-86.

Şengül, Ramazan (2018). "Avrupa Birliği Kurumsal Yapısında Yerel ve Bölgesel Yönetimleri Temsil Eden Bir Organ: Bölgeler Komitesi." Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri, Cilt: 4, Sayı: 5, 1-17.

Şengül, Ramazan (2019b). "Avrupa Birliği'nde Çok Düzeyli Yönetişim." Uluslararası Marmara Fen ve Sosyal Bilimler Kongresi (Bahar) Sosyal Bilimler Bildiriler Kitabı, 961-971.

UCLG-MEWA (2013). UCLG-MEWA Newsletter, Sayı: 1, İstanbul: Aryan Basım.

UCLG-MEWA (2016). 2013-2016 UCLG-MEWA Faaliyet Raporu.

UCLG-MEWA (2018a). UCLG-MEWA 2018-2020 Stratejik Planı.

UCLG-MEWA (2018b). 2017 UCLG-MEWA Faaliyet Raporu.

UCLG-MEWA (2019a). UCLG-MEWA Newsletter, Sayı: 25, İstanbul: Taymaz Matbaacılık.

UCLG-MEWA (2019b). UCLG-MEWA Newsletter, Sayı: 23, İstanbul: Taymaz Matbaacılık.

UCLG-MEWA (2020). UCLG-MEWA Newsletter, Sayı: 27, İstanbul: Radika Matbaa.

Van der Pluijm, Rogier ve Jan Melissen (2007). City Diplomacy: the Expanding Role of Cities in International Politics. Netherlands Institute of International Relations' Clingendael'.

Yaslıkaya, Refik (2019). "Yerel Yönetimlerde Ölçek Ekonomisi: Teori, Kavram ve Tartışmalar." Liberal Düşünce Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 95, 163-192.

Yıldırım, Ali (1999). "Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi". Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 112, 7-17.

Zengin, Eyüp (1993). Türkiye'de Yerel Yönetim Birlikleri. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zengin, Gökhan (2011). "Yerel Yönetimler Arası İşbirliği Modelleri: Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerindeki Yerel Yönetim Birlikleri Üzerine Bir İnceleme." Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2, 86-106.

Elektronik Kaynaklar

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, https://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf Erişim tarihi: 30.12.2019

Buckel, Simone (2007). Performing Urban Citizenship–contesting social rights in multi-level policy spaces. https://warwick.ac.uk/fac/soc/pais/research/researchcentres/csgr/csgr-events/conferences/conference2007/papers/buckel.pdf/ Erişim tarihi: 15.04.2020

Duxbury, Nancy, Jyoti Hosagrahar, Jordi Pascual (2016). Why Must Culture Be at the Heart of Sustainable Urban Development?. http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/en/culture_sd_cities_web.pdf/ Erişim tarihi: 15.04.2020

https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: 11.12.2019

http://habitat3.org/engagement/global-taskforce-of-local-and-regional-governments/ Erişim tarihi: 23.04.2020

http://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2712020135836106_tur.pdf Erişim tarihi: 17.04.2020

http://uclg-mewa.org/sosyal-icerme-komitesi/ Erişim tarihi: 02.06.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-bolge-teskilatlari/ Erişim tarihi: 24.04.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/ Erişim tarihi: 24.04.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-akilli-sehirler-komitesi/ Erişim tarihi: 01.06.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-cevre-komitesi/ Erişim tarihi: 01.06.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-cinsiyet-esitligi-komitesi/ Erişim tarihi: 02.06.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-kalkinma-isbirligi-ve-kent-diplomasisi-komitesi/ Erişim tarihi: 01.06.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-kultur-komitesi/ Erişim tarihi: 02.06.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-mewa-yonetim-yapisi-ve-organlar/ Erişim tarihi: 02.05.2020

http://uclg-mewa.org/uclg-yonetim-yapisi-ve-organlar/ Erişim tarihi: 24.04.2020

http://uclg-mewa.org/yayinlarimiz/ Erişim tarihi: 30.05.2020

http://we-gov.org/about-us-overview/ Erişim Tarihi: 19.03.2020

http://www.cittaslow.org/content/how-become Erişim tarihi: 03.01.2020

http://www.eurocities.eu/eurocities/about_us Erişim tarihi: 01.03.2020

http://www.eurocities.eu/eurocities/members/membersmap Erişim tarihi: 14.03.2020

http://www.illeridaresi.gov.tr/kurumlar/illeridaresi.gov.tr/%C4%B0statistiki%20Bilgiler/Birlikler/birlikler.pdf Erişim tarihi: 10.04.2020

http://www.mayorsforpeace.org/data/pdf/01_monthly_updating/member_cities_all.pdf Erişim tarihi: 04.06.2020

http://www.mayorsforpeace.org/english/ecbn/index.html Erişim tarihi: 04.04.2020

http://www.mayorsforpeace.org/english/outlines/index.html Erişim tarihi: 06.06.2020

http://www.nalas.eu/AboutUs#About-NALAS Erişim tarihi: 11.03.2020

http://www.nalas.eu/Members Erişim tarihi: 11.03.2020

http://www.tdbb.org.tr/?page_id=2587&lang=tr Erişim tarihi: 10.04.2020

http://www.tdbb.org.tr/?page_id=38&lang=tr Erişim tarihi: 10.04.2020

http://www.tdbb.org.tr/?page_id=46&lang=tr Erişim tarihi: 10.04.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/adapte-belediye-baskanlari-mayors-adapt/ Erişim tarihi: 04.04.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/baris-icin-belediye-baskanlari-mayors-for-peace/ Erişim tarihi: 04.04.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/dunya-mirasi-sehirler-orgutu-organization-of-world-heritage-cities/ Erişim tarihi: 28.02.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/dunya-mirasi-sehirler-orgutu-organization-of-world-heritage-cities/ Erişim tarihi: 28.02.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/eurocities-avrupa-sehirler-birligi/ Erişim tarihi: 01.03.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/guclu-kentler-agi-strong-cities-network/ Erişim tarihi: 22.02.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/kentler-ittifaki-cities-alliance/ Erişim tarihi: 19.02.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/kuresel-kardes-kentler-sister-cities-international/ Erişim tarihi: 15.02.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/nalas-guneydogu-avrupa-yerel-yonetim-birlikleri-agi/ Erişim tarihi: 01.03.2020

http://www.yereldiplomasi.gov.tr/yasal-prosedur/ Erişim tarihi: 12.04.2020

https://cor.europa.eu/en/about/Pages/default.aspx Erişim tarihi: 20.12.2019

https://icma.org/icma-code-ethics Erişim tarihi: 12.04.2020

https://icma.org/icma-history Erişim tarihi: 12.04.2020

https://icma.org/sites/default/files/ICMA%202019%20Annual%20Report.pdf Erişim tarihi: 12.04.2020

https://sistercities.org/ Erişim tarihi: 16.02.2020

https://sistercities.org/about-us/ Erişim tarihi: 15.02.2020

https://strongcitiesnetwork.org/en/about-the-scn/frequently-asked-questions/ Erişim tarihi: 22.02.2020

https://strongcitiesnetwork.org/en/strong-cities/member-cities/ Erişim tarihi: 22.02.2020

https://unhabitat.org/network/united-nations-advisory-committee-of-local-authorities-unacla Erişim tarihi: 03.05.2020

https://www.citiesalliance.org/who-we-are/about-cities-alliance/about-cities-alliance Erişim tarihi: 19.02.2020

https://www.cittaslowturkiye.org/#turkiye Erişim tarihi: 07.06.2020

https://www.coe.int/en/web/congress/overview Erişim Tarihi: 22.12.2019

https://www.eumayors.eu/about/covenant-community/signatories.html Erişim tarihi: 12.04.2020

https://www.eumayors.eu/about/covenant-community/supporters/overview.html?scity_id=11308 Erişim tarihi: 12.04.2020

https://www.eumayors.eu/about/covenant-initiative/objectives-and-scope.html Erişim tarihi: 12.04.2020

https://www.eumayors.eu/about/covenant-initiative/origins-and-development.html Erişim tarihi: 12.04.2020

https://www.gold.uclg.org/reports Erişim tarihi: 27.04.2020

https://www.haberler.com/guclu-sehirler-agi-1-kuresel-zirvesi-8432762-haberi/ Erişim tarihi: 23.02.2020

https://www.iclei.org/en/Home.html/ Erişim tarihi: 05.01.2020

https://www.kureselamaclar.org/wp-content/uploads/SKA_pressrelease_TR.pdf/ Erişim tarihi: 07.06.2020

https://www.metropolis.org/about-us Erişim tarihi: 17.04.2020

https://www.ovpm.org/all-about-owhc/ Erişim tarihi: 28.02.2020

https://www.ovpm.org/cities/?display=country Erişim tarihi: 28.02.2020

https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=12364 Erişim tarihi: 03.04.2020

https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=12705 Erişim tarihi: 03.04.2020

https://www.siviltoplum.gov.tr/3335-sayili-uluslararasi-nitelikteki-tesekkullerin-kurulmasi-hakkinda-kanun-kapsaminda-verilen-izinler Erişim Tarihi: 13.04.2020

https://www.siviltoplum.gov.tr/birlikler Erişim tarihi: 06.04.2020

https://www.tbb.gov.tr/birligimiz/kurulus-ve-gorev/ Erişim tarihi: 11.03.2020

https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/davalar/ Erişim tarihi: 22.01.2020

https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/diger-konulardaki-talepler/ Erişim tarihi: 22.01.2020

https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/mevzuat-degisiklik-talepleri/ Erişim tarihi: 22.01.2020

https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/lobi-faaliyetleri/mevzuat-tasarilari-hakkinda-gorusler/ Erişim tarihi: 22.01.2020

https://www.tbb.gov.tr/storage/catalogs/birliklerin-listesi.pdf Erişim tarihi: 15.12.2019

https://www.uclg.org/en/centenary Erişim tarihi: 09.03.2020

https://www.uclg.org/en/joinuclg Erişim tarihi: 04.06.2020

https://www.uclg.org/en/organisation/structure/uclg-sections Erişim tarihi: 20.04.2020

https://www.uclg.org/en/UCLG-Past-Congresses Erişim tarihi: 26.04.2020

https://www.uclg.org/sites/default/files/folleto%20UN%20final%20web.pdf. Erişim tarihi: 03.05.2020

UCLG (2014). Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı Ana Tüzüğü, http://uclg-mewa.org/uploads/file/356e2da95a4542f8adfa31a0d8d13fce/anatuzuk-lp_3rGr5.pdf Erişim tarihi: 19.04.2020

UCLG-MEWA (2014). Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı İçtüzüğü, http://uclg-mewa.org/uploads/file/cb52d43531624991a125d1c50dcdf62c/ictuzuk_BvUlu.pdf Erişim tarihi: 19.04.2020

UCLG-MEWA (2016). Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı Ana Tüzüğü, http://uclg-mewa.org/uploads/file/827e9880ca344827a3c3875bf93f990b/UCLG-MEWA_Anatuzuk.pdf Erişim tarihi: 19.04.2020

UN HABITAT (2009). International Guidelines on Decentralisation and Access to Basic Services for all. https://www.uclg.org/sites/default/files/guidelines_0.pdf Erişim tarihi: 17.04.2020

YYGM (2019). Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler//2018_faal-yet_raporu_kapakl--20191205075619.pdf Erişim tarihi: 14.03.2020

EKLER

EK 1: UCLG-MEWA Üyesi Yerel Yönetimlerde Bulunan Yönetici ve Çalışanlar ile Gerçekleştirilen Mülakat Soruları

1) UCLG-MEWA, üyeleri arasındaki birlik ve iş birliğini nasıl etkilemektedir?

2) UCLG-MEWA'nın sizi ve diğer yerel yönetimleri uluslararası alanda (örneğin AB-BM düzeyinde) nasıl temsil ettiğini düşünüyorsunuz?

3) UCLG-MEWA yayınlarının niteliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

4) UCLG-MEWA'nın yerel demokrasi konusunda nasıl bir rol oynadığını düşünüyorsunuz?

5) UCLG-MEWA, kurumunuzun iç işleyişini nasıl etkilemektedir?

EK 2: Ülkelere Göre UCLG-MEWA Üyeleri

Sayı	Ülke	Üye	Sayı	Ülke	Üye
1	Afganistan	Kandehar Belediyesi	121	Filistin	Eriha Belediyesi
2	Afganistan	Nili Belediyesi	122	Filistin	Han Yunus Belediyesi
3	Afganistan	Bireysel Üye (Zabiullah Issa)	123	Filistin	Halhul Belediyesi
4	Irak	Bağdat Belediyesi	124	Filistin	Khuza'a Belediyesi
5	Irak	Duhok Belediyesi	125	Filistin	Deir Dibwan Belediyesi
6	Irak	Erbil Belediyesi	126	Filistin	Hizma Belediyesi
7	İran	Asya Belediye Başkanları Forumu (AMF)	127	Filistin	Ya'bad Belediyesi
8	İran	İsfahan Belediyesi	128	Filistin	Nablus Belediyesi
9	İran	Kaşan Belediyesi	129	Filistin	Nuseyrat Belediyesi
10	İran	Kum Belediyesi	130	Filistin	Al Qarara Belediyesi
11	İran	Tebriz Belediyesi	131	Filistin	Rafah Belediyesi
12	İran	Zencan Belediyesi	132	Filistin	Ramallah Belediyesi
13	Ürdün	Al Kafarat Belediyesi	133	Filistin	Salfit Belediyesi
14	Ürdün	Er Remse Belediyesi	134	Filistin	Sa'ir Belediyesi
15	Ürdün	Al Wasateia Belediyesi	135	Filistin	Taffouh Belediyesi
16	Ürdün	Dulayl Belediyesi	136	Filistin	Wadi Gaza Belediyesi
17	Ürdün	Mafrak Belediyesi	137	Filistin	Zababdeh Belediyesi
18	Ürdün	Al Yarmouk Belediyesi	138	Filistin	Az Zawayda Belediyesi
19	Ürdün	Aclun Belediyesi	139	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Beyarmudu Belediyesi

20	Ürdün	Amman Belediyesi	140	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Girne Belediyesi
21	Ürdün	İrbid Belediyesi	141	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Güzelyurt Belediyesi
22	Ürdün	Ceraş Belediyesi	142	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği
23	Ürdün	Khalid Bin Alwaleed Belediyesi	143	Suriye	Afrin Yerel Konseyi
24	Ürdün	Ein Elbasha Belediyesi	144	Suriye	El Bab Şehir Konseyi
25	Ürdün	Ramtha Al Jadida Belediyesi	145	Suriye	Halep Belediyesi
26	Ürdün	Sahel Horan Belediyesi	146	Suriye	Halep Eyaleti
27	Ürdün	Serhan Belediyesi	147	Suriye	Bülbül Yerel Konseyi
28	Ürdün	Seru Belediyesi	148	Suriye	Cerablus Belediyesi
29	Lübnan	Aassoun Belediyesi	149	Suriye	Cindires Yerel Konseyi
30	Lübnan	Aazki Belediyesi	150	Suriye	Maabatlı Yerel Konseyi
31	Lübnan	Ain Arap Belediyesi	151	Suriye	Marea Şehir Konseyi
32	Lübnan	Ain Kfar Zabad Belediyesi	152	Suriye	Yerel Yönetim Bakanlığı
33	Lübnan	Al Bireh Belediyesi	153	Suriye	Serakip Belediyesi
34	Lübnan	Aydamun Belediyesi	154	Suriye	Şeyh Hadid Yerel Konseyi
35	Lübnan	Bahuıta Afqa Wa Boshnata Belediyesi	155	Türkiye	Acıgöl Belediyesi
36	Lübnan	Bakhoun Belediyesi	156	Türkiye	Adana Büyükşehir Belediyesi

37	Lübnan	Bouarej Belediyesi	157	Türkiye	Adıyaman Belediyesi
38	Lübnan	Beddaoui Belediyesi	158	Türkiye	Alanya Belediyesi
39	Lübnan	Behvayta Belediyesi	159	Türkiye	Ankara Büyükşehir Belediyesi
40	Lübnan	Beit El Faqs Belediyesi	160	Türkiye	Bağcılar Belediyesi
41	Lübnan	Bekaa Sefrine Belediyesi	161	Türkiye	Bağlar Belediyesi
42	Lübnan	Bkarsouna Belediyesi	162	Türkiye	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi
43	Lübnan	Btormaz Belediyesi	163	Türkiye	Başakşehir Belediyesi
44	Lübnan	Deir Nbouh Belediyesi	164	Türkiye	Başkale Belediyesi
45	Lübnan	El Qrayeh Belediyesi	165	Türkiye	Beşiktaş Belediyesi
46	Lübnan	Harf Es Siyad Belediyesi	166	Türkiye	Beylikdüzü Belediyesi
47	Lübnan	Imar Belediyesi	167	Türkiye	Beyoğlu Belediyesi
48	Lübnan	Izal Belediyesi	168	Türkiye	Bireysel Üye (Kadir Topbaş
49	Lübnan	Jabal Al Sheikh Belediyesi	169	Türkiye	Bursa Büyükşehir Belediyesi
50	Lübnan	Kafarbenin Belediyesi	170	Türkiye	Büyükçekmece Belediyesi
51	Lübnan	Qalamoun Belediyesi	171	Türkiye	Çamlıyayla Belediyesi
52	Lübnan	Kfarchouba Belediyesi	172	Türkiye	Çanakkale Belediyesi
53	Lübnan	Kfarhabou Belediyesi	173	Türkiye	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
54	Lübnan	Kfarhamam Belediyesi	174	Türkiye	Doğubeyazıt Belediyesi
55	Lübnan	Kfarchellan Belediyesi	175	Türkiye	Erzincan Belediyesi

56	Lübnan	Kfar Zabad Belediyesi	176	Türkiye	Esenler Belediyesi
57	Lübnan	Khirbet Char Belediyesi	177	Türkiye	Eyyübiye Belediyesi
58	Lübnan	Khraybet El Jundi Belediyesi	178	Türkiye	Fatih Belediyesi
59	Lübnan	Korsayta Belediyesi	179	Türkiye	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
60	Lübnan	Mekseh Belediyesi	180	Türkiye	Gaziosmanpaşa Belediyesi
61	Lübnan	Masshad Belediyesi	181	Türkiye	Gebze Belediyesi
62	Lübnan	Miryata El Qadriye Belediyesi	182	Türkiye	Gölcük Belediyesi
63	Lübnan	Mrah Es Sraj Belediyesi	183	Türkiye	Gürpınar Belediyesi
64	Lübnan	Al Bouihara Belediyeler Birliği	184	Türkiye	Hakkari Belediyesi
65	Lübnan	Al Sahel Belediyeler Birliği	185	Türkiye	Haliliye Belediyesi
66	Lübnan	Al Bouhaira Belediyeler Birliği	186	Türkiye	Hatay Büyükşehir Belediyesi
67	Lübnan	Al Fayhaa Belediyeler Birliği	187	Türkiye	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ)
68	Lübnan	Arqoub Belediyeler Birliği	188	Türkiye	İstanbul Elektrik Tramvay Ve Tünel İşletmeleri (İETT)
69	Lübnan	Bekaa Awsat Belediyeler Birliği	189	Türkiye	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
70	Lübnan	Cehefet Belediyeler Birliği	190	Türkiye	İstanbul Su Ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ)

71	Lübnan	Chark Zahle Belediyeler Birliği	191	Türkiye	İzmir Büyükşehir Belediyesi
72	Lübnan	Chouf Zaza Belediyeler Birliği	192	Türkiye	Kahramankazan Belediyesi
73	Lübnan	Dreib Awsat Belediyeler Birliği	193	Türkiye	Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
74	Lübnan	Dreib Gharbi Belediyeler Birliği	194	Türkiye	Karesi Belediyesi
75	Lübnan	Fisqin Ain Tinta Belediyesi	195	Türkiye	Kaymaklı Belediyesi
76	Lübnan	Iqlim El Kharrroub Belediyeler Birliği	196	Türkiye	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
77	Lübnan	Iqleemel Tufah Belediyeler Birliği	197	Türkiye	Konya Büyükşehir Belediyesi
78	Lübnan	Ittihad Klaat El Istiklal Belediyeler Birliği	198	Türkiye	Lapseki Belediyesi
79	Lübnan	Jabal Akroum Belediyeler Birliği	199	Türkiye	Yerel Kalkınma Derneği
80	Lübnan	Jord Qaytaa Belediyeler Birliği	200	Türkiye	Malatya Büyükşehir Belediyesi
81	Lübnan	Jounieh Belediyeler Birliği	201	Türkiye	Maltepe Belediyesi
82	Lübnan	Khalid Valley Belediyeler Birliği	202	Türkiye	Mersin Büyükşehir Belediyesi
83	Lübnan	Naher Ol Owstan	203	Türkiye	Mezitli Belediyesi

		Belediyeler Birliği			
84	Lübnan	North Akkar Belediyeler Birliği	204	Türkiye	Mustafakemalpaşa Belediyesi
85	Lübnan	Sahel Belediyeler Birliği	205	Türkiye	Nevşehir Belediyesi
86	Lübnan	Sarafand Belediyesi	206	Türkiye	Nilüfer Belediyesi
87	Lübnan	Zgharta Belediyeler Birliği	207	Türkiye	Ödemiş Belediyesi
88	Lübnan	Nemrine Wa Bazuka Belediyesi	208	Türkiye	Oğuzeli Belediyesi
89	Lübnan	Qaroun Belediyesi	209	Türkiye	Ordu Büyükşehir Belediyesi
90	Lübnan	Ras Nhach Belediyesi	210	Türkiye	Osmangazi Belediyesi
91	Lübnan	Sahel Zahrani Belediyeler Birliği	211	Türkiye	Osmaniye Belediyesi
92	Lübnan	Roumin Belediyesi	212	Türkiye	Pendik Belediyesi
93	Lübnan	Saida Belediyesi	213	Türkiye	Sakarya Büyükşehir Belediyesi
94	Lübnan	Sfrieh Belediyesi	214	Türkiye	Sancaktepe Belediyesi
95	Lübnan	Taran Belediyesi	215	Türkiye	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
96	Lübnan	Tasmeem Wirada Birliği	216	Türkiye	Sarıyer Belediyesi
97	Lübnan	Trablusşam Belediyesi	217	Türkiye	Seferihisar Belediyesi
98	Lübnan	Dannieh Belediyeler Birliği	218	Türkiye	Selçuklu Belediyesi
99	Lübnan	Mahseh	219	Türkiye	Silivri Belediyesi

		Belediyesi			
100	Lübnan	Minieh Belediyeler Birliği	220	Türkiye	Şişli Belediyesi
101	Lübnan	Wassat Ou Sahel El Qaytaa Belediyesi	221	Türkiye	Sultanbeyli Belediyesi
102	Filistin	Akraba Belediyesi	222	Türkiye	Sultangazi Belediyesi
103	Filistin	Al Fakhari Belediyesi	223	Türkiye	Tarsus Belediyesi
104	Filistin	Al Musadder Belediyesi	224	Türkiye	Trabzon Büyükşehir Belediyesi
105	Filistin	Al Zawaida Belediyesi	225	Türkiye	Tunceli Belediyesi
106	Filistin	Filistin Yerel Yönetimler Birliği	226	Türkiye	Uçhisar Belediyesi
107	Filistin	Asira Al Shamaliya Belediyesi	227	Türkiye	Türkiye Belediyeler Birliği (TBB)
108	Filistin	Beyt Lahya Belediyesi	228	Türkiye	Türkiye Kent Konseyleri Birliği
109	Filistin	Bani Na'im Belediyesi	229	Türkiye	Marmara Belediyeler Birliği
110	Filistin	Bani Süheyla Belediyesi	230	Türkiye	Akdeniz Belediyeler Birliği
111	Filistin	Beit Hanina Belediyesi	231	Türkiye	T.C. Enerji Kentleri Birliği
112	Filistin	Beyt Hanun Belediyesi	232	Türkiye	Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB)
113	Filistin	Beit Jala Belediyesi	233	Türkiye	Tuzla Belediyesi
114	Filistin	Beit Sahour Belediyesi	234	Türkiye	Ürgüp Belediyesi
115	Filistin	Beit Awwa Belediyesi	235	Türkiye	Urla Belediyesi

116	Filistin	Beytunya Belediyesi	236	Türkiye	Van Büyükşehir Belediyesi
117	Filistin	Dura Belediyesi	237	Türkiye	Yalova Belediyesi
118	Filistin	Nasser Belediyesi	238	Türkiye	Yalova İl Özel İdaresi
119	Filistin	Gazze Belediyesi	239	Türkiye	Yenişehir Belediyesi
120	Filistin	El Halil Belediyesi	240	Türkiye	Zeytinburnu Belediyesi

Kaynak: UCLG-MEWA tarafından paylaşılan bilgiler ışığında hazırlanmıştır.

EK 3: UCLG-MEWA Aidat Sistemi

BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER
ORTA DOĞU VE BATI ASYA BÖLGE TEŞKİLATI
(UCLG-MEWA)

YENİ AİDAT SİSTEMİ

(01 Ocak 2020 – 31 Aralık 2022 Dönemi)

UCLG-MEWA Yönetim Kurulu ve Konsey Ortak Toplantısı

(09 Temmuz 2019, Amman/Ürdün)

Yeni Aidat Sistemi; UCLG-MEWA'nın 09 Temmuz 2019 tarihinde Amman/Ürdün'de Yönetim Kurulu ve Konsey Ortak Toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

UCLG-MEWA ÜYELİK AİDATLARI - YENİ HESAPLAMA SİSTEMİ

A-TEMEL İLKELER

Referans Alınan Veriler:

- Nüfus
- Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GDP)

Aidat Hesaplamasında Esas Alınan Para Birimi:

- EURO

En Az Üyelik Aidatı:

- 200 EURO olarak belirlenmiştir.

En Çok Üyelik Aidatı:

- 20.000 EURO olarak belirlenmiştir.

Aidat Miktarları:

- Aşağıda verilen tablolarda üyenin nüfus ve bulunduğu ülke GSYİH'na tekabül eden olan miktar yıllık üyelik aidatını oluşturur.

Aidat Paylaşımları:

- Tahsilatı yıllık olarak yapılmış üyelik aidatlarının paylaşımında gerek UCLG'nin ve gerekse UCLG-MEWA'nın mevcut duruma göre gelir kaybına uğramamaları esastır.
- Aşağıdaki tabloda belirlenmiş ve yıllık olarak tahsilatı yapılmış aidatın bir miktarı UCLG Dünya Teşkilatı ile mutabık kalınan oranda UCLG Dünya Teşkilatı Genel Sekreterliği'ne aktarılır.

Ödeme Zamanı:

- UCLG'ye ödenecek aidatlar; yılda 2 taksit halinde transfer edilir.

Uygulama Süresi (Yürürlük Süresi):

- Hazırlanan Aidat Hesaplama Sistemi; 2020 yılından itibaren uygulanacaktır.
- İhtiyaca göre yeniden güncellenebilecek veya değiştirilebilecektir.

B-AİDAT TABLOLARI

1- YEREL YÖNETİMLER İÇİN UYGULANACAK AİDAT TABLOSU

NÜFUS	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) - $					
	15.001 ve üzeri	9.001 - 15.000	6.001 -9.000	3.001 -6.000	1.001 $ -3.000	1.000 ve altı
10.000.001 ve üzeri	18.000 €	12.000 €	8.000 €	6.000 €	4.000 €	1.000 €
5.000.001-10.000.000	16.000 €	10.000 €	7.000 €	5.000 €	3.000 €	750 €
3.000.001-5.000.000	14.000 €	8.000 €	6.000 €	4.000 €	2.500 €	750 €
1.000.001- 3.000.000	12.000 €	7.000 €	5.000 €	3.000 €	2.000 €	500 €
500.001-1.000.000	8.000 €	5.000 €	3.500 €	2.000 €	1.000 €	500 €
200.001 - 500.000	6.000 €	4.000 €	2.000 €	1.000 €	750 €	400 €
100.001 - 200.000	5.000 €	2.500 €	1.250 €	750 €	500 €	350 €
50.001 - 100.000	2.500 €	1.250 €	750 €	500 €	400 €	300 €
25.001 -50.000	1.250 €	750 €	400 €	400 €	350 €	250 €
25.000 Altı	750 €	500 €	350 €	350 €	300 €	250 €

2- BELEDİYE BİRLİKLERİ İÇİN UYGULANACAK AİDAT TABLOSU

BİRLİK NÜFUSU	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) - $					
	15.001 $ ve üzeri	9.001 -15.000	6.001 -9.000	3.001 -6.000	1.001 -3.000	1.000 ve altı
50.000.001 ve üzeri	20.000 €	20.000 €	12.000 €	6.000 €	3.000 €	1.500 €
20.000.001-50.000.000	16.000 €	12.000 €	6.000 €	4.000 €	2.500 €	1.000 €
5.000.001-20.000.000	14.000 €	8.000 €	5.000 €	3.000 €	2.000 €	750 €
1.000.001 - 5.000.000	12.000 €	6.000 €	4.000 €	2.500 €	1.500 €	750 €
500.001-1.000.000	8.000 €	5.000 €	3.000 €	2.000 €	1.500 €	500 €
200.001-500.000	5.000 €	4.000 €	2.000 €	1.500 €	1.000 €	500 €
200.000 Altı	4.000 €	2.000 €	1.000 €	750 €	500 €	250 €

3- DİĞER ÜYELİKLER İÇİN UYGULANACAK AİDAT TABLOSU

Diğer üyelikler	GDP: A	GDP: B	GDP: C	GDP: D
	12.000 ABD$	3.000 – 12.000 ABD$	1.000 – 3.000 ABD$	1.000 ABD$
Bireyler	400 €	300 €	250 €	200 €
STK'lar	1.500 €	1.000 €	750 €	500 €
Araştırma/Eğitim Merkezleri/Akademik Kurumlar	2.000 €	1.500 €	750 €	500 €
Bakanlıklar/Devlet Kurumları/Uluslararası Kuruluşlar	3.000 €	2.000 €	1.000 €	500 €
Vakıflar	2.000 €	1.500 €	750 €	500 €
Şirketler, Belediye İştirakleri	3.000 €	2.000 €	1.000 €	500 €

EK 4: UCLG-MEWA 2019 Genel İstişare Toplantısı Sonuç Raporu (14. Sayfa)

yoğun olduğu yerler için yeniden düzenlenmelidir. Bu konunun gündeme getirilmesinde UCLG-MEWA bir rol üstlenebilir.

Umut Eroğlu
FMDV Türkiye Temsilcisi

Sürdürülebilir kentsel finansman modelinin oluşturulması için yerel ve bölgesel liderler ile CIO'lar bir araya getirilebilir. UCLG-MEWA bünyesinde bu tür çalışmalar yürütülebilir. Fonun kullanımının ve idaresinin net şekilde tanımlandığı bir banka kurulabilir.

Ahmed Al-Subaih
Arap Kentler Teşkilatı (ATO) Genel Sekreteri

Özellikle Suriye sınırına yakın yerlerde sivil toplum kuruluşları tarafından çok sayıda konut yapılmıştır. Kimi zaman bu yardımlar, doğrudan hükümetlere gönderilmektedir. Dolayısıyla yardımların mültecilere ulaşımı konusunun takip mekanizmasının kurulması da önemlidir.

Irbid Büyükşehir Belediyesi

Ürdün özellikle Libyalı ve Yemenli mültecilerin yoğun bulunduğu bir ülkedir. Bu durum, belediyelerin yükünü artırmakta ve zamanla pasif hale getirmektedir. Bu bağlamda belediyelerin rollerinin nasıl aktif hale getirilebileceği konusu da gündeme alınmalıdır. Bunun yanı sıra; belediyeler artık sadece mültecilerin birincil derece ihtiyaçlarının karşılanması ile değil, yerel halk ile sosyal uyum konusunda da çözümler geliştirmek durumundadır.

Ürdün'ün genel manada sorunlarının çözümünde aktif rol alması için bir belediye birliğinin kurulması üzerinde de çalışılmalıdır.

Gülfem Kıraç Keleş
Türkiye Belediyeler Birliği Dış İlişkiler Müdürü

SKH'lerin yerelleştirilmesi konusunda işbirliği gerekmektedir. Yerel yönetimlerin özellikle hizmet üreten birimlerinde bu bilincin oluşması ve her bir faaliyetlerinin bir küresel hedef altına girdiğini görmeleri gerekmektedir.

Konu ile İlgili Katılımcı Görüşleri:

* Göç konusunda her kent kendi dinamikleri ile değerlendirilmelidir. Kimi zaman mülteciler bazı kentler için fırsat da oluşturabilir. Ortak çıkarlar doğrultusunda belediyelere topluma hizmet için destek verilmelidir. Bunun için hibe programları açılabilir. UCLG-MEWA gibi uluslararası yerel yönetim teşkilatları, belediyelerin fonlara ulaşması için gereken desteği sağlamalıdır.

Müslüm Yıldız, Araştırmacı

Yerel yönetimlerin dış ilişkiler birimleri oluşturmaları ve bu birimlerde nitelikli personel istihdam etmeleri teşvik edilmelidir.

EK 5: UCLG-MEWA'nın Mahallî İdareler Genel Müdürlüğüne Yazısı

BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER ORTA DOĞU VE BATI ASYA BÖLGE TEŞKİLATI
UNITED CITIES AND LOCAL GOVERNMENTS MIDDLE EAST AND WEST ASIA SECTION
منظمة المدن المتحدة والإدارات المحلية فرع الشرق الأوسط وغرب آسيا

Tarih : 24.01.2018
Sayı : UCLG-MEWA/2018/57
Konu : BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Belediye Meclislerinden Geçirilmesi

T.C. İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'ne

İlgi: **a) 23.12.2016 tarihli ve UCLG-MEWA/2016/833-04 sayılı yazımız.**
b) 24.04.2007 tarihli ve 26502 sayılı "Türkiye'de Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi" Projesi

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA), genel merkezi İspanya'nın Barselona kentinde bulunan, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı'nın (UCLG) dokuz bölge teşkilatından biridir. Genel Sekreterliği İstanbul'da bulunan UCLG-MEWA'nın temel amacı; demokratik yerel yönetimlerin birleşik sesi ve dünya ölçeğinde savunucusu olarak, yerel yönetimler ve uluslararası topluluk ile işbirliği içinde, yerel yönetimlerin, değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını gözetmektir.

Bilindiği üzere küresel gündemin oldukça yoğun olduğu bir süreçten geçmekteyiz. 2015 yılında aralarında dönemin UCLG Dünya Teşkilatı Başkanı'nın da bulunduğu 27 kişilik bir ekip tarafından hazırlanan ve her türlü eşitsizliği ve ayrımcılığı yok etmeye yönelik kabul edilen Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH), omuzlarımıza tarihi bir sorumluluk yüklemiştir. SKH'yi oluşturan; "yoksulluğa son", "açlığa son", "sağlıklı bireyler", "nitelikli eğitim", "toplumsal cinsiyet eşitliği", "temiz su, hijyen ve sıhhi koşullar", "erişilebilir ve temiz enerji", "insana yakışır iş ve ekonomik büyüme", "sanayi, inovasyon ve alt yapı", "eşitsizliklerin azaltılması", "sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları", "sorumlu tüketim ve üretim", "iklim eylemi", "sudaki yaşam", "karasal yaşam", "barış ve adalet", "hedefler için ortaklıklar" başlıklarında çalışmalar yapmak ve Bakanlığınızın gerçekleştireceği faaliyetlerde sizlere destek olup, ilgideki kayıtlı yazıda da belirtildiği gibi bu değerlerin gerek Orta Doğu ve Batı Asya Bölgesi'nde, gerekse Türkiye genelinde duyurulmasında aktif rol alabileceğimizi belirtmek isterim.

1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi'nde, "sürdürülebilir kalkınma" tüm insanlığın ortak hedefi olarak belirlenmiştir. Bu hedefe ulaşılmasına yönelik eylem planlarını içeren "Gündem 21" başlıklı belge, tüm BM üyesi ülkelerce de kabul edilmiştir. UCLG-MEWA, Yerel Gündem 21'in Türkiye Koordinatörlüğü görevini yürüterek Türkiye'de bulunan Kent Konseyleri'nin kuruluşuna destek olan çalışmaları üstlenmiştir. Türkiye, Yerel Gündem 21 kapsamında kurulan Kent Konseyleri ile dünya çapında takdirle karşılanan başarılı çalışmalara imza atmıştır. Bu çalışma, 2001 yılında UNDP tarafından, yerel yönetişim uygulamaları kapsamında "en iyi uygulamalar"dan biri olarak seçilmiş, 2002 Eylül ayında ise BM'nin Güney Afrika'nın Johannesburg şehrinde gerçekleştirilen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde de Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından "en iyi uygulama" olarak sunulmuştur.

Yerebatan Caddesi No:2 Sultanahmet 34110 İstanbul/Türkiye
Tel:+90 212 511 10 10 Fax:+90 212 519 00 58
www.uclg-mewa.org UCLGMEWAorg

GezegenimizGeleceğimiz
OurPlanetOurFuture
كوكبنامستقبلنا

Bu kapsamda daha önceki çalışmalarımızdan yola çıkarak BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin yerelleştirilmesinde de aktif rol alarak bu konuda Bakanlığınızın yapacağı her türlü çalışmaya destek olabileceğimizi yinelemek isteriz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), UCLG-MEWA ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) arasında 2007 yılında imzalanan *" Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi"* Projesi, yönetişimin her düzeyine katılımın sağlanması yönünde bireysel, toplumsal ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesine önemli kazanımlar sağlamıştır. Bahse konu Proje'de hedeflerin yerelleştirilmesinde temel vurgu, yerel yönetişimin teşviki amacı ile "Kentimiz BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanyanın başlatılması ve belirlenen belediyeler tarafından Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin, kendi karar organlarınca benimsenmesi yönünde olmuştur. Bu manada gerek Binyıl Kalkınma Hedefleri, gerek Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin başarıya ulaşması büyük oranda, hedeflerin yerel yönetimler tarafından benimsenmesi ile ilişkilendirilmiştir.

Geçmiş deneyimlerden hareketle, Türkiye başta olmak üzere, faaliyet alanımıza giren tüm ülkelerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin başarıya ulaşması için UCLG-MEWA olarak yerelleşme faaliyetlerine ağırlık vermiş durumdayız. Bu çerçevede, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Türkiye'deki tüm belediyeler tarafından kendi meclislerinden geçirilmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından yapılacak çağrının, ulusal raporlara yansıtılacak pek çok başarılı çalışmanın zeminini oluşturacağına inanmaktayız.

Tüm bu bilgiler ışığında, Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin yerelleştirilme faaliyetlerinde olduğu gibi, "Kentimiz Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni Destekliyor!" başlıklı bir kampanyanın başlatılması ve hedeflerin belediye meclislerinden geçirilmesi için Bakanlığınız tarafından Türkiye'de bulunan tüm belediyelere bir çağrı yapılması arzusundayız. İnanıyoruz ki; 2030 yılına kadar Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin yerelleşmesi yönünde yapılacak çalışmalarda gerek yerel gerekse ulusal düzeyde Türkiye adına oldukça önemli başarılar elde edilecektir.

Bilgilerini ve gereğini takdirlerinize sunarım.

Saygılarımla,

Mehmet DUMAN
UCLG-MEWA Genel Sekreteri

EK: İlgi (b) Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla
BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin Yerelleştirilmesi Projesi (37 sayfa)

DAĞITIM
Gereği: T.C. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
Bilgi: T.C. Kalkınma Bakanlığı

Yerebatan Caddesi No:2 Sultanahmet 34110 İstanbul/Türkiye
Tel:+90 212 511 10 10 Fax:+90 212 519 00 58
www.uclg-mewa.org UCLGMEWAorg

EK 6: UCLG-MEWA'nın Siyasi Parti Genel Başkanlarına Göndermiş Olduğu Yerel Seçimlerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kotası Konulu Mektup

BİRLEŞMİŞ KENTLER VE YEREL YÖNETİMLER ORTA DOĞU VE BATI ASYA BÖLGE TEŞKİLATI
UNITED CITIES AND LOCAL GOVERNMENTS MIDDLE EAST AND WEST ASIA SECTION
منظمة المدن المتحدة والإدارات المحلية فرع الشرق الأوسط وغرب آسيا

Tarih : 14.11.2018

Konu : Yerel Seçimlerde Cinsiyet Eşitliği Kotası

Sayın Genel Başkan,

Dünya genelindeki yerel yönetimleri bir çatı altında toplayan UCLG'nin dokuz bölge teşkilatından biri olarak Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı **(UCLG-MEWA)**, bölgedeki yerel yönetimlerin uluslararası platformlarda etkin temsilinin sağlanması, güçlü yönetişim yapılarının kurulması ve uluslararası gündemlerin yerelleştirilmesi konusunda faaliyetlerini sürdürmektedir. UCLG-MEWA Orta Doğu ve Batı Asya Bölgesi'ndeki ülkelerde faaliyet göstererek; belediyeler, belediye birlikleri ve sivil toplum kuruluşlarından müteşekkil geniş bir üye ağına sahiptir. UCLG-MEWA, bünyesinde bulunan; Akıllı Şehirler Komitesi, Çevre Komitesi, Kalkınma İşbirliği ve Kent Diplomasisi Komitesi, Kentsel Mobilite Komitesi, Kültür Komitesi, Sosyal İçerme Komitesi, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi, Turizm Komitesi ve Yerel Yönetişim Komitesi marifetiyle üyeleri arasındaki iş birliğinin gelişmesine ve iyi uygulamaların paylaşılmasına imkân hazırlamaktadır.

Dünya Bankası'nın verilerine göre kadınlar dünya nüfusunun yüzde 49'unu oluşturmaktadır. Fakat toplam kadın nüfusuna denk düşebilecek temsil oranına ne yazık ki kadınlar hala ulaşamamıştır. Bu durum vatandaşa en yakın yönetim birimleri olan yerel yönetimlerde de arzu edilen düzeyin henüz çok uzağındadır. Dünyada belediye başkanlarının yüzde 5'inden azını kadınlar oluşturmaktadır. Öte yandan belediye meclislerinde ise bu oran yüzde 20'lerdedir. Kadınların tüm yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası siyasi karar alma süreçlerinde dengeli bir şekilde temsil edilmesinin sağlanması demokrasi ve gelişmişliğin de ön koşuludur. UCLG-MEWA, faaliyetlerini sürdürmekte olduğu dokuz komitesinden biri olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi aracılığıyla yerel yönetimler arasında platform oluşturarak, yerelde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına somut adımlar atmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nı imzalamalarını ve şartın hükümlüklerini uygulamaya koymalarını öngören "UCLG-MEWA Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 5'in Yerelleştirilmesi Taahhüdü"nü kabul ederek bölgede taahhüdün yaygınlaşması adına bir dizi faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Faaliyet gösterdiğimiz ülkelerden biri olan Türkiye'de yaklaşan yerel seçimler sebebiyle, UCLG Dünya Teşkilatı'nın da yerelde öngördüğü seçilmişlerin en az yüzde 30'unun kadınlardan oluşmasına dair kota sisteminin; yerel yönetişimin güçlendirilmesi, kadınların karar alma mekanizmalarında daha aktif bir şekilde katılımlarını sağlama adına önemli bir araç olduğuna inanmaktayız. Ayrıca UCLG Yönetim Organları'nda kadın liderlerin söz sahibi olmasına yönelik çalışmaların desteklendiğini ve teşvik edildiğini vurgulamak isteriz. Bu kapsamda UCLG-MEWA olarak, 2019 yerel seçimlerinde partinizin yerel kadın liderleri destekleme noktasında, aday listesinde en az yüzde 30 oranında cinsiyet eşitliği kotasını sağlayacak şekilde düzenleme yapmasına yönelik çağrımızı yüksek takdirlerinize sunmaktayız.

Saygılarımla,

Mehmet DUMAN
UCLG-MEWA Genel Sekreteri

Yerebatan Caddesi No:2 Sultanahmet 34110 İstanbul/Türkiye
Tel:+90 212 511 10 10 Fax:+90 212 519 00 58
www.uclg-mewa.org UCLGMEWAorg

GezegenimizGeleceğimiz
OurPlanetOurFuture
كوكبنامستقبلنا

EK 7: UCLG-MEWA Üyelik Başvuru Formu

UCLG & UCLG-MEWA
Membership Application Form
Üyelik Başvuru Formu
استمارة العضوية

United Cities and Local Governments
Cités et Gouvernements Locaux Unis
Ciudades y Gobiernos Locales Unidos
Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler

NAME OF THE CITY/ LOCAL GOVERNMENT/ CIVIL SOCIETY ORGANIZATION:
KENTİN/YEREL YÖNETİMİN/ SİVİL TOPLUM KURULUŞUNUN ADI:
اسم المدينة / الادارة المحلية / منظمة المجتمع المدني/آخر

Postal address:
Posta adresi:
العنوان البريدي

Postcode:
Posta kodu:
الرمز البريدي للمدينة

Country:
Ülke:
البلد

Telephone (with country and area code):
Telefon (ülke ve alan kodu ile birlikte):
رقم الهاتف (مع رمز الاتصال الدولي)

Fax (with country and area code):
Faks (ülke ve alan kodu ile birlikte):
رقم الفاكس (مع رمز الاتصال الدولي)

E-mail address:
E-mail adresi:
عنوان البريد الالكتروني

Website:
Web sitesi:
الموقع الالكتروني

NAME OF THE MAYOR / PRESIDENT:
BELEDİYE BAŞKANININ/BAŞKANIN ADI:
اسم رئيس البلدية / الرئيس

Name of Chief Executive / Secretary General:
Belediye Başkan Yardımcısı / Genel Sekreter'in adı:
اسم المدير التنفيذي/ الامين العام

Name of International Relations Director/Supervisor:
Dış İlişkiler Müdürü / Sorumlusu'nun adı:
اسم مدير العلاقات الدولية

Correspondence to be sent to (Name, function and postal address):
Yazışmaların gönderileceği kişi (adı, görevi ve posta adresi):
شخص التواصل (الاسم والوظيفة والعنوان البريدي)

Telephone (with country and area code):
Telefon (ülke ve alan kodu ile birlikte):
رقم الهاتف (مع رمز الاتصال الدولي)

Fax (with country and area code):
Faks (ülke ve alan kodu ile birlikte):
رقم الفاكس (مع رمز الاتصال الدولي)

E-mail address:
E-mail adresi:
عنوان البريد الالكتروني

Population of the city:
Kentin nüfusu:
عدد سكان المدينة

(Date of the census for this information):
(Bu bilgiye kaynak olan nüfus sayımının tarihi):
(تاريخ إحصاء المعلومات)

Desired date for membership to begin:
Üyeliğin başlaması istenen tarih:
التاريخ المرغوب به لبدء العضوية

Applies to join the World Organization of United Cities and Local Governments and/or its section, and approves their respective Constitutions and objectives.
Yukarıda bilgileri verilen kuruluş, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı ve/veya Bölge Teşkilatı'na üye olmak için başvurur ve ilgili teşkilatın Anatüzüğü'nü ve hedeflerini onaylar.
سوف توافق في حال التقدم للانضمام إلى المنظمة العالمية للمدن المتحدة والادارات المحلية و/أو فروعها، على نظامها الداخلي وأهدافها.

Signed in (place):
Yer:
تم التوقيع في (المكان)

Signed On (date):
Tarih:
تم التوقيع في (التاريخ)

Official stamp and signature
Resmi mühür ve imza
الختم الرسمي والتوقيع

Yerebatan Caddesi No:2 Sultanahmet 34110 Istanbul, TURKEY Tel: +90 212 511 10 10 Fax: +90 212 519 00 58
www.uclg-mewa.org uclg-mewa@uclg-mewa.org http://twitter.com/uclgmewaorg

EK 8: Dernek Kütük Defteri

(EK- 22)

(Değişik:RG-23/1/2013-28537)(*)

DERNEK KÜTÜK DEFTERİ

Kütük No	:	
Derneğin Adı	:	
Kısa Adı	:	
Hukuki Yapısı	:	
Kuruluş Tarihi	:	
Türü (Nevi)	:	
Sona Erme Tarihi	:	
Sona Erme Şekli, İlgili Kanunun Adı ve Maddesi	:	

DERNEĞİN KURUCULARI

Sıra No	Adı ve Soyadı	T.C. Kimlik No (1)	Temsil Edilen Tüzel Kişiliğin Adı (2)	Tabiiyeti	Cinsiyeti	Öğrenim Durumu	Mesleği
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
"							
"							
"							
"							
"							

(1) Kurucular arasında yabancı kişiler varsa, bu sütuna yabancı gerçek kişiye Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünce verilen yabancı kimlik numarası yazılır.
(2) Kurucular arasında tüzel kişilerin olması durumunda, kurucu tüzel kişinin adı yazılır.

ÖZ GEÇMİŞ

Yazar 1994 yılında İstanbul'da doğmuştur. İlkokul eğitimini İslambey İlköğretim Okulunda, lise eğitimini ise Şişli Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde tamamlamıştır. 2017 yılında Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden fakülte birincisi olarak mezun olmuştur. 2013 yılında Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesinde başlamış olduğu memuriyet hayatına devam etmektedir.